

ERIKOISLÄÄKÄRIKOULUTUKSEN OPINTO-OPAS

Voimassa 1.8.2017 alkaen toistaiseksi

(Päivitetty 7.2.2019; hyväksytty Tiedekuntaneuvostossa 12.2.2019)

(Luku 4.1.1. päivitetty 20.5.2019; hyväksytty Tiedekuntaneuvostossa 14.5.2019)

Sisällysluettelo

A. OPINTO-OPPAAN KÄYTTÄJÄLLE.....	4
B. ERIKOISLÄÄKÄRIKOULUTUKSEN KOULUTUSVAATIMUKSET	4
1 HALLINTO JA PÄÄTÖKSENTEKO	4
2 OPINTO-OIKEUDEN MYÖNTÄMINEN JA LÄSNÄOLOILMOITUS.....	6
3 KOULUTUKSEN TAVOITTEET JA RAKENNE	7
4 ERIKOISLÄÄKÄRIKOULUTUKSEN SUORITTAMINEN	8
4.1 Käytännön palvelu ja toimipaikkakoulutus.....	8
4.1.1 Terveyskeskuksessa suoritettava palvelu	8
4.1.2 Yliopistosairaalan ulkopuolinen koulutus ja runkokoulutus	9
4.1.3 Yliopistollinen keskussairaalapalvelu ja eriytyvä/erikoisalan koulutus.....	9
4.1.4 Toimipaikkakoulutus.....	9
4.2 Koulutusta ja palveluja koskevia yleisiä määräyksiä.....	10
4.2.1 Palveluiden laskeminen.....	10
4.2.2 Keskeytyksien vaikutus.....	11
4.2.3 Eri toimissa työskentely	12
4.2.4 Palvelu ulkomailla	13
4.2.5 Suoritusten vanheneminen	13
4.2.6 Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen (AHOT)	13
4.2.7 EU:n ammattipätevyysdirektiivin vaikutus aiempien opintojen hyväksymiseen.....	13
4.3 Kriteerit yliopistosairaalan ulkopuolisten koulutuspaikkojen hyväksymiselle.....	14
4.4 Arviointi ja erikoistuvan lääkärin ohjaus	15
4.5 Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus	16
4.6 Johtamisopinnot	18
4.7 Valtakunnallinen erikoislääkärikuulustelu.....	19
5 VOIMASSA OLEVA LAINSÄÄDÄNTÖ	22
6 TODISTUKSEN HAKEMINEN SUORITETUSTA KOULUTUKSESTA	22
7 LAILLISTAMINEN ERIKOISLÄÄKÄRIKOULUTUKSEN JÄLKEEN	23
C. OPETUSSUUNNITELMAT	24
Akuuttilääketiede.....	24
Anestesiologia ja tehohoito.....	29

Endokrinologia	34
Foniatria.....	40
Fysiatria.....	43
Gastroenterologia	45
Gastroenterologinen kirurgia	48
Geriatria.....	51
Ihotaudit ja allergologia	54
Infektiosairaudet.....	57
Kardiologia	62
Keuhkosairaudet ja allergologia	65
Kliininen farmakologia ja lääkehoito.....	68
Kliininen fysiologia ja isotooppilääketiede.....	71
Kliininen hematologia.....	74
Kliininen kemia.....	76
Kliininen mikrobiologia.....	80
Kliininen neurofysiologia	83
Korva-, nenä- ja kurkkutaudit	85
Käsikirurgia.....	87
Lastenkirurgia	90
Lastenneurologia	93
Lastenpsykiatria	96
Lastentaudit.....	100
Liikuntalääketiede	103
Naistentaudit ja synnytykset	106
Nefrologia	109
Neurokirurgia.....	112
Neurologia	115
Nuorisopsykiatria	119
Oikeuslääketiede.....	122
Oikeuspsykiatria.....	126
Ortopedia ja traumatologia.....	129
Patologia	132
Perinnöllisyyslääketiede	135
Plastiikkakirurgia	138

Psykiatrian runko- ja eriytyvä koulutus.....	146
Radiologia	149
Reumatologia.....	153
Silmätaudit.....	156
Sisätaudit	159
Suu- ja leukakirurgia.....	160
Sydän- ja rintaelinkirurgia	166
Syöpätaudit.....	169
Terveystenhoito.....	172
Työterveyshuolto	175
Urologia	181
Verisuonikirurgia.....	184
Yleiskirurgia.....	188
Yleislääketiede	191
Sisätautien runkokoulutus.....	195
Psykiatrian runkokoulutus.....	197
Kirurgian runkokoulutus.....	198
Sosiaali- ja terveysministeriön asetus erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksesta sekä yleislääketieteen erityiskoulutuksesta	202

A. OPINTO-OPPAAN KÄYTTÄJÄLLE

Tämä opas on tarkoitettu Helsingin yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan erikoislääkärikoulutusta suorittavien opinto-oppaaksi 1.8.2017 alkaen.

Opas sisältää erikoislääkärikoulutusta koskevat koulutusvaatimukset sekä erikoisalakohtaiset vaatimukset (opetussuunnitelmat).

Oppaan vaatimukset koskevat lääkäreitä, jotka ovat saaneet opinto-oikeuden erikoistumiskoulutukseen 1.8.2017 alkaen.

Opinto-oppaan liitteenä on erikoislääkärikoulutusta ohjaava Sosiaali- ja terveysministeriön asetus (56/2015).

Lisätietoja erikoistumiskoulutuksesta löytyy lääketieteellisen tiedekunnan verkkosivuilta:
<https://guide.student.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta>

B. ERIKOISLÄÄKÄRIKOULUTUKSEN KOULUTUSVAATIMUKSET

Erikoislääkärikoulutusta koskevat koulutusvaatimukset ovat tiedekuntaneuvoston hyväksymät määräykset koulutuksen suorittamisesta, ja ne koskevat kaikkia erikoisalaja ja kaikkia erikoistuvia riippumatta opinto-oikeuden myöntämisaikajankohdasta. Koulutusvaatimusten lisäksi erikoistuva suorittaa tutkintonsa oman erikoisalansa opetussuunnitelman mukaisesti.

Koulutusvaatimukset sisältävät koulutuksen suorittamiseen liittyviä määräyksiä. Käytännön ohjeet ja lomakkeet löytyvät tiedekunnan verkkosivuilta ja tiedekunnan Flamma-sivuilta.

1 HALLINTO JA PÄÄTÖKSENTEKO

Erikoislääkärikoulutuksen parissa työskentelee monia toimijoita. Varsinainen päätäntävalta erikoislääkärikoulutuksesta on Sosiaali- ja terveysministeriöllä ja lääketieteellisillä tiedekunnilla. Muut viranomaiset ja toimielimet ovat neuvoo-antavia tai niiden tehtävänä on koulutuksen kehittäminen ja koordinointi. Seuraavassa on kerrottu eri toimijoiden sekä erikoistuvan lääkärin, koulutuksen vastuuhenkilön, kouluttajien ja ohjaajien tehtävistä.

Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) on ylin ohjaava viranomainen erikoistumiskoulutuksessa. STM antaa asetuksen erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksesta sekä yleislääketieteen erityiskoulutuksesta. Asetuksessa säädetään koulutusohjelmista, niiden pituuksista, koulutukseen ottamisesta ja suorittamisesta ja siitä missä yliopistoissa erikoistumiskoulutuksen voi suorittaa.

Sosiaali- ja terveysministeriön alainen Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirasto (Valvira) myöntää lisenssiaan tutkinnon jälkeen hakemuksesta oikeuden harjoittaa lääkärin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä. Myös erikoislääkärin koulutuksen suorittaneet hakevat Valviralta erikoislääkärin ammatinharjoittamisoikeutta.

Terveydenhuollon ammattihenkilöiden neuvottelukunnan tehtävänä on antaa lausuntoja ja tehdä aloitteita terveydenhuollon ammattihenkilöiden koulutuksesta, ammattitoiminnasta ja viranomaisten välisestä yhteistyöstä (laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 559/1994 ja 1030/2000).

Valtakunnallinen erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkäri- sekä yleislääketieteen erityiskoulutuksen koordinaatiojaosto Sosiaali- ja terveysministeriö asettaa kolmeksi vuodeksi kerrallaan terveydenhuollon ammattihenkilöiden neuvottelukunnan yhteydessä itsenäisesti toimivan koordinaatiojaoston, jonka tehtävänä on arvioida kansallisia erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen sekä yleislääketieteen erityiskoulutuksen tarpeita, sekä tehdä aloitteita koulutuksen kehittämiseksi. Jaoston kokoonpanosta ja tehtävistä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Alueelliset neuvottelukunnat toimivat yliopistojen yhteydessä alueellisina yhteistyöeliminä erikoislääkärikoulutuksen määrällisessä ja laadullisessa kehittämisessä (asetus 56/2015, 3 §). Lisäksi alueelliset neuvottelukunnat tekevät selvitykset koulutuspaikkojen saatavuudesta sekä antavat lausunnot yliopistolle koskien poikkeuspäätöstä yliopistosairaalan ulkopuolella suoritettavan koulutusajan vaatimuksesta (A56/2015, 6 §). Neuvottelukunnissa ovat edustettuina yliopisto sekä sen vastuualueen yliopistollinen keskussairaala, sairaanhoitopiirit, perusterveydenhuolto, suun terveydenhuolto, aluehallintovirasto, ja opiskelijat.

Lääketieteellinen tiedekunta (koulutusyksikkö) toimivaltaan kuuluu päättää siitä, mitkä virat, toimet tai tehtävät ovat erikoislääkärikoulutukseen soveltuvia koulutusvirkoja. Koulutusyksiköt hyväksyvät koulutussopimukset yliopistosairaalan ulkopuolisten koulutuspaikkojen kanssa. Koulutusyksiköt hyväksyvät erikoistumaan hakeutuvat koulutusohjelmiin, nimeävät vastuuhenkilöt, kouluttajat ja kuulustelijat, käsittelevät palvelua ym. opintoja koskevia asioita sekä antavat todistuksen suoritettusta koulutuksesta. Koulutusyksiköt valvovat erikoislääkärikoulutusta vastuualueensa sairaaloissa, terveyskeskuksissa ja muissa yksiköissä.

- **Tiedekuntaneuvosto** päättää mm. koulutusvaatimuksista, opetussuunnitelmista, valintaperusteista erikoistumiskoulutukseen ja ratkaisee tiedekunnan kannalta laajakantoiset ja periaatteelliset asiat.
- **Dekaani** myöntää opinto-oikeudet erikoistumiskoulutukseen sekä myöntää todistuksen suoritettusta koulutuksesta. Dekaanin myös mm. valvoo tiedekunnan toimintaa, ja vastaa sen kehittämisestä ja tehokkaasta ja tuloksellisesta toiminnasta.
- **Yksikkö** Lääketieteellinen tiedekunta jakaantuu kahteen alayksikköön, joiden nimet ovat Medicum ja Clinicum. Yksiköt jakautuvat edelleen osastoihin. Yksiköt vastaavat opetuksesta, ja yksikön johtaja nimeää koulutusohjelmien vastuuhenkilöt.
- **Erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen johtoryhmän (ERJO)** tehtävänä on vastata ammatillisen jatkokoulutuksen kehittämisestä ja koordinoinnista Helsingin yliopiston vastuualueella. ERJO käsittelee erikoislääkärin koulutukseen liittyviä asioita, ohjaa koulutuksen käytännön toteutumista ja vastaa yleislääketieteen erityiskoulutuksesta ja erikoislääkärien lisäkoulutusohjelmista.
- **Koulutusohjelman vastuuhenkilö** toimii oman koulutusohjelmansa osalta asiantuntijana ja vastaa koulutusohjelman toteuttamisesta. Vastuuhenkilön tulee hyväksyä erikoistuvan lääkärin henkilökohtaiset opintosuunnitelmat (HOPS) sekä seurata ja arvioida koulutuksen ja oppimisen edistymistä. Vastuuhenkilö hyväksyy erikoistuvien lääkärin opintosuoritukset osaksi koulutusta.

Yliopistollisissa sairaaloissa ja muissa koulutuspaikoissa, joiden kanssa on tehty koulutussopimukset, suoritetaan erikoistuvien valinnat koulutusvirkoihin. Erikoistuvan lääkärin valinnasta koulutusvirkaan neuvotellaan vastuuhenkilön kanssa.

Kouluttaja on koulutusohjelman vastuuhenkilön nimeämä. Hän vastaa osaltaan koulutuksen toteutumisesta ja osallistuu arviointiin. Yliopistosairaalan ulkopuolisessa koulutuspaikassa kouluttajaksi haluava hakee koulutusoikeuksia yliopistolta. Kun yliopisto on myöntänyt hänelle koulutusoikeudet, vastaa ao. kouluttaja koulutuspaikan koulutusedellytyksistä ja osallistuu arviointiin.

Henkilökohtainen ohjaaja (tutor) on erikoistuvan lääkärin tukihenkilö ja ohjaa erikoistuvaa lääkäriä tämän työtehtävissä ja huolehtii laaditun koulutussuunnitelman tarkoituksenmukaisuudesta sekä teoriakoulutuksen että käytännön koulutuksen osalta. Ohjaaja osallistuu myös arviointeihin.

Koulutusyksiköiden tulee toimia keskenään yhteistyössä perustaessaan koulutusohjelmia, vahvistaessaan koulutusvaatimuksia ja järjestäessään niihin kuuluvaa koulutusta. Koulutusyksikkö myös päättää yleislääketieteen erityiskoulutukseen liittyvistä asioista.

Erikoistuvan lääkärin edellytetään tutustuvan pysyväämääräyksiin, opinto-oppaassa selvitettyihin oman erikoisalansa vaatimuksiin (=opetussuunnitelmaan) ja osallistuvan henkilökohtaisen koulutussuunnitelman laatimiseen sekä lokikirjan pitämiseen saamastaan koulutuksesta. Lisäksi hänen tulee osallistua oman oppimisensa arviointiin ja koulutuksen kehittämiseen.

2 OPINTO-OIKEUDEN MYÖNTÄMINEN JA LÄSNÄOLOILMOITUS

Erikoislääkärin koulutusta suorittamaan voidaan ottaa henkilö, joka on saanut Suomessa oikeuden harjoittaa lääkärin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä (L1355/2014). Nämä oikeudet myöntää Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira) terveydenhuollon ammattihenkilölain nojalla (559/94, muutettu lailla 1030/2000). Opinto-oikeutta ei voida myöntää rajoitetun luvan perusteella, eli jos lupa on määräaikainen tai johonkin tiettyyn sairaalaan/terveyskeskukseen sidottu.

Opinto-oikeutta haetaan siihen yliopistoon, jonka vastuualueella erikoislääkärikoulutus on tarkoitus pääasiallisesti suorittaa. Opinto-oikeuden hakeminen erikoislääkärikoulutukseen tapahtuu kahdesti vuodessa sähköisesti opintopolku.fi-järjestelmässä. Haku- ja valintamenettely on kuvattu tiedekunnan verkkosivuilla: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta>.

Erikoistujalla voi olla kerrallaan voimassa vain yksi opinto-oikeus erikoislääkärikoulutusohjelmaan, ja vain yhdessä yliopistossa.

Erikoistumisvirkoihin pääsy ja niissä toimiminen edellyttää henkilön soveltuvuutta kyseiselle erikoisalalle. Valinta erikoistumisvirkoihin tapahtuu terveyspalvelujärjestelmässä.

Erikoistuva suorittaa koulutuksen niiden vaatimusten mukaan, jotka ovat voimassa opiskeluoikeuden myöntämisaikana. Opiskelijan on mahdollista siirtyä suorittamaan koulutus uusimpien vaatimusten mukaisesti. Opiskelupaikan vastaanottavan erikoistujan edellytetään tutustuvan koulutuksesta annettuihin määräyksiin. Koulutus suoritetaan opinto-oppaan vaatimusten mukaisesti. Erikoislääkärikoulutus suoritetaan kuitenkin aina viimeisimpien vaatimusten mukaisesti.

Erikoistuvan lääkärin on ilmoittauduttava joka lukuvuosi läsnä – tai poissaolevaksi. Läsnä olevaksi pitää ilmoittautua niinä lukukausina, joihin osallistuu opetukseen, saa säännöllistä ohjausta, suorittaa teoreettista kurssia, osallistuu kuulusteluun tai hakee todistusta.

Koulutusohjelman ja koulutusyksikön vaihtaminen

Koulutusohjelman vaihtaminen tapahtuu samaa menettelyä noudattaen kuin haettaessa ensimmäistä kertaa opinto-oikeutta erikoislääkärikoulutukseen. Vaihtaessaan koulutusyksikköä erikoistuvan lääkärin on osallistuttava uudelleen valintamenettelyyn.

Erikoistuja noudattaa sekä erikoisalaa vaihtaessaan että koulutusyksikköä vaihtaessaan niitä erikoisalakohtaisia vaatimuksia ja koulutusvaatimuksia, mitkä ovat voimassa uuden opinto-oikeuden myöntämisen hetkellä (erikoistuja ei siis voi noudattaa vanhan erikoisalalan aikana voimassa olleita vaatimuksia tai toisen koulutusyksikön vaatimuksia). Ks. johtamisopintojen osalta kohta 4.6.

3 KOULUTUKSEN TAVOITTEET JA RAKENNE

Erikoislääkärin koulutuksen tavoitteena on perehdyttää lääkäri erikoisalansa tieteelliseen tietoon ja tiedonhankintaan ja antaa hänelle valmiudet alansa erikoislääkärin tai tehtäviin, ammattitaidon ylläpitämiseen ja erikoisalansa kehittämiseen sekä toimimiseen erikoislääkärinä tai sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmässä. Koulutuksen tulee antaa erikoislääkärille valmiudet hallita vaativia diagnostisia menetelmiä sekä suunnitella ja toteuttaa erikoisalansa vaativa sairauksien ennaltaehkäisy ja hoito yksilö- ja väestötasolla. Koulutuksen tavoitteena on lisäksi, että lääkäri perehtyy terveydenhuollon suunnitteluun, hallintoon, johtamiseen ja moniammatilliseen yhteistyöhön.

Erikoislääkärikoulutuksen voi aloittaa heti lääketieteen lisensiaatin tutkinnon ja laillistamisen jälkeen. Erikoislääkärikoulutus jakaantuu seuraaviin kokonaisuuksiin:

1. Käytännön palvelu ja toimipaikkakoulutus: Koulutuksen pituus on 5 tai 6 vuotta alasta riippuen. Käytännön palvelu sisältää terveyskeskuspalvelun, runkokoulutuksen tai täydentävään koulutukseen sekä varsinaisen erikoisalan koulutuksen. Erikoislääkärikoulutuksessa tulee vähintään puolet suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolisissa koulutuspaikoissa erikoislääkäriasetuksessa mainittuja erikoisaloja lukuun ottamatta (asetus 56/2015, 6 §) Poikkeuksen hakemisesta em. sääntöön säädetään asetuksessa 56/2015. Helsingin yliopiston vastuualueelle myönnettyistä poikkeuspäätöksistä löytyy tietoa tiedekunnan kotisivulta.

2. Koulutuksen arviointi: Erikoistuvan lääkärin tulee osallistua oman oppimisen ja koulutuksen kehittämiseen ja arviointiin.

3. Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus

4. Johtamisopinnot

5. Valtakunnallinen erikoisalakohmainen kuulustelu

Erikoislääkärikoulutuksen tulee olla suunniteltua ja ohjattua. Erikoistuva lääkäri osallistuu normaaliin kliiniseen työhön ja hankkii näin erikoisalansa käytännön taidot.

4 ERIKOISLÄÄKÄRIKOULUTUKSEN SUORITTAMINEN

4.1 Käytännön palvelu ja toimipaikkakoulutus

4.1.1 Terveyskeskuksessa suoritettava palvelu

Kaikkien erikoisalojen koulutukseen tulee sisältyä terveyskeskuksessa suoritettua palvelua vähintään-yhdeksän (9) kuukautta. Terveyskeskusjakson aikana erikoistuvan lääkärin tulee tutustua monipuolisesti terveyskeskuksen useaan toiminta-alueeseen ohjaajan ohjauksessa. Terveyskeskuspalvelun sisältö tulee selvittää terveyskeskuksen koulutusvastaavan antamassa koulutustodistuksessa (ns. monipuolisuustodistus). Siinä tulee myös esittää koulutusjakson pituus ja viikkotuntimäärä. Palvelun koordinoi ja hyväksyy yleislääketieteen oppiala. Terveyskeskuspalvelun hyväksyminen edellyttää opinto-oikeutta joko erikoislääkärikoulutukseen tai yleislääketieteen erityiskoulutukseen. Yleislääketieteen erityiskoulutuksen vastuuhenkilö päättää ennen opinto-oikeuden myöntämistä suoritettun palvelun hyväksymisestä tapauskohtaisesti.

Terveyskeskusjakso suoritetaan lääketieteellisten tiedekuntien/yksiköiden yleislääketieteen oppialan hyväksymissä terveyskeskuksissa, jotka täyttävät koulutussopimuksissa määritellyt laatukriteerit. Kunkin tiedekunnan yleislääketieteen oppiala solmii koulutussopimukset omalla vastuualueellaan.

Hyväksytyssä koulutuspaikassa tulee täytyä ainakin seuraavat kriteerit:

- Terveyskeskuksessa on nimetty koulutusvastaava ja koulutettavilla on käytössään lokikirja
- Terveyskeskuksen koulutusvastaava nimittää jokaiselle koulutusta suorittavalle lääkärille henkilökohtaisen ohjaajan, jonka tulee olla palvelussuhteessa kuntaan tai kuntayhtymään.
- Ohjaukselle on työjärjestyksessä varattu riittävästi aikaa
- Terveyskeskuksessa on varmistettu riittävä osaaminen kunnan vastuulla olevan kansanterveystyön sekä kunnan perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon ja sosiaalihuollon yhteistyöstä
- Terveyskeskuksessa työskentely sisältää keskeiset perusterveydenhuollon tehtävät
- Terveyskeskuksessa on järjestettävä toimipaikkakoulutusta vähintään 100 tuntia, josta osa tulee olla moniammatillista ja koulutettavilla tulee olla oikeus osallistua tähän koulutukseen.
- Koulutettavalla tulee olla mahdollisuus osallistua vähintään päivä kuukaudessa toimipaikan ulkopuoliseen koulutukseen.

Yllä olevat kriteerit koskevat erikoistuvia lääkäreitä, jotka saavat tiedekunnalta opinto-oikeuden 1.8.2011 lähtien **ja** jotka myös ovat suorittaneet koko terveyskeskuspalvelun 1.8.2011 jälkeen.

Terveyskeskuspalvelun hyväksyjä

Yleislääketieteen erityiskoulutuksen vastuuhenkilö hyväksyy 1.8.2011 jälkeen opinto-oikeuden saaneiden opiskelijoiden terveyskeskuspalvelun, ja jos palvelu kokonaisuudessaan on myös tehty 1.8.2011 jälkeen.

Erikoisalan vastuuhenkilö hyväksyy terveyskeskuspalvelun niiden opiskelijoiden kohdalla, jotka ovat saaneet opinto-oikeuden erikoislääkärikoulutukseen ennen 1.8.2011 ja terveyskeskuspalvelu kokonaisuudessaan tai osa siitä on suoritettu ennen 1.8.2011. Hyväksyntä tapahtuu tässä tapauksessa siinä vaiheessa kun erikoistuja hakee todistusta koko erikoislääkärikoulutuksen suorittamisesta.

Helsingin yliopiston hyväksymät koulutusterveyskeskukset löytyvät osoitteesta:

[http://www.hus.fi/ammattilaiselle/hus-perusterveydenhuollon-yksikko/yleislaaketieteen-](http://www.hus.fi/ammattilaiselle/hus-perusterveydenhuollon-yksikko/yleislaaketieteen-jatkokoulutus/koulutusterveyskeskukset/Sivut/default.aspx)

[jatkokoulutus/koulutusterveyskeskukset/Sivut/default.aspx](http://www.hus.fi/ammattilaiselle/hus-perusterveydenhuollon-yksikko/yleislaaketieteen-jatkokoulutus/koulutusterveyskeskukset/Sivut/default.aspx) ja koko maan vastaavat terveyskeskukset osoitteesta:

<http://www.uta.fi/med/amatillinenjatkokoulutus/erikoislaakarikoulutus/koulutuspaikat.html>

Ulkomailla suoritettu terveyskeskuspalvelu

Pakollisesta 9 kuukauden terveyskeskuspalvelusta 6 kk tulee suorittaa Suomessa tiedekunnan määräysten mukaisesti. Loput 3 kk terveyskeskuspalvelusta vastuuhenkilö voi harkintansa mukaan hyväksyä joko ulkomailla tehtyä terveyskeskuspalvelua tai edellyttää työskentelyä suomalaisessa terveyskeskuksessa

Terveyskeskuspäivystys

1.9.2015 alkaen hyväksytään vain terveyskeskuksen päiväaikaista päivystystä terveyskeskusjaksoon (ei enää yhteispäivystyksessä tehtyä palvelua). (Hyväksyminen muuhun osaan yleislääketieteen erityiskoulutusta tapahtuu yleislääketieteen erityiskoulutuksen vastuuhenkilön harkinnan mukaan. Erikoislääkärikoulutukseen erikoisalan palveluksi hyväksyminen tapahtuu erikoisalan vastuuhenkilön harkinnan mukaan). **Poikkeuksena 14.5.2019 alkaen** voidaan hyväksyä osaksi terveyskeskusjaksoa korkeintaan 3 kk:n koulutusjakso niissä HUS Akuutin yhteispäivystyspisteissä, joissa toimii ohjaajana yleislääketieteen erikoislääkäri, jolle Helsingin Yliopiston yleislääketieteen ja perusterveydenhuollon osasto on myöntänyt oikeudet toimia erikoislääkärikouluttajana. Hyväksytyt yhteispäivystyspisteet päivitetään HUS:in perusterveydenhuollon yksikön ylläpitämään koulusterveyskeskusluetteloon: <https://www.hus.fi/ammattilaiselle/hus-perusterveydenhuollon-yksikko/yleislaaketieteen-jatkokoulutus/koulusterveyskeskukset/Sivut/default.aspx>.

4.1.2 Yliopistosairaalan ulkopuolinen koulutus ja runkokoulutus

Joidenkin sisällöltään läheisten erikoisalojen koulutukseen sisältyy ns. runkokoulutus. Yhteinen runko-osa suoritetaan pääsääntöisesti yliopistosairaalan ulkopuolisissa koulutuspaikoissa. Tarkoituksena on varmistaa koulutuksen riittävä laaja-alaisuus ja tarkoituksenmukaisuus terveystieteiden järjestelmän kannalta sekä taata mm. päivystystoiminnassa tarvittavat valmiudet. Runkokoulutusjaksolle voidaan nimetä oma vastuuhenkilö. Yliopistosairaalan ulkopuolisessa koulutuspaikassa työtä ohjaavat koulutusyksikön hyväksymä kouluttaja, henkilökohtainen ohjaaja ja muut erikoislääkärit. Hyväksytyt koulutuspaikat ovat listattuina tiedekunnan verkkosivuilla <https://guide.student.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta>

Runkokoulutus tulee pääsääntöisesti suorittaa ennen eriytyvän koulutuksen aloittamista. Runkokoulutuksen jälkeen siirrytään sen alan eriytyvään koulutukseen, millä alalla erikoislääkäri koulutus suoritetaan. Runkokoulutuksen päättyessä tarkistetaan henkilökohtainen koulutussuunnitelma ja varmistetaan, että runkokoulutuksen tavoitteet on saavutettu.

4.1.3 Yliopistollinen keskussairaalapalvelu ja eriytyvä/erikoisalan koulutus

Eriytyvän/erikoisalan koulutuksen aikana erikoistuva lääkäri perehtyy oman erikoisalansa tietoon ja erikoislääkärin tehtäviin. Eriytyvä/erikoisalan palvelu suoritetaan pääosin yliopistollisessa sairaalassa, mutta alakohtaisesti osia voidaan suorittaa muissakin koulutussairaaloissa, joiden kanssa on tehty koulutussopimus. Hyväksytyt koulutuspaikat ovat listattuina tiedekunnan verkkosivuilla.

Koulutuksesta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella asetuksessa mainittuja erikoisaloja lukuun ottamatta. Koulutusyksiköt voivat myöntää erikoisaloittaisen poikkeuksen yliopistosairaalan ulkopuolella suoritettavan koulutusajan vaatimuksesta, mikäli keskussairaalat tai muut sairaalat eivät voi osoittaa koulutuspaikka kohtuullisen ajan kuluessa.

Yliopistosairaalassa työtä ohjaavat koulutuksen vastuuhenkilö, muut kouluttajat, henkilökohtainen ohjaaja, yliopiston opetushenkilökunta ja sairaalan palveluksessa olevat erikoislääkärit.

4.1.4 Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään koulutuspaikassa työaikana 2-5 tuntia viikossa. Koulutustilaisuudet voivat olla seminaareja, demonstraatioita tai tilaisuuksia, joissa käydään järjestelmällisesti läpi oman erikoisalan ja terveydenhuollon kokonaisuuden keskeisiä kysymyksiä.

4.2 Koulutusta ja palveluja koskevia yleisiä määräyksiä

Palveluita koskevat erikoisalakohtaiset opetussuunnitelmat ovat listattuina tiedekunnan verkkosivuilla ja intranet-sivuilla.

Erikoislääkärin koulutukseen voidaan hyväksyä palveluita, jotka ovat suoritettu lääketieteen lisensiaatin tutkinnon ja sitä seuranneen laillistuksen jälkeen. Laillistuksen tulee olla voimassa koko erikoistumisen ajan. Mikäli laillistuksessa on katkoksia, ei niiltä ajoilta voida hyväksyä palvelua eikä muita suorituksia koulutukseen. Mikäli laillistus on sidottu johonkin tiettyyn sairaalaan/terveyskeskukseen, ei myöskään siltä ajalta voida hyväksyä palveluita/suorituksia. Terveyskeskuspalvelun hyväksymisen osalta ks. luku 4.1.1

Ulkomailla lääkärin tutkinnon suorittaneella erikoistujalla tulee olla voimassa oleva lupa toimia lääkärinä Suomessa. Laillistuksen tulee olla koko ajan voimassa, eikä se saa olla sidottu johonkin tiettyyn sairaalaan/terveyskeskukseen.

Ennen opinto-oikeuden myöntämistä suoritettu palvelu voidaan hyväksyä koulutukseen, mikäli ne vastaavat erikoisan opetussuunnitelmaa- ja voimassa olevia pysyväismääräyksiä. Terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä päättää yleislääketieteen erityiskoulutuksen vastuuhenkilö.

Opiskelija suorittaa koulutuksen opinto-oppaan erikoisalakohtaisen opetussuunnitelman mukaisesti, jotka ovat olleet voimassa opinto-oikeuden myöntämishetkellä. Koulutusvaatimuksia päivitetään kahden vuoden välein, ja niiden vaatimukset koskettavat kaikkia opiskelijoita riippumatta opinto-oikeuden myöntämisaikankohdasta. Erikoistuva lääkäri on itse vastuussa opetussuunnitelman seuraamisesta, opintojensa suunnittelusta ja niiden etenemisestä.

4.2.1 Palveluiden laskeminen

Palveluajat

Erikoislääkärikoulutus (sekä terveyskeskuspalvelu että erikoisan palvelut) suoritetaan ensisijaisesti kokopäivätyössä. Mikäli palvelulle asetetut tavoitteet saavutetaan, se on mahdollista suorittaa myös osittain osapäiväisenä. Osa-aikainen palvelu on kuitenkin oltava vähintään 50 % kokopäiväisestä palvelusta. Tällöin koulutusaika vastaavasti pitenee.

Kahta tai useampaa alle 50 %:n työajalla samalla ajanjaksolla, eri työnantajan palveluksessa tehtyä palvelujaksoa ei voi yhdistää siten, että ne muodostavat yhteensä 100 % palvelusuhteen. Jos esimerkiksi yksi palvelujakso on samalla ajanjaksolla 60 % kokopäiväisestä palvelusta ja jälkimmäinen 40 % kokopäiväisestä palvelusta, ainoastaan ensimmäinen (eli 50 % kokopäiväisestä palvelusta ylittävä) palvelu hyväksytään. Mikäli palvelujaksot ovat molemmat 50 % ja 50 %, voidaan molemmat palvelujaksot hyväksyä.

Vastuuhenkilö voi kuitenkin harkintansa mukaan hyväksyä myös alle 50 % palvelussuhteessa olevaa erikoisan palvelua, mikäli koulutuksen laatukriteerit täyttyvät ja kyseessä on etukäteen vastuuhenkilöllä hyväksytetty toimiva koulutusjärjestely siten, että kahden osa-aikaisen palvelussuhteen yhteenlaskettu aika vastaa 100 % palvelussuhdetta. Kyseinen esitys ei muuta koulutusohjelman laatuvaatimuksia tai osaamistavoitteita, joiden tulee täyttyä. (TDKN 14.11.2017, E 3§)

Hybriditoimet

Edellä mainitusta poiketen seuraavilla erikoisaloilla on poikkeus osa-aikaisten palvelussuhteiden yhdistelemiseen, mikäli erikoistujalla on päävirka HUS/HUSLABISSA ja sivutoimi yliopistolla: patologia, kliininen mikrobiologia, kliininen kemia, kliininen farmakologia ja isotooppilääketiede, perinnöllisyyslääketiede.

Mikäli nämä toimet muodostavat kokopäiväisen (100%) työpanoksen, voidaan palvelujaksot hyväksyä, vaikka ne eivät olisi vähintään 50 % kokoaikaisesta palvelussuhteesta (esimerkiksi 70% + 30% -> myös 30 % työskentely hyväksytään). Nämä ns. hybriditoimet lasketaan kokopäiväisenä palveluna erikoislääkärikoulutuksessa, eikä yhteisvirassa toimiminen pidennä koulutusaikaa.

Huom! Perinnöllisyyslääketiede on kliininen erikoisala, jolla ei voi hyväksyä hybridiviroissa tehtyä palvelua muuta kuin siltä osin, kun se on kattanut kliinistä työtä ja sitäkin vain ad 1 vuosi. Eli, jos teet 3 vuotta hybridivirassa 1/3 klinikkaa, se kattaa 1 vuoden tai jos teet puolet klinikkaa, se kattaa kahdessa vuodessa yhden vuoden. (päivitetty 14.9.2017).

Osa-aikaisesta palvelusta tulee sopia etukäteen koulutusohjelman vastuuhenkilön kanssa, mikäli yli puolet koulutuksesta suoritetaan osa-aikaisena.

Lyhin erikoiskoulutukseksi hyväksyttävä yksittäinen palvelujakso on vähintään yksi kuukausi (kalenterikuukausi tai 30 päivää).

(Palvelujakso = työsuhteen kesto, josta vähennetään keskeytykset ohjeiden mukaisesti.)

Erikoisalan vastuuhenkilö voi harkintansa mukaan hyväksyä tutkimustyötä joustavasti osaksi erikoistujan koulutusta, vaikka se ei olisi min. 18,5h/vko eikä min. 50% kokoaikaisesta palvelusta (AJT 5.2.2015, 9 §).

Palveluita voidaan laskea hyväksi koulutukseen vain siihen päivämäärään asti, mihin palvelustodistus on päivätty. Jos työsuhde on ollut esimerkiksi ajalla 1.1.2010 – 31.3.2010, mutta todistus on päivätty 15.2.2010, lasketaan palveluita koulutukseen hyväksi vain ajalta 1.1.2010 – 15.2.2010 (yhteensä 1kk 15pv).

4.2.2 Keskeytyksien vaikutus

Kunakin koulutusvuonna (kalenterivuonna) sairaudesta tai muusta pätevästä syystä pidetystä virkavapaudesta, äitiys-, isyys- ja vanhempainlomasta ja opintovapaasta tentin lukua varten voidaan lukea koulutukseen yhteensä yksi kuukausi (30 päivää), mikäli virkamääräys on voimassa. Yhteen lapsen liittyvästä äitiys-, isyys- tai vanhempainlomasta voidaan lukea koulutukseen kuitenkin vain kuukausi, vaikka loma/vapaat jakautuisivat eri vuosille. Yksityisasian vuoksi otettu virkavapaus pidentää palvelua virkavapauden ajan.

Keskeytyspäiviksi ei lasketa mm. seuraavia:

1. vuosilomapäivät
2. lomarahavapaat
3. säästövapaat (palkalliset)
4. aktiivivapaat
5. päivystysvapaat
6. täydennyskoulutus (työn edellyttämä/palkallinen)
7. ulkomainen koulutus (palkallinen)

Jos aktiivivapaiden tai muiden yllämainittujen vapaiden määrä on poikkeuksellisen suuri, on erikoisalan vastuuhenkilön varmistettava siitä, että koulutuksen oppimistavoitteet saavutetaan. Tarvittaessa erikoisalan vastuuhenkilö voi määrätä lisäpalvelua, mikäli todetaan että opiskelija ei ole saavuttanut jaksolle asetettuja oppimistavoitteita.

Kun mm. seuraavien päivien yhteenlaskettu määrä ylittää 30 pv kalenterivuodessa, vähennetään ylimenevä aika suoraan palvelusta, mikäli palvelussuhde on ollut voimassa:

1. sairausloma (palkallinen)
2. tilapäinen hoitovapaa (palkallinen/palkaton)
3. pakottavat perhesyyt
4. äitiysloma, isyysloma, vanhempainvapaa (palkallinen/palkaton)
5. opintovapaalain mukainen opintovapaa
6. opiskelu (palkaton)
7. lukuloma kuulustelua varten
8. puolustusvoimien kertausharjoitukset
9. lomautukset/säästösyöt

Seuraavat päivät vähennetään suoraan palvelusta:

1. yksityisasia (palkaton)
2. virkavapaus/työloma (palkallinen/palkaton)

3. sairausloma(palkaton)
4. hoitovapaa (palkaton)
5. vuorotteluvapaa (palkaton)
6. sopeuttamisvapaa

4.2.3 Eri toimissa työskentely

Palvelu eri tehtävissä

Koulutuksen vastuuhenkilön hyväksymä palvelu erikoislääkärin pätevyyttä edellyttävässä virassa, toimessa tai tehtävässä hyväksytään erikoiskoulutukseksi edellyttäen, että erikoistuva lääkäri osallistuu varsinaisissa koulutusviroissa oleville tarkoitettuun koulutukseen ja että hänellä on kouluttaja.

Toimimista apulaisopettajan/kliinisen opettajan tai päätoimisen tuntiopettajan virassa hyväksytään erikoiskoulutukseen enintään kaksi vuotta edellyttäen, että siihen liittyy ao. alan sivuvirka yliopistollisessa keskussairaalassa tai kliinistä toimintaa.

Minkä tahansa koulutusyksikön erikoistumisviroissa suoritettu erikoiskoulutuksen palvelu hyväksytään kaikissa koulutusyksiköissä ao. koulutusohjelman vaatimusten mukaiseksi palveluksi, mikäli se vastaa sisällöltään erikoisalakohorttien vaatimusten lisäksi myös pysyväismääräyksiä.

Palvelujaksoista on esitettävä työtodistukset, joista käy ilmi palvelussuhde-aika, mahdollinen osa-aikaisuus sekä keskeytykset. Mikäli keskeytyksiä ei ole, tulee siitä olla maininta työtodistuksessa.

Ammatinharjoittajana toimiminen

Erikoisalan vastuuhenkilö voi hyväksyä ammatinharjoittajana toimimisen, jos koulutuksen sisältövaatimukset ja oppimistavoitteet on saavutettu ja jos työ on suoritettu tiedekunnan hyväksymässä koulutuspaikassa. Ammatinharjoittaja toimimisesta tulee neuvotella/sopia etukäteen vastuuhenkilön kanssa, jolloin siihen liittyvät järjestelyt ja palvelun hyväksyminen ovat molempien osapuolten tiedossa.

Varusmieslääkärinä toimiminen/siviilipalvelu

Toimiminen varusmieslääkärinä tai siviilipalveluun sisältyvää työskentelyä päätoimisissa lääkärien tehtävissä tiedekunnan hyväksymässä koulutuspaikassa hyväksytään osaksi koulutusta tapauskohtaisesti toimenkuvan perusteella. Varusmieslääkärinä toimimisella ei voi kuitenkaan korvata koulutukseen kuuluvaa pakollista 9 kuukauden terveystieteiden palvelua.

Tutkijana toimiminen

Erikoisalan koulutukseen voidaan hyväksyä enintään kuusi kuukautta (6 kk) päätoimisena tutkijana toimimista, joka on erikoisalaan liittyvää ja vastuuhenkilön puoltamaa. Tutkimustyö lasketaan siihen koulutusosioon (keskussairaala/yliopistosairaala tai muu yliopistosairaalan ulkopuolella tehty tutkimus, esim. yliopisto), missä tutkimustyö on tosiasiallisesti tehty.

Lisäksi erityisistä syistä, mikäli vastuuhenkilö arvioi tutkimustyön tukevan erikoisalan koulutusta, voidaan tutkimustyötä lisäksi hyväksyä kuusi kuukautta (6 kk), mikäli koulutusohjelman kliiniset tavoitteet saavutetaan. Erikoistuvalla lääkäriä, joka on hyväksytty tutkijakouluun, voidaan hyväksyä tutkijana toimimisesta eriytyvään/erikoisalan koulutuksen vastuuhenkilön etukäteen tekemän koulutussuunnitelman mukaisesti enintään yksi vuosi (1v).

Erikoislääkärin koulutukseen tutkimustyötä voidaan siis hyväksyä korkeintaan yksi vuosi (1v).

Tutkimustyöstä on esitettävä aina erillinen todistus, josta ilmenee tutkimuksen aihe, kuvaus työtehtävistä tutkimustyön aikana, tutkimustyöstä mahdollisesti syntyneet julkaisut, tutkimuksen vastuuhenkilö, tutkimusajanjakso ja mahdollinen osa-aikaisuus sekä keskeytykset. Tutkimustyöstä tehdyn selvityksen tulisi olla erikoistujan ja

tutkimustyötä johtaneen henkilön allekirjoittama. Todistus liitetään tutkintotodistushakemuksen liitteeksi muiden palvelu- ja koulutustodistusten tavoin.

4.2.4 Palvelu ulkomailla

Osa erikoislääkärin koulutukseen kuuluvasta palvelusta voidaan suorittaa ulkomailla. Erikoisalan vastuuhenkilö päättää ulkomailla tehdyn palvelun hyväksymisestä. Erikoistujan tulee esittää suomen-, ruotsin-, tai englanninkielinen työtodistus, josta käy ilmi työskentelyaika, palvelun sisältö ja mahdolliset keskeytykset. Ulkomaisen kliinisen palvelun hyväksymisen edellytyksenä ovat lääkärin oikeudet kyseissä maassa. Erikoislääkärin koulutukseen voidaan lukea hyväksi palvelua, joka on tehty ulkomailla ennen erikoistumisen aloittamista.

4.2.5 Suoritusten vanheneminen

Pakollinen ja kaikille erikoisaloille yhteinen 9 kuukauden terveyskeskuspalvelu sekä lähijohtajapätevyyden antava koulutus eivät vanhene. Mikäli koulutukseen kuuluu enemmän kuin 9 kuukautta terveyskeskuspalvelua, vanhenee se 10 vuodessa. Muuhun koulutukseen kuuluvat palvelut sekä teoreettisen kurssimuotoisen koulutuksen kurssit vanhenevat kymmenessä (10) vuodessa. Valtakunnallinen kuulustelu vanhenee neljässä (4) vuodessa. Vanhenemissäännöt koskettavat myös toista tai kolmatta erikoislääkärikoulutusta suorittavia: aiempi erikoislääkärintutkinto/koulutus ei oikeuta automaattiseen palveluiden hyväksymiseen, jos ne ovat yli 10 vuotta vanhoja todistusta haettaessa. Vaikka erikoistujalle olisi tehty välipäätös, suoritteet eivät saa olla todistusta haettaessa vanhentuneita (välipäätös ei estä palveluita vanhenemasta).

Erityisestä syystä erikoistuva lääkäri saa pidennystä suoritustensa voimassaoloon (esim. äitiys-, isyys- ja vanhempainloma, varusmiespalvelu). Hoitovapaan osalta palvelujen vanhenemisessa voidaan pidennyksenä huomioida äitiys- ja vanhempainrahaan oikeuttava aika (noin yksi vuosi). Muut poissaolot (kuten tutkimustyö) pidentävät palveluiden ja muiden suoritteiden voimassaoloaika vastuuhenkilön harkinnan mukaan. Vanhentuneiden palvelujen hyväksymiseksi erikoistujan on esitettävä kirjallinen perustelu. Vanhentuneiden suoritusten hyväksymisestä päättää erikoisalan vastuuhenkilö.

Useamman erikoislääkärikoulutuksen suorittaneiden osalta vastuuhenkilö voi joustavasti päättää runkokoulutuksen vanhenemisesta: niiden erikoistujien osalta, joilla on esim. yleissisätautien koulutus suoritettuna, runkokoulutus voidaan hyväksyä uuteen sisätautien alan koulutukseen (esim. kardiologia) vaikka se olisi yli 10 vuotta vanha (AJT 5.2.2015, 6§).

4.2.6 Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen (AHOT)

Aiemmin hankitun osaamisen tunnustamisessa ja tunnistamisessa (AHOT) noudatetaan tiedekunnan määräyksiä.

Aiemman erikoislääkärikoulutuksen aikana tai muuten hankittu osaaminen voidaan hyväksyä, mikäli opiskelija osoittaa saavuttaneensa opintojaksolle asetetut oppimistavoitteet. Aiempi erikoislääkärikoulutus Suomessa tai muussa maassa ei oikeuta automaattiseen hyväksilukemiseen. Tarvittaessa osaamisen varmistamiseksi opiskelijalle voidaan määrätä kuulustelu, haastattelu, lisäpalvelua tmv. erikoisalan vastuuhenkilön harkintansa mukaan tarpeelliseksi katsomiaan osaamisen arvioimisen keinoja.

AHOT-periaatteet ovat tiedekuntaneuvoston vahvistamat määräykset, jotka on julkaistu erillisenä dokumenttina tiedekunnan verkkosivuilla.

Opiskelijan vastuulla on tehdä esitys hänen aiemmin hankkimansa osaamisen tunnustamisesta.

4.2.7 EU:n ammattipätevyysdirektiivin vaikutus aiempien opintojen hyväksymiseen

EU:n ammattipätevyyden tunnustamisesta annettua direktiiviä 2005/36/EY on muutettu vuoden 2014 alussa niin, että jäsenvaltioiden on varmistuttava siitä, että aikaisemmasta vastaavan tasoisesta tutkinnosta myönnetty vapautus vastaa enintään puolta kyseisen erikoislääkärin koulutuksen vähimmäiskestosta.

Samana palvelua on mahdollista hyväksyttävä useampaan tutkintoon/koulutukseen, jos se on ko. alan tutkinnon vaatimuksien mukaista. Hyväksilukeminen perustuu direktiiviin, aikaisemmin hankitun osaamisen hyväksiluvun perusteisiin ja henkilökohtaiseen koulutussuunnitelmaan (*lisäys erikoislääkärikoulutuksen valtakunnallinen neuvottelutilaisuus 28.4.2014*).

Direktiivin siirtymäaika loppui 18.1.2016. Tiedekunta voi antaa lainsäädännöstä johtuvia tarkennuksia aiempien opintojen hyväksi lukemiseen.

4.3 Kriteerit yliopistosairaalan ulkopuolisten koulutuspaikkojen hyväksymiselle

Läketieteelliset tiedekunnat valvovat erikoislääkärikoulutusta. Tiedekunta voi hyväksyä kriteerit täyttäviä yliopiston ulkopuolisia terveydenhuollon yksiköitä koulutuspaikoiksi, jotta voidaan taata riittävien valmiuksien saaminen erikoislääkärikoulutuksen aikana.

Yliopistosairaaloiden erityisvaltionosuus (EVO) sekä valtion korvaus terveydenhuollon yksiköille lääkäreiden koulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin vaikuttavat myös ulkopuolisen koulutuksen mahdollisuuksiin. Muutokset sairaaloiden välisessä työnjaossa ovat olennaisesti muuttaneet yliopistosairaaloiden mahdollisuuksia tarjota sopivaa ja riittävää määrää potilaita erikoislääkärikoulutuksen tarpeisiin.

Kriteerejä, jotka huomioidaan myönnettäessä koulutusoikeuksia ja koulutusaikaa:

Kouluttajan:

- tulee olla alan erikoislääkäri
- tulisi olla ensisijaisesti alan dosentti
- kouluttajalla tulisi olla pedagogista koulutusta.

Koulutuspaikan resurssit:

- tautikirjon tulee olla riittävän monipuolinen ja yliopistosairaalan opetusta täydentävä
- yksikön tulee päivystää niillä aloilla, joilla päivystys on olennaista, takapäivystyksen tulee olla kunnossa
- yksikössä tulee olla sopiva alan kirjasto, jossa on erikoisalan tenttivaatimuksissa vaadittavat kirjat ja lehdet sekä elektroniset tiedonsaantijärjestelmät
- toimipaikkakoulutus (mm. säännöllinen meeting-toiminta), edellytetään 2–5 tuntia viikossa, lukukausien aikana toimipaikkakoulutuksen lisäksi tulee järjestää muuta, erikoistuvien lääkäreiden tarpeista lähtevää koulutusta, joka määritellään koulutussopimuksessa. Erikoistuvien lääkäreiden tulee myös voida osallistua (EVO-raham tai aluehallintavirastojen kautta työntäjille maksettavan tuen turvin) toimipaikan ulkopuoliseen koulutukseen.

Koulutussopimus

Koulutusoikeuksia hakevan yksikön tulee ottaa yhteyttä ko. koulutusohjelman vastuuhenkilöön (tähän tehtävään nimetty professori tai dosentti) ja sopia koulutussopimuksesta ja sen sisällöstä. Koulutussopimuksesta tulee käydä ilmi hyväksyttävä koulutusaika, virkamäärä sekä mitkä valmiudet koulutettavan tulee saavuttaa palvelun aikana. Erikoistuvalla lääkärillä tulee nimetä henkilökohtainen ohjaaja. Erikoistuvan edistymisen arviointiin tulee käyttää muodollista seurantajärjestelmää (lokikirja ja säännöllinen arviointi). Jos koulutuspaikan toiminnassa tapahtuu oleellisia muutoksia, harkitaan koulutusoikeuksia uudelleen.

Ulkopuolisen koulutuspaikan hyväksymisestä päättää kyseisen erikoisalan vastuuhenkilö. Koulutuspaikaksi hyväksytyn sairaalan tai terveyskeskuksen tulee osallistua yliopiston järjestämään evaluaatioon (kustannukset EVO-rahoista tai valtion maksamista erikoislääkärikoulutuksen korvauksista).

Koulutussopimuslomake löytyy tiedekunnan verkkosivuilta <https://guide.student.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta>

Koulutuspaikkasopimukset tehdään toistaiseksi voimassa oleviksi. Sopimus voidaan peruuttaa, mikäli koulutuspaikan tilanteessa tarjota koulutusta tapahtuu oleellisia muutoksia. Koulutuspaikkasopimukset uusitaan määräajoin.

Mikäli koulutusohjelmalle ja erikoistujalle asetetut oppimistavoitteet on mahdollista saavuttaa koulutuspaikassa, voi koulutusohjelman vastuuhenkilö harkintansa mukaan hyväksyä palvelua enemmän kuin koulutussopimuksessa määritetyn ajan.

Henkilökohtainen koulutussopimus

Silloin kun ei ole tarkoituksenmukaista tehdä pysyvää koulutuspaikkasopimusta, voidaan tarpeen mukaan tehdä erikoistuvaa lääkäriä koskeva henkilökohtainen koulutussopimus. Sopimus tarkoittaa, että koulutusohjelman vastuuhenkilö ja sairaalassa tai terveyskeskuksessa oleva kouluttaja tekevät yhdessä erikoistuvan kanssa koulutussopimuksen, jossa määritellään hyväksyttävä koulutusaika sekä opeteltavat tiedot ja taidot. Henkilökohtaisen koulutussopimuksen hyväksyy koulutusohjelman vastuuhenkilö.

Ulkopuolisten koulutuspaikkojen määrä

Erikoislääkäreiden alueellinen ja valtakunnallinen tarve tulee ottaa huomioon erikoisaloittain päätettäessä ulkopuolisten koulutuspaikkojen määristä. Koulutuspaikkojen määrä tulisi mitoittaa niin, että jonoja koulutukseen yliopistosairaaloissa ei pääse syntymään.

Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutus

Silloin kun työterveyshuollon koulutuspaikassa toiminnallisista syistä kouluttaja ei toimi samassa toimipisteessä erikoistuvan lääkärin kanssa, voidaan poikkeuksellisesti sopia erikoistuvakohtaisesta etäkoulutusjärjestelystä. Tällöin sovitaan kirjallisesti etukäteen vastuuhenkilön, erikoistuvan, koulutuspaikan ja koulutukseen sitoutuvan ulkopuolisen kouluttajan kanssa koulutusjärjestelystä, jolla saavutetaan erikoisalan tavoitteet.

Yleislääketieteen erikoislääkärikoulutus

Terveyskeskuksessa, jossa toteutetaan Helsingin yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan hyväksymää yleislääketieteen erikoislääkärikoulutusta, on oltava ohjaajalääkäreitä, jotka ovat yleislääketieteen erikoislääkäreitä. Erikoistuvien lääkäreiden ohjaus tapahtuu säännöllisesti työaikana ennalta laaditun koulutussuunnitelman mukaisesti. Apuna käytetään koulutusta varten laadittuja tavoitteistoja ja lokikirjaa/portfoliota, joita käytetään runkona myös sairaalaosion eri erikoisalojen koulutussuunnitelmien laadinnassa ja tavoitteiden saavuttamisen arvioinnissa.

Terveyskeskuksessa tulee olla henkilöstölle järjestettyä toimipaikkakoulutusta, johon erikoistuvat lääkärit voivat osallistua työaikanaan ja jonka vastuuhenkilö on hyväksynyt. Yleislääketieteen erikoislääkärikoulutukseen hyväksyttävässä terveyskeskuksessa ja sairaalassa tulee olla erikoislääkärikuulustelun kulloinkin vaadittu kirjallisuus saatavilla sekä mahdollisuus elektroniseen tiedon hakuun ja saantiin.

Yleislääketieteeseen terveyskeskuksissa ja sairaaloissa erikoistuvien lääkäreiden tulee voida osallistua koulutussuunnitelmassa sovittuun ulkopuoliseen erikoisalan teoreettiseen koulutukseen aluehallintoviraston työnantajille valtion varoista maksaman korvauksen turvin.

4.4 Arviointi ja erikoistuvan lääkärin ohjaus

Henkilökohtainen koulutussuunnitelma ja lokikirja

Erikoistuva lääkäri laatii ehdollisen opinto-oikeuden saatuaan koulutussuunnitelman, jonka vastuuhenkilö tai hänen valtuuttamansa kouluttaja käyvät läpi erikoistumiskoulutuksen alussa. Erikoistuvan lääkärin aikaisempi työkokemus ja omat oppimistavoitteet otetaan suunnitelmaa tehdessä huomioon. Suunnitelmasta tulee käydä ilmi koulutukselle asetettavat tavoitteet sekä eri koulutusvaiheiksi hyväksyttävät ajanjaksot ja suunnitellut koulutuspaikat. Koulutuksen edistymisestä tulee raportoida viimeistään runkokoulutusvaiheen lopussa mutta tarvittaessa jo aikaisemmin. Koulutuksen seurannasta vastaa vastuuhenkilö.

Koulutusyksikön tulisi tarjota erikoistujalle ao. erikoisalan lokikirja koulutuksen alussa. Erikoisala vastaa lokikirjan sisällöstä, mutta erikoistuva lääkäri siihen tulevien merkintöjen ajantasaisuudesta. Lokikirjan merkinnöillä voidaan osoittaa jo saatu koulutus ja toisaalta miltä osa-alueilta koulutusta tulisi vielä saada.

Henkilökohtainen ohjaaja/tutor

Erikoistuvalla lääkärille nimetään henkilökohtainen ohjaaja, joka ohjaa kussakin koulutuspaikassa työtehtävissä toimimista. Ohjaaja voi olla sama koko koulutuksen ajan, runkokoulutusvaiheeseen ja eriytyvään vaiheeseen voidaan nimetä oma ohjaaja tai ohjaaja voi olla koulutuspaikkakohtainen. Ohjaajan tulee myös osallistua koulutusprosessin arviointiin.

Erikoislääkärikoulutuksen arviointi

Oppimisen ja koulutuksen arvioinnin perustan muodostavat etukäteen asetetut tavoitteet, joihin suorituksia ja saavutuksia toistuvasti verrataan. Koulutusohjelmalla ja myös sen eri jaksoilla tulee olla selkeät ja tarkoituksenmukaiset tavoitteet. Arvioinnissa voidaan käyttää apuna sitä varten laadittuja lomakkeita. Koulutuksen vastuuhenkilö vastaa koulutuksen seurannasta. Vastuuhenkilö ja erikoistuva lääkäri arvioivat tarvittaessa koulutuksen alussa asettamiensa tavoitteiden saavuttamista toistuvasti ja laativat koulutuksen etenemisestä yhteenvetön vähintään vuosittain. Erikoistuva lääkäri ja kouluttaja selvittävät yhdessä eri koulutusjaksojen alkaessa jaksolle asetetut tavoitteet, sovittavat ne yhteen erikoistujan henkilökohtaisten tavoitteiden kanssa sekä arvioivat oppimista jaksojen ja koulutusohjelmien tavoitteiden pohjalta jaksojen aikana ja niiden lopulla.

On suositeltavaa, että erikoistuva lääkäri voi arvioida myös kouluttajan toimintaa. Tämä hyödyttää myös kouluttajan työtä ja sen kehittämistä.

Erikoisalat antavat yksityiskohtaisemmat ohjeet arvioinnista omissa koulutusohjelmissaan. Erikoistuvan lääkärin ohjaaminen -opas erikoislääkärikoulutuksen ohjaajille ja kouluttajille sekä vastuuhenkilöille on tulostettavissa tiedekunnan verkkosivuilta.

Rekisteriseuranta

Yliopiston opiskelijarekisteristä lähetetään erikoistuville lääkäreille ns. ETAPPI-kirje, kun opinto-oikeuden myöntämisestä on kulunut kymmenen vuotta. Opiskelijaa pyydetään ilmoittamaan koulutuksensa jatkamisesta ja laatimaan koulutussuunnitelma, jonka erikoisalan vastuuhenkilö vahvistaa. Tarkoituksena on tukea opiskelijoiden koulutuksen etenemistä ja valmistumista. Etapin käytöstä päätetään vuosittain erikseen.

4.5 Teorettinen kurssimuotoinen koulutus

Tavoitteet

Teorettinen kurssimuotoinen koulutus on perusopintoja syventävää ja alalla toimimisen kannalta tärkeitä aihekokonaisuuksia käsittelevää opetusta. Suoritettavien kurssien tulee muodostaa erikoistumisen kannalta mielekäs kokonaisuus. Suunnitelma teorettisen kurssimuotoisen koulutuksen eri osa-alueista tehdään henkilökohtaisen koulutussuunnitelman yhteydessä. Koulutuksen vastuuhenkilö hyväksyy suunnitelman. Osallistuminen osoitetaan erillisellä todistuksella tai lokikirjamerkinnöillä.

Koulutusyksiköt vastaavat hyväksytyjen koulutusohjelmien tasosta ja laadusta. Tavoitteena on, että koulutusyksiköt tarjoaisivat vaaditun kurssimuotoisen koulutuksen itse tai yhteistyössä jonkin muun tahon kanssa. Koulutusyksikkö voi hyväksyä kurseja, joiden järjestäjänä ovat mm. erikoisalayhdistys, lääkäriyhdistykset tai muu lääketieteellinen taho. Koulutuksen tulee tällöinkin täyttää teorettiselle koulutukselle asetetut vaatimukset. Yksityisten yritysten tulee valmistella ja järjestää koulutus niin, että mukana on aina lääketieteellinen taho, kuten yliopisto, koulutusoikeuden saanut klinikka tai erikoisalayhdistys. Ulkopuolisten järjestäjien tulee selkeästi raportoida yhteistyö lääketieteellisten tahojen kanssa.

Ohjelman sisällöstä vastaavan henkilön tai yhdistyksen (esim. erikoislääkäri- tai lääkäriyhdistys) tulee edustaa jotakin niistä erikoisaloista, joille koulutusta haetaan. Koulutus voidaan silti hyväksyä teorettiseksi koulutukseksi myös muille anotuille erikoisaloille.

Koulutusohjelman aiheiden otsikoinnissa ei saa näkyä kaupp nimiä tai logoja.

Laajuus

Erikoistumiskoulutuksen tulee sisältää teoreettista kurssimuotoista koulutusta. Tuntimäärä saattaa vaihdella erikoisaloittain (ks. erikoisalakohdaiset vaatimukset). Sellaisilla aloilla, joilla on yhteinen runkokoulutus, teoreettista kurssimuotoista koulutusta tulee suorittaa myös runkokoulutuksen aikana alakohtaisten määräysten mukaisesti. Koulutuksen tulee sisältää myös alakohtaista koulutusta.

Koulutuksen kriteerit ja mitoitus

Suositteluvia ovat laajat kokonaisuudet, esimerkiksi oppiaineiden itsensä järjestämät vuosittain toistuvat kurssit. Pienillä erikoisaloilla voidaan kurssimuotoinen koulutus järjestää yhteistyönä. Yhtä opetustuntia vastaa 45 minuutin luento tai muu opetustilanne. Alle 3 tunnin mittaisia yksittäisiä koulutustilaisuuksia ei hyväksytä.

Ulkomainen koulutus

Ulkomailla järjestettäviä kurseja hyväksytään vastuuhenkilön päätöksellä. Myös ulkomaisten kurssien kohdalla noudatetaan edellä esitettyjä kriteereitä. Jos kurseilla on käytössä ns. kredit-järjestelmä, sitä voidaan erikoisalakohdaisesti käyttää Suomeen sovellettuna.

Hallinnon koulutus

Erikoislääkärin koulutukseen kuuluu joko 20 tunnin hallinnon vaatimus (31.7.2009 mennessä opinto-oikeuden saaneet) tai 1.8.2009 lähtien lähijohtajakoulutus.

Yleislääketieteen erityiskoulutukseen (tai aiemmin perusterveydenhuollon lisäkoulutukseen) sisällytettyä teoreettista koulutusta (16 tuntia) ei voi hyväksilukea erikoislääkärinkoulutukseen, jossa vaatimuksena 20 tuntia hallintoa. Yleislääketieteen erityiskoulutuksen (tai perusterveydenhuollon lisäkoulutuksen) teoreettisen koulutuksen voi kuitenkin hyväksilukea erikoistumiskoulutukseen sisältyvään lähijohtajakoulutukseen 1.8.2009 lähtien.

Erikoislääkärinkoulutukseen kuuluvaa hallinnon koulutusta (20 tuntia) voi korvata käytännön hallinnollisella palveluna korkeintaan 10 tuntia toimimalla pidempiä ajanjaksoja esimerkiksi seuraavissa viroissa, toimissa tai tehtävissä:

- ylilääkäri tai vastaava lääkäri
- erikoistuvan lääkärin vanhimpana toimiminen, edellyttäen, että on saanut seurata klinikan johtoryhmän työskentelyä
- työpaikkansa lääkäreiden luottamusmies.

Käytännön hallinnon palvelu on osoitettava todistuksella, josta käy ilmi palvelujakson pituus ja tehtävät.

Hallinnon koulutuksen (20 h) hyväksymisestä päättää lähijohtajakoulutuksen vastuuhenkilö, silloin kun koulutustilaisuuden hyväksymistä ei ole etukäteen anottu tiedekunnalta hallinnon teoreettiseksi kurssimuotoiseksi koulutukseksi. Erikoistujan tulee toimittaa tarvittavat todistukset ym. selvitykset, jotta koulutuksen laajuus ja sisältö voidaan arvioida.

Arviointi ja laadunvarmistus

Koulutuksen järjestäjältä edellytetään palautteen keräämisestä koulutuksesta. Palaute voidaan kerätä strukturoidulla lomakkeella tai avoimilla kirjallisilla kysymyksillä. Kaiken palautteen ja arvioinnin tarkoituksena on auttaa kurssien järjestäjiä kehittämään jatkokoulutusta sekä samalla kehittää ja parantaa erikoislääkärinkoulutuksen teoreettisen kurssimuotoisen koulutuksen laatua. Koulutuksen järjestäjän on pyydettäessä annettava palautteen yhteenveto ja osallistujien lukumäärätieto tiedekunnan käyttöön arviointia varten.

Kurssien anominen, hyväksyminen ja vaadittava informaatio

Koulutuksen järjestäjän tulee hakea kurssien hyväksymistä teoreettiseksi kurssimuotoiseksi koulutukseksi etukäteen sille koulutusyksikölle, missä on kurssin suunnittelu- ja järjestämisvastuu. Täysin ulkopuoliset järjestäjät pyytävät hyväksymistä lähimmästä kyseisen erikoisalan koulutusta järjestävästä koulutusyksiköstä. Hakemuksesta tulee käydä ilmi kurssin järjestäjä(t), tuntimäärä ja kurssin vastuuhenkilö. Lisäksi on ilmoitettava tavoitteet, kenelle kurssi on tarkoitettu, hinta ja mahdolliset vaatimukset etukäteismateriaalista ja -valmistautumisesta. Tieto tarvittavasta kirjallisuudesta, jos kyseessä on laajempi kokonaisuus, johon sisältyy tehtäviä tai kuulustelu. Yksityiskohtainen ohjelma liitetään hakemukseen. Hakemuksesta tulee ilmetä koulutuksen kohderyhmä. Helsingin yliopistossa käytetään sähköistä hakujärjestelmää.

Kun kurssi on hyväksytty teoreettiseksi kurssimuotoiseksi koulutukseksi, hakijalle ilmoitetaan sähköisesti hyväksytyt erikoisalajat ja tuntimäärä. Missä tahansa koulutusyksikössä hyväksytty kurssi hyväksytään kaikissa koulutusyksiköissä teoreettiseksi kurssimuotoiseksi koulutukseksi, mikäli ne vastaavat näitä pysyväismääräyksiä (ks. esim. hallinnon koulutuksen hyväksyminen sekä palveluja ja koulutusta koskevia määräyksiä).

Koulutuspaikan tuki koulutukseen

Työnantajan, joka saa valtion maksamaa tukea erikoislääkärikoulutuksesta, tulee antaa erikoistuvalla lääkärille työaikana mahdollisuus osallistua vuosittain kurssimuotoiseen koulutukseen. Työnantajan tulee osallistua myös tästä aiheutuviin kustannuksiin. Koulutuksen tulee olla mahdollista suorittaa koko erikoistumiseen varatussa ajassa (esimerkiksi vaadittu teoreettisen koulutuksen kokonaismäärä jaettuna erikoistumiseen vaadittujen kouluttautumisvuosien määrällä).

Lääkintä-RUK

Hyväksytään seuraaville erikoisaloille teoreettiseksi kurssimuotoiseksi koulutukseksi seuraavasti:

- AKUUTTILÄÄKETIEDE 25 % teoreettisen koulutuksen kokonaismäärästä
- ANESTESIOLOGIA JA TEHOHOITO 25 % teoreettisen koulutuksen kokonaismäärästä, muutoin järjestäjän esityksen mukaisesti
- GASTROENTEROLOGINEN KIRURGIA 20 % teoreettisen koulutuksen kokonaismäärästä
- IHOTAUDIT JA ALLERGOLOGIA 2 H jaksosta LRUUKK247 (Akuutti allerginen reaktio ja anafylaksia (1 h))
- Ja Hengitysvaikeus, akuutti astma-kohtaus (1 h))
- KARDIOLOGIA 25 % teoreettisen koulutuksen kokonaismäärästä
- KORVA-, NENÄ- JA KURKKUTAUDIT 25 % teoreettisen koulutuksen kokonaismäärästä
- KÄSIKIRURGIA 25 % teoreettisen koulutuksen kokonaismäärästä
- LIIKUNTALÄÄKETIEDE 25 % teoreettisen koulutuksen kokonaismäärästä
- NEUROKIRURGIA 25 % teoreettisen koulutuksen kokonaismäärästä, muutoin järjestäjän esityksen mukaisesti
- ORTOPIEDIA JATRAUMATOLOGIA 25 % teoreettisen koulutuksen kokonaismäärästä
- REUMATOLOGIA 25 % teoreettisen koulutuksen kokonaismäärästä
- SISÄTAUDIT 25 % teoreettisen koulutuksen kokonaismäärästä (sisätaudeilla rungossa 30-40 t ja eriytyvässä koulutuksessa 30-40t). Sisätautien runkoon tai eriytyvään sopisi 8 tuntia kurseista: H2 tai H4 tai PERUSTEET tai SAIRAUS.
- SUU- JA LEUKAKIRURGIA 25 % teoreettisen koulutuksen kokonaismäärästä
- VERISUONIKIRURGIA 25 % teoreettisen koulutuksen kokonaismäärästä
- YLEISKIRURGIA 20 % teoreettisen koulutuksen kokonaismäärästä
- YLEISLÄÄKETIEDE 20 H

Muille erikoisaloille ei etukäteishyväksyntää.

4.6 Johtamisopinnot

Johtamisopinnojen tavoitteena on, että erikoislääkäri/erikoishammaslääkäri osaa toimia palvelujärjestelmässä toimien väestön terveyden ja työyksikkönsä tavoitteiden hyväksi. Johtamiskoulutus on Helsingin yliopiston lääkäreiden ja hammaslääkäreiden erikoistumiskoulutukseen kuuluva pakollinen kokonaisuus, jonka laajuus on 10 opintopistettä (op). Johtamisopinnojen suorittamisesta ei tule erillistä merkintää koulutuksen suoritustodistukseen.

Johtamisopinnot (10 opintopistettä)

1.1.2018 lähtien erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen opinto-oikeuden saaville kuuluu erikoistumiskoulutukseen johtamisopinnot 10 op (JOP10-ohjelma) joka käynnistyy 1.1.2019 (Tiedekuntaneuvosto 14.11.2017/12.2.2019).

Opinto-oikeuden välillä 1.8.2009-31.12.2017 saaneilla erikoistuvilla lääkäreillä ja hammaslääkäreillä on mahdollisuus suorittaa aikaisempien opintovaatimusten mukainen 30 op lähijohtajakokonaisuus loppuun 31.12.2019 mennessä sitovalla ilmoituksella. Ilman sitovaa ilmoitusta katsotaan, että erikoistuja tekee 10 op kokonaisuuden. Ilmoittautumislomake 30 op lähijohtajakoulutuksen löytyy Moodlesta:

<https://moodle.helsinki.fi/course/view.php?id=1711>

1.1.2019 lähtien erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutettavien pakolliset 10 op johtamisopinnot suoritetaan JOP10-opintokokonaisuutena. Pakollista JOP10-opintokokonaisuutta ei voi korvata muulla koulutuksella.

Koulutettava voi halutessaan suorittaa 20 op lisäopintoja saadakseen merkinnän 30 op suorituksesta ja lähijohtajapätevydestä erikoislääkäriin tai erikoishammaslääkäriin koulutustodistukseen.

JOP10-opinnot koostuvat neljästä ajallisesti rajatusta modulista (A, B, C ja D), jotka suoritetaan osittain Moodlella ja osittain lähiopetuspäivinä. Ohjeen mukaan ilmoittautuminen ja modulin omaan Moodle-alustaan liittyminen modulin alkamispäivämäärään mennessä ovat edellytys osallistumiselle. Moduulit tulee suorittaa aakkosjärjestyksessä ja annettujen aikarajoitusten puitteissa. JOP10-opintokokonaisuuden suorittaminen merkitään Oodiin eikä siitä anneta erillistä todistusta.

Pakollisen 10 op johtamisopinnot voidaan korvata korkeintaan 2 op aiemmilla opinnoilla, mikäli ne sisällöllisesti ja laajuudeltaan vastaavat joko modulia B tai C, ja opiskelija esittää opinnoistaan asianmukaiset todistukset, ohjelmat ja reflektion. Näiden korvaavuusvaatimusten lisäksi sovelletaan erikoistumiskoulutuksen voimassaolevia säännöksiä.

Muussa lääketieteellisessä tiedekunnassa suoritettujen erikoistumisen 10 op johtamisopinnot hyväksiluetaan. Suoritettulla MBA-tutkinnoilla tai Lääkäriliiton/Duodecimin johtamiskoulutuskokonaisuudella voi korvata koko pakollisen 10 op johtamisopinnot. Tällaisen tutkinnon tai koulutuskokonaisuuden suorittaneet henkilöt ottavat suoraan yhteyttä vastuuprofessoriin korvausohjeiden saamiseksi.

Erikoistuville, jotka ovat saaneet opinto-oikeuden erikoistumiskoulutukseen 1.1.2018 jälkeen ja jotka valmistuvat ennen vuotta 2021, voidaan sopia erityisjärjestelyjä siirtymäkauden aikana.

Lisätietoja ja ohjeita johtamisopinnoista sekä ilmoittautumisesta : <https://blogs.helsinki.fi/lahijohtajakoulutus/blogi/> sekä Moodlen johtamisopinnot-alue: <https://moodle.helsinki.fi/course/view.php?id=1711>

Kaikki asiaan liittyvät tiedustelut: med-lahijohtaja@helsinki.fi

4.7 Valtakunnallinen erikoislääkärikuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun koordinaatiosta huolehtii Turun yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan opintotoimistossa työskentelevä valtakunnallinen yhdyshenkilö. Yhdyshenkilön tehtävänä on kuulustelun koordinoimisen lisäksi kuulustelurekisterin ylläpitäminen, erilaiset tilastointitehtävät ja tarvittaessa kuulustelijoiden yhteistyön avustaminen. Valtakunnallinen erikoislääkärikoulutuksen ammatillisen jatkokoulutuksen toimikunta koordinoi ja käsittelee kuulustelua koskevia asioita.

Kuulusteluun liittyvät ajankohtaiset tiedot, kuten kuulusteluajankohdat, ilmoittautuminen ja ohjeet löytyvät tiedekunnan verkkosivuilta. Kuulusteluvaatimukset sekä vanhat kuulustelukysymykset löytyvät Helsingin yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan verkkosivuilta.

Kuulustelussa noudatetaan soveltuvin osin Helsingin yliopiston tutkinto- ja oikeusturvajohtosääntöä ja arkistonmuodostussuunnitelmaa.

Tavoitteet

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun tavoitteena on arvioida erikoistuvan teoreettista tietoa ja osaamista sekä kykyä toimia tarkoituksenmukaisesti erikoislääkäriin kohtaamisissa tilanteissa.

Kuulustelijat

Kukin koulutusyksikkö nimeää kullekin omassa tiedekunnassa edustetulle erikoisalalle vähintään yhden kuulustelijan, joka ilmoitetaan yksikköjen yhteiseen kuulustelijarekisteriin. Mahdollisuuksien mukaan koulutusyksiköt nimeävät enemmän kuin yhden kuulustelijan jokaiselle erikoisalalle.

Koulutusyksikköjen pitää ryhtyä toimenpiteisiin uuden kuulustelijan nimeämiseksi esim. kuulustelijan eläkkeelle siirtymisen vuoksi. Mikäli kuulustelija ei pysty toimimaan ennalta sovitusti kuulustelijana (esim. ulkomaanmatkan tai virkavapauden vuoksi), pitää siitä ilmoittaa omaan koulutusyksikköön.

Kullakin erikoisalalla eräitä erikseen sovittavia poikkeuksia lukuun ottamatta toimii kerrallaan kaksi kuulustelijaa.

Kuulusteluvaatimukset

Koulutusyksiköt vahvistavat kuulusteluvaatimukset koulutusohjelmien kuulustelijoiden valtakunnallisesti sovitusta yhtenäisestä esityksestä. Vaatimukset tarkistetaan kaikissa koulutusyksiköissä samanaikaisesti kahden vuoden välein. Kuulustelijat toimittavat yhteisenä esityksenään erikoisaloittaiset kuulusteluvaatimukset yhdyshenkilölle tarkistettavaksi ennen niiden vahvistamista.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä, minä vuonna erikoistuva on opinto-oikeutensa saanut.

Kuulusteluajankohdat ja –paikat

Valtakunnallinen erikoislääkärikuulustelu järjestetään kaikissa koulutusyksiköissä – Helsingin yliopistolla, Itä-Suomen yliopistolla, Oulun yliopistolla, Tampereen yliopistolla ja Turun yliopistolla – samanaikaisesti kolme kertaa vuodessa: kaksi kertaa kevätlukukaudella ja kerran syyslukukaudella. Koulutusyksiköt järjestävät kuulustelutilaisuuden omalla paikkakunnallaan. Kuulustelun siirtyessä sähköiseen järjestelmään huhtikuusta 2019 alkaen voi kuulustelun toistaiseksi suorittaa vain siinä yliopistossa, jossa erikoistuvalla on opinto-oikeus. Helmikuun 2019 kuulusteluun voi vielä osallistua millä tahansa kuulustelupaikkakunnalla, mikäli toisen yliopiston kuulustelupaikassa on tilaa.

Kuulusteluun ilmoittautuminen

Kuulusteluun osallistuvan on varattava tenttipaikka oman erikoisalansa tenttiajankohdalle oman yliopistonsa Exam-järjestelmässä. Jos kuulusteluun järjestetään lisäksi ennakoilmoittautuminen erillisellä ilmoittautumislomakkeella, päättyy se viisi (5) viikkoa ennen kuulustelua. Tenttipaikkaa varatessa erikoistuvalla on oltava kyseisen erikoisalan opinto-oikeus, läsnäoloilmoittautuminen omaan yliopistoon kunnossa kuluvalle lukuvuodelle, sekä käytössään oman yliopistonsa verkkotunnukset. Tenttipaikkojen varaus aukeaa 30 päivää ennen kuulustelua. Osallistujia suositellaan varaamaan tenttipaikka mahdollisimman nopeasti, koska vapaan paikan löytymistä viime hetkellä ennen kuulustelua ei voida taata.

Patologian erikoistuvat voivat ilmoittautua kuulustelun eri osioihin (essee- ja preparaattikuulustelu) erikseen. Osiot voi halutessaan tehdä myös samalla tenttikerralla, jolloin essee- ja preparaattikuulusteluille on varattu peräkkäiset kolmen (3) tunnin tenttiajat. Radiologian erikoistuvat tekevät essee- ja kuvakuulustelun eri kuulustelukertoina. Esseekuulustelu on suoritettava hyväksytysti ennen kuin voi ilmoittautua kuvakuulusteluun.

1.8.2011 alkaen valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun voi suorittaa vain suomeksi tai ruotsiksi.

Kuulustelukysymykset laaditaan siis suomeksi ja myös ruotsiksi, jos kuulusteltava on sitä ilmoittautuessaan pyytänyt. 31.7.2011 mennessä opinto-oikeuden saaneilla on mahdollisuus tehdä erikoislääkärikuulustelu suomen ja ruotsin lisäksi englannin kielellä, mikäli kuulustelijat siihen suostuvat.

Kuulustelu perustuu kuulusteluvaatimuksissa mainittuun kirjallisuuteen, lehtiin ja lainsäädäntöön sekä kunkin erikoisalan käytännön tietoon, joka erikoistuvalla lääkäriä on erikoistumisensa aikana kertynyt.

Kuulusteltavat esiintyvät kuulustelussa koodeina. Kuulustelutulosten tultua erikoistujalla on mahdollisuus saada tietää kuulustelun arvostelijat.

Kuulustelujen arvostelu

Kuulustelu arvostellaan asteikolla hyväksytty/hylätty ja käyttäen pisteytystä.

Hylätyistä suorituksista kuulustelijoiden pitää antaa aina kirjallinen vastine. Se voi olla joko vaadittavien asiakokonaisuuksien luettelo tai henkilökohtainen kirjallinen palaute.

Kuulustelujen tuloksista ilmoittaminen

Kuulustelijoiden on palautettava kuulustelun arvostelu neljän (4) viikon kuluttua kuulustelupäivästä.

Kuulustelijat vievät itse tulokset sähköiseen järjestelmään, josta tieto lähtee sähköpostitse kuulusteluun osallistuneille. Sähköpostiviestin saatuaan osallistuja voi kirjautua itse Exam-järjestelmään, josta näkee kuulustelun tuloksen, pisteet ja kirjallisen palautteen.

Mikäli erikoistuva hylätään kolmessa kuulustelussa, tulee erikoistujan keskustella erikoisalan vastuuhenkilön kanssa ongelmista, jotka ovat johtaneet hylkäykseen.

Oikaisumenettely

Kuulusteltava voi kirjallisesti pyytää oikaisua kuulustelun päätöksestä 14 päivän kuluessa siitä ajankohdasta, jolloin hän on saanut kuulustelun tulokset tietoonsa. Oikaisupyyntö toimitetaan valtakunnallisen kuulustelun yhdyshenkilölle, joka toimittaa oikaisupyyntönsä edelleen kuulustelun arvostelleille kuulustelijoille.

Kuulustelijoiden pitää antaa perusteltu vastauksensa saamaansa oikaisupyyntöön 1 kuukauden kuluessa. Kuulustelijat toimittavat oikaisupyyntönsä vastineensa valtakunnallisen kuulustelun yhdyshenkilölle, joka lähettää sen tiedoksi oikaisupyyntönsä tekijälle. Mikäli kuulusteltava on oikaisupyyntönsä vastineen saatuaan edelleen tyytymätön päätökseen, hän voi hakea oikaisua vielä opintosuoritusten tutkintolautakunnalta 14 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut päätöksestä tiedon. Kirjallisesti perusteltu oikaisupyyntö toimitetaan oman yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan kansliaan.

Suullinen kuulustelu

Kirjallisen kuulustelun lisäksi pidetään suullinen kuulustelu seuraavilla aloilla: lastenkirurgia ja plastiikkakirurgia. Erikoisalat suunnittelevat kuulustelun, joka suoritetaan hyväksytyyn kirjallisen osion jälkeen. Kuulustelupäivät ilmoitetaan kirjallisen kuulustelun tulosten saapumisen jälkeen.

Suullisen kuulustelun kuulustelijoita on kaksi. He ovat yleensä samat henkilöt kuin suullista kuulustelua edeltävässä kirjallisessa kuulustelussa. Kuulustelupaikkakunta sovitaan erikseen tapauskohtaisesti. Suullisen kuulustelun vaatimukset ovat samat kuin kirjallisessa kuulustelussa.

Suullisen kuulustelun tarkoitus on testata kuulusteltavan kykyä hallita kokonaisuuksia, ei detalleja. Kuulustelussa pyritään arvioimaan kuulusteltavan kykyä suunnitella diagnostiset tutkimukset, tulkita löydökset ja suunnitella nykytiedon pohjalta asianmukainen hoito ongelmatapauksissa. Kuulusteltavan on kyettävä loogisesti perustelemaan valitsemansa tutkimukset ja hoitolinjat, ei välttämättä löytämään oikeaa diagnoosia kuulustelutilanteessa.

Kuulustelussa käytettävä materiaali muodostuu kliinisistä tiedoista, röntgenkuvista ja laboratoriovastauksista. Lastenkirurgian suulliseen kuulusteluun liittyy mahdollisuuksien mukaan leikkausdemonstraatio, jossa kuulusteltava suorittaa tavallisen lastenkirurgisen toimenpiteen, esim. tyräleikkauksen. Plastiikkakirurgian suullisessa kuulustelussa kysytään pääasiallisesti hoitoratkaisuja kuvina esitettyihin potilastapauksiin.

Suullisesta kuulustelusta annetaan kirjallinen lausunto ja jos kuulusteltava reippa, lausunnossa perustellaan reputuksen syy. Reputuksen jälkeinen ensimmäinen uusimismahdollisuus on seuraavan alalla järjestettävän kirjallisen kuulustelun jälkeinen suullinen kuulustelu. Sama pätee silloin, jos erikoistuva ei pääse osallistumaan heti kirjallisen kuulustelun jälkeen järjestettyyn suulliseen tenttiin tai ei saa sovittua kuulustelijoiden kanssa erillistä ajankohtaa.

Kuulustelun vanheneminen

Kuulustelu vanhenee neljässä vuodessa.

Muutokset kuulustelujärjestelmässä

Tiedekunnalla on oikeus muuttaa vuosittaisten kuulustelukertojen määrää lukuvuosittaisen suunnittelutyön puitteissa.

Tiedekunnalla on myös mahdollisuus muuttaa tenttijärjestelmää (esim. korvata erikoislääkärikuulustelu muulla osaamisen arvioinnin tavalla) siirtymäajan puitteissa mahdollisten lainsäädännössä tapahtuvien muutosten vuoksi (erikoislääkärikoulutusta koskevan asetuksen muutos).

5 VOIMASSA OLEVA LAINSÄÄDÄNTÖ

Erikoislääkärikoulutuksen ohjaus siirtyi Opetus- ja kulttuuriministeriöltä Sosiaali- ja terveysministeriön vastuulle 1.2.2015. Samalla koulutuksen tutkintomuotoisuus poistui. 1.2.2015 alkaen kaikki (myös jo koulutuksessa olevat) saavat tutkintotodistuksen sijaan todistuksen erikoislääkäriin koulutuksen suorittamisesta. Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain muuttumisesta (L1355/2014) astui voimaan 1.2.2015.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksesta sekä yleislääketieteen erityiskoulutuksesta (A56/2015) astui voimaan 1.2.2015. Asetuksessa säädetään koulutusohjelmien pituus, terveyskeskuspalvelun määrä sekä vaatimus tehdä puolet koulutusajasta yliopistosairaalan ulkopuolella (asetuksessa mainittuja erikoisaloja lukuun ottamatta).

Muita koulutukseen vaikuttavia määräyksiä ovat mm. yliopistolaki (558/2009), ja Helsingin yliopiston sisäiset määräykset opiskelijan suorittamisesta ja opiskelijan oikeusturvasta.

6 TODISTUKSEN HAKEMINEN SUORITETUSTA KOULUTUKSESTA

Todistusta koulutuksen suorittamisesta haetaan siitä yliopistosta, jonka vastuualueella yliopistollinen koulutus on pääosin suoritettu. Hakemus toimitetaan tiedekuntaan siinä vaiheessa kun kaikki palvelut ja suoritukset (teoreettiset kurssit, johtamisopinnot, valtakunnallinen kuulustelu) ovat tehtyinä.

Erikoistuvan pitää perehtyä ennen todistushakemuksen täyttämistä koulutuksen rakenteeseen ja vaatimuksiin. Erikoistuvan tulee noudattaa sen vuoden opinto-opasta, jolloin opinto-oikeus on myönnetty. Erikoistuvan pitää perehtyä ennen todistushakemuksen täyttämistä lisäksi yleisiin koulutusta koskeviin ohjeisiin, kuten koulutusvaatimuksiin sekä keskeytysohjeisiin.

Todistushakemukseen pitää eritellä selkeästi ne kaikki palvelusuhteet ja koulutustilaisuudet, jotka esitetään otettavaksi huomioon tutkintoon. Jokainen erikoistuva laskee itse palveluidensa keston todistushakemukseen ja vähentää pois myös mahdolliset keskeytykset. Myös jokainen teoreettinen kurssi merkitään hakemuslomakkeeseen erikseen.

Kaikista todistushakemuksessa esitetyistä palveluista ja koulutustilaisuuksista pitää olla hakemuksen liitteenä asianmukaiset todistukset (kahden henkilön oikeaksi todistamat kopiot). Palvelustodistuksista tulee aina ilmetä kohta poissaolot ja keskeytykset (vaikka niitä ei olisi).

Lähijohtajakoulutuksesta saatava erillinen HJELT-instituutin myöntämä todistus on myös liitettävä mukaan todistushakemukseen. Tietyillä erikoisaloilla erikoistuvan pitää lisäksi liittää hakemukseen täytetty lokikirja.

Hakemus toimitetaan asianmukaisine todistusjäljennöksineen tiedekuntaan joko henkilökohtaisesti tuomalla tai postitse lähettämällä. Tiedekunta hyväksyy palvelut ja muut suoritukset, mikäli ne ovat pysyväismääräysten ja opetussuunnitelman vaatimusten mukaisia. Erikoisalan vastuuhenkilö hyväksyy opintosuoritukset osaksi erikoislääkärikoulutusta ja vahvistaa opintosuoritusten sisällöllisen ja määrällisen riittävyyden todistuksen saamiseksi suoritetusta erikoislääkärikoulutuksesta. Dekaanin myöntämä todistuksen suorituksesta erikoislääkärikoulutuksesta.

Erikoistuva voi pyytää kirjallisesti oikaisua koulutusohjelman vastuuhenkilöltä opintosuoritusten hyväksi lukemista koskeviin päätöksiin 14 päivän kuluessa siitä ajankohdasta, jolloin hän on saanut päätöksen tietoonsa. Mikäli erikoistuva on edelleen tyytymätön päätökseen, hän voi hakea oikaisua opintosuoritusten tutkintolautakunnalta 14 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut päätöksestä tiedon (Helsingin yliopiston tutkinto- ja oikeusturvajohtosääntö 56 §).

7 LAILLISTAMINEN ERIKOISLÄÄKÄRIKOULUTUKSEN JÄLKEEN

Valmistuneen erikoislääkärin tulee hakea Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolta (Valviralta) oikeutta harjoittaa erikoislääkärin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä. Hakemuslomake ja tarkat ohjeet löytyvät Valviran verkkosivuilta osoitteesta www.valvira.fi.

Hakemukseen tulee liittää tiedekunnan antama jäljennös erikoishammaslääkärin todistuksesta. Hakemus lähetetään Valviraan postitse (Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto, PL 210, 00281 Helsinki) tai henkilökohtaisesti toimittamalla (Mannerheimintie 103b, Helsinki, puh. 0295209111).

C. OPETUSSUUNNITELMAT

Akuuttilääketiede

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö ja valtakunnallisen tentin kuulustelija

Akuuttilääketieteen koulutusohjelman vastuhenkilö on Helsingin yliopistossa professori Maaret Castrén.

Akuuttilääketiede vastaa kaikenikäisten potilaiden vammojen ja akuuttien sairauksien oireiden vaatimasta diagnostiikasta ja kiireellisestä hoidosta kiireellisyysluokan vaatimalla tavalla. Korkealaatuinen päivystyshoito edellyttää etupainotteista diagnostiikkaa ja viiveetöntä hoidon aloitusta. Akuuttilääketieteen erikoislääkäri on ensisijaisesti päivystysklinikassa toimiva klinikko, jonka muita tehtäviä ovat päivystystoiminnan suunnittelu, päivittäinen ohjaaminen, koulustoitominnan järjestäminen sekä päivystyksen talouden hallinta ja tutkimustyö. Tulevaisuuden sairaalapäivystys toimii pääasiassa akuuttilääketieteen erikoislääkäreiden voimin.

1. Koulutusohjelman tavoitteet

Erikoisalan koulutuksen tavoitteena on antaa erikoistuvalla riittävät tiedot ja taidot kriittiseen itsenäiseen työskentelyyn sekä valmiudet ammattitaidon ylläpitämiseen akuuttilääketieteen erikoislääkärinä.

Akuuttilääketieteeseen kuuluu ensihoidon tuntemus.

Akuuttilääketieteen erikoislääkärin tulee kyetä toimimaan alansa erikoislääkärin tehtävissä siten, että hän

- Omaan kliiniseen päätöksentekoon liittyvän kokonaisvaltaisen ajattelutavan ja lääketieteen eettiset periaatteet
- Tunnistaa akuutisti sairastuneen tai vammautuneen potilaan vaikeat ja henkeä uhkaavat tilat ja sairaudet, joiden hoidon viivästyminen aiheuttaisi potilaan tilan merkittävän huononemisen
- Kykenee arvioimaan potilaan tutkimuksen ja hoidon kiireellisyyden
- Hallitsee akuutisti sairastuneen tai vammautuneen potilaan arvioinnin ja erotusdiagnostiikan
- Hallitsee päivystyspotilaan hoidon aloituksen
- Kykenee suunnittelemaan ja koordinoimaan päivystyspotilaan jatkohoitoa yhdessä eri erikoisalojen sekä muun sosiaali- ja terveydenhuollon palveluverkoston kanssa
- Kykenee ohjaamaan ja johtamaan moniammatillista hoitotiimiä päivystyspotilaiden hoidossa
- Tuntee ensihoidon palveluverkoston rakenteen ja johtamisperiaatteet
- Hallitsee päivystysprosessien teoreettiset perusteet ja kykenee osaltaan päivystyksen potilasvirtojen hallinnoimiseen ja toiminnan johtamiseen

- Hallitsee monipotilastilanteiden ja suuronnettomuuksien mukaiset toimintastrategiat sekä kykenee valmiussuunnitelmien mukaiseen kliiniseen toimintaan ja päivystysklinikan johtamiseen
- Kykenee tilanteenmukaiseen kommunikaatioon potilaiden ja omaisten, muun työyhteisön, yhteistyötahojen sekä muiden viranomaisten ja tiedotusvälineiden kanssa
- Omaa tieteellisen suhtautumistavan työhönsä, on perehtynyt tutkimusmenetelmiin sekä näyttöön perustuvan lääketieteen ja kriittisen tieteellisen arvioinnin menetelmiin ja kykenee osallistumaan oman alansa tieteelliseen tutkimukseen, kehittämiseen ja suunnitteluun
- Kykenee toimimaan alansa erityiskysymysten opettajana terveydenhuollon henkilöstön koulutuksessa.

Kliinisen koulutuksen tavoitteena on Akuuttilääketieteen eurooppalaisen opinto-ohjelman [Euroopan akuuttilääketieteen yhdistys (EuSEM) ja Euroopan erikoislääkäriliitto (UEMS), Akuuttilääketieteen sektio ja lautakunta]] luvun ”Competencies, knowledges and skills” mukainen kliininen osaaminen (ks. www.eusem.com).

Koulutuksen sisältö

Koulutukseen kuuluu erikoisalaa tukeva koulutus, erikoistumisalan eriytyvä koulutus ja teoreettinen kurssimuotoinen koulutus. Erikoistumisalan koulutus koostuu käytännön palvelusta ja toimipaikkakoulutuksesta.

2. Koulutusohjelman rakenne

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään kolme vuotta on suoritettava yliopistosairaalan ulkopuolella ja vähintään yksi vuosi yliopistosairaalan päivystysklinikassa. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.200 tai sen jälkeen. Erikoislääkäritutkinnon suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin koulutusvaatimuksiin, joihin erikoistuvan lääkärin tulee perehtyä.

3. Terveyskeskuspalvelu 9 kk

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä vähintään neljään terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveys- työhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päiväpäivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyvää määräämistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta <https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/yleislaaketieteen-ja-perusterveydenhuollon-osasto> tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan 1.8.2011 lähtien. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuvaatimukset. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet, lokikirja ja koulutusterveyskeskukset löytyvät osoitteesta:
<https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus>

4. Erikoistumiskoulutus, 5 v 3 kk

Akuuttilääketieteen erikoisalaa tukeva koulutus

Enintään 1 v 3 kk palvelua sairaalan tai muun sopivan terveydenhuollon organisaation akuuttilääketiedettä tukevissa lääkärin tehtävissä sisältäen palvelua vähintään kolmella erikoisalalla (sisätautien erikoisalat, kirurgian erikoisalat, neurologia, yleislääketiede, geriatria, anestesia ja tehohoito, keuhkosairaudet ja allergologia, lastentaudit, radiologia, naistentaudit ja synnytys, silmätaudit, korva-, nenä- ja kurkkutaudit, psykiatria).

Akuuttilääketieteen eriytyvä koulutus

Eriytyvä koulutus toteutetaan ensisijaisesti tutkimalla ja hoitamalla kaikkia potilasryhmiä monipuolisen potilasmateriaalin omaavassa päivystysklinikassa. Osa palvelusta voidaan myös suorittaa useammalla suppealla tai eriytyneellä päivystyspoliklinikalla. Koulutus sisältää vähintään neljä (4) vuotta palvelua akuuttilääketieteessä seuraavin laskennallisin palveluajoin:

- Aikuisten päivystyspotilaiden diagnostiikka ja hoito vähintään 24 kk
 - o Sisätautipotilaat, vähintään 6 kk
 - o Kirurgiset ja traumatologiset potilaat, vähintään 6 kk
- Lapsipotilaiden diagnostiikka ja hoito vähintään 6 kk
- Anestesia/valvonta/tehostettu valvonta/tehohoito vähintään 6 kk
- Ensihoito (josta vähintään 1 kk operatiivisessa toiminnassa) vähintään 3 kk
- Täydentävä/valinnainen palvelu enintään 9 kk

Erikoisalaan liittyvää tutkimustyötä päätoimisena tutkijana voidaan hyväksyä täydentäväksi/valinnaiseksi palveluksi enintään 6 kk.

Osa erikoislääkärin tutkintoon oikeuttavasta palvelusta voidaan suorittaa ulkomailla. Palvelu hyväksytään sisällön perusteella. Ulkomaisen klinisen palvelun hyväksymisen edellytyksenä on, että erikoistujalla on lääkärin oikeudet kyseisessä maassa.

Koulutuspaikat

Koulutuspaikaksi hakevan terveydenhuollon yksikön tulee ottaa yhteyttä koulutusohjelman vastuuhenkilöön ja neuvotella koulutus sopimuksesta ja sen sisällöstä. Koulutus sopimuksessa tulee käydä ilmi hyväksyttävä koulutusaika, kouluttajat ja mitkä valmiudet erikoistuvan lääkärin tulee saavuttaa koulutusjakson aikana. Koulutusjakson tavoitteiden seuraamiseen tulee käyttää myös lokikirjaa.

Hyväksytyssä koulutuspaikassa tulee täyttyä ainakin seuraavat kriteerit:

- Yhteispäivystyksenä toimivassa päivystysklinikassa tulee olla vuosittain vähintään 30 000 potilaskäyntiä
- Koulutuspaikassa tulee olla tehtävään nimetty kouluttajalääkäri, joka vastaa työn monipuolisuudesta, käytännön työn ohjauksesta ja hyväksyy suoritettua palvelua. Hänellä tulee olla mahdollisuus kouluttautua tehtävään yliopiston kanssa sovitulla tavalla.

- Koulutuspaikassa on säännöllistä toimipaikkakoulutusta vähintään 120 tuntia vuodessa.
- Saatavilla tulee olla akuuttilääketieteen kirjallisuutta

Koulutuspaikan kouluttaja

- Jokaisessa akuuttilääketieteen koulutuspaikassa on oltava koulutusohjelman vastuuhenkilön nimeämä kouluttaja
- Kouluttaja on akuuttilääketieteen erikoislääkäri
- Kouluttaja on virkasuhteessa koulutuspaikkaan
- Hän toimii erikoistuvien lääkärin kliinisenä kouluttajana käytännön työssä
- Hän vastaa paikallisesti erikoistuvien lääkärin koulutuksesta ja koulutusvaatimuksista
- Hän järjestää säännölliset tapaamiset erikoistuvien kanssa
- Kouluttajalla tulee mielellään olla pedagogista koulutusta

Koulutuspaikan Tutor

- Tutor on erikoistuvan lääkärin tukihenkilö, joka seuraa koulutuksen etenemistä

Tutor huolehtii koulutussuunnitelman toteuttamisesta ja osallistuu arviointeihin.

5. Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Erikoistuva lääkäri laatii ehdollisen opinto-oikeuden saatuaan henkilökohtaisen koulutussuunnitelman yhdessä koulutuspaikan kouluttajan kanssa koulutusohjelman vastuuhenkilön ohjeistuksen mukaisesti. Koulutussuunnitelmaa voidaan tarkistaa erikoistumisen kuluessa. Koulutuksen etenemistä seurataan lokikirjan avulla, jonka koulutusyksikkö tarjoaa erikoistuvulle. Koulutettava vastaa, että lokikirjan merkinnät ovat ajan tasalla.

Vastuuhenkilön nimeämä koulutuspaikan kouluttaja osoittaa erikoistuvulle lääkärille henkilökohtaisen tutorin, joka säännöllisesti seuraa ja tukee koulutettavan toimintaa kyseisessä koulutusyksikössä. Yliopiston ulkopuolisen koulutusyksikön vastuuhenkilön (yleensä ylilääkäri) on vähintään kahdesti vuodessa seurattava koulutuksen edistymistä (palautekeskustelut) ja tehtävä siitä kirjallinen merkintä erikoistujan koulutuskansioon.

Säännöllisissä tutorin, kouluttajien ja koulutettavan tapaamisissa arvioidaan koulutuksen edistymistä ja tuloksellisuutta. Arvioinnin kohteena on koulutettavan edistyminen ammatillisesti, suhtautuminen potilaisiin ja yhteistyökyky.

Koulutuksen aikana voidaan järjestää kirjallisia tai suullisia kuulusteluja. Erikoistuva lääkärin itsearviointi muodostaa osan oppimisen arvioinnista.

6. Toimipaikkakoulutus

Toimipaikkakoulutusta järjestetään vähintään 3 – 5 tuntia viikossa ja 40 viikkona vuodessa. Niissä käsitellään akuuttilääketieteen keskeiset alueet ja ajankohtaisia kysymyksiä.

Toimipaikkakoulutukseen kuuluu mm.

- luennot ja seminaarit
- demonstraatiot ja simulaatiot
- kliiniset taidot ja toimenpideohjaus
- ultraäänikoulutus

- kuolleisuus ja sairastuvuus–kokoukset (engl. mortality & morbidity meetings)

Toteutuneesta toimipaikkakoulutuksesta pidetään kirjaa. Koulutettava pitää lokikirjaa toimenpiteiden suorittamisesta ja osaamiskokonaisuuksien hallitsemisesta. Koulutettava pitää erikoisan koulutusjaksonsa aikana vähintään kuusi (6) esitelmää.

7. Teorettinen kurssimuotoinen koulutus, vähintään 100 tuntia

Erikoistuvan lääkärin on osallistuttava koulutusyksikön tai tiedekunnan järjestämään tai hyväksymään koulutukseen akuuttilääketieteen alalla. Koulutus toteutetaan siten, että se muodostaa erikoistuvan kannalta mielekkään ja monipuolisen kokonaisuuden akuuttilääketieteen erityiskysymyksistä ja niihin liittyvistä seikoista. Teoreettisen koulutuksen kesto on vähintään 100 tuntia akuuttilääketieteen koulutusta. Teoreettiseksi koulutukseksi lasketaan

- tiedekunnan hyväksymät kotimaiset erikoisalaa koskevat tai sitä läheisesti sivuavat koulutustilaisuudet
- vastuuhenkilön hyväksymät ulkomaiset kurssit ja kongressit.

Koulutukseen kuuluvat palvelut (lukuunottamatta 9 kk terveystieteiden palvelua) ja teorettinen koulutus (johtamiskoulutusta lukuunottamatta) vanhenevat 10 vuodessa. Vanhenemissääntö koskee myös palveluita aiemman erikoistumistutkimuksen hyväksyttäviksi esitettävien suoritusten osalta.

8. Johtamisopinnot (10 opintopistettä)

Ks. 4.6. Johtamisopinnot

9. Säteilyturvakeskuksen (STUK) ohjeistuksen mukainen säteilysuojelukoulutus

Osana erikoislääkärikoulutuksen toimipaikkakoulutusta toteutetaan ohjeistuksen mukainen säteilysuojelukoulutus (<http://www.stuk.fi/saannosto/stukinviranomaisohjeet/sateilyturvallisuusohjeet>).

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen verkkosivuilta (<https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/erikoislaakari-ja-erikoishammaslaakarikoulutus>).

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Anestesiologia ja tehohoito

Vastuhenkilö

Professori Klaus Olkkola
 Anestesiologian ja tehohoidon klinikka
 Meilahden tornisairaala (kerros P, huone Pp 104)
 PL 340 (Haartmaninkatu 4)
 00029 HUS
 Helsinki
 puh. (09) 471 72510, klaus.olkkola@helsinki.fi

Tavoitteet

Helsingin yliopiston anestesiologian ja tehohoidon erikoislääkärinkoulutusohjelmassa noudatetaan soveltuvin osin UEMS:n EBA:n määrittelemiä tavoitteita. Tavoitteet löytyvät osoitteista <http://www.eba-uems.eu/resources/PDFS/Training/Anaesthesiology-Training-Requirements-March-2013.pdf> ja <http://www.eba-uems.eu/resources/PDFS/Training/Anaesthesiology-syllabus.pdf>.

Anestesiologian ja tehohoidon erikoislääkärin tulee kyetä toimimaan erikoislääkärin tehtävissä siten, että hän hallitsee tutkimus-, synnytys-, leikkaus- yms. toimenpiteiden edellyttämät anestesia- ja kivunlievitysmenetelmät.

Tämän lisäksi erikoislääkäri

- Hallitsee yleisteho-osaston potilaiden potilasvalinnan ja hoidon periaatteet sekä kykenee toimimaan yleisteho-osaston lääkärinä.
- Hallitsee elimistön fysiologisen tasapainon ylläpitämiseen ja palauttamiseen liittyvät diagnostiset toimenpiteet ja hoidon.
- Hallitsee kriittisesti sairaan tai vammautuneen ensiavun ja ensihoidon sekä kykenee lääkinnälliseen pelastuspalvelutoimintaan suuronnettomuustilanteissa.
- Tuntee ongelmallisten kiputilojen yleisen diagnostiikan ja hoitoperiaatteet sekä hallitsee niiden edellyttämät alansa valmiudet.
- Kykenee hoitamaan muut alansa äkilliset tilanteet ja suorittamaan alansa kuuluvat muut diagnostiset ja terapeuttiset toimenpiteet.
- Kykenee toimimaan oman alansa erityiskysymysten opettajana terveydenhuollon henkilöstön koulutuksessa.
- Kykenee osallistumaan oman alansa tieteelliseen tutkimukseen, kehittämiseen ja suunnitteluun ja kykenee jakamaan alansa yleistä terveystietoa.
- On perehtynyt terveydenhuollon hallintoon ja kykenee toimimaan oman alansa lähijohtajana.

Koulutuksen sisältö

Muun kuin anestesiologian ja tehohoidon erikoisalalan palvelun tarkoitus on perehdyttää erikoistuva perusterveydenhuoltoon ja hoidon porrastukseen sekä syventää erikoistuvan tietämystä erikoisalaa tukevalla ja täydentävillä, erityisesti diagnostiikkaan suuntautuneilla erikoisaloilla. Erikoistumisalan koulutuksen tavoitteena on antaa erikoistuvalla riittävät tiedot ja taidot anestesiologiasta ja tehohoidosta, jotta hän saavuttaisi kyvyn itsenäiseen ja kriittiseen työskentelyyn sekä valmiudet ammattitaidon ylläpitämiseen anestesiologian ja tehohoidon erikoislääkärinä.

Koulutusohjelman rakenne

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi myös sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin, Peijaksen ja Kätilöopiston sairaalat sekä HUS-ensihoito).

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin koulutusvaatimuksiin. Erikoistuvan tulee tutustua koulutusvaatimuksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveystyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyväismääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta <https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/yleislaaketieteen-ja-perusterveydenhuollon-osasto> tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan 1.8.2011 lähtien. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuvaatimukset. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet, lokikirja ja koulutusterveyskeskukset löytyvät osoitteesta: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus>

Erikoistumiskoulutus (5 v 3 kk)

Muu käytännön palvelu kuin varsinaiseen erikoistumisalaan liittyvä palvelu (1 v 3 kk)

Vähintään 6 kk ja enintään 1 v 3 kk palvelua sairaalan tai muun sopivan terveydenhuollon organisaation anestesiologiaa ja tehohoitoa tukevan ja täydentävän erikoisalalan lääkärin tehtävissä (esimerkiksi sisätaudit, kardiologia, kirurgia, keuhkosairaudet ja allergologia, lastentaudit, kliininen fysiologia ja isotooppilääketiede, kliininen neurofysiologia, kliininen farmakologia ja lääkehoito) tai muuta koulutusohjelman vastuuhenkilön hyväksymää vastaavaa palvelua. Näiden palvelujaksojen tarkoituksena on syventää erikoistuvan tietämystä erikoisalaa tukevilla ja täydentävillä, erityisesti diagnostiikkaan suuntautuneilla erikoisaloilla.

Edellä mainitun palvelun lisäksi voidaan hyväksyä enintään 6 kk päätoimista tutkimustyötä erikoistumisalalla tai jollakin edellä mainituilla anestesiologiaa ja tehohoitoa tukevilla ja täydentävillä erikoisaloilla. Lisäksi hyväksytään enintään 9 kk palvelua lääkärinä anestesiologian ja tehohoidon alalla Suomessa ja muissa EU-maissa. Enintään 6 kk tästä voi olla palvelua lääkärinä ensihoitolääketieteen yksikössä. Eriytyvän koulutuksen ulkopuolisen anestesiologian ja tehohoidon palvelun tarkoituksena antaa sellaisia tiedollisia ja taidollisia perusvalmiuksia, joiden avulla on helpompaa omaksua eriytyvässä koulutuksessa opetettavia asioita.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:
<https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/ammattillinen-jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/koulutuspaikkasopimus>

Anestesiologian ja tehohoidon eriytyvä koulutus (4 v)

Pääsääntöisesti 3 v (vähintään 2 v) yliopistosairaalassa ja pääsääntöisesti 1 v (enintään 2 v) Helsingin yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan hyväksymissä keskussairaaloissa, aluesairaaloissa tai muissa vastaavissa sairaaloissa.

Käytännön palvelun perusosio (vähimmäisvaatimukset) erikoistumisalan koulutuksessa yliopistollisessa sairaalassa

Pakollinen anestesiapalvelu: Töölön sairaala 7 kk (sisältää 1 kk neuroanestesian/neurokirurgisen tehohoidon palvelua ja tutustumisjakson ensihoitoyksikön toimintaan), Meilahden sairaala 7 kk, Lastenkliniikka 6 kk (sisältää Silmä-Korvasairaalan palvelun ja 1 kk lasten tehohoidon palvelua) ja obstetris-gynekologinen anestesiapalvelu 2 kk.

Tehohoito: 10 kk sijoitettuna tehotaloon + 1 kk Töölön jaksoon sisältyvää neuroanestesian/neurokirurgisen tehohoidon palvelua + 1 kk Lastenklinikan jaksoon sisältyvää lasten tehohoidon palvelua, eli yhteensä 12 kk. Yliopistosairaalapalvelua tulee olla tehohoidon osalta vähintään 8 kk. Keskussairaalan teho-osastolla suoritettavaa palvelua voidaan hyväksyä korkeintaan 4 kk korvaamaan yliopistosairaalan tehohoidon palvelua. Edellytyksenä on, että koulutuspaikan tehohoidosta vastaa tehohoidon lisäkoulutusohjelman tai tehohoidon erityispätevyys suorittanut lääkäri ja että sijoitusjaksot teho-osastolla ovat riittävän pitkiä. Hyvinkään sairaalasta voidaan hyväksyä korkeintaan 3 kk korvaamaan yliopistosairaalan tehohoidon palvelua. Erikoistuvien lääkäreiden olisi suotavaa hankkia tehohoidon palvelua vähintään 3 kk jo ennen yliopistolliseen sairaalaan tuloa.

Ensihoidon perehdytys 2-4 viikkoa.

Akuutti kipu (APS- tai kipupoliklinikkatyöskentely tai molemmat) 2 kk. APS-palvelu toteutetaan Meilahden tai Töölön palvelun aikana.

Tarvittaessa lisäkoulutusjakso 4 vuoden koulutusiintiön täyttämiseksi erikoistuvan kanssa sopien:

- Lisäkoulutus perusosassa mainituilla osa-alueilla.
- Sairaalan ulkopuolinen ensihoito.
- Anestesiologian, tehohoitolääketieteen, ensihoitolääketieteen tai kivunhoitolääketieteen tutkimustyö.

Anestesiologian ja tehohoidon erikoisalan koulutukseen kuuluvan tehohoidon koulutuksen sisältö (vähimmäisvaatimukset):

- Tehohoidon aiheet ja vasta-aiheet.
- Tehohoidosta luopuminen.
- Hengenvaarallisen tai muiden nopeaa hoitoa vaativien tilanteiden tunnistaminen ja hallinta.
- Patofysiologisten mallien hyväksikäyttö yksittäistapauksissa.
- Diagnostisten vaihtoehtojen ja hoitovaihtoehtojen etujen ja haittojen vertailu.
- Vastuu hoitokokonaisuudesta ja osallistuminen hoitotyön kehittämiseen.
- Tietoisuus ja kyky tulla toimeen hengenvaarallisen sairauden potilaalle ja omaisille aiheuttamien psykologisten ja sosiaalisten vaikutusten kanssa.
- Asianmukainen ja empaattinen suhtautuminen potilaisiin ja omaisiin.
- Kyky työskennellä monialaisessa työyhteisössä.

- Kustannusten ja hinta/hyöty-suhteen tunteminen tehohoidossa.
- Tehohoidon tietojärjestelmien hallinta.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Koulutusyksikössä järjestetään erikoistuville lääkäreille säännöllistä toimipaikkakoulutusta, jonka määrä vastaa vähintään 12 tuntia kuukaudessa lukukausien aikana.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (60 tuntia)

Erikoistuvan on osallistuttava koulutussuunnitelman mukaisesti koulutusyksikön tai tiedekunnan järjestämään tai hyväksymään koulutukseen 60 tuntia anestesiologian ja tehohoidon alalla. Koulutus toteutetaan siten, että se muodostaa erikoistuvan kannalta mielekkään kokonaisuuden anestesiologian ja tehohoidon erityiskysymyksistä ja niihin liittyvistä seikoista. Koulutukseen soveltuvat monet erikoislääkäriyhdistysten järjestämät koulutustilaisuudet, joiden hyväksymisestä kurssimuotoiseksi koulutukseksi päättää yliopiston lääketieteellinen tiedekunta. Ulkomaisten kongressien ja muiden koulutustilaisuuksien hyväksymisestä päättää koulutusohjelman vastuhenkilö. Koulutuksen aikana voidaan järjestää kirjallisia tai suullisia kuulusteluja.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Kullekin erikoistuvalla laaditaan yhdessä koulutuksen vastuhenkilön professori Klaus Olkkolan kanssa yksilöllinen koulutussuunnitelma. Koulutussuunnitelma laaditaan erikoistuvan saatua ehdollisen opinto-oikeuden. Koulutussuunnitelmaa voidaan tarvittaessa tarkistaa erikoistumisen kuluessa.

Erikoistuvalla nimetään kussakin toimipisteessä kouluttaja/henkilökohtainen ohjaaja, jonka kanssa laaditaan yksilöllinen koulutussuunnitelma, minkä toteutumista seurataan. Toimipisteissä on määritelty oppimistavoitteet, joiden saavuttamista seurataan lokikirjan sekä säännöllisten tapaamisten avulla. Säännöllisissä ohjaajan ja erikoistuvan tapaamisissa arvioidaan koulutuksen edistyminen tiedollisesti ja ammatillisesti, suhtautuminen potilaisiin sekä yhteistyökyky. Vastaavasti erikoistuva arvioi saamaansa opetusta, ohjaajaansa ja kouluttajiaan. Helsingin yliopiston anestesiologian ja tehohoidon erikoislääkärikoulutus on European Society of Anaesthesiologyn ja UEMS:n European Board of Anaesthesiology akkreditoima (European Centre of Excellence for training of anaesthesiologists).

Anestesiologian ja tehohoidon erikoislääkärikoulutuksessa käytetään elektronista lokikirjaa. Jokaisen erikoistuvan tulee täyttää lokikirjaa koko sen ajan, minä hän työskentelee anestesiologian ja tehohoidon erikoisalan tehtävissä. Tarkemmat ohjeet lokikirjasta saa erikoislääkärikoulutuksen vastuhenkilöltä.

Erikoistuvat lääkärit osallistuvat yliopistosairaalassa ollessaan vuosittain European Society of Anaesthesiologyn järjestämään In-Training Assessment tai On-Line Assessment -kuulusteluun (<http://www.esahq.org/education/edaic/exam-types>). Kuulustelun kustannuksista vastaa koulutuspaikka. Omalla kustannuksellaan kuulusteluun voivat osallistua myös yliopistosairaalan ulkopuolella työskentelevät erikoistuvat lääkärit.

Kun erikoistuva lääkäri on suorittanut käytännön palvelun, teoreettisen kurssimuotoisen koulutuksen, lähijohtajakoulutuksen ja valtakunnallisen kuulustelun, hänelle myönnetään todistus erikoislääkärin koulutuksesta siitä yliopistosta, jonka vastuualueella koulutus on pääosin suoritettu.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen verkkosivuilta (<https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/erikoislaakari-ja-erikoishammaslaakarikoulutus>).

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Johtamisopinnot (10 opintopistettä)

Ks. 4.6. Johtamisopinnot

Endokrinologia

Vastuhenkilö: Dosentti Leo Niskanen
Endokrinologian ja Metabolian poliklinikka,
Vatsakeskus Helsingin yliopistollinen sairaala PL 340
00029 Helsinki
leo.niskanen@hus.fi

Tavoitteet

Katso eriytyvä koulutus.

Koulutusohjelman rakenne

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin ja Peijaksen sairaalat).

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin koulutusvaatimuksiin. Erikoistuvan tulee tutustua koulutusvaatimuksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveytyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyvää määrääksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta <https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/yleislaaketieteen-ja-perusterveydenhuollon-osasto> tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskettavat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan 1.8.2011 lähtien. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuvaatimukset. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet, lokikirja ja koulutusterveyskeskukset löytyvät osoitteesta:
<https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus>

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:
<https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/ammattillinen-jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/koulutuspaikkasopimus>

Runkokoulutus (2 v 3 kk)

Ks. Sisätautien runkokoulutus.

Eriytyvä koulutus (3 v)

Eriytyvä koulutus suoritetaan pääsääntöisesti HYKS:ssä. Erikoistuva voi työskennellä osan aikaa myös Jorvin tai Peijaksen sairaalassa. Sopimuksen mukaan osa siitä voidaan suorittaa muussa suomalaisessa yliopistosairaalassa (jossa on endokrinologiaan perehtynyt kouluttaja) tai ulkomaisessa yksikössä. Eriytyvän koulutuksen korvaamisessa tieteellisellä tutkimustyöllä noudatetaan niitä periaatteita, jotka on sovittu yhteisiksi kaikille erikoisaloille.

Endokrinologikoulutuksen yksityiskohtainen sisällöllinen kuvaus

Koulutuksen jälkeen erikoistuvan on kyettävä itsenäisesti hoitamaan seuraavien sairauksien ja tilojen diagnostiikka ja hoito.

ENDOKRINOLOGIA**1. Kilpirauhassairaudet**

- tyreotoksikoosi
- hypotyreoosi
- kilpirauhastulehdukset
- raskauteen liittyvät kilpirauhasongelmat
- struuma
- kilpirauhasen pahanlaatuiset kasvaimet (yhteistyössä kirurgien ja onkologien kanssa)
- Basedowin taudin silmäoireyhtymä yhteistyössä oftalmologien kanssa
- sattumoomat

2. Luuston ja kalsiumaineenvaihdunnan sairaudet

- hyperparatyreoosi
- hypoparatyreoosi
- hyperkalsemia
- hypokalsemia
- osteoporoosi
- munuaissairauteen liittyvä luusairaus
- muut metaboliset luustosairaudet kuten osteomalasia ja Pagetin tauti

3. Lisämunuaisairaudet

- feokromosytooma
- hyperkortisolismi
- hyperaldosteronismi
- lisämunuaiskuoren vajaatoiminta
- steroidisynteesin häiriöt kuten 21-hydroksilaasidefekti
- sattumoomat

4. Aivolisäkkeen sairaudet

- prolaktinooma
- akromegalia
- Cushingin tauti
- TSH:ta tuottavat aivolisäkekasvaimet
- toimimattomat aivolisäkekasvaimet
- aivolisäkkeen vajaatoiminta
- pituitaarinen apopleksia
- hypofysiitti
- sattumoomat

5. Vesi- ja suolatalouden häiriöt

- polyuria (hypotalaminen ja renaalinen diabetes insipidus sekä polydipsia)
- hyponatremia mukaan lukien epätarkoituksenmukainen ADH:n erityis
- hypernatremia
- hypo- ja hyperkalemia
- hypo- ja hypermagnesemia
- hypo- ja hyperfosfatemia

6. Gonadien sairaudet

- miehen hypogonadismi
- naisen hypogonadismi
- hirsutismi yhteistyössä gynekologi-endokrinologien kanssa
- miehen intertiliteetti yhteistyössä gynekologien kanssa

7. Galaktorrea ja gynekomastia

8. Hypoglykemia

9. Lihavuus ja syömishäiriöt

- ravitsemustilan arviointi
- tehostettu ravitsemushoito
- sairaalloisen lihavuuden hoito
- lihavuuden leikkaushoidon jälkeinen seuranta ja ravitsemus
- lihavuuteen liittyvät endokriiniset häiriöt
- anoreksia-potilaan endokriiniset häiriöt ja hoito sisätautiosastolla

10. Porfyriasairaudet

11. Neuro-endokriiniset kasvaimet kuten karsinoidioireyhtymä ja GEP-tuumorit yhteistyössä kirurgien ja onkologien kanssa

12. MEN-oireyhtymät

13. APECED

14. Edellä esitettyjen sairauksien pre- ja postoperatiivinen konservatiivinen hoito

15. Lipoproteiiniaineenvaihdunnan erityisongelmat

DIABETOLOGIA

Diagnostiikka

- alentunut glukoosin sieto
- gestationaalinen diabetes
- tyyppi I diabetes
- tyyppi II diabetes
- sekundaari-diabetes

Hoito

- alentunut glukoosin sieto
- ruokavaliohoito tyyppi I ja tyyppi II diabeteksessa
- liikunta

- tyyppi II diabeteksen tablettihoito
- insuliinihoito tyyppi I ja tyyppi II diabeteksessa mukaan lukien insuliinipumppuhoito
- sokeritasapainon seurantamenetelmät
- diabeteksen hoito kirurgisten toimenpiteiden yhteydessä
- infektiot
- hypoglykemiaongelmat
- ketoasidoosi
- hyperosmolaarinen nonketoottinen kooma
- maitohappoasidoosi
- hoidon opetuksen periaatteet
- omahoitoon ja hoitoon sitoutumiseen vaikuttavien tekijöiden tunteminen
- silmätautiin toteaminen yhteistyössä oftalmologien kanssa
- munuaissairauden toteaminen, hoito ja seuranta yhteistyössä nefrologien kanssa
- hermosairaus
- diabeettiset jalkaongelmat
- diabeteksen makroangiopaattiset komplikaatiot
- lipidihäiriöt
- kohonnut verenpaine
- impotenssi
- diabeteksen hoito raskauden aikana yhteistyössä obstetrikkojen kanssa
- gestationaalisen diabeteksen hoito ja seuranta
- raskautta edeltävä neuvonta

Koulutuksen jälkeen erikoistuvalla tulee olla perustiedot ja käsitys seuraavista asioista

- edellä mainitut sairaudet lapsilla
- kasvuhäiriöt
- endokriinisten sairauksien kirurgisen hoidon pääperiaatteet
- pahanlaatuisten endokriinisten kasvaimien solusalpaajahoito
- vaihdevuosien hormonihoito
- prostatahyperplasian endokriininen hoito
- akuuttien diabeettisten silmäkomplikaatioiden hoidon pääperiaatteet
- uremian aktiivihoito diabeetikolla
- hormonimääritysten teoria ja käytäntö
- endokriinisten kuvantamismenetelmien teoria ja käytäntö
- perinnöllisyysneuvonta periytyvien endokriinisten sairauksien yhteydessä

Koulutuksen jälkeen erikoistuvalla tulee olla valmius

- yhteistyöhön kirurgien, neurologien, gynekologien, pediatrien, onkologien ja oftalmologien kanssa.
- toimia diabetesyhteistyöryhmän jäsenenä
- vastata yhteistyössä muiden diabeteslääkäreiden ja -hoitajien kanssa alueensa diabeteksen hoidon järjestelyistä ja laadunseurannasta
- järjestää yhteistyössä muiden endokriiniseen sairauksiin perehtyneiden lääkäreiden kanssa alueensa endokriinisten sairauksien diagnostiikka ja hoito

Luettelo asioista, joihin erikoistuva tutustuu endokrinologisen yksikön ulkopuolella:

Radiologia

- Kilpirauhasen ultraääni; suoritus ja tulkinta
- Aivolisäkkeen magneettitutkimus; suoritus ja tulkinta
- Lisämunuaisten magneettitutkimus, luun mineraalitiheysmittaus ja tietokonetomografia; suoritus ja tulkinta

Hormonilaboratorio

- Keskeiset hormonimääritykset; suoritus, tulkinta, virhelähteet
- Gynekologinen endokrinologia
- Yhteiskokous potilastapauksin kerran kuussa

Pediatrinen endokrinologia

- Mahdollisuus osallistua pediatrisen endokrinologian viikkokokoukseen

Kirurgia

- Osallistuminen kerran viikossa kiertoon endokrinologisen kirurgian osastolla
- Osallistuminen kilpirauhas-, lisäkilpirauhas- ja lisämunuaisleikkaukseen (kerran kuhunkin)
- Osallistuminen kerran kuussa yhteyskokoukseen kirurgien ja onkologien kanssa

Neurokirurgia

- Osallistuminen kerran kuussa aivolisäkepotilaiden hoitopäätöskokoukseen
- Osallistuminen kerran aivolisäkeleikkaukseen

Onkologia ja sädehoito

- Tutustuminen aivolisäkkeen perinteiseen sädehoitoon ja ns. gammaveitsihoitoon
- Tutustuminen retrobulbaarisädehoitoon

Isotooppilääketiede

- Kilpirauhasen gammakuvaus; suoritus ja tulkinta
- Lisäkilpirauhasen sestamibikartoitus; suoritus ja tulkinta
- Lisämunuaisten jodikolesterolikartoitus; suoritus ja tulkinta
- Oktreotidikartoitus; suoritus ja tulkinta

Kliininen tutkimus

Koulutettavalla on mahdollisuus osallistua koulutuspaikassa tehtäviin kliinisiin tutkimuksiin. Kliinisen tutkimuksen laboratorio- ja radiologisten menetelmien perusteet kuuluvat koulutusohjelmaan.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2-5 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:

<https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/ammattillinen-jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/koulutuspaikkasopimus>

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (eriytyvä koulutus 70 tuntia + runkokoulutus 40 tuntia)

Endokrinologian teoreettista koulutusta vaaditaan vähintään 70 tuntia. Tässä tarkoituksessa palvelevat ulkomaisten kongressien lisäksi Suomen Endokrinologiyhdistyksen 2 vuotuisia koulutustilaisuutta. Erityisvaatimuksena pidetään osallistumista amerikkalaiselle tai eurooppalaiselle tai skandinaaviselle postgraduate-kurssille.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Arviointi toteutetaan henkilökohtaisen koulutussuunnitelman mukaisesti, yleensä 2-3 kertaa koulutuksen aikana. Arvioinnissa käytetään EU:n ja tiedekunnan suosittelemaa tapaa. Arvioinnissa korostuu tasapuolisuus ja -arvoisuus. Erikoistuvan lääkärin hyviä ominaisuuksia ja taitoja korostetaan tehtävissä kehityssuunnitelmia. Arviointiin liittyy myös kouluttajan ja koulutusyksikön kerran vuodessa erikoistuvan toimesta tapahtuva arvio. Suunnitelma tehdään lokikirjaan tiedekunnan yleisellä kaavakkeella, jota täydennetään aiemmin toimitettujen liitteiden 1 ja 2 mukaisten oppimistapahtumien luettelolla.

Koulutuksen tukena käytetään portfolioa.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen verkkosivuilta <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/erikoislaakari-ja-erikoishammaslaakarikoulutus>.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Johtamisopinnot (10 opintopistettä)

Ks. 4.6. Johtamisopinnot

Foniatria

Vastuhenkilö: Prof. Ahmed Geneid

Foniatrian poliklinikka, Haartmaninkatu 4 E, PL 220, 00029 HUS,

ahmed.geneid@hus.fi

Tavoitteet

Foniatrian (puhe- ja äänihäiriöt) koulutusohjelma antaa valmiudet toimia foniatrian erikoislääkärin tehtävissä siten, että alalle erikoistunut

- hallitsee oman alansa sairauksien ehkäisyä, diagnostiikan, hoidon ja lääkinällisen kuntoutuksen
- tuntee puhutun kielen kommunikaatiojärjestelmän rakenteen, toiminnan ja toimintahäiriöt sekä hallitsee näiden hoidon ja terapian sekä tuntee tärkeimmät korvaavat ja tukevat kommunikaatiomenetelmät
- hallitsee instrumentaalisen foniatrian diagnostiikan
- kykenee toimimaan alansa erityiskysymysten opettajana terveydenhuollon henkilöstön koulutuksessa
- kykenee osallistumaan alansa kehittämiseen ja suunnitteluun
- kykenee jakamaan alansa yleistä terveystietoutta
- on perehtynyt terveydenhuollon hallintoon

koulutusohjelman rakenne

Koulutusohjelman kokonaispituus on 5 vuotta.

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin koulutusvaatimuksiin. Erikoistuvan tulee tutustua koulutusvaatimuksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveysohjelmaan sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyvää määräämistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta <https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/yleislaaketieteen-ja-perusterveydenhuollon-osasto> tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan 1.8.2011 lähtien. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuvaatimukset. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet, lokikirja ja koulutusterveyskeskukset löytyvät osoitteesta:

<https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus>

Runkokoulutus (1 v 3 kk)

Foniatrialla on yhteinen koulutusrunko korva-, nenä- ja kurkkutautien erikoisalan kanssa.

Runkokoulutuksen tavoitteena on perehdyttää foniatriaan erikoistuva korva-, nenä- ja kurkkutautien

tutkimusmenetelmiin ja yleisimpiin hoitotoimenpiteisiin sekä audiologiisiin tutkimus- ja kuntoutusmenetelmiin ja -järjestelyihin.

Runkokoulutukseen sisältyvä perehtyminen audiologiaan (palvelu 6 kk) edellyttää pääosin työskentelyä yliopistosairaalassa. Sen sijaan palvelu korva-, nenä- ja kurkkutautien alalla (palvelu 6 kk) voidaan kokonaan tai osittain suorittaa keskussairaalassa. Samoin edellytettävät runkokoulutukseen sisältyvä koulutus (yhteensä 3 kk) palvelua jollakin tai joillakin seuraavista erikoisaloista: allergologia/ihotaudit tai keuhkosairaudet, lastentaudit, lastenneurologia, lastenpsykiatria, neurologia, psykiatria ja plastiikkakirurgia) voidaan suorittaa keskussairaalassa. Tämän lisäksi koulutuksena voidaan hyväksyä työskenteleminen fonetiikan, logopedian tai fysiologian tai vastaavassa laitoksessa (enintään 6 kk).

Eriytyvä koulutus (3 v)

Foniatrian erikoistumisvirkoja on vain yliopistosairaaloissa. Koulutuksessa käydään läpi foniatrian alan kliinisen tutkimuksen, hoidon ja kuntoutuksen yleiset järjestelyt ja käytännöt. Aihealueita ovat äänihäiriöt, lasten puheen ja kielen kehityshäiriöt, hankitut kielelliset häiriöt, ääntämisen häiriöt, suulaen rakenteen ja toiminnan häiriöt, puherytmin häiriöt, lukemisen ja kirjoittamisen häiriöt sekä nielemishäiriöt. Aihealueet voivat painottua eri tavoin koulutusohjelman vastuuhenkilön ja erikoistuvan sopimuksella. Tämän lisäksi koulutukseen kuuluu runkokoulutuksena (ks. yllä) perehtyminen kuulontutkimukseen ja -kuntoutukseen sekä korva-, nenä- ja kurkkutautien tutkimus- ja hoitomenetelmiin.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2-5 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:

<https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/ammattillinen-jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/koulutuspaikkasopimus>

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (60 tuntia)

Kurssimuotoinen koulutus sisältää opintoja seuraavista aihepiireistä:

- puhe- ja äänifysiologia, äänihäiriöt ja -terapia
- kuulontutkimus ja kuntoutus
- kielen- ja puheenkehitys ja sen häiriöt
- puheen rytmin häiriöt
- psykogeeniset kommunikaation häiriöt
- neurologisten sairauksien aiheuttamat puheen ja kielen häiriöt
- puhe-elinten anomaliat ja puhehäiriöt
- geneettiset sairaudet foniatriassa
- geriatrinen foniatria
- instrumentaalinen foniatrian diagnostiikka
- korvaavat ja tukevat kommunikaation apuvälineet
- fonetiikan ja lingvistiikan perusteet
- (neuro-)psykologiset ja logopediset tutkimusmenetelmät
- fonokirurgian periaatteet ja indikaatiot

Erikoistuva voi käyttää hyväkseen foniatrian ja muiden erikoisalayhdistysten sekä yliopistojen järjestämää jatko- ja täydennyskoulutusta sekä soveltuvia ulkomaisia kursseja.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Erikoistuva vastaa yhdessä kouluttajan kanssa siitä, että hän on kliinisessä työssä:

- tutustunut kaikkiin eri häiriöryhmiin
- oppinut käyttämään foniatrian alan tutkimuslaitteita ja -menetelmiä
- perehtynyt eri hoito- ja kuntoutusmuotoihin ja niiden vaikuttavuuteen
- oppinut menetelmät foniatrian alan uuden tiedon etsimiseen ja hallintaan

Vastuuhenkilön tulee seurata erikoistuvan koulutuksen etenemistä ja koulutuksen sisällön kehittämistä yhdessä erikoistuvan ja kouluttajien kanssa. Etenemistä seurataan lokikirjan avulla (englanninkielinen).

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen verkkosivuilta (<https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/erikoislaakari-ja-erikoishammaslaakarikoulutus>).

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Johtamisopinnot (10 opintopistettä)

Ks. 4.6. Johtamisopinnot

Fysiatria

Vastuhenkilö: Dosentti Jari Arokoski

HYKS Sisätaudit ja kuntoutus, Kuntoutus ja geriatria linja, Fysiatrian klinikka

Vega-talo, Nordenskiöldinkatu 18 A

PL 349, 00029 HUS

Puh. 050 428 7901, jari.arokoski@hus.fi

Tavoitteet

Fysiatrian erikoislääkärin tulee hallita alaan kuuluva diagnostiikka, hoito- ja kuntoutusmenetelmät ja niiden teoreettinen perusta kyeten soveltamaan niitä eri-ikäisten ihmisten sairauksissa, vammoissa ja toimintakykyongelmissa, joissa nämä menetelmät ovat osoittautuneet tehokkaiksi huomioiden myös kustannushyöty näkökohdat. Fysiatrian keskeisenä substanssina on sairauksien ja vammojen vaikutus toimintakykyyn.

- Eryteisesti fysiatrian erikoislääkäri on perehtynyt tuki- ja liikuntaelimistön sairauksiin ja kiputiloihin, sekä vaikeavammaisuuksiin aiheuttaviin tauti- tai tapaturmatiloihin.
- Hän hallitsee liikuntaelinten anatomian, fysiologian ja kliinisen biomekaniikan ja ymmärtää erityisesti fyysikaalisten hoitojen erilaiset biologiset vaikutukset.
- Hän perehtyy koulutusohjelman aikana moniammatilliseen kuntoutusprosessiin.
- Hän osaa arvioida eri apuvälineiden tarvetta ja hyötyä.
- Fysiatrian erikoislääkärin tulee hallita myös Suomen lainsäädäntö kuntoutukseen ja vakuutuslääketieteeseen liittyvältä osin.
- Hän pystyy tekemään fysiatrian alan resurssi- ja toimintasuunnitelman palvelujärjestelmän eri tasoilla ja hän omaa valmiudet moniammatillisen fysiatrian ja kuntoutuksen yksikön johtamiseen.

Koulutusohjelma noudattaa Eurooppalaisen fysiatrijärjestön UEMS European Board of PRM:n ohjeita, ks. tarkemmin White Book (<http://www.euro-prm.org/index.php?lang=en>).

Koulutusohjelman rakenne

Koulutusohjelman kokonaispituus on 5 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin ja Peijaksen sairaalat). Muuksi koulutuspaikaksi voidaan vastuuhenkilön harkinnan mukaan hyväksyä keskussairaalan tai aluesairaalan erikoislääkärijohtoinen fysiatrian osasto tai korkeatasoinen kuntoutuslaitos koulutussopimuksen mukaisesti.

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin koulutusvaatimuksiin. Erikoistuvan tulee tutustua koulutusvaatimuksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveystyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyväämääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta <https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/yleislaaketieteen-ja-perusterveydenhuollon-osasto> tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet, lokikirja ja koulutusterveyskeskukset löytyvät osoitteesta: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus>

Erikoistumiskoulutus (4 v 3 kk)

Koulutuksesta 3 kk suositellaan suoritettavaksi joillain seuraavista erikoisaloista: akuuttilääketiede, geriatria, kliininen fysiologia, kliininen neurofysiologia, liikuntalääketiede, neurokirurgia, neurologia, ortopedia ja traumatologia, psykiatria, radiologia, reumatologia, työterveyshuolto, yleiskirurgia, yleissisätaudit. Erikoisalan koulutuksen kesto on 4 vuotta, josta yliopistosairaalan palvelua on vähintään 2 vuotta. Yliopistosairaalan ulkopuolista palvelua voidaan hyväksyä kouluttajan harkinnan mukaan koulutuspaikoissa joiden kanssa on tehty koulutussopimus.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2-5 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:

<https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/ammattillinen-jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/koulutuspaikkasopimus>

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (60 tuntia)

Koulutuksen tulee sisältää keskeisiä asioita koulutusohjelman tavoitteista, jotka soveltuvat erikoistuvan koulutuskokonaisuuteen. Teoreettiseksi koulutukseksi lasketaan tiedekunnan hyväksymät kotimaiset fysiatrian erikoisalaa koskevat tai sitä läheisesti sivuavat koulutustilaisuudet, esim. Suomen Fysiatriyhdistyksen järjestämiin kokouksiin sisältyvät tieteelliset ohjelmat ja ulkomaiset fysiatrian alan koulutustilaisuudet. Osallistuminen osoitetaan erillisellä todistuksella tai lokikirjan merkinnällä.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Erikoistuva lääkäri osallistuu oman oppimisen ja koulutuksen toimivuuden kehittämiseen ja arviointiin. Koulutuskokonaisuuden alussa ehdollisen opinto-oikeuden saaneelle erikoistuvalla lääkärille laaditaan koulutussuunnitelma. Suunnitelma noudattaa lokikirjaperiaatetta. Samalla sovitaan koulutuspaikkakohtaisesti suunnitelman toteuttaminen ja aikataulu sekä teoreettisen koulutuksen tarve. Koulutuksessa pyritään jatkuvaan oppimisolosuhteiden, työtehtävien ja kehittämistarpeiden arviointiin. Koulutusohjelman lopussa lokikirjan avulla arvioidaan koulutuksen onnistumista eri osa-alueilla.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen verkkosivuilta (<https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/erikoislaakari-ja-erikoishammaslaakarikoulutus>).

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Johtamisopinnot (10 opintopistettä)

Ks. 4.6. Johtamisopinnot

Gastroenterologia

Vastuhenkilö

Professori Martti Färkkilä
Helsingin yliopisto, Sisätautiosasto
Gastroenterologian yksikkö
Haartmaninkatu 4,
PL 340, 00029 HUS
Puh. (09) 471 72418, martti.farkkila@hus.fi

Tavoitteet

Gastroenterologien koulutuksen tulee täyttää European Section & Board of Gastroenterology & Hepatology (ESBGH) antamien suositusten vähimmäisvaatimukset helpottamaan Suomessa koulutetun gastroenterologin hakeutumista töihin EU-maissa. Saatuaan gastroenterologin pätevyyden Suomessa erikoistunut gastroenterologi voi anoa ESBGH:ltä Eurodiplomia, joka myönnetään ESBGH:n suositusten mukaisen. ESBGH:n hyväksymässä koulutuspaikassa koulutetulle gastroenterologille (HUS ja TAYS) Eurodiplomi myönnetään automaattisesti.

Koulutuksen saatuaan gastroenterologin tulee:

1. hallita tavanomaisten endoskopia tutkimusten tekniikka ja löydöksiin liittyvä diagnostiikka ja hoito
2. osata tavalliset endoskopiaihin liittyvät toimenpiteet
3. omata riittävät teoreettiset ja käytännön tiedot gastrointestinaalikanavan, haiman, sappiteiden ja maksasairauksien etiologiasta, patogeneesista, kliinisestä kuvasta, hoidosta, seurannasta ja ennusteesta.
4. tuntea perustiedot mainittujen elinten sairauksien diagnostiikkaan käytettävistä laboratorio- ja kuvantamismenetelmistä
5. kyetä laatimaan ja perustelemaan potilaalle hoito ja seurantasuunnitelma
6. kyetä hyvään yhteistyöhön eri ammattiryhmien ja eri erikoisalojen kanssa
7. kyetä kehittämään omaa erikoisalaa
8. olla perillä alueen sairauksien hoitoon liittyvistä eettisistä ja terveystaloudellisista näkökohdista

Koulutusohjelman rakenne

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella ja tästä ajasta 9 kk tulee suorittaa terveyskeskuksessa. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin ja Peijaksen sairaalat). Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin koulutusvaatimuksiin. Erikoistuvan tulee tutustua koulutusvaatimuksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveystyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyväismääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta <https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/yleislaaketieteen-ja-perusterveydenhuollon-osasto> tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskettavat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan 1.8.2011 lähtien. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet, lokikirja ja koulutusterveyskeskukset löytyvät osoitteesta: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus>

Runkokoulutus (2 v 3 kk)

Ks. [Sisätautien runkokoulutus](#)

Eriytyvä koulutus (3 v)

Yliopistosairaalassa tapahtuvaa koulutusta on oltava koko koulutuksesta vähintään 3 vuotta ja eriytyvästä koulutuksesta vähintään 18 kk. Muuten koulutus voi tapahtua yliopiston ja koulutuksen vastuuhenkilön hyväksymissä sairaaloissa ja avoterveydenhuollon osalta terveyskeskuksessa, joiden kanssa solmitaan koulutussopimus. Koulutukseen sisältyy sädeturvallisuuskoulutus (1 ov).

Potilastyö:

Erikoistuva osallistuu gastroenterologisen poliklinikkapotilaiden sekä vuodeosaston ja/tai muiden gastroenterologisten vuodeosastopotilaiden tutkimuksiin ja hoitoon sekä konsultaatiotoimintaan kouluttajan ohjauksessa. Endoskopiatoiminnan tulee tapahtua kouluttajan ohjauksessa. Potilastapausmeetingit yhdessä kirurgien, patologioiden ja radiologioiden ym. yhteistyökumppanien kanssa ovat osa koulutusta.

Korvaavaa koulutusta voidaan hyväksyä enintään yhteensä 6 kk, joka voi olla:

- kliinistä fysiologiaa, ellei funktiotutkimuksiin saa riittävää koulutusta omassa yksikössä
- kirurgista koulutusta akuuttihoitoyksikössä ja/tai toimenpide-endoskopiassa
- gastrointestinaalikanavan patologiaa
- gastrointestinaalikanavan syöpien hoitoon perehtymistä
- gastroenterologisten sairauksien kuvantamisdiagnostiikka
- gastroenterologiaan liittyvää tieteellistä tutkimustyötä

Korvaavaksi koulutukseksi voidaan hyväksyä myös koulutuksen vastuuhenkilön harkinnan mukaan ulkomailla saatu ESBGH:n hyväksymässä paikassa hankittu koulutus (trainee exchange EU-maissa). Ohjaavina kouluttajina voivat toimia alan erikoislääkärit. Kouluttajia on oltava kussakin koulutuspaikassa vähintään kaksi ja yhtä kouluttajaa kohden voi olla enintään yksi erikoistuva. Erikoistuva hakee ao. yliopiston opinto-oikeutta. Erikoistuva sopii koulutuksen vastuuhenkilön kanssa koulutusohjelmasta, josta laaditaan suunnitelma.

Toimipaikkakoulutus

Erikoistuva osallistuu koulutuspaikan järjestämiin sisäisiin meetingeihin vähintään kolme tuntia viikossa, josta kaksi tuntia käsittää osaksi tai kokonaan gastroenterologiaa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä: <https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/ammattillinen-jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/koulutuspaikkasopimus>

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (eriytyvä koulutus 80 tuntia + runkokoulutus 40 tuntia)
Koulutuksen tavoite on opettaa gastroenterologisten sairauksien keskeiset kysymykset niin, että

koulutuksen jälkeen on valmiudet toimia vastuunalaisena gastroenterologian alan asiantuntijana ja kouluttajana erikoissairaanhoidossa. Tätä varten erikoistuvan on hankittava riittävät teoreettiset tiedot gastrointestinaalikanavan, haiman, sappiteiden ja maksan sairauksien etiologiasta, patogeenisistä, kliinisestä kuvasta ja hoidosta sekä niiden diagnostiikkaan käytettävistä laboratorio- ja kuvantamismenetelmistä sekä perehdyttävä sairauksien hoitoon liittyviin eettisiin ja terveystaloudellisiin näkökohtiin.

Teoreettinen koulutus hankitaan kansallisissa ja kansainvälisissä alan kokouksissa. Erikoistuvan on osallistuttava vähintään yhteen kansalliseen kokoukseen/koulutusvuosi ja vähintään kahteen kansainväliseen kokoukseen/koulutusaika, joista toisen voi korvata kansainvälisellä postgraduate kurssilla.

Teoreettista koulutusta tulee olla yhteensä vähintään 80 tuntia, josta vähintään 60 tuntia on gastroenterologiaa. Erikoistuvan on pidettävä koulutusaikanaan esitelmä joko kansallisessa tai kansainvälisessä gastroenterologian alan kokouksessa.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Koulutuksen edistymistä seurataan lokikirjan ja ohjaavan kouluttajan kanssa käytävissä keskusteluissa ”kalenteripuolivuosittain”, tarvittaessa suoritekertymien perusteella (erikoistuvan SV-no:lle tallennetut toimenpiteet). Ohjaava kouluttaja ja/tai koulutuksen vastuuhenkilö varmentavat lokikirjan merkinnät nimikirjoituksillaan. Lokikirjaan merkitään ja tallennetaan myös pidetyt esitelmät, tieteelliset työt ja meetingohjelmat sekä koulutustodistukset.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen verkkosivuilta (<https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/erikoislaakari-ja-erikoishammaslaakarikoulutus>).

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Johtamisopinnot (10 opintopistettä)

Ks. 4.6. Johtamisopinnot

Gastroenterologinen kirurgia

Vastuhenkilö: Professori Pauli Puolakkainen
 HYKS Vatsakeskus, PL 340, 00029 HUS
 Kirurgian osasto, lääketieteellinen tiedekunta, HY, 00014 Helsingin yliopisto

Tavoitteet

Koulutuksen tavoitteena on, että erikoistuva koulutusohjelman päätyttyä ja valtakunnallisen tentin suoritettuaan on omaksunut sellaiset ajankohtaiset teoreettiset tiedot ja käytännön taidot, että hän pystyy itsenäiseen työskentelyyn gastroenterologikirurgina (GE-kirurgina).

Tavoitteiden kuvaus

- tuntee GE-kirurgian diagnostiikka ja pystyä johtamaan sen toteutusta yhteistyössä muiden erikoisalojen kanssa
- pystyä laatimaan tapauskohtaisesti soveltuva GE-kirurginen hoitosuunnitelma ja perustella se potilaalle
- pystyä itsenäisesti toteuttamaan elektiiviset ja päivystysluonteiset toimenpiteet erillisen lokikirjan asettamien vaatimusten mukaisesti
- osata postoperatiivinen hoito
- ymmärtää tapauskohtaisesti jälkiseurannan tarve ja hallita siinä käytettävät menetelmät
- ymmärtää hoitotuloksia arvioivat tieteelliset menetelmät
- hallita oman alansa kehittäminen
- hallita vastavuoroinen GE-kirurginen konsultaatiotoiminta muiden erikoisalojen kanssa
- pystyä eri henkilöstöryhmiin kohdistuvaan GE-kirurgiseen jatko- ja täydennyskoulutustoimintaan
- tuntee sairaalahallintoon ja -talouteen liittyvät toimintaperiaatteet
- osata johtaa GE-kirurgista hoitoyksikköä yhdessä muiden henkilöstöryhmien edustajien kanssa

Koulutusohjelman rakenne

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin ja Peijaksen sairaalat).

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin koulutusvaatimukseen. Erikoistuvan tulee tutustua koulutusvaatimukseen, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveystyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyvääsmääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta <https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/yleislaaketieteen-ja-perusterveydenhuollon-osasto> tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskettavat

terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet, lokikirja ja koulutusterveyskeskukset löytyvät osoitteesta: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus>

Runkokoulutus (2 v 3 kk)

Ks. [kirurgian alojen runkokoulutus](#)

Eriytyvä koulutus (3 v)

GE-kirurgian eriytyvään koulutukseen sisältyy työskentely sairaalalääkärin virassa Helsingin yliopistollisen keskussairaalan kirurgian toimialan GE-kirurgian klinikassa. Eriytyvään koulutukseen voi sisältyä korkeintaan 1 vuoden vastaavanlainen työskentely muussa tiedekunnan hyväksymässä GE-kirurgian koulutusyksikössä. Koulutukseen voi sisältyä korkeintaan 6 kk palvelua GE-kirurgiaa sivuavilla koulutusaloilla kuten sisätautien gastroenterologian tai endokrinologian yksikössä (2 kk), maksansiirtoyksikössä (2 kk) ja lastenkirurgisessa yksikössä GE-kirurgisissa tehtävissä (2 kk). Tutkimustyötä voidaan koulutukseen hyväksyä enintään 6 kk. Lisäksi vastuuhenkilön kanssa voidaan sopia ulkomailla tapahtunutta koulutusta hyväksyttäväksi kuuden kuukauden ajan.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2-5 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä: <https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/ammattillinen-jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/koulutuspaikkasopimus>

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (eriytyvä koulutus 80 tuntia + runkokoulutus 60 tuntia) Teoreettista koulutusta vaaditaan 80 tuntia. Teoreettiseksi koulutukseksi lasketaan tiedekunnan hyväksymät kotimaiset GE-kirurgian erikoisalaa koskevat tai sitä läheisesti sivuavat koulutustilaisuudet, esim. Suomen Kirurgiyhdistyksen, Suomen Gastrokirurgiyhdistyksen ja Suomen Gastroenterologiyhdistyksen järjestämiin kokouksiin sisältyvät tieteelliset ohjelmat ulkomaiset koulutustilaisuudet (Pohjoismaiset kir. ja Gastrokir. yhd, DDW, EUGW).

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Jokaisella erikoistuvalla on henkilökohtainen ohjaaja (tutor), joka laatii kouluttajan kanssa erikoistuvalla koulutussuunnitelman. Erikoistuva arvioidaan vastuuhenkilön toimesta vähintään kerran vuodessa erikoiskoulutuksen aikana. Näissä arvioinneissa on oltava mahdollisuus molemminpuoliseen kritiikkiin. Vastaavanlaiseen arviointiin ja keskusteluihin erikoistuvalla ja vastuuhenkilöllä ja/tai kouluttajalla on oikeus ja velvollisuus milloin tahansa, jos koulutukseen liittyvä tilanne sitä vaatii. Henkilökohtaisina ohjaajina toimivat Helsingin yliopistollisessa keskussairaalaissa työskentelevät GE-kirurgian toimialan dosentit ja apulaisopettajat. Kouluttajaksi voidaan nimetä tiedekunnan hyväksymä yliopistosairaalan ulkopuolisen koulutussairaalan GE-kirurgian alan vastuulääkäri. Seurannan apuvälineenä käytetään lokikirjaa, jonka avulla voidaan seurata koulutuksen etenemistä ja joka samalla toimii apuvälineenä laadunvarmistuksessa.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen verkkosivuilta: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/erikoislaakari-ja-erikoishammaslaakarikoulutus>.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Johtamisopinnot (10 opintopistettä)

Ks. 4.6. Johtamisopinnot

Geriatría

Vastuhenkilö Professori Timo Strandberg
 Sisätautien osasto, PL 440, 00014 HY
 Puh. (09) 471 73815, timo.strandberg@helsinki.fi

Tavoitteet

Koulutusohjelman suoritettuaan geriatrian erikoislääkärin

- on pystyttävä hoitamaan vanhuspotilaita, joiden tutkiminen, kokonaistilanteen selvitys, toiminnalliset haitat ja sosiaaliset selviytymisvaikeudet sekä hoidon, kuntoutuksen ja hoidon jatkuvuuden toteuttaminen sisältävät ikääntyneelle ihmiselle ja vanhusväestölle ominaisia erityisongelmia. Nämä erityisongelmat liittyvät ikääntyneen ihmisen muuttuneeseen biologiseen, fyysiseen, psykologiseen ja sosiaaliseen tilanteeseen;
- on osattava kliinisessä potilashoidossa keskeiset diagnostiset toimenpiteet sekä potilaan toiminnallisen kyvyn ja kokonaistilanteen arviointi;
- on pystyttävä hoitamaan vanhuspotilaat ottaen huomioon iän ja sairauksien aiheuttaman toiminnallisen vajauksen sekä sosiaalisen ja psyykkisen tilan sanelemat erityispiirteet;
- on hallittava alan keskeinen teoreettinen tietous ja pystyttävä seuraamaan sen kehitystä;
- tulee pystyä oman alansa tieteelliseen tutkimustyöhön;
- tulee pystyä toimimaan alan kouluttajana ja asiantuntijatehtävissä
- tulee pystyä toimimaan alan terveyden- ja sairaanhoidon kouluttajana ja alan asiantuntijatehtävissä;
- tulee pystyä alan terveydenhuollolliseen suunnitteluun ja ennalta ehkäisevään toimintaan; sekä
- on osattava koordinoida vanhusten terveydenhoito- ja sosiaalipalveluja sekä johtaa vanhusten hoidossa ja kuntoutuksessa oleellista ryhmätyöskentelyä.

Koulutusohjelman rakenne

Koulutusohjelman kokonaispituus on 5 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin, Peijaksen ja Kätilöopiston sairaalat).

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin koulutusvaatimuksiin. Erikoistuvan tulee tutustua koulutusvaatimuksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveystyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkäriskoulutuksen pysyvää määräämistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta <https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/yleislaaketieteen-ja-perusterveydenhuollon-osasto> tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskettavat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä

terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatukriteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet, lokikirja ja koulusterveyskeskukset löytyvät osoitteesta: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus>

Runkokoulutus (1 v 3 kk)

2 vuoden yleislääketieteen erityiskoulutus yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa ja sairaalassa muodostaa yhteisen runkokoulutuksen työterveyshuollon (vaihtoehtoisena), yleislääketieteen, geriatrian ja terveydenhuollon erikoisaloille. Koulutukseen kuuluu myös näiden yhteisenä järjestämää teoreettista koulutusta. Runkokoulutukseen tulee sisältyä vähintään 9 kuukautta palvelua terveyskeskuksessa ja vähintään 6 kuukautta palvelua sairaalassa ja korkeintaan 3 kuukautta alaan liittyvää, vastuuhenkilön puoltamaa tutkimustyötä.

Eriytyvä koulutus

Koulutusaika on 3 vuotta. Koulutus jakaantuu seuraaviin jaksoihin:

- 24 kuukautta palvelua geriatrian erikoistumiskoulutukseen hyväksytyissä yksiköissä.

Tämän tulee sisältää tasapainoisesti vanhusten hoidon eri osa-alueita kuten akuuttia sairaalageriatriaa, avohoitogeriatriciaa, kotihoitoa, kuntoutusta, vanhusten pitkäaikaishoitoa, palliatiivista hoitoa, polikliinista toimintaa (muistipoliklinikka), SAS-toimintaa ja päivystystä valtakunnallisen lokikirjan mukaisesti. Yhteensä 12 kuukautta sisältäen 6 kuukautta sisätauteja yksikössä, jossa on päivystys, 3 kuukautta neurologiaa (yksikössä mielellään päivystys) ja 3 kuukautta (vanhus-)psykiatria.

- Yliopistokoulutus

Koko viiden vuoden koulutusjaksoon tulee sisältää vähintään 6 -12 kuukautta palvelua yliopistosairaalassa tai –klinikassa, tästä vähintään 6 kuukautta eriytyvän koulutuksen aikana.

Geriatrician 24 kuukauden osiosta voi tehdä 6 kuukautta tutkijana. Tutkimustyö on tällöin päätoimista, liittyy alaan ja on vastuuhenkilön puoltamaa.

Koulutus toteutetaan siten, että se täyttää EU:n piirissä sovitut vaatimukset.

Koulutuspaikat ja kouluttajat ja erikoistuvan lääkärin virat: Koulutuspaikassa, jonka kanssa on tehty koulutussopimus, tulee olla riittävän monipuolinen potilasaineisto, saatavissa on oltava erikoisalan tenttivaatimuskirjat ja lehdet. Ehdollisen opinto-oikeuden saatuaan erikoistuva lääkäri tekee henkilökohtaisen koulutussuunnitelman vastuuhenkilön tai hänen valtuuttamansa henkilön kanssa (lokikirja). Kunkin palvelujakson päättyessä kouluttaja ja erikoistuva lääkäri arvioivat yhdessä oppimista ja koulutusta.

Useita sopimus pohjaisia koulutuspaikkoja, kussakin koulutuspaikassa on nimetty kouluttaja.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:

<https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/ammattillinen-jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/koulutuspaikkasopimus>

Toimipaikkakoulutus

Koulutuksen tavoitteena on antaa erikoistuvalla lääkärille riittävät perustiedot ja taidot geriatrian alalla. Sen laajuus on 100 tuntia vuodessa. Säännöllisiä koulutustilaisuuksia järjestetään keskimäärin 2-5 tuntia viikossa lukukausien aikana. Koulutuksen muotoja ovat seminaarit, opetuskierrat ja demonstraatiot. Koulutustilaisuuksissa käydään järjestelmällisesti läpi geriatrian keskeiset osa-alueet ja käsitellään ajankohtaisia kysymyksiä. Erikoistuja valmistaa 1-2 kertaa vuodessa esityksen sovitusta alan aiheesta.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (60 tuntia)

Erikoistuvan lääkärin tulee suorittaa geriatrian erikoisalan koulutusta vähintään 60 tuntia. Teoreettista koulutusta tullaan järjestämään yhdessä yleislääketieteen, terveydenhuollon ja työterveyshuollon kanssa. Kurssimuotoista koulutukseksi voidaan hyväksyä eri yliopistojen, Suomen Geriatrien, Societas Gerontologica Fennican ja muiden tieteellisten seurojen ja valtakunnallisten järjestöjen ja kansainvälisten kongressien järjestämät koulutustilaisuudet sekä paikalliset tiedekunnan hyväksymät koulutustilaisuudet.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Kullekin erikoistuvalla nimetään henkilökohtainen ohjaaja. Opintojen etenemistä arvioidaan portfolion ja lokikirjan avulla.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen verkkosivuilta: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/erikoislaakari-ja-erikoishammaslaakarikoulutus>.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Johtamisopinnot (10 opintopistettä)

Ks. 4.6. Johtamisopinnot

Ihotaudit ja allergologia

Vastuhenkilö: Professori Annamari Ranki

Iho- ja sukupuolitautilien klinikka, Iho- ja allergiasairaala Meilahdentie 2,

PL 160, 00029 HUS

Puh. (09) 471 86300, annamari.ranki@hus.fi

Tavoitteet

Koulutuksen tavoitteena on, että koulutusohjelman suoritettuaan ihotautien- ja allergologian erikoislääkäri hallitsee ihotautien diagnostiikan, hoidon ja kuntoutuksen, muiden sairauksien ilmentämien iho-oireiden diagnostiikan, allergisten sairauksien diagnostiset toimenpiteet ja erotusdiagnoosiin, hoitokäytännöt sekä lääkinnällisen ja ammatillisen kuntoutuksen. Ammatti-ihotautien osalta tulee hallita niitä koskeva lainsäädäntö, diagnostiikka ja lääkinnällinen ja ammatillinen kuntoutus. Erikoislääkärin tulee hallita sukupuolitautilien diagnostiikka, hoito ja lainsäädäntö sekä ihokirurgia omaan erikoisalaansa liittyen. Lisäksi erikoislääkärillä tulee olla valmius tieteelliseen tutkimustyöhön erikoisalallaan.

Koulutusohjelman rakenne

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella (poikkeuspäätös voimassa 1.11.2007 – 31.10.2016 ja 14.12.2016-13.12.2019, lisätiedot tiedekunnan Flamma-sivuilta). Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin, Peijaksen ja Kätilöopiston sairaalat).

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin koulutusvaatimuksiin. Erikoistuvan tulee tutustua koulutusvaatimuksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveysohjelmaan sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyväismääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta <https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/yleislaaketieteen-ja-perusterveydenhuollon-osasto> tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuvaatimukset. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet, lokikirja ja koulutusterveyskeskukset löytyvät osoitteesta:

<https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus>

Erikoistumiskoulutus (5 v 3 kk)

Erikoistumiskoulutuksen tulee sisältää 3 kk sisätautien palvelua. Erikoisalan käytännön koulutus sisältää palvelua sairaalalääkärin tehtävässä seuraavasti:

- yleisdermatologiassa vähintään 3 vuotta (ihotautien poliklinikalla, valo- ja avohoito-osastolla, ihotautiosastolla)
- allergologiassa vähintään 1 vuosi (HYKS:ssä sisältää allergiapoliklinikalla, allergiatutkimusyksikössä, lasten allergiaosastolla ja aikuisten allergiaosastolla työskentelyä).
- sukupuolitaudeissa 3-6 kk
- valinnainen täydentävä jakso vähintään 6 kk.

Valinnainen täydentävä koulutus voidaan suorittaa yliopistollisessa sairaalassa tai muussa vastuuhenkilön ja tiedekunnan hyväksymässä yksikössä ja se voi sisältää seuraavia osa-alueita:

- allergologiaa
- ammatti-ihotauteja
- ihokirurgiaa (mukaan lukien laserhoidot)
- ihopatologiaa
- sukupuolitauteja.

Erikoistumiskoulutuksen käytännön palvelusta voidaan korvata yhteensä enintään 6 kk alaan liittyvän tieteellisen työn suorittamisella. Tieteellinen työ voi kuitenkin korvata enintään 6 kk yleisdermatologiasta tai enintään 3 kk allergologiasta, sukupuolitaudeista tai valinnaisesta jaksosta riippuen siitä, mihin osa-alueeseen tutkimus liittyy.

EU-säännösten mukaisesti voidaan erikoistumiskoulutukseen hyväksyä myös korkeintaan yksi vuosi ulkomaisessa koulutusyksikössä saatua koulutusta. Tästä tulee sopia etukäteen vastuuhenkilön kanssa.

Erikoistumiskoulutuksessa olevilta vaaditaan vähintään yhtä EVO-pisteitä tuottavaa peer review-julkaisua kotimaisessa tai ulkomaisessa lääketieteen alan lehdessä. Tohtorin tutkinto tai aiemmat vastaavat artikkelit hyväksytään korvaamaan ko. vaatimuksen.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2–5 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:

<https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/ammattillinen-jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/koulutuspaikkasopimus>

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (60 tuntia)

Koulutukseksi voidaan hyväksyä eri yliopistojen, Suomen ihotautilääkäriyhdistyksen, Työterveyslaitoksen ja muiden tieteellisten seurojen ja valtakunnallisten järjestöjen järjestämät alan jatkokoulutustilaisuudet sekä osallistuminen alan kansainvälisiin koulutustilaisuuksiin.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Erikoistuvan oppimista seurataan lokikirjan avulla. Lokikirja on yhteneväinen ja yhteinen alan kaikkien koulutusyksiköiden kesken. Kullekin erikoistuvalla tullaan laatimaan yksilöllinen koulutussuunnitelma ja nimeämään henkilökohtainen kouluttaja, jonka kanssa koulutussuunnitelman etenemistä seurataan. Lisäksi nimetään koulutuspaikkakohtainen ohjaaja.

Erikoistuva osallistuu oman oppimisensa ja koulutuksen toimivuuden kehittämiseen ja arviointiin säännöllisesti toistuvissa tapaamisissa ohjaajan ja vastuuhenkilön kanssa.

Oppimisprosessia seurataan ensinnä määrittelemällä oppimisen tavoitteet. Tavoitteiden saavuttamista seurataan lokikirjan avulla sekä ohjaajan ja kouluttajan kanssa tapahtuvien säännöllisten tapaamisten

avulla. Ohjaaja ja kouluttaja seuraavat myös erikoistuvan oppimista jokapäiväisen potilastyön (konsultaatiot, sairauskertomusten tarkistaminen, potilaiden esittely kierroilla ja potilasmeetingeissä) kautta. Koulutuksen vastuuhenkilö arvioi oppimistavoitteiden saavuttamisen kerran vuodessa. Vastaavasti erikoistuva arvioi koulutusyksikön antamaa opetusta edellä mainituissa yhteyksissä. Arvioinnit dokumentoidaan kirjallisesti ja huolehditaan puutteiden korjaamisesta.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen verkkosivuilta: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/erikoislaakari-ja-erikoishammaslaakarikoulutus>.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Johtamisopinnot (10 opintopistettä)

Ks. 4.6. Johtamisopinnot

Infektiosairaudet

Vastuhenkilö: Professori Anu Kantele, Tulehduskeskus, Infektiosairaudet, Auroran sairaala, PL 348, 00029 HUS, Puh. 050-427 0203, anu.kantele@hus.fi

1. Koulutusohjelman yleiskuvaus

Infektiosairauksien erikoislääkärin koulutusohjelma on kuusivuotinen. Se koostuu kolmen vuoden mittaisesta sisätautien yhteisestä runkokoulutuksesta (ks. Sisätaudit) ja kolmen vuoden mittaisesta infektiosairauksien koulutusohjelmasta.

Tavoitteet

Infektiosairauksien erikoislääkärin tulee:

- pystyä toimimaan alansa erikoislääkärin tehtävissä ja hallita sekä avohoidossa että sairaaloissa esiintyvien tavallisten ja harvinaisten infektiosairauksien ja lisääntyneen infektioherkkyyden etiologia, epidemiologia, patogeneesi, kliininen kuva, diagnostiikka, erotusdiagnostiikka, hoito, komplikaatiot ja ehkäisy
- tuntea globaalisti merkittävien infektiosairauksien epidemiologia, patogeneesi, kliininen kuva, diagnostiikka ja hoito
- pystyä antamaan infektioalan konsultaatiopalveluja muiden alojen ja avohoidon lääkäreille
- hallita mikrobilääkkeiden ominaisuudet, käyttöindikaatiot ja -tavat mikrobilääkeresistenssin minimoimiseksi
- ymmärtää hoitoon liittyvien infektioiden torjunnan ja seurannan periaatteet ja osata toimia hygieniahoitajan työparina
- hallita rokotteiden ominaisuudet ja käyttöindikaatiot
- pystyä laatimaan sairaalaa ja sen vastuualuetta koskevia infektio-ohjeita ja -tiedotteita sekä hoitoon liittyvien infektioiden torjunnan ohjeita, mukaan lukien poikkeusolojen varalta ennalta laadittavat suunnitelmat
- pystyä antamaan suosituksia epidemiatilanteissa toimien yhteistyössä valtakunnallisten, alueellisten ja paikallisten asiantuntijoiden ja viranomaisten kanssa
- osata tiedottaa infektioista ja niiden ehkäisystä suurelle yleisölle
- osata ohjata infektioita koskevaa täydennyskoulutusta sairaalan ja sen vastualueen lääkäreille
- olla perehtynyt säädöksiin, valtakunnallisiin ohjeisiin ja hallintoon siltä osin kuin ne koskevat infektiosairauksia ja epidemioiden torjuntaa
- pystyä toimimaan puheenjohtajana tai asiantuntijana sairaalahygieniatyöryhmässä ja mikrobilääketyöryhmässä ja muissa infektiolääkärin asiantuntemusta vaativissa työryhmissä

2. Koulutusohjelman rakenne

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin, Peijaksen ja Kättilöopiston sairaalat).

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin koulutusvaatimukseen. Erikoistuvan tulee tutustua koulutusvaatimukseen, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalnan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveystyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyväismääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta <https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/yleislaaketieteen-ja-perusterveydenhuollon-osasto> tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet, lokikirja ja koulutusterveyskeskukset löytyvät osoitteesta: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus>

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä: <https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/ammattillinen-jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/koulutuspaikkasopimus>

Sisätautien yhteinen runkokoulutus (2 v 3 kuukautta)

Ks. Sisätautien yhteinen runkokoulutus

Eriytyvä koulutus (3 vuotta)

- Palvelua yliopistosairaalan infektiosairauksien koulutusvirassa tai infektioerikoislääkärin virassa 2 vuotta 9 kuukautta – 3 vuotta
- Palvelua kliinisen mikrobiologian yksikössä 1-3 kk (ei vaadita jos harjoittelupaikkaa ei voida järjestää kohtuujassa)
- Edelläkuvatusista infektiosairauksien koulutusajasta voidaan korvata korkeintaan 12 kk palvelulla hyväksyttävässä tehtävässä jollakin tai joillakin seuraavista infektiosairauksien osa-alueista:
 - keskussairaalan infektioerikoislääkärin viransijaisena tai tehtävissä, josta hyväksytään 12 kk, kuitenkin siten, että enintään 6 kk on ollut ennen yliopistosairaalan jaksoa. Erityisistä syistä voidaan keskussairaalakoulutusta hyväksyä yhteensä 18 kk, jolloin koulutuksesta vastaavan tulee varmistua koulutettavan saamasta riittävästä kokemuksesta keskussairaalininfektioerikoislääkärin ohjauksesta.
 - Päätoimisen infektioepidemiologin tehtävissä (esimerkiksi Terveiden ja Hyvinvoinnin laitoksessa) (korkeintaan 6 kk)
 - kliinisen opettajan (vastuualueena infektiosairaudet) viransijaisena (korkeintaan 12 kk)
 - infektioalan tutkijana (korkeintaan 6 kk)
 - trooppisten infektiosairauksien tai matkälääketieteen yksikössä Suomessa tai ulkomailla (korkeintaan 6kk)
 - yliopistosairaalan hematologisessa yksikössä (korkeintaan 3kk)
 - tehohoitoyksikössä (korkeintaan 3kk)

- Kaikkiaan eriytyvästä koulutuksesta vähintään 18 kk tulee suorittaa yliopistosairaalan koulutusvirassa tai infektioeläinlääkärin viransijaisena
- trooppisten sairauksien kurssi Suomessa tai ulkomailla

Koulutuksen sisältö

Koulutuksen aikana perehdytään mm. seuraaviin osa-alueisiin:

- hoitoon liittyvät infektiot ja niiden torjunta
- infektiosairauksien epidemiologia ja infektioepidemioiden selvittely
- moniresistenttien mikrobien aiheuttamat erityisongelmat ja leviämisen ehkäisy
- mikrobilääkkeet ja rokotteet
- HIV-infektio ja AIDS
- elinsiirto- ja muiden immunosuppressiopotilaiden infektiot
- tehohoitopotilaan infektiot
- septiset infektiot ja endokardiitti
- pneumonia
- tuberkuloosi
- luu- ja pehmytkudosinfektiot
- kirurgiset infektiot
- vierasesineinfektiot
- keskushermostoinfektiot
- virushepatiitit ja vatsan alueen infektiot
- urogenitaaliset infektiot
- trooppiset taudit
- matkailuun liittyvien infektioiden ehkäisy ja hoito, maahanmuuttajien infektiot
- epäselvä kuumeilu
- lisääntynyt infektioherkkyys ja primaarit immuunivajavuudet
- infektioihin liittyvät immuunisairaudet
- mikrobiologisten ja kuvantamistutkimusten käyttö infektiodiagnostiikassa
- rokotteet

Infektiosairauksien varsinaista koulutusta voidaan hyväksyä 3-6 kk sisätautien tai keuhkosairauksien erikoisalaille.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2-5 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:

<https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/ammattillinen-jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/koulutuspaikkasopimus>

Teorettinen kurssimuotoinen koulutus

Teoreettista kurssimuotoista koulutusta vaaditaan infektiosairauksien erikoislääkäriltä yhteensä 80 tuntia, josta puolet voidaan suorittaa runkokoulutuksen aikana ja siihen liittyvistä aiheista. 40 tuntia on infektiosairauksien varsinaista teoreettista kurssimuotoista koulutusta.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Koulutettavat pitävät lokikirjaa, johon he merkitsevät päivämäärän, johon mennessä he kokevat perehtyneensä Koulutuksen sisältö-nimisessä kappaleessa lueteltuihin aihealueisiin ja merkitsevät arvionsa perehtymiseen käytetystä ajasta kuukausina.

Koulutuksen vastuuhenkilö ja koulutettavat pohtivat säännöllisesti vähintään kaksi kertaa vuodessa yhteisissä palaverissa koulutusohjelman toimivuutta ja tarvittaessa korjausmahdollisuuksia. Vastuukouluttajan on tarkoitus tavata säännöllisesti vähintään kaksi kertaa vuodessa jokainen koulutettava henkilökohtaisesti kahden kesken. Tällöin käydään läpi koulutettavan oppimistavoitteiden saavuttaminen, mahdolliset puutteet ja niiden korjausmahdollisuudet sekä pyritään luomaan kullekin erikoistuvalla yksilöllinen koulutussuunnitelma. Näissä tapaamisissa on koulutettavalla mahdollisuus myös arvioida kouluttajan onnistumista.

Näiden tapaamisten lisäksi kouluttajat ja koulutettavat noudattavat tiedekunnan määräämiä yleisohjeita koulutuksen kehittämisestä ja arvioinnista.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen verkkosivuilta: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/erikoislaakari-ja-erikoishammaslaakarikoulutus>.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Johtamisopinnot (10 opintopistettä)

Ks. 4.6. Johtamisopinnot

Kardiologia

Vastuhenkilö: Prof. Markku S. Nieminen, markku.nieminen@hus.fi

[Clinicum/Sisätaudit/kardiologian klinikka](#),

PL 340, 00029 HUS,

Puh. (09) 471 72200,

Tavoitteet

Kardiologian koulutusohjelman tavoitteena on kouluttaa kardiologian erikoislääkäreitä, jotka pystyvät hoitamaan, vastaamaan ja kehittämään kardiologisten potilaiden hoitoa sairaanhoitopiirissä yhteistyössä perusterveydenhuollon kanssa. Kardiologian koulutus on peruskoulutus myös niille kardiologeille, jotka jatkossa perehtyvät muihin vaativiin invasiivisiin tai non-invasiivisiin menetelmiin erityisosaamisalueellaan.

Koulutusohjelman rakenne

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin, Peijaksen ja Kätilöopiston sairaalat).

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin koulutusvaatimuksiin. Erikoistuvan tulee tutustua koulutusvaatimuksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveystyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyväismääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivulta <https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/yleislaaketieteen-ja-perusterveydenhuollon-osasto> tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatukriteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet, lokikirja ja koulutusterveyskeskukset löytyvät osoitteesta:

<https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus>

Runkokoulutus (2 v 3 kk)

Ks. [Sisätautien runkokoulutus](#)

Eriytyvä koulutus (3 v)

Eriytyvään koulutukseen hyväksytään pääsääntöisesti, kun runkokoulutus on tehty. Eriytyvä koulutus sisältää ohjattua työtä kardiologian sydäntutkimusyksiköissä, poliklinikalla, vuodeosastoilla, CCU:ssa, teho-

osastoilla ja sydänkirurgisella osastolla. Koulutusohjelman tavoitteena on antaa riittävät teoreettiset ja käytännön valmiudet kardiologin keskeisissä diagnostisissa menetelmissä kuten kliinisessä tutkimuksessa, ultraäänikardiografiassa, ekg:n pitkäaikaisrekisteröinnin tulkinnaissa sekä invasiivisissa angiografioissa ja hemodynaamisissa sydänkatetrisaatioissa. Lisäksi eriytyvä koulutus antaa perustiedot sydämen isotooppitutkimusten ja rytmihäiriöiden elektrofysiologisen tutkimuksen aiheista, suorituksesta ja tulkinnaista samoin kuin sydämen radiologisten kuvantamismenetelmien (CT, MRI, PET) käytöstä. Koulutus antaa valmiudet keskeisimpien sydänsairauksien kuten sepelvaltimotaudin akuuttien ja kroonisten ilmentymien, läppävikojen, hitaiden ja nopeiden rytmihäiriöiden, synnynnäisten sydänvikojen, sydänlihassairauksien, perinnöllisten sydänsairauksien sekä sydämen vajaatoiminnan arviointiin ja hoitoon yhdessä muiden asiantuntijoiden kanssa.

Koulutukseen voidaan hyväksyä korkeintaan 6 kk päätoimista tutkimustyötä kardiologian alalta. Koulutusohjelman pohjana toimii lokikirja, jonka tavoitteiden toteutumista seurataan kehityskeskusteluihin. Erikoistuvan tulee suorittaa säteilysuojelukoulutus, kuten Sädeturvakeskuksen ohjeistus edellyttää (<http://www.stuk.fi/saannosto/ST1-7.html>).

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, mukaan lukien erikoistuvien omat viikottaiset esitelmät ("kinkerit") sekä klinikan luento- ja tapausmeetingit, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2-5 tuntia viikossa.

Koulutukseen kuuluu toimiminen opettajana erikoisalalan sisällä ja sen hoitohenkilöstölle.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:

<https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/ammattillinen-jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/koulutuspaikkasopimus>

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (eriytyvä koulutus 70 tuntia + runkokoulutus 40 tuntia)

Kardiologian erikoisalakohtaisen koulutusjakson aikana erikoistuvan tulee osallistua kurssimuotoiseen koulutukseen 70 tuntia. Kurssimuotoisen koulutuksen rungon tulisi muodostua kansallisten kouluttajien yhdessä alan koulutusorganisaatioiden kanssa järjestämistä koulutustilaisuuksista koskien keskeisiä osaamisalueita, kuten sydämen ultraäänitutkimuskoulutusohjelma, tahdistinkurssi, sydämen vajaatoiminnan seminaari, invasiivisen kardiologian kurssi.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Oppimisprosessia seurataan lokikirjalla sekä henkilökohtaisella kehityskansiolla. Erikoistuva kirjaa kaikki suorittamansa toimenpiteet potilaskohtaisesti ja samoin hän kirjaa tekemiensä isotooppitutkimusten tai ultraäänitutkimusten ja lausumansa vuorokausirekisteröintien lukumäärän.

Erikoistuva pitää lokikirjan avulla kirjaa toiminnasta eri osastoilla. Lokikirjaa seurataan vuositasona.

Erikoistuva yhdessä kouluttajan ja vastuuhenkilön avulla suunnittelee palvelujaksot koulutusputkessa.

Erikoistuvalla on toimipistekohtainen tutor, joka vaihtelee riippuen koulutusputkesta ja sen vaiheesta: rytmihäiriötoiminnasta hoidosta koulutusajankohtana vastaava lääkäri, non-invasiivisesta toiminnasta vastaava lääkäri, osastotoiminnoissa osastotoiminnasta vastaava seniorilääkäri.

Vastaava kouluttaja ja erikoistuva pitävät määräajoin arviointi-/palauttekeskustelun erikoistuvan koulutuksen edistymisestä.

Osallistuminen alan tutkimustyöhön on tärkeää. Tavoitteena on toimia tutkijana tai ja kirjoittajana vähintään yhdessä kansallisessa tai kansainvälisessä julkaisussa.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen verkkosivuilta:

<https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/erikoislaakari-ja-erikoishammaslaakarikoulutus>.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Johtamisopinnot (10 opintopistettä)

Ks. 4.6. Johtamisopinnot

Keuhkosairaudet ja allergologia

Koulutusohjelman vastuhenkilö ja kuulustelija: Marjukka Myllärniemi, vs. prof.

Koulutuksen tavoitteet

Keuhkosairauksien ja allergologian erikoislääkärikoulutuksen tavoitteena on valmistuminen alalla itsenäisesti työskenteleväksi erikoislääkäriksi, jonka koulutuksessa otetaan huomioon keuhkosairauksien ja allergologisten sairauksien ehkäisy, diagnostiikka, erotusdiagnoosi, hoito ja ennusteeseen vaikuttavat tekijät. Keskeisiä tavoitteita ovat myös kyky arvioida kriittisesti ja vertailla eri hoitomenetelmiä, sekä pätevyys arvioida hoidon porrastukseen, hallintotehtäviin, sairaanhoidolliseen suunnitteluun sekä alan koulutukseen liittyviä asioita.

Keuhkosairauksien ja allergologian erikoislääkärin

- on hallittava alan keskeinen teoreettinen tietous ja pystyttävä seuraamaan sen kehitystä
- on hallittava keskeisimmät keuhkosairauksien diagnostiset toimenpiteet, niiden suorittaminen ja tulkinta. Toimenpiteet luetellaan tarkemmin erikoistuvan lääkärin lokikirjassa
- on hallittava keskeiset keuhkosairauksien hoidot ja tunnettava niiden ennusteeseen vaikuttavat tekijät
- on hallittava keskeisten keuhkosairauksien syytekijät ja niiden ehkäisyn mahdollisuudet ja menetelmät
- on kyettävä toimimaan moniammatillisen tiimin jäsenenä keuhkosairauksien ja allergologian osa-alueilla

Koulutusohjelman rakenne

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin, Peijaksen ja Kätilöopiston sairaalat).

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin koulutusvaatimukseen. Erikoistuvan tulee tutustua koulutusvaatimukseen, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta.

Käytännön koulutus koostuu seuraavista osista:

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveystyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyväämääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta <https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/yleislaaketieteen-ja-perusterveydenhuollon-osasto> tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskettavat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet, lokikirja ja koulutusterveyskeskukset löytyvät osoitteesta: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus>

- Sisätautikoulutus 1 vuosi 3 kuukautta
 - Suoritetaan pääosin keskussairaaloissa tai yliopistosairaaloissa, mutta 0–6 kk voi suorittaa aluesairaalassa tai vastaavassa kouluttajan hyväksymässä yksikössä. Sisätautikoulutuksen tulee sisältää myös ensiapupäivystystä.
 - Sisätautikoulutusta voi korvata vastuukouluttajan harkinnan mukaan 0–3 kk
 - Päätoimisella tutkimustyöllä millä tahansa lääketieteen alalla, tai
 - Koulutuksella jollakin muulla soveltuvalla erikoisalalla
- Keuhkosairauksien ja allergologian koulutus 4 vuotta:
 - Suoritetaan yliopistojen hyväksymissä keuhkosairauksien koulutusyksiköissä
 - Vähintään 2 vuotta tulee suorittaa yliopistosairaalassa, mutta tässä voidaan joustaa tilanteissa, joissa keskussairaalan koulutusvastaava on erityisen pätevä antamaan yliopistosairaalaan verrannollista koulutusta.
 - Koulutuksen tulee tavanomaisen keuhkoyksikön toiminnan lisäksi sisältää
 - 3 - 6 kk koulutusta yliopistollisen sairaalan allergiapoliklinikalla tai vastuuhenkilön hyväksymässä yksikössä, jossa hoidetaan allergiapotilaita
 - 3 – 6 kk palvelua valvotun hoidon tai tehohoidon yksikössä.
 - Keuhkosairauksien ja allergologian koulutuksesta 0-6 kk voidaan suorittaa:
 - Päätoimisena tutkimustyönä keuhkosairauksien ja allergologian alalla, tai
 - Keuhkosairauksien kliinisen opettajan toimessa vastuukouluttajan harkinnan mukaan riippuen siitä, kuinka paljon toimeen sisältyy kliinistä työtä, tai
 - Koulutuksena muulla erikoisalalla vastuukouluttajan harkinnan mukaan riippuen koulutuksen sisällöstä ja erikoistuvan yksilöllisestä koulutussuunnitelmasta.

Toimipaikkakoulutus

Toimipaikkakoulutuksen tavoitteena on antaa erikoistuvalla lääkärille riittävät perustiedot ja -taidot kaikilta erikoisalaan liittyviltä osa-alueilta, jotta hän saavuttaisi kyvyn itsenäiseen ja kriittiseen työskentelyyn keuhkosairauksien ja allergologian erikoislääkärinä. Koulutuksen muotoja ovat mm erikoistuvien lääkäreiden meetingit, ongelmameetingit, radiologian ja thoraxkirurgian meetingit, klinikan tiedemeetingit, seniorilääkärin osastokierrot ja henkilökohtainen ohjaus potilastyöskentelyssä.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (vähintään 60 tuntia)

Keuhkosairauksien ja allergologian alan koulutusta siten, että ne muodostavat erikoistujan kannalta mielekkään kokonaisuuden. Kursseja pyritään järjestämään mm. seuraavista aihepiireistä:

- keuhkosairauksien epidemiologia
- kansanterveydellinen merkitys ja kuntoutus
- keuhkoalan kliininen fysiologia

- keuhkosairauksiin liittyvät hätätilanteet
- kliininen immunologia ja allergologia
- kliininen farmakologia keuhkosairauksissa
- keuhko-onkologia
- obstruktiiviset keuhkosairaudet
- keuhkoparenkymisairaudet
- systeemisairauksien ja lääkkeiden aiheuttamat keuhkomuutokset
- keuhkoputkien ja rintakehän endoskopia
- tuberkuloosi ja muut keuhkojen infektiot
- keuhkojen ja välikarsinan radiologinen kuvantaminen
- unenaikaiset hengityshäiriöt
- keuhkosairauksissa käytetyt apuvälineet

OPPIMISEN JA KOULUTUKSEN ARVIOINTI

Jotta erikoistumiskoulutuksen aikana ehtii oppia kaikki tarvittavat tiedot ja taidot, on tärkeää mahdollisimman varhain tehdä suunnitelma koulutuksen toteuttamisesta yhdessä vastuukouluttajan kanssa. Erikoistumiskoulutuksen edistymistä ja koulutussuunnitelman toteutumista seurataan kehityskeskusteluin ja lokikirjoin. Kehityskeskustelujen yhteydessä myös erikoistuva antaa palautetta koulutuksesta ohjaajalle.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen verkkosivuilta: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/erikoislaakari-ja-erikoishammaslaakarikoulutus>.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Johtamisopinnot (10 opintopistettä)

Ks. 4.6. Johtamisopinnot

Kliininen farmakologia ja lääkehoito

Vastuhenkilö: Professori Janne Backman
 Medicum/kliinisen farmakologian yksikkö
 Biomedicum Helsinki 2C
 PL 705 (Tukholmankatu 8C), 00029 HUS
janne.backman@hus.fi, p. 050 - 428 0997

Tavoitteet

Tavoitteena on, että erikoisalaa tukevan ja täydentävän koulutuksen ja eriytyvän koulutuksen jälkeen erikoistuva hallitsee seuraavat asiakokonaisuudet:

- tuntee tavallisten sairauksien patofysiologian, ehkäisyyn, diagnostiikan ja sairauksissa noudatettavat hoitolinjat siinä laajuudessa kuin on tarpeen niiden lääkehoidon ymmärtämiseksi ja konsultoivana lääkärinä toimimiselle,
- tuntee tavallisimpien lääkkeiden farmakokinetiikan ja farmakodynamiikan pääpiirteet, hallitsee yleisen farmakokinetiikan ja pystyy laskemaan keskeiset farmakokineettiset suureet ja soveltamaan näitä tietoja lääkehoitoon,
- tuntee iän, sukupuolen, perinnöllisten tekijöiden, raskauden ja imetyksen sekä maksan ja munuaisten vajaatoiminnan vaikutukset lääkehoitoon sekä kykenee soveltamaan näitä tietoja potilaan lääkitystä suunniteltaessa,
- tuntee lääkehoidon rajoitukset ja haittavaikutukset,
- osaa analysoida lääkehoidon osuutta potilaalla ilmeneviin haittavaikutuksiin,
- osaa lääkeaineiden yhteisvaikutusten mekanismit ja esiintymisen sekä pystyy antamaan ohjeita haitallisten yhteisvaikutusten välttämiseksi,
- tuntee tavallisimpien myrkytysten diagnostiikan ja hoidon,
- tuntee lääke-, huume- ja intoksikaatioanalytiikan mahdollisuudet, virhelähteet, rajoitukset ja tulkinnan,
- tuntee näyttöön perustuvan hoidon periaatteet (mm. lääkkeen tehon, vaikuttavuuden ja turvallisuuden arviointi) sekä pystyy arvioimaan lääkkeiden hoidollista arvoa ja opastamaan terveydenhuoltohenkilökuntaa rationaaliseen ja kustannustehokkaaseen lääkehoitoon,
- omaa hyvät tiedot kliinisiä lääketutkimuksia koskevista määräyksistä ja viranomaisohjeista
- ymmärtää kliinisen lääketutkimuksen vaatiman organisoinnin ja laadunvarmistuksen tarpeet sekä pystyy itse tekemään ja johtamaan kliinisiä lääketutkimuksia potilailla ja terveillä vapaaehtoisilla koehenkilöillä,
- pystyy laatimaan kliinisen lääketutkimuksen tutkimussuunnitelman sekä raportoimaan tutkimustulokset viranomaisraportin tai tieteellisen artikkelin muodossa
- pystyy toimimaan asiantuntijana suunniteltaessa ja arvioitaessa kliinisiä lääketutkimuksia,
- tuntee lääkkeiden rekisteröintikäytännön Suomessa ja EU:ssa,
- tuntee lääkkeiden haittavaikutusten seurannan ja käyttöturvallisuuden valvonnan,
- kykenee toimimaan eettisen toimikunnan ja lääkeneuvottelukunnan jäsenenä tai asiantuntijana,
- tuntee farmakoekonomian, farmakoepidemiologian sekä lääkekorvausjärjestelmän perusteet.

Erikoislääkärien tarve ja sijoittuminen

Kliinisen farmakologian ja lääkehoidon erikoislääkäreitä tarvitaan valtion hallinnossa (mm. Fimea), lääketeollisuudessa, yliopistollisissa sairaaloissa sekä muualla terveydenhuollossa esimerkiksi rationaalisen lääkehoidon toteuttamiseen liittyvissä tehtävissä. Erikoislääkärien koulutus tulee joustavasti suhteuttua erikoistuvan tarpeiden ja urasuunnitelmien mukaisesti esimerkiksi niin, että koulutus suuntautuu tarvittaessa useammalle lääkeintensiiviselle erikoisalalle.

Koulutusohjelman rakenne

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, johon sisältyy kaikille koulutusohjelmille pakollinen 9 kk:n pituinen terveyskeskuspalvelu.

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin, Peijaksen ja Kätilöopiston sairaalat).

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin koulutusvaatimuksiin. Erikoistuvan tulee tutustua koulutusvaatimuksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveysohjon sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyväismääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta <https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/yleislaaketieteen-ja-perusterveydenhuollon-osasto> tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuvaatimukset. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet, lokikirja ja koulutusterveyskeskukset löytyvät osoitteesta: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus>

Kliinisen farmakologian ja lääkehoidon erikoisalaa tukeva ja täydentävä koulutus (1 v 9 kk - 2 v 3 kk)

Kliinisen farmakologian ja lääkehoidon koulutusohjelmaan kuuluu 1 v 9 kk - 2 v 3 kk kestoisen erikoisalaa tukeva ja täydentävä koulutus, joka tulee suorittaa lääkeintensiivisillä aloilla (esim. sisätaudit, psykiatria, neurologia, anestesiologia, pediatria, geriatria, syöpätaudit, yleislääketiede). Kliinistä tutkimusta tai lääketutkimustoimintaa voidaan hyväksyä korkeintaan yksi vuosi tämän vaiheen palveluksi. Palvelu lääkehoitointensiivisillä aloilla voidaan vastuukouluttajan hyväksymässä määrin korvata palvelulla kliinisen farmakologian yksikössä mikäli tämä on erikoistuvan lääkärin yksilöllisen koulutussuunnitelman kannalta tarkoituksenmukaista.

Erikoisalaa tukevan ja täydentävän koulutusvaiheen tavoitteena on antaa yhdessä lääkärin peruskoulutuksen kanssa erikoistuvalla lääkärille riittävä käsitys lääkehoidon merkityksestä osana terveydenhuoltojärjestelmää ja tiedot tavallisimpien sairauksien taustoista, diagnostiikasta, hoitoperiaatteista sekä erityisesti lääkehoidon käytännön toteutuksesta, jotta hänellä olisi hyvät valmiudet toimia konsultoivana lääkärinä lääkehoitoa koskeissa asioissa

. Erikoisalaa tukeva ja täydentävä koulutus suoritetaan yleensä ennen varsinaista kliinisen farmakologian ja lääkehoidon eriytyvää koulutusta, mutta koulutusvaiheet voidaan suorittaa myös muussa järjestyksessä.

Eriytyvä koulutus (3-3,5 v)

Kliinisen farmakologian ja lääkehoidon eriytyvä koulutus voi muodostua joko yhtäjaksoisesta, noin 3-3,5-vuotisesta eriytyvästä koulutuksesta tai lyhyemmistä, esim. 3–6 kk kestoisista eriytyvän koulutuksen jaksoista. Koulutukseen tulee sisältyä potilaskohtaisten lääkehoitokonsultaatioiden antamista sekä mahdollisuuksien mukaan lääkkeiden hoidollisen arvon arviointiin osallistumista.

Koulutusvirkoina voi toimia HUS:n kliinisen farmakologian sairaalalääkärin virka, Helsingin yliopiston kliinisen farmakologian tohtorikoulutettavan tai kliinisen opettajan tehtävät, kun niihin liittyy sairaalan sivuvirka, sekä korkeintaan 1-1,5 vuoden palvelun osalta muut vastaavan kouluttajan hyväksymät lääkärin virat tai toimet, mikäli koulutuksen tavoitteet saavutetaan.

Koulutukseen sisältyy mm.:

- kliinis-farmakologisen opetuksen antamista lääketieteen opiskelijoille ja näyttöön perustuvan lääkeinformaation tuottamista ja antamista lääkäreille ja muille terveydenhuollon ammattilaisille,
- kliinis-farmakologiset konsultaatiot sairaalassa liittyen lääkehoidon toteuttamiseen ongelmatilanteissa, lääkeaineiden pitoisuusmäärittämiin, myrkytysten diagnostiikkaan ja hoitoon,
- kliinisen farmakologian yksikön viikottaisiin konsultaatiomeetingeihin osallistuminen sekä siellä käsiteltävien tapausten valmistelu ja esittely,
- kliinisten lääketutkimusten tekeminen, sekä
- osallistuminen sairaalan seminaareihin ja meetingeihin, joissa käydään läpi kliinisen farmakologian ja lääkehoidon keskeisiä alueita ja ajankohtaisia ongelmia.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2-5 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:

<https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/ammattillinen-jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/koulutuspaikkasopimus>

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (70 tuntia + erikoisalaa tukeva ja täydentävä koulutus 30 tuntia)

Erikoisalaa tukevan ja täydentävän koulutuksen aikana teoreettisen koulutuksen vähimmäislaajuus on 30 tuntia. Erikoisalan varsinaista koulutusta tulee olla vähintään 70 tuntia. Teoreettisessa koulutuksessa käydään läpi kliinisen farmakologian ja lääkehoidon alueen keskeisiä osa-alueita. Koulutettavan tulee osallistua myös kliinisten lääketutkimusten metodologiaa käsittelevään kurssimuotoiseen koulutukseen.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Saatuun opinto-oikeuden erikoistuva sopii vastuuhenkilön kanssa alustavan koulutussuunnitelman.

Oppimisen ja koulutuksen toimivuutta arvioidaan ja kehitetään yhteisesti vastuuhenkilön, kouluttajien ja erikoistuvan lääkärin kanssa pidettävissä keskusteluissa. Erikoistuva tekee, yhteistyössä vastuuhenkilön kanssa, vuosittain itselleen koulutussuunnitelman ja sen toteutumista seurataan. Erikoistuva antaa myös palautetta vastuuhenkilölle koulutusympäristön soveltuvuudesta ja kehittämistarpeista.

Erikoistuvan etenemistä seurataan ja arvioidaan yleensä henkilökohtaisen portfolion avulla. Lokikirjan tavoitteena on tukea kouluttautumista.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen verkkosivuilta

<https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/erikoislaakari-ja-erikoishammaslaakarikoulutus>.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Johtamisopinnot (10 opintopistettä)

Ks. 4.6. Johtamisopinnot

Kliininen fysiologia ja isotooppilääketiede

Vastuhenkilö: Professori Anssi Sovijärvi
 Diagnostis-terapeuttinen osasto/Kliinisen fysiologian yksikkö,
 Haartmaninkatu 4, PL 340, 00029 HUS
 Puh. (09) 471 72553, anssi.sovijarvi@hus.fi

Tavoitteet

Koulutusohjelman suoritettuaan kliinisen fysiologian ja isotooppilääketieteen erikoislääkärin tulee kyetä toimimaan erikoisalansa lääkärin tehtävissä siten, että hän

- hallitsee ihmisen perusfysiologian ja patofysiologiset muutokset eri sairauksissa
- hallitsee kliinisen fysiologian ja isotooppilääketieteen tutkimus- ja hoitomenetelmät, mittausten suorituksen ja tulkinnan siten, että osaa hyödyntää niitä sairauksien diagnosoinnissa, seurannassa, leikkaus- ja toimenpideriskien arvioinnissa, työkyvyn arvioinnissa, epidemiologisissa tutkimuksissa sekä työlääketeessä
- kykenee antamaan alansa konsultaatiopalveluja muille erikoisaloille ja terveydenhuollon yksiköille
- kykenee laatimaan vastuualueelleen kliinisen fysiologian ja isotooppilääketieteen palvelusuunnitelman, valvomaan sen toteuttamista ja johtamaan laboratorion toimintaa ottaen huomioon yleisesti hyväksytyt eettiset normit
- hallitsee tieteellisen työskentelyn periaatteet ja kykenee eri tutkimusmenetelmien kriittiseen arviointiin sekä uusien tutkimusmenetelmien kehittämiseen
- kykenee toimimaan kliinisen fysiologian ja isotooppilaboratorion henkilökunnan koulutuksen asiantuntijana ja jakamaan alansa yleistä tietoutta
- pystyy toimimaan säteilyn käytön turvallisuudesta vastaavana johtajana isotooppilääketieteen ja terveydenhuollon röntgentoiminnan aloilla.

Koulutusohjelman rakenne

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta.

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin koulutusvaatimuksiin. Erikoistuvan tulee tutustua koulutusvaatimuksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveystyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyvää määräämistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta <https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/yleislaaketieteen-ja-perusterveydenhuollon->

[osasto](#) tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskettavat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet, lokikirja ja koulutusterveyskeskukset löytyvät osoitteesta:

<https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus>

Erikoistumiskoulutus (5 v 3 kk)

Erikoistumiskoulutuksesta 6 kuukautta tulee olla palvelua sisätautien, kardiologian, keuhkosairauksien ja allergologian, anestesiologian ja tehohoidon, päivystyslääketieteen, syöpätautien ja/tai pediatrian erikoisan alan lääkärin tehtävissä.

Palvelu kliinisen fysiologian ja isotooppilääketieteen varsinaisella erikoisalalla kestää 4v 9 kk, johon tulee sisältyä 3 kk palvelua radiologian erikoisalalla. Varsinaiseen erikoistumiskoulutukseen voidaan sisällyttää kaikkiaan 9 kuukautta palvelua radiologian erikoisalalla.

Erikoisan varsinaisesta palvelusta enintään 2 vuotta voidaan suorittaa muun kuin yliopistosairaalan kliinisen fysiologian ja isotooppilääketieteen laboratoriossa, jonka kanssa on tehty koulutussopimus. Erikoistumiskoulutukseksi voidaan hyväksyä myös enintään 6 kk palvelua erikoisalaan läheisesti liittyvässä tutkijan toimessa. Palvelua, joka sisältää isotooppitoimintaa tai radiologiaa tulee olla vähintään 3 vuotta. Erikoisan varsinaista palvelua yliopistosairaalan kliinisen fysiologian ja isotooppilääketieteen päävirassa tulee kuitenkin olla vähintään 2v 9 kk.

Yliopistokoulutukseen kuuluu myös säteilysuojelukoulutus, jonka tavoitteena on säteilyn käytön turvallisuudesta vastaavan johtajan pätevyys isotooppilääketieteen ja terveydenhuollon röntgentoiminnan aloilla.

Jos erikoistuvalla on erikoislääkärin oikeudet sisätautien, kardiologian, keuhkosairauksien ja allergologian, anestesiologian ja tehohoidon, päivystyslääketieteen, kliinisen neurofysiologian, radiologian, syöpätautien, lastentautien tai liikuntalääketieteen erikoisalalla, voidaan tästä lukea hänelle yksi vuosi hyväksi erikoisan varsinaisessa koulutuksessa. Tällöinkin palvelua yliopistollisen keskussairaalan kliinisen fysiologian laboratoriossa on oltava vähintään 2v 9 kk.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2–5 tuntia viikossa. Säännöllisen toimipaikkakoulutuksen lisäksi osallistutaan soveltuvin osin sisätautien, kardiologian, keuhkosairauksien ja allergologian, kirurgian, ortopedian ja traumatologian, lastentautien, syöpätautien, radiologian ja kliinisen kemian jatkokoulutusohjelmiin.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:

<https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/ammattillinen-jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/koulutuspaikkasopimus>

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (100 tuntia)

Teoreettinen koulutus sisältää kliinisen fysiologian ja isotooppilääketieteen erikoisan alan opinnot, joiden laajuus on vähintään 100 tuntia. Lisäksi teoreettiseen koulutukseen tulee sisältyä sädeturvallisuuskoulutusta 3,0 opintopistettä (Säteilyturvallisuusohjeet säteilysuojelukoulutuksesta terveydenhuollossa ST 1.7).

Kliinisen fysiologian ja isotooppilääketieteen erikoisalan teoreettinen 100 tunnin koulutus sisältää seuraavia aiheita: mittaustekniikka, radiofarmasia, lääketieteellinen informaatiotekniikka, biostatistiikka, sydän- ja verenkiertotutkimukset, isotooppitutkimukset ja –hoidot, molekulaarinen ja fuusiokuvantaminen, radiologinen leikekuvantaminen, keuhkofunktio- ja ruuansulatuskanavan funktio- ja eritystoiminnan tutkimukset, työ- ja rasitusfysiologiset tutkimukset, pediatriininen kliininen fysiologia, eri elintoimintojen pitkäaikaisrekisteröinnit ja telelääketiede ja laadunvarmennus. Erikoistuva voi myös käyttää hyväkseen erikoislääkäriyhdistysten koulutustilaisuuksia, joiden sisältö ja laajuus vastaavat teoreettisen opetuksen tavoitteita.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Erikoistuvalla lääkäriksi nimetään henkilökohtainen ohjaaja (tutor), joka yhdessä erikoistuvan kanssa seuraa opintojen edistymistä. Koulutussuunnitelmaan sisältyy tasapuolinen käytännön perehtyminen kliinisen fysiologian ja isotooppilääketieteen piiriin kuuluviin sydän- ja verenkiertotutkimuksiin, keuhkofunktio- ja ruuansulatuskanavan tutkimuksiin, munuais- ja virtsaelintutkimuksiin, luuston isotooppitutkimuksiin, onkologisiin ja endokrinologisiin isotooppitutkimuksiin, isotooppihoitoihin ja radiologisiin tomografiatutkimuksiin. Valtakunnallisesti on sovittu vähimmäismäärät keskeisistä tutkimuksista, joita koulutusaikana tulee suorittaa. Soveltuvien osien noudatetaan UEMS:n suosituksia isotooppilääketieteen koulutusvaatimuksista (Eur J Nucl Med 2007;34:433–436).

Koulutuksen toteutumista seurataan lokikirjan ja erikoistuvan kanssa käytävien säännöllisten keskustelujen avulla. Tutorin tehtävänä on valvoa, että erikoistuvalla on mahdollisuus perehtyä vaadittuihin tutkimuksiin.

Koska kliinisen fysiologian ja isotooppilääketieteen yksiköiden toiminta Suomessa painottuu jossain määrin vaihtelevasti, pidetään suotavana, että erikoistuva toimisi useammassa kuin yhdessä koulutuspaikassa erikoistumiskoulutuksensa puitteissa varmistaen näin koulutuksen riittävän monipuolisuuden.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen verkkosivuilta: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/erikoislaakari-ja-erikoishammaslaakarikoulutus>.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Johtamisopinnot (10 opintopistettä)

Ks. 4.6. Johtamisopinnot

Kliininen hematologia

Vastuhenkilö: Prof. Kimmo Porkka
Sisätautien osasto/Hematologian toimiala,
PL 340, 00029 HUS,
Puh. (09) 4711, kimmo.porkka@hus.fi

Tavoitteet

Koulutusohjelman suorittaneen tulee

- tuntea hematologisten sairauksien syyt ja patogeneesi
- hallita veritautien diagnostiset toimenpiteet ja menetelmät sekä hoito
- kyetä seuraamaan alan teoreettisen ja käytännön tietouden kehitystä
- kyetä arvioimaan hoitotuloksia tieteellisin menetelmin
- kyetä osallistumaan alan kehittämiseen ja suunnitteluun
- kyetä toimimaan alan hoitohenkilökunnan kouluttajana
- kyetä johtamaan sairaalan hematologista toimintaa

Koulutusohjelman rakenne

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin, Peijaksen ja Kätilöopiston sairaalat).

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin koulutusvaatimuksiin. Erikoistuvan tulee tutustua koulutusvaatimuksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalnan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielensterveystyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyvää määrääksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta <https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/yleislaaketieteen-ja-perusterveydenhuollon-osasto> tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet, lokikirja ja koulutusterveyskeskukset löytyvät osoitteesta: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus>

Runkokoulutus (2 v 3 kk)

Ks. [Sisätautien runkokoulutus](#)

Eriytyvä koulutus (3 v)

Varsinainen erikoistumiskoulutus toteutetaan pääsääntöisesti yliopistosairaalan hematologian klinikassa.

Koulutukseen voidaan hyväksyä yhteensä enintään 6 kk palvelua:

yliopistosairaalan hematologisessa laboratorioissa

yliopistosairaalan infektiotautien yksikössä

yliopistosairaalan syöpätautien klinikassa

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2-5 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:

<https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/ammattillinen-jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/koulutuspaikkasopimus>

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (eriytyvä koulutus 40 tuntia + runkokoulutus 40 tuntia)

Runkokoulutukseen kuuluvaan teoreettiseen koulutukseen hyväksytään koulutusta seuraavilla alueilla:

sydän- ja verisuonitaudit, keuhkosairaudet, endokrinologia, infektiosairaudet, gastroenterologia, nefrologia, reumatologia, akuutti sisätautioppi.

Varsinaisen erikoistumiskoulutuksen teoreettinen kurssimuotoinen koulutus koostuu koulutuksesta hematologian eri osa-alueilta.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Saatuaan opinto-oikeuden erikoistuva sopii vastuuhenkilön kanssa alustavan koulutussuunnitelman.

Oppimisen ja koulutuksen toimivuutta arvioidaan ja kehitetään yhteisesti vastuuhenkilön, kouluttajien ja erikoistuvan lääkärin kanssa pidettävissä keskusteluissa. Erikoistuva tekee yhteistyössä vastuuhenkilön kanssa vuosittain itselleen koulutussuunnitelman, ja sen toteutumista seurataan. Erikoistuva antaa myös palautetta vastuuhenkilölle koulutusympäristön soveltuvuudesta ja kehittämistarpeista.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen verkkosivuilta:

<https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/erikoislaakari-ja-erikoishammaslaakarikoulutus>.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Johtamisopinnot (10 opintopistettä)

Ks. 4.6. Johtamisopinnot

Kliininen kemia

Vastuhenkilö:

Professori Satu Mustjoki, Hematologinen tutkimusyksikkö, Haartmaninkatu 8, Biomedicum C428, 00014 Helsingin yliopisto
Puh. (09) 471 71898, satu.mustjoki@helsinki.fi

Tavoitteet

- Koulutusohjelman suoritettuaan tulee erikoistuvan ymmärtää laboratoriotutkimusten merkitys sairauksien diagnostiikan, hoidon seurannan ja ennaltaehkäisyn osana
- hallita kliiniskemiallisten ja hematologisten tutkimusten ja näistä sovellettujen vieritutkimusten kliininen käyttö, suorittaminen ja laadunvarmistus sekä tulosten tulkinta
- kyetä konsultoimaan muiden alojen lääkäreitä laboratoriotutkimusten käyttöön ja tulkintaan liittyvissä kysymyksissä
- kyetä johtamaan ja kehittämään kliinisen laboratorion toimintaa yhdessä muiden ammattihenkilöiden ja sidosryhmien kanssa
- olla perehtynyt terveydenhuollon etiikkaan, säädöksiin, hallintoon, tietotekniikkaan ja terveystaloustieteen perusteisiin kliinisen laboratorioalan kannalta
- hallita sekä keskitettyjen että alueellisten laboratoriopalvelujen järjestämisperiaatteet, jotta hän voi ohjata niiden käyttöä ja sopia niiden toteuttamisesta
- kyetä toimimaan laboratoriolääketieteen (kliininen kemia ja hematologia) opettajana muille ammattihenkilöille
- olla hyvin perehtynyt lääketieteelliseen kirjallisuuteen ja pystyä arvioimaan laboratoriotutkimusten käyttöön ja merkitykseen liittyviä tieteellisiä julkaisuja
- tuntee laboratoriolääketieteellisen tutkimus- ja kehitystyön periaatteet.

Koulutusohjelman rakenne

Koulutusohjelman kokonaispituus on 5 vuotta.

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin koulutusvaatimuksiin. Erikoistuvan tulee tutustua koulutusvaatimuksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveytyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyvääsmääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta <https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/yleislaaketieteen-ja-perusterveydenhuollon-osasto> tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuvaatimukset. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet, lokikirja ja koulutusterveyskeskukset löytyvät osoitteesta:
<https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus>

Erikoistumiskoulutus (4 v 3 kk)

Erikoistumiskoulutuksesta 3 kk suoritetaan sairaalalääkärin työssä muualla kuin kliinisen kemian ja hematologian alalla. Oma erikoisalan koulutus on 4 vuotta ja se tulee suorittaa toimimalla kliinisen kemian lääkärinä koulutusvirassa Helsingin yliopistollisen keskussairaalan laboratoriossa. Tästä ajasta voidaan hyväksyä 2 vuotta palvelua kliinisen kemian assistentin, tohtorikoulutettavan tai kliinisen opettajan (tai vastaavassa) tehtävässä, johon liittyy yliopistollisen keskussairaalan laboratorion sivuvirka. Vastuuhenkilön harkinnan mukaan voidaan hyväksyä myös 1 vuosi palvelua kliinisen kemian lääkärin virassa jonkun muun sairaalan laboratoriossa edellyttäen, että kyseisessä sairaalassa on kouluttajana kliinisen kemian dosentin pätevyyden omaava erikoislääkäri. Erikoisalan koulutukseen voidaan hyväksyä enintään 6 kuukautta päätoimisena (palkallisena) tutkijana toimimista, joka on erikoisalaan liittyvää ja vastuuhenkilön puoltamaa. Koulutuksen vastuuhenkilö voi erikoistapauksissa hyväksyä tutkimusta enemmänkin, mutta korkeintaan yhden vuoden. Tutkimustyön hyväksymisestä erikoisalan koulutukseen tarkemmin erikoislääkärikoulutuksen pysyvää määrääyksissä.

Koulutus tapahtuu ensi sijassa siten, että erikoistuva tekee ohjattuna laboratoriolääkärin työtä. Hän osallistuu käytännön laboratoriotyöhön, perehtyy eri menetelmien perusteisiin, osallistuu niiden laadunvarmistukseen ja uusien menetelmien sisään ajamiseen ja kehittämiseen. Hän osallistuu seminaareihin ja muihin laboratorion jatkokoulutustilaisuuksiin ja toimipaikkakoulutukseen pitäen niissä myös esitelmiä sekä perehtyy laboratorion johtamiseen esim. osallistumalla määrääjän laboratorion johtoryhmän tai jonkin laboratorion osan pienjohtoryhmän työskentelyyn. Erikoistuva osallistuu myös tutkimustulosten tulkintaan ja lausuntojen antamiseen ohjattuna toimintana. Edelleen hän osallistuu klinikkakokouksiin ja klinikoille laboratorioasioista järjestettäviin koulutus- ja informaatiotilaisuuksiin. Erikoistuva osallistuu tutkimus- ja kehittämistyöhön.

Pääaiheet

Yleiset laboratoriolääketieteeseen liittyvät asiat, tutkimusten automaatio sekä laadunhallinta

Tavoitteena on oppia:

- näytteenotto ja preanalytiikka
- kliiniskemiallisten tutkimusten yleisimmät virhelähteet, lääkeaineiden vaikutukset mukaan lukien
- tartuntavaara, säteily ja kemialliset terveysriskit laboratoriotyössä
- tietotekniikan hyväksikäyttömahdollisuudet laboratoriotyössä
- laboratoriolääketieteen termistö, yksiköt, viitearvot ja biostatistiikan perusteet
- vierianalytiikka (point-of-care-analytiikka)
- laboratoriotutkimusten prosessien, tuotantotalouden ja automaation periaatteet
- laboratoriotulosten laadunohjauksen periaatteet ja laatu järjestelmät
- laboratorion asiakassuhteet ja laboratorion palveluiden käytön ohjaaminen
- tulevaisuuden haasteet laboratoriolääketieteessä (sisältäen mm henkilökohtaiseen lääketieteeseen liittyvät aspektit)

Kemiallinen perusanalytiikka

Tavoitteena on oppia:

- neste- ja elektrolyyttitasapainoon, verikaasuihin ja muihin peruselintoimintoihin liittyvät laboratoriotutkimukset
- tavallisimmat sairauksien diagnostiikkaan ja hoidon seurantaan liittyvät laboratoriotutkimukset
- tavallisimpien mittausmenetelmien periaatteet ja käyttöalueet
- elektroforeettisten proteiinitutkimusten suoritus ja tulkinta
- laboratoriotutkimusten järjestäminen päivystysaikana

– eri ruumiinnesteiden perustutkimukset

Hematologia

Tavoitteena on oppia:

- solulaskennan periaatteet
- veren solujen morfologia
- anemioiden ja verenkuvamuutosten laboratoriodiagnostiikka
- luuydinnäytteen solujen morfologia ja tulkinta
- leukemoiden ja lymfoomien luokittelu immunofenotyypityksen avulla
- verensiirtoserologiset tutkimukset
- verikeskuksen toiminta
- verivalmisteiden käyttöindikaatiot ja käytön seuranta
- hyytymishäiriöiden laboratoriodiagnostiikka
- sytomolekyyligeneettisten tutkimusten käyttö hematologisessa diagnostiikassa

Hormoni-, lääkeaine- ja kasvainmerkkitutkimukset ja aineenvaihduntasairauksiin liittyvät tutkimukset

Tavoitteena on oppia:

- erityistason immunologisten, kromatografisten ja massaspektrometrinen menetelmien periaatteet
- hormonitutkimuksien käyttö aivolisäkkeen, kilpirauhasen, lisäkilpirauhasten, haiman, lisämunuaisen kuoren ja ytimen, munasarjojen ja kivesten, ruoansulatuskanavan hormoneja tuottavan solukon sekä raskauden häiriöiden diagnostiikassa
- raskaudenajan trisomiaseulonta
- kasvainmerkkiainetutkimukset
- lääkeaine- ja toksikologiset tutkimukset
- huumausainetutkimukset
- allergiatutkimukset verinäytteistä
- hivenaine- ja vitamiinitutkimukset
- aineenvaihduntasairauksien diagnostiikassa tarvittavien metaboliittitutkimusten käyttöalueet ja saatavuus

Molekyyligenetiikka

Tavoitteena on oppia:

- ymmärtämään, miten perimän muutokset aiheuttavat tai altistavat sairauksille
- ymmärtämään yleisellä tasolla perusteet monitekijäisten sairauksien perimävariaatioiden diagnostisesta merkityksestä
- ymmärtämään perusteet somaattisten mutaatioiden ja perimän uudelleenjärjestymien osoittamisen merkityksestä syöpätautien diagnostiikassa
- nukleiinihappojen muutosten osoittamisessa käytettävät perustekniikat (esim. DNA:n ja RNA:n eristäminen, PCR-menetelmät, sekvensointi, pistemutaation osoitus, nukleiinihappotutkimuksissa käytettävät elektroforeesi- ja blottausmenetelmät) sekä oppia ymmärtämään uudempia sekvensointimenetelmiä (esim. eksomisekvensointi ja kohdennetut paneelit syväsekvensointia käyttäen) ja niiden käyttöä diagnostiikassa
- perinnöllisten aineenvaihduntasairauksien tavallisimmat geenitutkimukset
- molekyyligeneettisten tutkimusten tulosten tulkinta

Huomautus: Molekyyligenetiikan tutkimusten koulutus tulee soveltuvin osin koordinoida hematologisten ja aineenvaihduntasairauksien diagnostiikassa tarvittavien tutkimusten koulutuksen kanssa

Erikseen sovittavan suuntautumisvaihtoehdon mukainen erityisperehtyminen räätälöidään erikoistuvan tarpeen ja kiinnostuksen mukaan.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2–5 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:

<https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/ammattillinen-jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/koulutuspaikkasopimus>

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (60 tuntia)

Kliinisen kemian ja hematologian teoreettisia kurssimuotoisia opintoja tulee olla 60 tuntia. Koulutuksen aihepiirejä voivat olla yleisen kliinisen kemian lisäksi kaikki ne teoreettiset tai kliiniset aiheet, joissa merkittävässä määrin käsitellään kliiniskemiallisia laboratoriotutkimuksia ja niiden käyttöä.

Opetus voidaan järjestää koulutusyksikköjen välisenä yhteistyönä. Koulutustilaisuuksien hyväksymisestä teoreettiseksi kurssimuotoiseksi koulutukseksi päättää lääketieteellinen tiedekunta.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen verkkosivuilta:

<https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/erikoislaakari-ja-erikoishammaslaakarikoulutus>.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Johtamisopinnot (10 opintopistettä)

Ks. 4.6. Johtamisopinnot

Kliininen mikrobiologia

Vastuhenkilö: Professori Seppo Meri,

Bakteriologian ja immunologian osasto/HUSLAB

Kliinisen mikrobiologian vastuualue Haartmaninkatu 3, PL 21, 00014 Helsingin yliopisto Puh. +358 2941 26758, seppo.meri@helsinki.fi

Tavoitteet

Koulutusohjelman tavoitteena on antaa valmiudet

- toimia asiantuntijalääkärinä mikrobiologista ja immunologista diagnostiikkaa, sairauksien hoitoa ja ehkäisyä koskevilla kysymyksissä
- käyttää mikrobiologisia ja immunologisia tutkimusmenetelmiä immuunipuutteisten ja immunokompetenttien potilaiden sairauksien aktiivisuuden ja hoitotulosten arvioinnissa
- tulkita mikrobiologisten ja immunologisten tutkimusten tulosten merkitsevyyttä potilaan sairauden ja hoidon kannalta
- perehtyä immunologisiin sairauksiin ja immuunipuutoksiin
- seurata kliinikoiden antimikrobilääkkeiden käyttöä ja resistenssitilannetta sekä oppia keinoja hallita tilanteita, joissa mikrobien lääkeresistenssi uhkaa lisääntyä tai on jo lisääntynyt
- vastata sairaalahygieniatoimintaa tukevista laboratoriotutkimuksista
- osallistua tartunnantorjuntatyöhön
- osallistua tartuntatautien epidemiologiseen seurantaan
- johtaa kliinisen mikrobiologian laboratorion toimintaa
- johtaa kliinisen mikrobiologian laboratorion tutkimus- ja menetelmäkehitystyötä
- antaa opetusta lääkäreille, mikrobiologeille ja muille kliinisen mikrobiologian alaa lähellä oleville ammattilaisille

Koulutusohjelman rakenne

Koulutusohjelman kokonaispituus on 5 vuotta. Koulutusjaksojen sisältö on kuvattu alla. Jaksojen pituuksissa on ensin ilmoitettu jakson pituus täysipäiväisessä virassa erikoistuttaessa ja sen jälkeen vinoviivalla erotettuna koulutusjakson pituus sivuvirassa erikoistuttaessa.

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin koulutusvaatimukseen. Erikoistuvan tulee tutustua koulutusvaatimukseen, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalnan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveystyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyvää määräämistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta <https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/yleislaaketieteen-ja-perusterveydenhuollon-osasto> tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä

terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksy misestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet, lokikirja ja koulutusterveyskeskukset löytyvät osoitteesta: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus>

Erikoistumisalan määrittelemä koulutus (4 v 3 kk)

Laboratoriotoiminnan yleisosio 1 kk, jossa koulutuksen sisältönä mm. turvallinen laboratoriotyöskentely, sterilointi ja desinfektio, auditointi ja laatuajrjestelmät laboratorioalan lainsäädäntö.

Kliininen bakteriologia 18 kk sisältäen vähintään 1 kk bakteriologista molekyyli-epidemiologiaa ja 1 kk mykobakteriologiaa. Koulutusjaksosta on mahdollista suorittaa 9 kk sellaisessa keskussairaalan kliinisen mikrobiologian laboratoriossa, jonka johtajalla on vähintään kliinisen mikrobiologian erikoislääkärin ja lääketieteen tohtorin pätevyys.

Kliininen virologia ja infektioserologia 12 kk. Koulutusjaksosta on mahdollista suorittaa 3 kk sellaisessa keskussairaalan kliinisen mikrobiologian laboratoriossa, jonka johtajalla on vähintään kliinisen mikrobiologian erikoislääkärin ja lääketieteen tohtorin pätevyys.

Autoimmuunitautien diagnostiikka ja immuunipuutokset 6 kk.

Mykologia 1 kk sisältäen vähintään 20 h kurssimuotoista alan koulutusta.

Parasitologia 1 kk sisältäen vähintään 20 h kurssimuotoista alan koulutusta.

Kliininen potilastyö sekä tartuntojen torjunta ja infektioepidemiologia yhteensä 9 kk:

Tartuntojen torjunta ja infektioepidemiologia 3-6 kk sisältäen mm. käytännön perehtymistä sairaalahygieneiatoimintaan ja infektioepidemiologiaan laboratorion ulkopuolella.

Infektioepidemiologian osuuteen hyväksytään esim. THL:ssa tartuntatautilääkärinä toimiminen. Tässä koulutuksen osiossa koulutettavan tulee perehtyä myös sähköisten epidemiologisten työkalujen käyttöön. Koulutus on mahdollista suorittaa vain täysipäiväisessä virassa.

Kliininen potilastyö 3-6 kk suoritetaan lääkärin virassa, toimessa tai tehtävässä jollakin tai joillakin seuraavista aloista: sisätaudit, lastentaudit, kirurgia, naistentaudit ja synnytykset, keuhkosairaudet, iho- ja sukupuolitaudit, korva-, nenä- ja kurkkutaudit ja syöpätaudit. Jaksosta 3 kk suositellaan tehtäväksi infektiotautiklinikassa sairaalalääkärin virassa toimien. Tavoitteena on antaa kokemusta erikoissairaanhoidosta ja sen piirissä toimivien kliinisten yksikköjen toiminnasta. Yhteensä korkeintaan 3 kk erikoistumiskoulutuksesta voidaan suorittaa toimimalla tutkijana koulutusyksikön hyväksymässä kliinisen mikrobiologian tutkimuslaitoksessa.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2-5 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:

<https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/ammattillinen-jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/koulutuspaikkasopimus>

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (80 tuntia)

Kliinisen mikrobiologian erikoisalan teoreettinen kurssimuotoinen opetus 80 tuntia järjestetään koulutusyksikköjen yhteistyönä. Siihen sisältyvät kurssit ja luentotilaisuudet käsittelevät erityisesti seuraavia aiheita

- Bakteeri-infektioiden laboratoriodiagnostiikka
- Virusinfektioiden laboratoriodiagnostiikka
- Sieni- ja parasiitti-infektioiden laboratoriodiagnostiikka
- Uudet diagnostiset menetelmät
- Yleisimmunologian ja mikrobiologian perusteet
- Mikrobilääkkeet ja biologiset lääkkeet (ml. monoklonaaliset vasta-aineet)
- Infektioaudit ml. etiologia, diagnostiikka, hoito, preventio, epidemiologia ja lainsäädäntö
- Kliinisen mikrobiologian laboratorion johtaminen, toiminnan erityiskysymykset, hallinto, ATK-järjestelmät, laaduntarkkailu, yhteistyö infektiolääkärien, sairaalamikrobiologien ja muun sairaalalahenkilökunnan kanssa.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Kullekin erikoistuvalla lääkäriä määrätään, yhteistyössä erikoistuvan ja koulutuksen vastuuhenkilön kanssa, henkilökohtainen ohjaaja (tutor), joka on kliinisen mikrobiologian erikoislääkäri. Ohjaaja saattaa olla sama koko koulutuksen ajan tai vaihtua tarpeen mukaan. Erikoistuvan tulee käydä koulutusohjelmaa suuntaavia keskusteluja ohjaajansa kanssa kerran kuukaudessa. Tällä tavalla on mahdollista nopeasti reagoida puutteisiin tai väärin painotuksiin koulutuksessa. Ohjaajan tulee olla aina valmiina auttamaan ja arvioimaan erikoistuvan tekemiä ratkaisuja.

Kerran vuodessa järjestetään arviointitilaisuus, johon osallistuvat erikoistuva lääkäri, ohjaaja ja koulutuksen vastuuhenkilö. Tapaamisessa arvioidaan koulutusohjelman toimivuutta. Arviointitilaisuudessa käytetään EU:n ja tiedekunnan suosittamaa tapaa ja siinä korostuu tasapuolisuus ja -arvoisuus sekä mahdollisuus vastavuoroiseen kritiikkiin. Arvioinnin tulee toimia myös kehityskeskusteluna, jossa laaditaan suunnitelma erikoistuvan lääkärin ominaisuuksien ja taitojen kehittämiseksi. Erikoistuva laatii arviointitilaisuudesta ja kehityskeskustelusta portfoliodokumentin. Arviointiin liittyy myös kouluttajien ja koulutusyksikön laatima kirjallinen arvio, joka liitetään portfoliodokumentiksi.

Vastuuhenkilön tai henkilökohtaisen ohjaajan tulee laatia erikoistuvalla lääkäriä henkilökohtainen koulutussuunnitelma. Koulutuksen edistymistä seurataan ns. lokikirjan avulla, johon kirjataan mm. erikoistuvan toimipisteet. Lokikirjassa on myös luettelo oppialan keskeisimmistä tiedollisista ja taidollisista asioista; erikoistuvan tulee saada opetusta kaikissa näissä asioissa ja annettu opetus kirjataan lokikirjaan. Koulutuksen tukena käytetään portfoliodokumentteja.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen verkkosivuilta: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/erikoislaakari-ja-erikoishammaslaakarikoulutus>.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Johtamisopinnot (10 opintopistettä)

Ks. 4.6. Johtamisopinnot

Kliininen neurofysiologia

Vastuhenkilö: Professori Sampsa Vanhatalo

Kliinisen neurofysiologian osasto, Lastenlinnan sairaala, Lastenlinnantie 2,
PL 280, 00029 HUS, Puh. 4711, sampsa.vanhatalo@helsinki.fi

Tavoitteet

Erikoistuva kykenee koulutuksen päättyessä vastaamaan lokikirjaan kirjattujen kliinisen neurofysiologian alan tutkimusten suorittamisesta ja tulkinnasta.

Koulutusohjelman rakenne

Koulutusohjelman kokonaispituus on 5 vuotta.

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin koulutusvaatimuksiin. Erikoistuvan tulee tutustua koulutusvaatimuksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveytyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyväismääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta <https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/yleislaaketieteen-ja-perusterveydenhuollon-osasto> tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet, lokikirja ja koulutusterveyskeskukset löytyvät osoitteesta: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus>

Runkokoulutus (6 kk)

Kliinisen neurofysiologian runkokoulutus kestää 6 kk. Runkokoulutus voidaan suorittaa neurologian, lastenneurologian, neurokirurgian, fysiatrian, käsikirurgian tai muulla koulutusvastaavan hyväksymällä KNF-reunaopinnoiksi soveltuvalla alalla.

Eriytyvä koulutus (3 v 9 kk)

Eriytyvä koulutus annetaan pääsääntöisesti runkokoulutuksen jälkeen yliopistosairaalan kliinisen neurofysiologian osastolla tai muussa tiedekunnan hyväksymässä opetuspaikassa. Ellei jälkimmäinen sairaala ole osa yliopistosairaala, sen antamaa koulutusta hyväksytään enintään yksi vuosi. Yliopistosairaalapalvelua vaaditaan näin ollen vähintään 2 v 9 kk. Eriytyväksi koulutukseksi voidaan hyväksyä myös enintään 6 kk päätoimista tutkimustyötä kliinisen neurofysiologian alalla. Eriytyvä koulutus

koostuu eri kliinisen neurofysiologian alan osa-alueista (moduulipohjainen koulutus). Vastuuhenkilö nimeää kullekin erikoistuvalla henkilökohtaisen ohjaajan eriytyvän koulutuksen ajaksi.

Eriytyvä koulutus tarjoaa erikoistuvalla erikoislääkärin tarvitsemat tiedot, taidot, valmiudet ja asenteet kliinisen neurofysiologian osa-alueilla. Koulutuksen kliiniset tavoitteet on yksityiskohtaisesti lueteltu erikoistuvan lokikirjan liitteenä.

Keskeiset tavoitteet ovat seuraavat:

1. Kliinisen neurofysiologian tutkimusmenetelmien hallinta, käyttö diagnostiikassa ja tulosten kliinisen merkityksen arviointi.
2. Saada valmiudet kliinisen neurofysiologian osaston toiminnan johtamiseen ja kehittämiseen.
3. Saada valmiudet oman erikoisalalan tieteellisen tutkimustyön kriittiseen seuraamiseen ja soveltamiseen.
4. Hankkia riittävä niiden erikoisalojen tuntemus, jotka käyttävät kliinisen neurofysiologian palveluja.

Erikoistumisvirat: 8 kpl (tilanne 2017) erikoistuvan lääkärin virkaa HUS-Kuvantaminen, kliinisen neurofysiologian vastuualue. Saatuaan ehdollisen opinto-oikeuden erikoistuva laatii yhdessä vastuuhenkilön kanssa henkilökohtaisen koulutussuunnitelman.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2-5 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:

<https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/ammattillinen-jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/koulutuspaikkasopimus>

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (80 tuntia)

Teoreettista kurssimuotoista koulutusta on hankittava vähintään 80. Kliinisen neurofysiologian erikoisalalan teoreettisessa koulutuksessa perehdytään keskeisiin erikoisalalan alueisiin. Erikoistuva voi käyttää hyväkseen yliopistojen järjestämien kurssien lisäksi erikoislääkäriyhdistysten koulutustilaisuuksia, alan kansainvälisiä kongresseja sekä muita alalla järjestettäviä kursseja ml. yliopiston järjestämät tohtorikoulutuksen kurssit.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Kouluttaja ohjaa ja arvioi erikoistuvan edistymistä työsuoritusten ja kahdenkeskisten keskustelujen perusteella. Kouluttaja käy arviointi- ja kehittämiskeskustelun erikoistuvan kanssa säännöllisesti 2-3 kertaa lukukauden aikana. Kouluttajan ja vastuuhenkilön kanssa käydyistä keskusteluista tehdään merkinnät erikoistuvan lokikirjaan. Koulutuksen tukena käytetään soveltuvin osin portfolioa.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen verkkosivuilta:

<https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/erikoislaakari-ja-erikoishammaslaakarikoulutus>.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Johtamisopinnot (10 opintopistettä)

Ks. 4.6. Johtamisopinnot

Korva-, nenä- ja kurkkutaudit

Koulutusohjelman vastuhenkilö:

Professori Antti Mäkitie

antti.makitie@hus.fi

HYKS korva-, nenä- ja kurkkutautien klinikka (opetusosasto) PL 263, 00029 HUS

Koulutuksen tavoitteet

Koulutusohjelman suorittanut on perehtynyt hyvin korva-, nenä- ja kurkkutautien erikoisan teoreettiseen sisältöön sekä hallitsee erikoisalalla vaadittavat käytännön tehtävät ja toimenpiteet ja on valmis korva-, nenä- ja kurkkutautien erikoislääkärin tehtäviin sekä itsenäiseen erikoislääkärin toimien harjoittamiseen.

Koulutusohjelman rakenne

Kokonaiskoulutusaika on 5 vuotta, josta vähintään puolet, terveyskeskuspalvelu mukaan luettuna, tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Tiedekunta on myöntänyt poikkeuksen yliopistosairaalan ulkopuoliseen palveluvaatimukseen 1.11.2007 - 31.10.2016 ja 14.12.2016-13.12.2019 väliseksi ajaksi, lisätiedot: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/erikoislaakari-ja-erikoishammaslaakarikoulutus>

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin koulutusvaatimuksiin. Erikoistuvan tulee tutustua koulutusvaatimuksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä vähintään neljään terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveys-työhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päiväpäivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyvää määräämistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta <https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/yleislaaketieteen-ja-perusterveydenhuollon-osasto> tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuvaatimukset. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet, lokikirja ja koulutusterveyskeskukset löytyvät osoitteesta: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus>

Runkokoulutus (3kk)

Vähintään 3 kk palvelua tulee suorittaa jollakin kirurgisella erikoisalalla tai anestesiologian ja tehohoidon erikoisalalla.

Eriytyvä koulutus

2,5 vuotta yliopistosairaalan korva-, nenä- ja kurkkutautien klinikassa. 1v 6 kk yo-sairaalan ulkopuolella hyväksytyssä koulutuspaikassa, josta enintään 3 kk voidaan korvata mm. toimimalla päätoimisena tutkijana.

Toimipaikkakoulutus

Erikoistumiseen kuuluva toimipaikkakoulutus käsittää luentoja, seminaareja, demonstraatioita, tapauskelteja, kliinis-patologisia kokouksia, röntgen-demonstraatioita, kirjallisuuden referointia, opetuskiertoja, leikkauksien opetusta ja muuta henkilökohtaista ohjausta potilastyöskentelyssä sekä perehdyttämistä erikoisalan tutkimustoimintaan. Toimipaikkakoulutuksen laajuus on n. 4 – 6 t/viikossa. Koulutukseen kuuluvissa tilaisuuksissa käsitellään erikoisalan keskeiset kysymykset 3-vuotiskausittain.

Lokikirja ja yksilöllinen koulutussuunnitelma

Käytännöllinen toimipaikkakoulutus toteutetaan UEMS:n ORL-HNS-sektion laatiman lokikirjan mukaisesti. Jokaisella erikoislääkärikoulutukseen hyväksytyllä tulee olla määrättyä vastaava kouluttaja ja henkilökohtainen koulutuksen ohjaaja (tutor). Otologian, rinologian, pään ja kaulan kirurgian, laryngologian ja pediatrien KNK-blokkien vastuulääkärit vastaavat oman blokkinsa erikoistuvan koulutuksesta. Lisäksi jokaiselle opinto-oikeuden saaneelle erikoistuvalla tulee laatia henkilökohtainen koulutussuunnitelma, jonka vastaava kouluttaja yhdessä koulutettavan kanssa allekirjoittaa. Vastaavan kouluttajan tulee seurata ja tarvittaessa tarkentaa koulutussuunnitelman etenemistä. Erikoislääkärikoulutuksessa olevalle tulee järjestää mahdollisuus osallistua oman oppimisensa ja koulutuksensa toimivuuden kehittämiseen ja arviointiin.

Koulutusvirat

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä: <https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/ammattillinen-jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/koulutuspaikkasopimus>

Teorettinen kurssimuotoinen koulutus

Erikoisalan koulutus vähintään 80 tuntia. Teorettiseksi koulutukseksi hyväksytään lääketieteellisten tiedekuntien vahvistamat koulutustilaisuudet kuitenkin siten, että kunkin vastaavan kouluttajan tulee erikseen arvioida ja hyväksyä koulutuksen lopullinen sisältö ja laajuus.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen verkkosivuilta: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/erikoislaakari-ja-erikoishammaslaakarikoulutus>.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Johtamisopinnot (10 opintopistettä)

Ks. 4.6. Johtamisopinnot

Käsikirurgia

Vastuhenkilö: Dos. Jorma Ryhänen
 Kirurgian klinikka, Topeliuksenkatu 5,
 PL 266, 00029 HUS,
 Puh. (50-565064), jorma.ryhanen@hus.fi

Tavoitteet

Käsikirurgian erikoislääkärin tulee kyetä toimimaan alansa erikoislääkärin tehtävissä siten, että hän

- hallitsee alansa diagnostiset menetelmät ja toimenpiteet
- kykenee laatimaan käsikirurgisen potilaan hoitosuunnitelman ja informoimaan potilasta erilaisten hoito-vaihtoehtojen ja niihin liittyvien seikkojen suhteen
- hallitsee käsikirurgiassa vaadittavan mikrokirurgisen tekniikan
- hallitsee leikkausindikaatioiden ja leikkauksekelpoisuuden arvioinnin
- hallitsee leikkausmenetelmän valinnan ja preoperatiivisen hoidon
- kykenee suoriutumaan itsenäisesti käsikirurgiaan kuuluvasta elektiivisestä ja päivystystoiminnasta
- hallitsee välittömän postoperatiivisen hoidon
- kykenee ohjaamaan käsikirurgisten potilaiden kuntoutusta yhteistyössä käsiterapeuttien (lääkintävoimistelija ja toimintaterapeutti)
- kykenee laatimaan käsivammoja käsitteleviä perusteellisia lausuntoja vakuutusyhtiöille ja eläkelaitoksille
- kykenee arvioimaan hoitotuloksia tieteellisin menetelmin
- kykenee osallistumaan alansa kehittämis-, tutkimus- ja koulutustoimintaan.

Koulutusohjelmaan hyväksyminen

Käsikirurgian erikoislääkärin eriytyvään koulutukseen hyväksymisen edellytyksenä on, että opiskelija on suorittanut kirurgian yhteisen runkokoulutusjakson. Lisäksi edellytetään mikrokirurgisen leikkaustekniikan peruskurssin (esim. HYKS:n tai TAYS:n kurssi) suorittamista. Lisäksi koulutusohjelmaan hakijoita valittaessa katsotaan eduksi vähintään puolen vuoden palvelujakso yhdessä tai useammassa seuraavista erikoisaloista: ortopedia ja traumatologia, lastenkirurgia, plastiikkakirurgia, verisuonikirurgia tai reumakäsikirurgia.

Koulutusohjelman rakenne

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin, Peijaksen ja Kätilöopiston sairaalat).

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin koulutusvaatimuksiin. Erikoistuvan tulee tutustua koulutusvaatimuksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä vähintään neljään terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveystyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päivystystä ja vuodeosastotoimintaa

hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyväismääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta <https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/yleislaaketieteen-ja-perusterveydenhuollon-osasto> tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet, lokikirja ja koulutusterveyskeskukset löytyvät osoitteesta: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus>

Runkokoulutus (2 v 3 kk)

Ks. kirurgian alojen runkokoulutus

Eriytyvä koulutus (3 v)

Saatuun opinto-oikeuden koulutusohjelmaan erikoistuva tekee koulutusohjelman vastuuhenkilön kanssa yhdessä koulutussuunnitelman. Eriytyvä koulutus suoritetaan pääsääntöisesti HYKS:n Käsikirurgian osastolla, missä erikoistuva osallistuu käsikirurgiseen (ja mikrokirurgiseen) päivystystoimintaan. Eriytyvään koulutukseen voidaan hyväksyä 3–12 kk palvelua toisessa käsikirurgisessa yksikössä (TAYS, KYS, OYS, TYKS), jossa kouluttajana on käsikirurgian dosentti. Erillissopimuksella voidaan hyväksyä 3–6 kk palvelua plastiikkakirurgisessa yksikössä, jossa harjoitetaan runsaasti rekonstruktivista raajavammoihin kohdistuvaa mikrokirurgiaa. Lisäksi erityissopimuksella voidaan hyväksyä 6 kk reumakäsikirurgista palvelua reumakirurgisessa yksikössä. Ulkomainen käsikirurgian koulutus voidaan erikoissopimuksella hyväksyä enintään 1 vuoden ajalta.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2–5 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:

<https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/ammattillinen-jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/koulutuspaikkasopimus>

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (eriytyvä koulutus 80 tuntia + runkokoulutus 60 tuntia)

Teoreettiseen kurssimuotoiseen koulutukseen hyväksytään käsikirurgian alan koti- ja pohjoismaiset koulutustilaisuudet sekä kansainväliset tieteelliset kokoukset. Sopivia kursseja ovat mm. mikrokirurgian jatkokurssit, perifeerisen hermokirurgian kurssi, jännekirurgian kurssi ja tieteellisen tutkimuksen teon kurssi. Erikoistuvan tulee koulutusjakson aikana osallistua vähintään viiteen kotimaiseen tai ulkomaiseen koulutustilaisuuteen tai tieteelliseen kokoukseen. Tavoitteena on, että erikoistuva pitäisi koulutusjakson aikana vähintään yhden alaa koskevan esitelmän kotimaisessa tai kansainvälisessä tieteellisessä kokouksessa.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Koulutusyksikössä erikoistuvalla nimetään henkilökohtainen ohjaaja, jonka tulee avustaa ja ohjata erikoistuvaa käytännön työssä, kuten poliklinikan vastaanotto toiminnassa, leikkausta edeltävissä arvioinneissa, leikkauksessa ja jatkohoidon suunnittelussa sekä arvioida erikoistuvan edistymistä yhdessä erikoistuvan kanssa. Arvioinnista tehdään merkinnät opintokansioon. Erikoistuva pitää myös lokikirjaa, jossa on mukana toimenpideluettelo. Lokikirjaan merkitään kaikki leikkaustoimenpiteet, joihin erikoistuva on osallistunut ja johon näiden toimenpidekertomuksista otetut dokumentit liitetään. Portfolio ja lokikirja

käydään läpi erikoistuvalla nimetyn kouluttajan ja henkilökohtaisen ohjaajan kanssa pidettävissä puolivuosisissa tapaamisissa. Koulutusohjelman vastuhenkilö vastaa koulutusohjelman toteuttamisesta ja seuraa koulutussuunnitelmien edistymistä.

Lisäksi oppimisen tueksi koulutusohjelman vastuhenkilö pitää suullisen arviointikuulustelun ennen kuin erikoistuva osallistuu valtakunnalliseen kirjalliseen kuulusteluun. Arviointitilaisuudessa käytetään vakioitua ja strukturoitua keskustelumallia, siihen voi sisältyä kuviin liittyviä tehtäviä tai kliinisten potilastapausten arviointia. Tasapuolisuuden ja tasa-arvoisuuden takaamiseksi erikoistujalla on oltava mahdollisuus esittää vastavuoroista kritiikkiä. Arviointitilaisuudessa, jonka pohjana on erikoistujan opintokansio ja lokikirja, pyritään etsimään erikoistuvan vahvuuksia, ennen kaikkea operatiivisen toiminnan kannalta, ja suunnittelemaan jäljellä olevan koulutusajan rakenne näiden pohjalta. Puutteiden tasapuolisen arvioinnin tulee myös kuulua arviointiprosessiin.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen verkkosivuilta: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/erikoislaakari-ja-erikoishammaslaakarikoulutus>.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Johtamisopinnot (10 opintopistettä)

Ks. 4.6. Johtamisopinnot

Lastenkirurgia

Vastuhenkilö: Prof. Risto Rintala

Lasten ja nuorten sairaala, Stenbäckinkatu 11,
PL 281, 00029 HUS,
Puh. (09) 471 73765, risto.rintala@hus.fi

Tavoitteet

Lastenkirurgian koulutusohjelman tavoitteena on kouluttaa itsenäiseen työhön kykenevä erikoislääkäri, joka hallitsee keskussairaالاتason lastenkirurgian diagnostiikan, leikkausmenetelmät ja potilaiden jatkohoidon. Erikoislääkärin on myös hallittava monimutkaisten lastenkirurgisten ongelmien jatkohoito tapauksissa, joissa primaarihoito on suoritettu yliopistosairaalassa. Koulutuksen keskeiset osa-alueet ovat tavallinen lastenkirurgia, neonataalikirurgia, lasten urologia, lasten gastroenterologinen kirurgia, lasten thoraxkirurgia, lasten traumatologia ja ortopedia, ja lasten tehohoito.

koulutusohjelman rakenne

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin, Peijaksen ja Kätilöopiston sairaalat).

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin koulutusvaatimuksiin. Erikoistuvan tulee tutustua koulutusvaatimuksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveytyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyvää määräämistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta <https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/yleislaaketieteen-ja-perusterveydenhuollon-osasto> tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuvaatimukset. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet, lokikirja ja koulutusterveyskeskukset löytyvät osoitteesta:

<https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus>

Runkokoulutus (2 v 3 kk)

Ks. [kirurgian alojen runkokoulutus](#)

Eriytyvä koulutus (3 v)

Eriytyvä koulutus suoritetaan pääsääntöisesti HYKS:ssä. Koulutukseen voidaan hyväksyä korkeintaan 1

vuosi koulutusta muussa yliopistosairaalassa tai ulkomailla koulutusohjelman vastuuhenkilön hyväksymässä yksikössä ja tehtävässä. Käytännön potilastyön ja omaehtoisen opiskelun ohella kliiniseen koulutukseen sisältyy säännöllinen viikoittainen pienryhmäopetus lastenkirurgian eri alueilta ja säännöllinen meeting - ohjelma. 3 vuoden koulutus jakautuu 3–6 kk jaksoihin siten, että noin 50 % koulutuksen kokonaiskestosta erikoistuva perehtyy yleislasterkirurgiaan (tavallinen lastenkirurgia, neonataalikirurgia ja gastroenterologinen kirurgia), 25 % koulutusajasta urologiaan ja 25 % ortopediaan ja traumatologiaan. Yleislasterkirurgian koulutusjaksoon voidaan liittää 3 kk jakso lasten tehohoitoa ja sydän- ja thoraxkirurgiaa. Erikoislääkärikoulutukseen voidaan hyväksyä 6 kk päätoimista tutkimustyötä. HYKS:ssä on lastenkirurgian koulutusohjelmia kaksi. Tämän lisäksi muissa yliopistosairaaloissa lastenkirurgisessa koulutuksessa oleville varataan yksi koulutusohjelma 6–12 kk:n pituista koulutusjaksoa varten. Tämä on tärkeää siksi, että lastenkirurgian volyymi HYKS:ssä on huomattavasti suurempi kuin muissa yliopistosairaaloissa ja koulutuskierrolla HYKS:n kautta voidaan turvata se, että kaikki erikoistuvat saavat valtakunnallisesti riittävän kokemuksen myös harvinaisempien lastenkirurgisten ongelmien hoidossa.

Lastenkirurgian koulutusohjelmissä olevien tulee saada yleiskoulutusta ja ottaa osaa pediatriiseen koulutukseen seuraavissa muodoissa:

- tieteellinen tutkimus ja lääketieteellisten tutkimusraporttien kirjoittaminen
- LNS:n pediatrien maanantaiopetus soveltuvin osin
- LNS:n klinikkakokoukset soveltuvin osin.

Koulutus on suotavaa myös seuraavissa muodoissa:

- näyttöön perustuva lääketiede
- statistiikka
- epidemiologia
- etiikka.

Henkilökohtaiset ohjaajat

Jokaiselle erikoistuvalla lääkärillä määrätään yhteistyössä erikoistuvan ja vastuuhenkilön kanssa henkilökohtainen ohjaaja. Ohjaajina tulevat toimimaan ensisijaisesti koulutusohjelman kouluttajat ja toissijaisesti muut HYKS:n Lasten ja nuorten sairaala seniorikirurgit. Ohjaaja ja erikoistuja tapaavat toisensa säännöllisesti keskinäisen sopimuksen mukaisesti.

Opinto-oikeuden saaneelle erikoistuvalla lääkärillä tehdään kirjallinen henkilökohtainen koulutussuunnitelma, joko lastenkirurgian lokikirjaan tai sen liitteeksi. Koulutussuunnitelman tekoon osallistuvat erikoistuva ja vastuuhenkilö.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2–5 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:

<https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/ammattillinen-jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/koulutuspaikkasopimus>

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (eriytyvä koulutus 60 tuntia + runkokoulutus 60 tuntia)

Teoreettista koulutusta vaaditaan vähintään 60 tuntia. Teoreettiseen koulutukseen hyväksytään erikoisalayhdistysten järjestämät tieteelliset kokoukset, yliopistojen järjestämät puolivuositteiset lastenkirurgiaan erikoistuvien lääkäreiden koulutuspäivät ja muut koulutustilaisuudet, jotka on hyväksytty lastenkirurgian alalla. Lastenkirurgian alan kansainväliset kongressit ja kurssit ovat hyväksyttävissä teoreettiseen kurssimuotoiseen koulutukseen ja erikoistuvan edellytetään osallistuvan ainakin kahteen kansainväliseen kokoukseen koulutuksensa aikana. Sekä kotimaisen että kansainvälisen teoreettisen koulutuksen hyväksyy koulutusohjelman vastuuhenkilö.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Erikoistuva ja ohjaaja käyvät teoreettisen koulutusohjelman ja toimenpiteiden oppimisen toteutumista kartoittavia keskusteluja joka toinen kuukausi. Näiden pohjalta pyrkivät vastuhenkilö, kouluttajat ja ohjaaja yhteistyössä erikoistujan kanssa varmistamaan, että koulutuksen painottuminen vastaa sitä, mitä on sovittu henkilökohtaisen suunnitelman tekovaiheessa. Henkilökohtaisen suunnitelman painotuksia on mahdollista muuttaa koulutuksen aikana vastuhenkilön luvalla.

Arviointi toteutetaan henkilökohtaisen koulutussuunnitelman mukaisesti 3 kertaa eriytyvän koulutuksen aikana vastuhenkilön toimesta. Arviointitilaisuudessa käytetään vakioitua ja strukturoitua keskustelumallia. Tasapuolisuuden ja tasa-arvoisuuden takaamiseksi erikoistujalla on oltava mahdollisuus esittää vastavuoroista kritiikkiä. Arviointitilaisuudessa, jonka pohjana on erikoistujan lokikirja, pyritään etsimään erikoistuvan vahvuuksia, ennen kaikkea operatiivisen toiminnan kannalta, ja suunnittelemaan jäljellä olevan koulutusajan rakenne näiden pohjalta. Puutteiden tasapuolisen arvioinnin tulee myös kuulua vuotuisen arviointiprosessiin.

Koulutuksen tukena käytetään tiedekunnan hyväksymää lokikirjaa, johon kuuluu koulutukseen liittyvä toimenpideluettelo.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen verkkosivuilta: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/erikoislaakari-ja-erikoishammaslaakarikoulutus>.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on pinto-oikeutensa saanut.

Johtamisopinnot (10 opintopistettä)

Ks. 4.6. Johtamisopinnot

Lastenneurologia

Vastuuhenkilö:

Professori Leena Haataja
 HYKS Lapset ja nuoret, T12, Lastenlinna
 PL 280, 00029 HUS
 leena.haataja@hus.fi

Koulutusohjelman vastuuhenkilö vastaa koulutuksen kokonaisuudesta ja laatii opinto-oikeuden saaneen erikoistuvan lääkärin kanssa henkilökohtaisen koulutussuunnitelman. Koulutusohjelmalla ja myös sen eri jaksoilla tulee olla selkeät ja tarkoituksenmukaiset tavoitteet. Arvioinnissa voidaan käyttää apuna sitä varten laadittuja lomakkeita.

Henkilökohtainen koulutussuunnitelma

Koulutuskokonaisuuden tavoitteena on antaa tarvittavat valmiudet itsenäiseen työskentelyyn lastenneurologian erikoislääkärinä.

Keskeiset tavoitteet

Hyvät tiedot

- a) Hermoston normaali ja poikkeava kehitys, toiminta ja rakenne
- b) Kehityksen jonkin osa-alueen poikkeamat (puhe ja kommunikaatio, liikunta, hienomotoriikka, visumotoriikka, vuorovaikutus)
- c) Pre-, peri- ja postnataaliset hankitut ja perinnölliset lastenneurologiset taudit ja vammat ja niiden mekanismit
- d) Yleisten akuuttien lastenneurologisten tilojen hoito
- e) Kroonisten pitkäaikaisten lastenneurologisten tilojen hoito
- f) Kliininen neurofarmakologia
- g) Lastenneurologisten palvelujen saatavuuden ja työnjaon tuntemus

Perustiedot

- a) Aivojen kuvantamisen pääperiaatteet ja kuvien alustava itsenäinen tulkinta
- b) Keskeiset tiedot lastentautien, neurologian, neurokirurgian, neuropatologian, neuroradiologian, geeniteknologian, kehitysvammalääketieteen, perinnöllisyyslääketieteen, kliinisen kemian, kliinisen neurofysiologian, neurobiologian, neuroendokrinologian, neuroimmunologian, lastenpsykiatrian ja nuorisopsykiatrian erikoisaloilta sekä neuropsykologian, fysioterapian, toimintaterapian, sosiaalitoimen, koulutoimen ja muiden läheisten paramedisiinisten toimien aloilta.
- c) Terveystieteiden etiikan, hallinnon ja suunnittelun tuntemus

Taidot

- a) Lapsen ja nuoren neurologinen tutkimus ja kehityksen arviointi eri ikäkausina
- b) Akuutisti sairastuneen tai tajuttoman lapsen ja nuoren kliininen tutkimus ja erotusdiagnostiikka
- c) Ei-akuutisti sairaan lapsen ja nuoren kliininen tutkimus ja erotusdiagnostiikka sekä seurantatutkimuksen suunnittelu ja koordinointi
- d) Lastenneurologisten akuuttien ja kroonisten tautien ja vammojen diagnostiikka, hoito, kuntoutus ja ehkäisy
- e) Lastenneurologiaan liittyvät tutkimus- ja hoitotoimenpiteet
- f) Lastenneurologiaan liittyvä perhekeskeinen ammattien välinen ryhmätyö
- g) Lastenneurologisten potilaiden tutkimukseen, hoitoon ja kuntoutukseen liittyvät ihmissuhdetaidot

Asenteet

- a) Perheen kohtaaminen vaikeasti vammautuvien ja/tai kuolemaan johtavien sairauksien yhteydessä
- b) Yhteistyö muiden lapsia hoitavien erikoisalojen, sosiaalihuollon ja kouluviranomaisten kanssa

Koulutusohjelman rakenne

Koulutusohjelman kokonaispituus on 1.1.2013 alkaen 6 vuotta, josta vähintään puolet mahdollisuuksien mukaan tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella (määräaikainen poikkeuslupapäätös voimassa 1.5.2012 -30.4.2015 ja 17.11.2015-16.11.2018). Päätöstä sovelletaan niihin erikoistuviin, jotka ovat saaneet opiskeluoikeuden ennen poikkeuslupapäätöstä sekä niihin, jotka saavat opiskeluoikeuden poikkeuslupapäätöksen aikana.

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin koulutusvaatimuksiin. Erikoistuvan tulee tutustua koulutusvaatimuksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana.

Runkokoulutus (1 v 3 kk)

Koulutuksen tulee sisältää **12 kk** sairaalalääkärin palvelua lastentautien yksikössä, missä koulutus sisältää vastasyntyneiden tutkimista ja hoitoa. Pediatrisen koulutuksen käytännön tavoitteena on, että yhteistyö sairasta lasta hoidettaessa sujuu lastenneurologin ja muiden lapsia hoitavien lääkäreiden kesken optimaalisesti lapsen ja hänen perheensä kannalta, ja että erikoistuva pystyy osallistumaan pediatrian yksikön päivystykseen.

3kk palvelua neurologian yksikössä, pääsääntöisesti palvelu suoritetaan yliopistosairaalassa.

Yliopistotasoinen koulutus (4 v)

48 kk palvelua pääsääntöisesti lastenneurologian erikoisalan koulutusvirassa, josta enintään 12 kk voidaan korvata palvelulla seuraavilla erikoisaloilla: lastentaudit, muu neuroala (neurologia, kliininen neurofysiologia, neurokirurgia, neuropatologia, neuroradiologia, päätoiminen neurotieteisiin liittyvä tutkimustyö), perinnöllisyyslääketiede, kehitysvammalääketiede, lasten- ja /tai nuorisopsykiatria. Eriytyvän koulutuksen aikana erikoistuva lääkäri osallistuu lastentautien etupäivystykseen.

Lastenneurologian koulutus tapahtuu yliopistosairaalan yksikössä tai muussa tiedekunnan hyväksymässä opetussairaalassa tai erillisen sopimuksen mukaisessa koulutuspaikassa. Yliopistosairaalan ulkopuolisen yksikön antamaa koulutusta hyväksytään enintään 1 vuosi.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön koulutusta täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2–5 tuntia viikossa.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (80 tuntia)

Erikoistumiskoulutukseen sisältyy 80 tuntia teoreettista kurssimuotoista koulutusta, mikä toteutetaan klinikan sisäisenä toimipaikkakoulutuksena ja ulkopuolisenä koulutuksena. Runkokoulutuksen aikana tulee toteutua vähintään 10 tuntia teoreettista koulutusta.

Koulutuksen seuranta ja arviointi

Erikoislääkärin koulutusta koskevan asetuksen mukaisesti opintojen arvioinnin avulla edistetään oppimisen ja koulutuksen kehitystä. Arvioinnin tarkoituksena on paitsi tukea erikoistuvan lääkärin oppimista, myös kerätä palautetta itse koulutuksesta, koulutusympäristöstä sekä erikoistuvan tukena olevista henkilökohtaisista ohjaajista ja koulutusohjelman vastuuhenkilöstä. Arviointi on aina molemminpuolista.

Kullekin erikoistuvalla lääkärille sovitaan yhteistyössä koulutettavan ja vastuuhenkilön kanssa **henkilökohtainen ohjaaja (tuutori)**, joka on erikoislääkäri. Ohjaaja saattaa olla sama koko koulutuksen ajan, vaihtua tarpeen mukaan tai olla eri henkilö esim. runkokoulutuksen ja eriytyvän koulutuksen aikana. Tuutorin tehtävänä on toimia erikoistuvan lääkärin apuna ja tukena koko koulutuksen ajan. Erilaisissa ongelmatilanteissa mentorin on pyrittävä tukemaan erikoistujaa ja tarvittaessa toimimaan sovittelijana. Hänen tehtävänä on tukea erikoistuvaa lääkärää ammatillisessa kehittämisessä.

Jokaista toimipistettä kohden on nimetty **kouluttaja**. Jokaisen koulutusjakson alussa käydään keskustelu kouluttajan ja erikoistuvan välillä oppimistavoitteista. Koulutusjakson päätteeksi, mutta soveltuvin osin myös puolivälissä, käydään arviointikeskustelu oppimistavoitteiden saavuttamisesta.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen verkkosivuilta: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/erikoislaakari-ja-erikoishammaslaakarikoulutus>.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Johtamisopinnot (10 opintopistettä)

Ks. 4.6. Johtamisopinnot

Lastenpsykiatria

Koulutusohjelman vastuhenkilö:

Professori Eeva Aronen. puh. 09-47180222, 0504279218
Helsingin Yliopisto, HYKS, Lastenpsykiatrian oppiaine.
PL 280, 00290 HUS, eeva.aronen@helsinki.fi, eeva.aronen@hus.fi

Koulutuksen tavoite

Koulutuksen jälkeen erikoistuva lääkäri:

- osaa etsiä ja arvioida tieteellistä tietoa sekä käyttää sitä lastenpsykiatrian erikoislääkärin tehtävissä;
- omaa valmiudet lastenpsykiatrian erikoislääkärin tehtävissä toimimiseen, ammattitaidon ylläpitämiseen, lastenpsykiatrian erikoisalan kehittämiseen ja toimimiseen lastenpsykiatrian erikoislääkärinä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmässä;
- omaa valmiudet osallistua lapsia ja perheitä koskevan terveydenhuollon suunnitteluun, hallintoon ja moniammatilliseen yhteistyöhön;
- tarkemmat tiedolliset ja taidolliset tavoitteet alla.

Henkilökohtainen koulutussuunnitelma, seuranta ja arviointi:

Opinto-oikeuden saaneelle koulutettavalle nimetään henkilökohtainen ohjaaja ja laaditaan henkilökohtainen koulutussuunnitelma, jonka toteutumista ohjaaja seuraa. Koulutettavan oman oppimisen sekä koulutuksen toimivuuden arviointi ja kehittäminen tapahtuvat koulutettavan ja henkilökohtaisen ohjaajan välisissä keskusteluissa, koulutettavan arvioinneissa (ohjaajan /yksikön ohjaavan seniorin arviot 1x/lukukausi) sekä LOKI-kirjaa täyttämällä.

Koulutuksen rakenne

Koulutusohjelma kestää kuusi vuotta, josta terveyskeskuksessa suoritettavan palvelun osuus on 9 kuukautta, runkokoulutuksen osuus 15 kuukautta ja erikoistumiskoulutuksen osuus 48 kuukautta. Koulutuksesta vähintään 3 vuotta tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Poikkeuspäätös yliopistosairaalan ulkopuoliseen palveluun on voimassa 31.8.2015 -16.11.2018 lisätietoja: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/erikoislaakari-ja-erikoishammaslaakarikoulutus>

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin koulutusvaatimukseen. Erikoistuvan tulee tutustua koulutusvaatimukseen, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveytyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyväismääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta <https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/yleislaaketieteen-ja-perusterveydenhuollon-osasto> tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus

erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet, lokikirja ja koulutusterveyskeskukset löytyvät osoitteesta: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus>

Runkokoulutus 15 kk, josta suoritetaan 6 kk aikuispsykiatriassa (ensisijaisesti akuutti aikuispsykiatria) ja 9 kk lastenpsykiatriassa, nuorisopsykiatriassa, aikuispsykiatriassa ja/tai oikeuspsykiatriassa. Koulutukseen tulee sisältyä vähintään 12 kk psykiatrian alojen päivystystä. Runkokoulutus suoritetaan pääsääntöisesti yliopistosairaalan ulkopuolisissa koulutusyksiköissä ennen erikoistumiskoulutusta.

Runkokoulutuksen oppimistavoitteet

Tiedolliset:

- psykiatriset häiriöt ja sairaudet aikuisilla, nuorilla ja lapsilla
- psykiatrinen diagnostiikka
- perustiedot psykiatrisesta lääkehoidosta
- psykososiaalisten hoitojen/ psykoterapioiden perusteet
- perustiedot psykiatriaan liittyvästä lainsäädännöstä ja oikeuspsykiatriset näkökulmat
- psykiatrinen palvelujärjestelmä

Taidolliset:

- omaa päivystystoiminnassa tarvittavat perusvalmiudet
- osaa huomioida perhetilanteen psyykkisen sairauden yhteydessä
- osaa ohjata psykiatriseen hoitoon
- omaa psykiatrisessa työssä tarvittavat kommunikaatio ja vuorovaikutustaidot

Erikoistumiskoulutus, josta suoritetaan 3 - 4 vuotta lastenpsykiatriassa ja 0-1 vuosi nuorisopsykiatriassa. Erikoistumiskoulutuksesta noin kaksi vuotta tulee suorittaa yliopistosairaalassa, ellei erillisellä sopimuksella ole toisin sovittu tilanteessa, jossa yliopistosairaalan ulkopuolisessa koulutuspaikassa on monipuolista lastenpsykiatrista toimintaa ja koulutusjärjestelyt ovat erityisen hyvät.

Erikoistumiskoulutusta tulee suorittaa eri-ikäisten ja eri tavalla oireilevien lasten parissa sekä avohoidossa että osastohoidossa siten, että koulutuksesta muodostuu tasapainoinen kokonaisuus.

Erikoistumiskoulutukseen voi sisältyä koulutusohjelman vastuhenkilön hyväksymä 6 kk koulutus kliinisellä erikoisalalla, joka vastaa koulutuksellisia päämääriä (esim. lastentaudit, lastenneurologia, naistentaudit ja synnytykset). Erikoistumiskoulutukseen voi sisältyä 6-12 kk:n erikoisalaa koskeva tutkimustyö.

Erikoistumiskoulutukseen ja/tai terveyskeskuksessa suoritettavaan palveluun tulee sisältyä 6 kk koulutus lääketieteen alueella, joka liittyy lapsen ruumiilliseen kasvuun, kehitykseen tai terveydentilaan.

Erikoistumiskoulutuksen oppimistavoitteet

Kuvaus tiedoista ja taidoista mitä lastenpsykiatrian erikoislääkärillä tulee olla koulutusohjelman suoritettuaan.

Tiedolliset:

- lapsen ja nuoren normaali psyykkinen kehitys. Psyykkisen kehityksen yhteydet fyysiseen ja neurologiseen kehitykseen. Lapsen ja nuoren kehityksen biologiset ja psykososiaaliset riski- ja suojaavat tekijät.
- lasten psyykkisiä häiriöitä ehkäisevän työn periaatteet, menetelmät ja sovellusmahdollisuudet
- lasten ja nuorten psykiatristen häiriöiden ja sairauksien epidemiologia, etiologia, kliininen kuva, arviointi, diagnostiikka, hoito- ja kuntoutus ja ennuste.

- lastenpsykiatriset psykososiaaliset hoito- ja kuntoutusmenetelmät (yksilö-, perhe-, verkostoterapiat, vanhemmuustaitojen ohjaus, sosiaalisten taitojen ohjaus, psykoedukaatio ym).

Psykoteroapioiden / hoito- ja kuntoutusmenetelmien taustalla olevat teoreettiset viitekehykset, pääperiaatteet, indikaatiot, vaikuttavuus, hoidon seurannassa käytettävät menetelmät.

- lasten psykofarmakologia
- lastenpsykiatrisen konsultaatio. Pääperiaatteet ja menetelmät
- lasten ja nuorten oikeuspsykiatrian pääperiaatteet
- lasten mielenterveystyön ja lastenpsykiatrisen hoidon palvelujärjestelmä, porrastus, yhteistyötahot ja johtaminen
- lastenpsykiatrisen tieteellisen tutkimuksen periaatteet, yleisimmät menetelmät, arvioiminen
- psykiatriseen hoitoon liittyvä lapsia, nuoria ja perheitä koskeva lainsäädäntö

Taidolliset, koulutettava osaa:

- luoda ja säilyttää luottamuksellisen yhteistyösuhteen kaikenikäisten lasten/nuorten ja heidän vanhempiensa kanssa;
- lapsen, vanhemman ja perheen haastattelussa vaadittavat taidot, sekä osaa havainnoida lasta ja lapsi-vanhempi vuorovaikutusta;
- käyttää ja tulkita strukturoituja ja puolistrukturoituja haastattelumenetelmiä, oirekyselylomakkeita, havainnointimenetelmiä ja arvioida lapsen ja perheen kuormitus- ja toiminnantasoa;
- tehdä vaativan eritystason lastenpsykiatrisen arvion, diagnoosin ja hoito- ja seurantasuunnitelman;
- hoitaa lastenpsykiatriset akuutit/ erityisvaativat tilanteet;
- käyttää psykoedukaatiota lasten, vanhempien ja yhteistyötahojen kanssa toimiessa;
- valita ja ohjata soveltuviin psykososiaalisiin hoitoihin /psykoteropeioihin ja järjestää seurannan.
- käyttää psykoterapeuttisia menetelmiä työssään;
- aloittaa lapselle annettavan soveltuvan psykiatrisen lääkehoidon ja järjestää lääkehoidon seurannan;
- kommunikoida selkeästi kirjallisesti ja suullisesti lapsen psykiatrisen arvion ja hoidon lapselle, vanhemmille ja yhteistyötahoille;
- osoittaa yhteistyötaitoja moniammatillisessa työryhmässä, lapsen ja perheen verkostojen kanssa toimimisessa, monikulttuuristen perheiden kanssa toimiessa;
- konsultoida muiden alojen asiantuntijoita ja antaa pyydettyjä konsultaatioita, lausuntoja muiden alojen asiantuntijoille;
- arvioida tieteellistä kirjallisuutta ja käyttää sitä potilaan arvioinnin ja hoidon suunnittelussa sekä palvelujärjestelmän kehittämisessä, tutkimus- ja kehittämistyössä. Pitää tieteelliseen tietoon pohjautuvan oman alan esitelmän;
- johtamistaitoja, kykenee toimimaan työryhmän johtajana;
- ohjaamisen, opettamisen taitoja, osaa antaa rakentavaa palautetta.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus:

Lastenpsykiatrian alan teoreettista koulutusta vähintään 60 tuntia. Teoreettisen koulutuksen tulee ensisijaisesti tapahtua varsinaisen erikoistumiskoulutuksen aikana.

Toimipaikkakoulutus:

Toimipaikkakoulutus toteutuu koulutusyksikön käytännön toiminnassa ja sitä annetaan lukuvuoden aikana noin 4 tuntia viikossa (runkokoulutuksen aikana noin 240 t, erikoistumiskoulutuksen aikana noin 640 t).

Toimipaikkakoulutus tarkoittaa jatkuvaa ja säännöllistä:

- käytännön työhön ohjaavaa koulutusta eli potilaan tutkimiseen ja hoitamiseen liittyvää kliinisen työn opetusta, ohjaamista ja valvontaa (ml. työnohjaus);
- työaikana ryhmälle annettavaa ohjattua, seminaarityyppistä teoriaopetusta.

Toimipaikkakoulutuksen oppimistavoitteina ovat edellä mainitut taidolliset tavoitteet.

Psykoterapiakoulutus:

Tavoitteena on, että koulutettava saa erikoistumisaikana perusvalmiudet joko yksilöpsykoterapian tai perhepsykoterapian alueella. Erikoistumisaikana koulutettava voi hankkia psykoterapeuttikoulutuksen, joka oikeuttaa psykoterapeutin ammattinimikkeen käyttöön.

Koulutusvirat:

HUS lastenpsykiatrian klinikkaryhmässä 16 virkaa. Muita koulutusvirkoja on eräissä perheneuvoloissa ja sairaanhoitopiirien lastenpsykiatrian yksiköissä.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:

<https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/amatillinen-jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/koulutuspaikkasopimus>

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen verkkosivuilta:

<https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/erikoislaakari-ja-erikoishammaslaakarikoulutus>.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Johtamisopinnot (10 opintopistettä)

Ks. 4.6. Johtamisopinnot

Lastentaudit

Vastuhenkilö: Prof. Markku Heikinheimo

Lastenkliniikka

PL 281, 00029 HUS, Puh. (09) 471 74770, markku.heikinheimo@helsinki.fi

Osaamistavoitteet

Suoritettuaan koulutusohjelman lastentautien erikoislääkärillä on

- riittävä lääketieteellinen osaaminen lasten terveydestä, sairauksista ja ennaltaehkäisystä
- riittävät vuorovaikutustaidot (lapsen ja perheen kanssa kommunikointi, kirjallinen tiedottaminen)
- riittävät kollegiaalisuustaidot (yhteistyökyky muiden terveydenhuollon ammattilasten kanssa)
- riittävät toiminnanohjaustaidot (päätöksenteko, ajanhallinta, tietotekninen osaaminen)
- riittävät terveyden edistämisen taidot (yhteiskunnassa, perheen osallistaminen päätöksentekoon)
- riittävä oppimiskyky (jatkuva oppiminen, kyky arvioida tieteellistä kirjallisuutta kriittisesti)
- riittävä ammatillisuus (ammatilliset asenteet ja käyttäytyminen)

Koulutusohjelman rakenne

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (esim. Jorvin sairaala).

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin pysyväismääräyksiin. Erikoistuvan tulee tutustua pysyväismääräyksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta tai <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/erikoislaakari-ja-erikoishammaslaakarikoulutus> .

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveystyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyväismääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus> tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja sekä koulutusterveyskeskukset löytyvät osoitteesta: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus>

Runkokoulutus (2 v 3 kk)

Saatuun opinto-oikeuden lastentautien koulutusohjelmaan, lääkärin on hyvä olla yhteydessä koulutusohjelman vastuuhenkilöön koulutuksensa toteuttamisesta. Koulutettava vastaa kuitenkin itse runkokoulutuspalvelujen suorittamisesta ja koulutuspaikkoihin hakeutumisesta (kts. alla kohta ”Koulutussairaalat ja kouluttajat”).

Kaikkein maan yliopistosairaaloiden erikoislääkärikoulutuksen vastuuhenkilöiden kanssa on sovittu suositeltavaksi yhteisen lokikirjan käyttöä: sen viimeinen versio löytyy Suomen Lastenlääkäriyhdistyksen verkkosivuilta.

Runkokoulutuksen kouluttajat arvioivat erikoistuvia lääkäreitä koulutuksen aikana käyttäen apuna valtakunnallista arviointilomaketta. Kullekin erikoistuvalla lääkärille pyritään nimeämään henkilökohtainen ohjaaja (tutor) jo runkokoulutuksen ajaksi. Jos on tarkoituksenmukaista, sama ohjaaja voi jatkaa eriytyvän koulutuksen ajan.

Yliopistotasoinen koulutus (aikaisemmin eriytyvä koulutus) (3 v)

Yliopistotasoiseen koulutukseen tarkoitetut erikoistuvan lääkärin virat HYKS Lasten ja nuorten toimialalla ovat haettavina 1-2 kertaa vuodessa ja hakukelpoisia ovat ne, jotka ovat hakuhetkellä suorittaneet sekä terveyskeskuspalvelun että runkokoulutuksen. Valinnassa huomioidaan a) kliininen palvelu, b) tieteelliset ansiot ja c) runkokoulutuksen aikana tehdyt arvioinnit.

Kaikille erikoistuville annetaan 6-9 kk mittainen neonatologinen koulutus. Muita, yleensä 2-3 kk:n mittaisia koulutuspisteitä ovat muut Lastenklinikan osastot ja poliklinikat. Koska kaikki erikoistuvat eivät voi kiertää jokaista koulutuspistettä, erikoistuva lääkäri suunnittelee vastuuhenkilön kanssa ao. lääkärin koulutusta parhaiten tukevan yhdistelmän huomioiden runkokoulutuksen aikana saatu koulutus. Kouluttajat arvioivat erikoistuvia lääkäreitä koulutuksen aikana käyttäen apuna valtakunnallista arviointilomaketta.

Erikoistumisalan koulutuksessa voidaan harkinnan mukaan hyväksyä 6 kk muilla soveltuvilla lääketieteen kliinisillä erikoisaloilla, pääsääntöisesti 3 + 3 kk kahdella eri alalla: tällaisia aloja ovat mm. lastenkirurgia, lastenneurologia, lastenpsykiatria, nuorisopsykiatria, anesthesiologia ja tehohoito, ja perinnöllisyyslääketiede. Tällainen lastentautien ulkopuolinen koulutus lasketaan joko runko- tai yo-vaiheen koulutukseen riippuen palvelun suorittamispaikasta. Tutkimustyötä voidaan koulutuksen vastuuhenkilön harkinnan mukaan hyväksyä tutkintoon yleensä enintään 6 kk.

Henkilökohtainen ohjaaja (tutor)

Kullekin erikoistuvalla lääkärille määrätään yhteistyössä erikoistuvan itsensä ja vastuuhenkilön kanssa henkilökohtainen ohjaaja, joka on alan erikoislääkäri. Ohjaaja saattaa olla sama koko koulutuksen ajan, tarpeen mukaan vaihtua, tai olla eri henkilö runko- ja eriytyvän koulutuksen aikana. Tavoitteena on, että ohjaaja ja erikoistuva tapaavat toisensa säännöllisesti keskinäisen sopimuksensa mukaan.

Tieteellinen koulutus

LT -tutkinnon ja lastentautien erikoislääkärikoulutusten jaksottaminen on mahdollista niiden kohdalla, jotka tekevät molemmat koulutukset. Myös niille erikoistuville, jotka eivät suunnittele tohtoritutkinnon suorittamista, pyritään järjestämään mahdollisuus työskennellä muutamia kuukausia jossakin klinikan tutkimusryhmässä. Tavoitteena on, että jokainen lastenlääkäriksi valmistuva oppii arvioimaan tieteellistä kirjallisuutta ja pitämään korkeatasoisia esityksiä.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutukseen tulee osallistua vähintään 70%:iin klinikan säännöllisesti pidettävistä koulutuksista.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (80 tuntia)

Teoreettista koulutusta suositellaan hankittavaksi vähintään 30 tuntia runkokoulutuksen aikana ja vähintään 50 tuntia yliopistovaiheen koulutuksen aikana. Tavoitteena on myös, että jokainen erikoistuva osallistuisi ainakin yhteen kansainväliseen kokoukseen koulutuksensa aikana.

Teoreettiset koulutukset hyväksytään tiedekunnassa:

<https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/ammattillisen-jatkokoulutuksen-lomakkeet>

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet*Tavoiteperusteinen säännöllinen ja dokumentoitava arviointi*

Lastenlääkärikoulutus perustuu säännöllisesti tehtäviin ja dokumentoituihin tavoitteisiin (tiedot, taidot ja asenteet) ja itsearviointiin. Tällainen arviointi tehdään jokaisessa koulutuspisteessä suoritettuna palvelun aikana. Arvioinnissa käytetään apuna valtakunnallista arviointilomaketta. Oman oppimisen seurantavälineenä suositellaan esimerkiksi oppimispäiväkirjan pitämistä. Koulutuksen vastuuhenkilö tapaa koulutettavia säännöllisesti, jolloin koulutuksen toteutuminen ja tavoitteet käydään yhdessä läpi.

Palaute

Erikoistuvat lääkärit antavat ja saavat palautetta koulutuspaikkakohtaisesti. Palautetta käytetään koulutuksen kehittämiseen.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:

<https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/ammattillinen-jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/koulutuspaikkasopimus>

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen verkkosivuilta:

<https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/erikoislaakari-ja-erikoishammaslaakarikoulutus>.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Yliopistotasoisesta koulutuksen toteutuksesta kannalta on suositeltavaa, että lastentautien valtakunnallinen erikoislääkärikuulustelu suoritetaan runkokoulutuksen päättyessä.

Johtamisopinnot (10 opintopistettä)

Ks. 4.6. Johtamisopinnot

Liikuntalääketiede

Vastuhenkilö:

Dos. Arja Uusitalo

Tavoitteet

Koulutusohjelman suoritettuaan liikuntalääketieteen erikoislääkärin tulee:

- tuntee liikunnan terveysvaikutukset ja osata käyttää liikuntaa ja liikuntahoitoa terveyden edistämässä sekä sairauksien ennaltaehkäisyssä ja hoidossa
- hallita liikunnan yhteydet yksilön ja väestön terveyteen ja liikunnan vaikutusten suuntaaminen siten, että sillä on terveyttä säilyttävää, edistävää tai kuntouttavaa vaikutusta
- hallita terveyden, toimintakyvyn ja fyysisen suorituskyvyn mittaamisessa, selvittämisessä ja diagnostiikassa keskeisten arviointi-, mittaus- ja diagnostisten menetelmien käytön ja teorian (käyttöalueet, ominaisuudet, suoritustapa, tulosten tulkinta, palvelujen saatavuus)
- hallita liikuntaan liittyvien riskitekijöiden ennaltaehkäisyä, diagnostiikan ja hoidon
- hallita liikunta- ja urheiluvammojen diagnostiikan, hoidon ja kuntoutuksen sopivien menetelmien käyttöä samoin kuin vammojen ennaltaehkäisymahdollisuudet
- kyetä luennoimaan ja välittämään tietoa alansa erityiskysymyksistä hallitsemalla alan tietoa-aineet ja menetelmät alan keskeisen tiedon välittämiseksi terveydenhuollon henkilöstölle, alan opiskelijoille, potilaille, liikunnan ja urheilun harrastajille ja näiden ohjaus- sekä valmennustehtävissä toimiville
- hallita antidoping-säännöstö ja doping-kontrollien toteuttaminen
- pystyä toimimaan urheilujoukkueen, -seuran tai -lajiliiton lääkärimä
- kyetä alan tiedon seuraamiseen ja kriittiseen arviointiin sekä hallita liikuntalääketieteellisen tutkimustyön periaatteet
- kyetä osallistumaan alansa kehittämiseen ja suunnitteluun
- olla perehtynyt terveydenhuollon hallintoon sekä liikuntaan ja urheiluun liittyvään hallintoon

Koulutusohjelman rakenne

Koulutusohjelman kokonaispituus on 5 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin, Peijaksen ja Kätilöopiston sairaalat).

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin koulutusvaatimuksiin. Erikoistuvan tulee tutustua koulutusvaatimuksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveystyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyväismääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus> tarkemmat

terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja sekä koulutusterveyskeskukset löytyvät osoitteesta: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus>

Erikoistumiskoulutus (4 vuotta 3 kk)

Koulutukseen (joko täydentävään tai eriytyvään) voidaan hyväksyä 1–6 kk toimimista päätoimisessa liikuntalääketieteeseen liittyvässä tutkimustyössä, johon on nimetty ohjaaja, joka toimii myös kouluttajana. Jos erikostujalla on jokin aiempi kliininen spesialiteetti, siitä luetaan 1 v hyväksi erikoistumiskoulutukseen.

Täydentävä palvelu (1 v 9 kk –) 2 v 3 kk

Liikuntalääketieteen poikkiteollisyydestä johtuen täydentävä koulutus suunnitellaan henkilökohtaisesti erikoistuvan kanssa seuraavasti: Täydentävä palvelu (1 v 9 kk – 2 v 3 kk) voidaan suorittaa työskentelemällä sairaalalääkärinä vähintään kahdella mutta suositeltavasti kolmella tai neljällä seuraavista erikoisaloista (1–6 kk/valittu erikoisala) siten, että sopiva painotus suunnitellaan vastuuhenkilön kanssa: anesthesiologia ja tehohoito, fysiatria, geriatria, kardiologia, keuhkosairaudet ja allergologia, kliininen fysiologia ja isotooppilääketiede, kliininen kemia, korva-, nenä- ja kurkkutaudit, lastentaudit, naistentaudit ja synnytys, neurologia, ortopedia ja traumatologia, radiologia, sisätaudit, työterveyshuolto, yleiskirurgia, yleislääketiede. Muiden alojen kelpaaminen palveluna (enintään 1 kk) harkitaan tapauskohtaisesti. Mahdollisina koulutuspaikkoina ovat HUS -piirin sairaalat (HYKS, Jorvin sairaala, Peijaksen sairaala, aluesairaalat) sekä Helsingin yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan muiden erikoistumisalojen koulutukseen hyväksyttävät toimipisteet. Henkilökohtaiset kouluttajat ja ohjaajat näiden valinnaisten erikoistumispisteiden osalta nimetään samassa yhteydessä kun henkilökohtainen erikoistumissuunnitelma täsmennetään

Eriytyvä koulutus 2 vuotta (– 2 v 6 kk) voidaan suorittaa joko Urheilulääketieteen säätiön Helsingin urheilulääkäriaseman tähän koulutukseen osoittamassa erikoistumistoimessa tai vastaavassa toimessa, jossa erikoistuvan lääkärin työnkuva painottuu urheiluvammojen hoitoon, liikuntaa rajoittavien sairauksien diagnostiikkaan ja hoitoon, kliinisen fysiologian ja kliinisen kemian diagnostisiin menetelmiin sekä suorituskyvyn testaukseen, liikuntalääketieteelliseen koulutus- ja tutkimustoimintaan. Tämä palvelu luetaan yliopistosairaalan ulkopuoliseksi palveluksi. Henkilökohtaiset kouluttajat ja ohjaajat näiden erikoistumispisteiden osalta nimetään samalla kun henkilökohtainen erikoistumissuunnitelma täsmennetään.

Toimipaikkakoulutus

Erikoistuvan tulee osallistua täydentävän palvelun toimipisteissä toimipaikan koulutustilaisuuksiin. Eriytyvän koulutuksen aikana käytännön työtä täydentävät säännölliset, viikottaiset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2–5 tuntia viikossa

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä: <https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/ammattillinen-jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/koulutuspaikkasopimus>

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (60 tuntia)

Teoreettista kurssimuotoista koulutusta tulee suorittaa vähintään 80 tuntia, josta oman erikoisalan koulutusta vähintään 60 tuntia. Koulutus tulee hankkia siten, että se muodostaa tarkoituksenmukaisen, erikoistuvan suuntautumista tukevan kokonaisuuden.

Tiedekunnan järjestämien yhteisten kurssien lisäksi kurssimuotoisen koulutuksen aihepiireinä voivat olla: biomekaniikka ja kinesiologia, endokrinologia, epidemiologia, erityisryhmien liikunta, laboratoriodiagnostiikka, liikuntafysiologia, liikuntajärjestöjen toiminta, liikuntasosiologia ja -psykologia, liikuntatraumatologia ja liikuntaortopedia, nuorten valmennus ja terveys, ravitsemustiede, terveysneuvonta (mukaan lukien metodiikka), tärkeimmät urheilumuodot ja niiden säännöt, valmennusoppi, antidoping-koulutus. Kurssimuotoiseksi teoreettiseksi koulutukseksi voidaan myös hyväksyä yllämainittuja aiheita käsitteleviä kansainvälisiä symposiumeja ja kursseja.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Perustan muodostaa lokikirja sekä vastuuhenkilön ja erikoistuvan väliset tapaamiset. Ennen valinnaisia jaksoja vastuuhenkilö, kouluttaja ja erikoistuva asettavat lokikirjaan merkittävät tavoitteet ko. koulutusjaksolle ja jakson kuluessa ja sen päätyttyä tavoitteiden toteutumista arvioidaan.

Erikoistuva lääkäri osallistuu lukukausittain valtakunnalliseen liikuntalääketieteen kouluttajien ja erikoistuvien yhteiskokoukseen, jossa samassa yhteydessä annetaan teoreettista koulutusta ja arvioidaan koulutuksen toimivuutta. Vastuuhenkilö tapaa erikoistuvan eriytyvän koulutuksen perusjakson aikana lähes päivittäin Helsingin urheilulääkäriasemalla ja valinnaisten jaksosten aikana vähintään lukukausittain, jolloin koulutuksen toimivuutta myös voidaan analysoida.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen verkkosivuilta: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/erikoislaakari-ja-erikoishammaslaakarikoulutus>.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Johtamisopinnot (10 opintopistettä)

Ks. 4.6. Johtamisopinnot

Naistentaudit ja synnytykset

Vastuhenkilö:

Prof. Juha Tapanainen

HUS/Naistenklinikka, PL 140, juha.tapanainen@helsinki.fi

Tavoitteet

Koulutusohjelman suoritettuaan naistentautien ja synnytysten erikoislääkärillä tulee olla:

- riittävät tiedot synnytyselinten rakenteesta ja toiminnoista
- riittävät tiedot raskauden kulkuun ja seurantaan liittyvistä tekijöistä
- riittävät tiedot synnytysten hoitoon ja tehosteiseen valvontaan liittyvistä sekä lapsivuodeajan tapahtumista normaaleissa ja poikkeavissa tapauksissa
- taito hallita itsenäisesti gynekologisten sairauksien diagnostiikka ja hoito
- valmius liitteessä 1 mainittujen toimenpiteiden suorittamiseen.

Koulutusohjelman rakenne

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin, Peijaksen ja Kätilöopiston sairaalat).

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin koulutusvaatimuksiin. Erikoistuvan tulee tutustua koulutusvaatimuksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveystyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyväämääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus> tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja sekä koulutusterveyskeskukset löytyvät osoitteesta: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus>

Erikoistumiskoulutus (5 v 3 kk)

Erikoistumiskoulutuksesta vähintään 6 kk tulee tapahtua kirurgian yksikössä. Edelleen erikoistumisalan

koulutuksessa voidaan harkinnan mukaan hyväksyä 6 kk millä tahansa lääketieteen kliinisellä erikoisalalla ja myös tutkijana toimimisesta. Suosituksena on tämän koulutuksen suorittaminen seuraavissa klinikoissa: anesthesiologia ja tehohoito, lastentaudit, yleiskirurgia, urologia, perinnöllisyyslääketiede. Erikoisalan koulutus suoritetaan yliopistosairaalassa sekä tiedekunnan hyväksymissä koulutussopimuksen tehneissä koulutusyksiköissä.

Erikoislääkäritutkintoa varten tapahtuva opiskelijaksi kirjaaminen

Erikoistuva voi rekisteröityä yliopiston erikoistumishjelmaan keskusteltuaan ensin koulutusohjelman vastuuhenkilön kanssa. On kuitenkin sovittu, että tämä ei takaa viran saantia yliopistosairaalasta. Koulutusvirat ovat kuntainliiton virkoja ja ne täytetään kilpailuperiaatteen mukaisesti. Olisi toivottavaa, että rekisteröityminen tapahtuisi vasta, kun erikoistuvalla on terveyskeskuspalvelujakso (9 kk) ja kirurgian koulutusjakso (6 kk) suoritettuina, mutta perustellusta syystä voi kirjautua varhaisemmin. Erikoistuvaa arvioidaan jatkuvasti ja hän itse arvioi oppimistaan lokikirjan avulla. Lokikirja löytyy erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen verkkosivuilta:

<https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/erikoislaakari-ja-erikoishammaslaakarikoulutus>

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2–5 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:

<https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/ammattillinen-jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/koulutuspaikkasopimus>

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (60 tuntia)

Naistentautien ja synnytysten erikoisalalla teoreettisen opetuksen laajuus on vähintään 60 tuntia.

Naistentautien ja synnytysten erikoisaloissa koulutuksessa käydään synnytys- ja naistentautiopin pääalueiden keskeiset ongelmat läpi. Kurssija ja seminaareja järjestetään mm. seuraavista aihepiireistä:

- lapsuus- ja nuoruusiän gynekologia
- gynekologinen endokrinologia
- infertiliteetti
- vaihdevuosisongelmat
- perhesuunnittelu ja raskauden ehkäisy
- gynekologiset infektiot
- gynekologinen onkologia
- gynekologinen urologia
- gynekologinen kirurgia
- raskaudenaikaan ja synnytykseen liittyvät erikoistapaukset ja perinataalikauden ongelmat
- gynekologis-obstetriset ultraäänitutkimukset
- seksologia.

Erikoistuva voi käyttää hyväkseen myös oman yliopiston tai muiden koulutusyksiköiden järjestämän koulutuksen lisäksi muita kotimaisia ja ulkomaisia koulutustilaisuuksia.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Portfolio

- a) Kirurgisesta esikoulutuksesta opiskelija laatii 1-sivuisen selvityksen saamansa koulutuksen sisällöstä.
 - b) Yliopistokoulutuksesta ja yliopistokoulutuksen ulkopuolisista hyväksyttävistä koulutuksista tehdään yksi yhteinen lokikirja, johon merkitään saadut koulutustapahtumat ja suoritettavat toimenpiteet.
- Erikoistuvalla nimetään kussakin koulutusyksikössä henkilökohtainen ohjaaja (tutor), jonka kanssa erikoistuva säännöllisin väliajoin analysoi omaa oppimistaan. Tutor pyrkii tarvittaessa vaikuttamaan koulutuksen tasapuoliseen jakautumiseen erikoisalan eri osa-alueiden osalta erikoistuvan käytännön palveluissa. Lisäksi tutor valvoo, että erikoistuva pääsee osallistumaan vaatimusten edellyttämällä tavalla

teoreettiseen kurssimuotoiseen koulutukseen. Jokaiselle opinto-oikeuden saaneelle erikoistuvalla tehdään yksilöllinen koulutussuunnitelma ja hänen edistymistään arvioidaan säännöllisin väliajoin osa-alueiden kouluttajien toimesta. Jokainen erikoistuva täyttää omaa lokikirjaa, joka suunnitellaan yhdenmukaiseksi yliopistoklinikoiden toimesta. Se on keskeinen itsearvioinnin väline koulutuksen edistymisen arvioinnissa. Tutorit ja paikalliset kouluttajat voivat vaihtua työpisteen mukaan. Opiskelija voi valita itse tutorinsa. Tutoreita voi olla useampikin kuin yksi esim. sekä yo-sairaalaan että ei yo-sairaalaan. Alan yliopistosairaaloiden kouluttajat katsovat, että evaluaatio toteutuu parhaiten portfolion ja kouluttajien arvioiden perusteella.

Välitentit

Ennen valtakunnalliseen tenttiin osallistumista koulutettavan on osallistuttava välitentteihin gynekologiassa ja obstetriikassa. Gynekologian tentti järjestetään joka vuosi huhti-toukokuussa ja obstetriikan tentti lokamarraskuussa. Tentteihin voi osallistua sen jälkeen, kun opinto-oikeus koulutusohjelmaan on myönnetty. Tenttivaatimuksina ovat valtakunnalliseen tenttiin vaadittavat oppikirjat, mutta ei valtakunnalliseen tenttiin vaadittavia lehtiä.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen verkkosivuilta: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/erikoislaakari-ja-erikoishammaslaakarikoulutus>.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Johtamisopinnot (10 opintopistettä)

Ks. 4.6. Johtamisopinnot

Nefrologia

Vastuhenkilö: Prof. Per-Henrik Groop
 HUS/HYKS Medisiininen tulosyksikkö, Nefrologian klinikka
 PL 263, 00029 HUS,
 e-mail: per-henrik.groop@helsinki.fi

Tavoitteet

Nefrologian erikoisalaan kuuluvat akuuttien ja kroonisten munuaissairauksien diagnostiikka ja hoito. Sen keskeisiä toimintoja ovat dialyysihoidot, potilaiden valmistelu munuaisensiirtoon sekä tämän jälkihoito. Krooninen munuaistauti aiheuttaa liitännäistauteja, joiden ennaltaehkäisyn ja hoidon nefrologian erikoislääkärin tulee hallita. Verenpainetauti liittyy olennaisena osana nefrologiaan ja erikoislääkärin kuuluu myös tuntea sen patogeneesi ja hoito. Munuaistaudin hoitoon liittyy tärkeitä eettisiä pulmia. Lisäksi dialyysi- ja munuaisensiirto johtavat usein vuosia kestävään lääkäri-potilas-suhteeseen. Erikoislääkärin tulee pystyä kommunikoidaan potilaiden ja heidän omaistensa kanssa. Koska nefrologiassa hoidetaan paljon kroonisesti sairaita potilaita, on yhteistyö perusterveydenhuollon kanssa hyvin tärkeää, ja nefrologin tulee tuntea sen ja muun sairaanhoito-organisaation toimintaehdot ja -tavat. Nefrologiselle toiminnalle on tyypillistä läheinen yhteistyö myös monien muiden erikoisalojen kanssa, esimerkkeinä näistä ovat mm. elinsiirto- ja verisuonikirurgia, munuaispatologia, kardiologia, radiologia, infektiosairaudet, anesthesiologia ja tehohoito. Nefrologiassa edellytetään pitkäjännitteisyyttä, laajaa kliinistä ja teknistä osaamista sekä toimenpidetaitoja. Lääkärin tulee pystyä toimimaan ripeästi nopeaa päätöksentekoa edellyttävissä tilanteissa sekä yksin että osana moni ammatillista tiimiä.

Koulutusohjelman rakenne

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin ja Peijaksen sairaalat).

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin koulutusvaatimukseen. Erikoistuvan tulee tutustua koulutusvaatimukseen, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveystyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyvää määräämistä ja yleislääketieteen oppialan sivulta <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus> tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää

koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveysteskuksupalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveysteskuksupalvelun ohjeet ja lokikirja sekä koulutusterveysteskuksukset löytyvät osoitteesta: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislääketieteen-erityiskoulutus>

Runkokoulutus (2 v 3 kk)

Ks. [Sisätautien runkokoulutus](#)

Eriytyvä koulutus (3 v)

Nefrologian 3 vuoden koulutus suoritetaan HYKS:ssä. Sopimuksen mukaan voidaan hyväksyä enintään yksi vuosi palvelua kokeneen nefrologian erikoislääkärin ohjauksessa keskussairaalassa, jolla on monipuolinen nefrologinen toiminta. Koulutukseen voidaan hyväksyä korkeintaan 6 kk kokopäiväistä nefrologian tieteellistä työtä. Erikoistuva työskentelee koulutuksensa aikana kaikilla nefrologian osa-alueilla (vähimmäisajat; koulutus voi tapahtua osittain samanaikaisesti): vuodeosasto 6 kk, poliklinikka 6 kk, hemodialyysi 12 kk, peritoneaalidialyysi 6kk, akuuttitoiminnot ja tehohoidon nefrologia 4kk sekä muuta nefrologista palvelua käsittäen mm. siirtotoimintaa, nefrologisen toiminnan hallintoa ja taloutta 1–4 kk. Mikäli koulutettava on jo erikoistunut sisätauteihin, voidaan tästä hyväksyä 0–12 kk nefrologian eriytyvään koulutukseen. Muu nefrologian koulutus (vähintään 2 v) tulee tällöin suorittaa kokonaan yliopistosairaalassa. Jos 3 vuoden eriytyvässä koulutuksessa oleva erikoistuva on vain osan yliopistosairaalapalvelustaan HYKS:ssä, koulutus suunnitellaan siten, että se täydentää siihenastisen, muualla saadun koulutuksen.

Nefrologian koulutukseen asetetut vaatimukset

Nefrologian erikoislääkärin tulee kyetä toimimaan alansa erikoislääkärin tehtävissä siten, että hän hallitsee

- munuaisten ja virtsateiden anatomian ja fysiologian
- alaan kuuluvien diagnostisten toimenpiteiden ja muiden tutkimusten indikaatiot ja tulkinnan
- neste-, happo-emäs- ja elektrolyyttihäiriöt
- primaarisen ja sekundaarisen, erityisesti munuaisperäisen verenpainetaudin
- tulehduksellisten munuaistautien patogeneettiset mekanismit, luokittelun, oireet ja hoidot
- synnynnäiset ja periytyvät virtsaelinten ja munuaisten taudit
- systeemitauteihin liittyvät munuaistaudit
- raskauteen liittyvät munuaiskomplikaatiot ja munuaistaudin vaikutukset raskauteen
- munuaisten ja virtsateiden infektiot
- tubulointerstitiaaliset taudit ja virtsakivitaudin
- etenevän munuaisten vajaatoiminnan mekanismit, liitännäissairaudet, niiden ennaltaehkäisyyn ja hoidot
- dialyysia edeltävän vaiheen suunnittelun ja hoitotavan valinnan
- dialyysitiet ja osaa valita niistä sopivimman
- hemo- ja peritoneaalidialyysin eri muodot ja hoidon suunnittelun
- dialyysivedelle asetetut vaatimukset, sen valmistuksen ja seurannan
- munuaisensiirtoleikkauksen arvioinnin ja siirron jälkeisen hoidon
- lääkkeiden tärkeimmät munuaistoksiset vaikutukset ja miten lääkkeitä annostellaan munuaispotilailla
- akuuttien munuaistautien patogeneettiset mekanismit, oireet ja hoidot
- jatkuvien filtraatiohoitojen eri muodot ja hoitojen suunnittelun
- myrkytysten nefrologiset hoitomenetelmät.

Työskentelyssään erikoistuva on empaattinen, hän pystyy vaivattomasti kommunikoiamaan potilaitensa ja heidän omaistensa kanssa sekä pystyy antamaan heille tarvittavat tiedot. Hän toimii osana moniammatillista työyhteisöä ja hän ymmärtää uremian aktiivihoidon liittyvät eettiset kysymykset. Hän pystyy laatimaan nefrologista hoitoa tarvitsevan potilaan hoitosuunnitelman, arvioimaan sen onnistumista

ja hoitotuloksia tieteellisin menetelmin sekä johtamaan sairaalan nefrologian yksikköä ja alan alueellista kehitystä

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2–5 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:

<https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/ammattillinen-jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/koulutuspaikkasopimus>

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (eriytyvä koulutus 70 tuntia + runkokoulutus 30 tuntia).

Erikoistuva neuvottelee kouluttajan kanssa sopivista yksikön ulkopuolella annettavista nefrologian koulutustilaisuuksista, joihin olisi tarkoituksenmukaista osallistua, siten että niistä kertyy yhteensä vähintään 70 tuntia teoreettista koulutusta, joka muodostaa mahdollisimman monipuolisen kokonaisuuden. Keskeisimmät koulutustilaisuudet ovat Suomen nefrologiyhdistyksen kaksi vuotuista kokousta ja muut yhdistyksen tai yliopistojen erikoistuville järjestämät koulutustilaisuudet, joka toinen vuosi tapahtuvat pohjoismaisen tai kansainvälisen nefrologiseuran kongressit ja vuotuiset Euroopan tai USA:n nefrologiseurojen kongressit. Lisäksi järjestetään sekä Euroopassa että USA:ssa yleensä 3–7 päivän pituisia nefrologian keskeisimpiä asioita käsitteleviä kursseja, jotka sopivat erinomaisesti tarkoitukseen.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Henkilökohtainen ohjaaja vastaa koulutuksen toteutuksesta. Erikoistuvan toimipisteiden vaihtuessa nefrologian seniorit toimivat hänen ensisijaisina kliinisinä neuvonantajinaan. Erikoistuva käy ohjaajansa kanssa keskusteluita erikoistumisen etenemisestä, alan kirjallisuudesta sekä teoreettisen koulutuksen valinnasta useita kertoja vuodessa. Kouluttaja antaa palautetta erikoistuvalla. Vastuuhenkilö keskustelee yhdessä kouluttajan ja erikoistuvan kanssa vähintään kerran vuodessa, jolloin hän myös saa palautetta koulutuksen järjestelyistä.

Akateemiseen lukukauteen liittyvät myös:

- koko sisätautiklinikan koulutustilaisuudet
- nefrologian tieteelliset koulutustilaisuudet, joissa systemaattisesti käydään läpi nefrologian keskeiset osa-alueet n. 2 vuoden jaksoissa.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen verkkosivuilta:

<https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/erikoislaakari-ja-erikoishammaslaakarikoulutus>.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Johtamisopinnot (10 opintopistettä)

Ks. 4.6. Johtamisopinnot

Neurokirurgia

Vastuhenkilö: Professori linjajohtaja Mika Niemelä HYKS Neurokirurgian yksikkö, Topeliuksenkatu 5, PL 260, 00029 HUS, Puh. 050 427 0387, mika.niemela@hus.fi. Varahenkilö kliininen opettaja Johan Marjamaa johan.marjamaa@hus.fi 050 427 0271

Tavoitteet

Neurokirurgiaan erikoistunut – kykenee toimimaan neurokirurgian erikoislääkärinä 1) suomalaisissa neurokirurgisissa yksiköissä ja 2) eurooppalaisissa neurokirurgisissa yksiköissä, – hallitsee neurokirurgista hoitoa vaativien sairauksien diagnostiikan, erotusdiagnoosiin, hoidon ja kuntoutuksen, – pystyy suorittamaan itsenäisesti perusneurokirurgiaan kuuluvat toimenpiteet, niiden edellyttämän tehostetun hoidon ja hoitamaan mahdolliset komplikaatiot, – voi toimia alansa erityiskysymysten opettajana terveydenhuollon henkilöstölle ja on perehtynyt terveyden-huollon hallintoon, – pystyy arvioimaan alansa tieteellistä kirjallisuutta ja on perehtynyt tieteellisen tutkimuksen menetelmiin oman työnsä arvioimiseksi ja uuden tiedon luomiseksi.

Koulutusohjelman rakenne

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta. Runkokoulutus on suoritettava mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, viimeistään koulutusohjelman kolmen (3) ensimmäisen vuoden aikana. Poikkeuksista on aina sovittava koulutusohjelman vastuuhenkilön kanssa etukäteen.

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin koulutusvaatimuksiin. Erikoistuvan tulee tutustua koulutusvaatimuksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveys-työhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyvää määräämistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus> tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuvaatimukset. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja sekä koulusterveyskeskukset löytyvät osoitteesta: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus>

Runkokoulutus (1v 3kk)

– 3 kk neurologiaa

– 6 kk valinnaista (kirurgia, neurologia, lastenneurologia, neuroradiologia, neuroanestesiologia, neuropatologia, neuro-onkologia, korva-, nenä- ja kurkkutaudit, HUOM ei neurokirurgiaa) – 6 kk neurokirurgiaa

Eriytyvä koulutus (4 v)

Neurokirurgian koulutus on suoritettava yliopistosairaalassa. Osa koulutuksesta voidaan suorittaa sopimuksen mukaan muissa suomalaisissa tai ulkomaisissa koulutusyksiköissä

Vaatimukset

1. Erikoistuvan on toimittava koulutuksen aikana pääkirurgina vähintään 600 neurokirurgiseen leikkaukseen, joista 200 on tehtävä itsenäisesti. Leikkauksista on pidettävä lokikirjaa, joka kattaa tutkintoon tarvittavat EU/EANS-suositusten mukaiset perusleikkaukset. 2. Läpäistävä kansallinen neurokirurgian kirjallinen kuulustelu (lisäksi EANS:n kuulustelu on suositeltava). 3. Erikoistuvan on suoritettava hyväksytysti demonstraatioleikkaus. 4. Osallistuttava koulutuskauden aikana neuroalaan liittyvän julkaisun valmisteluun ja pidettävä esitelmä neuroalan kokouksessa.

Tutkimustyö

Erikoistuvaa kannustetaan osallistumaan klinikan tutkimusprojekteihin. Väitöskirjaa neurotieteiden alueelta pidetään suotavana. Neurokirurgian klinikka tukee kaikin tavoin väitöskirjatyötä klinikassa tai kliinisten yhteistyöalojen ja perustutkimuksen yhteistyönä.

Tutkimustyötä voidaan hyväksyä erikoistumiskoulutukseen enintään 6 kk, josta enintään 3 kk runkokoulutuksen neurokirurgian osalta.

Toimipaikkakoulutus

Teoreettista toimipaikkakoulutusta järjestetään lukukausien aikana ja käytännön koulutus jatkuu myös lomakausien aikana. Koulutus sisältää seuraavia osioita:

- Neuroradiologiset päivittäiset meetingit, joissa käsitellään potilaiden diagnostiikkaa ja hoitoa (250 h/v).
- Teho-osaston päivittäiset kierrot, joilla käsitellään tehohoidon ongelmia ja hoitokäytäntöä (100 h/v).
- Neuro-onkologiameeingit viikoittain (40 h/v).
- Neurovaskulaarimeetingit viikottain (20 h/v).
- Spinaalikirurgian meetingit viikottain (20 h/v).
- Neurokirurgian klinikan viikoittainen tieteellinen meetingsarja (55 h/v).
- Mikroneurokirurgisen anatomian opiskelu kadaveridissectio-tiloissa (20 h/v).
- Leikkaukset tapahtuu leikkaussalissa ensin avustajana, sitten ohjatusti seniorilääkärin avustamana, ja sitten itsenäisesti koulutettavan tietojen ja tekniikan kehittyessä. Leikkauksista on pidettävä lokikirjaa.
- Merkittävä osa neurokirurgista koulutusta tapahtuu toiminnan luonteen takia päivystysaikana.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:

<https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/ammattillinen-jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/koulutuspaikkasopimus>

Kouluttajina HYKS:ssa vastuuhenkilön lisäksi toimivat muut klinikan erikoislääkärit. HYKS:ssa on 6 erikoistuvan lääkärin virkaa (2017).

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (yli 60 tuntia)

Merkittävä osa neurokirurgista erityiskoulutusta järjestetään Suomen, Skandinavian ja eurooppalaisten (EANS) koulutusyksiköiden yhteistyönä:

- Neurokirurgiaan erikoistuvien valtakunnalliset opintopäivät vuosittain (10 h).
- Helsinki Live Microneurosurgery Course vuosittain (40 h/v).
- Skandinaavisen Neurokirurgiyhdistyksen viikon kurssit (Beitostölen) 4 vuoden aikana (30 h/v).

- Euroopan Neurokirurgiyhdistyksen viikon kurssit (EANS Training Course) 4 vuoden aikana (40 h/v).
- Muut erilliskysymyksiin ja uusiin tekniikoihin liittyvät kurssit (10 h/v).

Oppimisen ja koulutuksen arviointi

Koulutusyksikkö (resurssit, tavoitteet, koulutusohjelma, toteutuminen) ilmoitetaan EU:n neurokirurgian koulutusohjelmaan viiden vuoden välein tapahtuvaa auditointimahdollisuutta varten.

Koulutettavalle nimetään lukukausittain (6-12 aihealueittain) henkilökohtainen kouluttaja tai erityisosaamisryhmä (mentor) klinikan seniorilääkäreistä näiden erityisosaamisen alueita (subspesialiteetti) käyttäen.

Jokaiselle opinto-oikeuden saaneelle erikoistuvalla laaditaan henkilökohtainen koulutussuunnitelma erikoistumiskauden alussa. Kouluttajien on lukukausittain käytävä seurantakeskustelu erikoistuvan kanssa tämän suunnitelman toteutumisesta, tarkistettava henkilökohtainen lokikirja ja yhdessä tutoreilta saadun palautteen kanssa arvioitava ja tarkennettava seuraavan vuoden suunnitelmaa erikoistuvan kanssa. Koulutuksesta kerätään suoritukset ja todistukset erityiseen erikoistuvan pitämään portfolioon. Leikkauksista pidetään lokikirjaa.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen verkkosivuilta:

<https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/erikoislaakari-ja-erikoishammaslaakarikoulutus>

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Johtamisopinnot (10 opintopistettä)

Ks. 4.6. Johtamisopinnot

Neurologia

Vastuhenkilö:

Neurologian professori Timo Erkinjuntti
Neurologian klinikka,
Haartmaninkatu 4, PL 340, 00029 HUS,
Puh. (09) 4711, timo.erkinjuntti@hus.fi

Tavoitteet

Koulutuksen tavoitteena on antaa erikoistuvalla hyvät neurologian erikoisalan tiedot sekä valmiudet neurologian erikoislääkärin tehtäviin ja itsenäiseen toimintaan neurologina.

Keskeiset kliiniset tavoitteet ovat seuraavat:

- Hermoston kehityksen, neuroanatomian, neurobiologian, neurofysiologian, neuroendokrinologian ja neuroimmunologian tuntemus.
- Neurologisten oireiden ja sairauksien syiden, diagnostiikan, hoidon ja kuntoutuksen tuntemus.
- Itsenäinen osaaminen koko hoitopolulla, akuuttineurologiasta etiologian mukaiseen lääkinnälliseen hoitoon, kuntoutukseen ja pitkäaikaishoitoon.
- Neurologisten potilaiden tutkimukseen, hoitoon ja kuntoutukseen liittyvät ihmissuhdetaidot.
- Neurologisten palvelujen saatavuuden ja työnjaon tuntemus.
- Terveystieteiden etiikan, hallinnon ja suunnittelun tuntemus sekä perehtyneisyys yhteistyöhön muiden erikoisalojen, sosiaalihuollon, työsuojeluasiantuntijoiden ja koulutusviranomaisten kanssa.
- Neurologiaan liittyvien alojen, erityisesti kliinisen kemian, kliinisen neurofysiologian, neuroradiologian, neuropatologian, neurogenetiikan, neurokirurgian, neuro-oftalmologian, neuropsykologian, psykiatrian, fy-siatrian, lastenneurologian ja kliinisen farmakologian tuntemus.

Koulutusohjelman rakenne

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin ja Peijaksen sairaalat).

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin koulutusvaatimuksiin. Erikoistuvan tulee tutustua koulutusvaatimuksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveystyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyvää määrääksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus> tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja sekä koulutusterveyskeskukset löytyvät osoitteesta: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus>

Runkokoulutus (1v 3kk)

On tarkoituksenmukaista suorittaa neurologian runkokoulutus (1v 3kk) tk-palvelun jälkeen. (Huomaa, että enintään 50%, eli 3 vuotta, erikoislääkärikoulutuksen koko pituudesta voi suorittaa yliopistosairaalassa). Runkokoulutus on kliinistä palvelua päätoimisessa sairaalalääkärin virassa. Sillä tavoitellaan mm. riittäviä lääkärin perustaitoja ja valmiuksia päivystysneurologiaan. Sisätautipalvelun pituudeksi suositellaan vähintään 6 kk. Muita suositeltavia aloja ovat: mm. psykiatria, neurokirurgia, lastenneurologia, kliininen neurofysiologia, geriatria, fysiatria, akuuttilääketiede ja kuntoutus. Tutkimustyötä kliinisissä neurotieteissä hyväksytään enintään 6 kk, tällöin ei tutkimustyötä hyväksytä eriytyvään koulutukseen. Poikkeuksena on toimiminen valtakunnallisessa tutkijakoulussa, josta hyväksytään ym. lisäksi 3 kk.

Eriytyvä koulutus (4v.)

Eriytyvän koulutuksen pituus on 4v. Neurologian eriytyvää koulutusta tulee suorittaa yo-sairaalan ulkopuolella 12 kk. Suositeltavana tavoitteena on mahdollisimman pitkä yliopistosairaalajakso, eli 3 vuotta.

Poikkeuksena, sovittava henkilökohtaisesti kouluttajan kanssa, neurologian 3v palvelua yo sairaalassa voi korvata yhteensä 1-6 kk valitsemisinaan alla olevissa paikoissa ja vastaavasti suorittaa korvaava neurologia palvelua yo ulkopuolella 1-6 kk.

Poikkeuksena huomioitavat koulutuspaikat:

- neurokirurgia, HUS Töölön sairaala, kouluttaja professori Mika Niemelä,
- neurofysiologia. HUS KNF Meilahden sairaala kouluttaja professori Sampsa Vanhatalo
- vanhuspsykiatria/ neuropsykiatria, HUS psykiatria, kouluttaja professori Hannu Koponen
- neuroradiologia, HUS kuvantaminen, Meilahden sairaala kouluttaja professori Taina Autti

Eriytyvään koulutukseen tai runkokoulutukseen voidaan hyväksyä 6 kuukautta tutkimustyötä erikoistumiskoulutusta tukevilla alueilla eli kliiniset neurotieteet. Tutkimustyön 6 kuukautta voidaan jakaa runkokoulutuksen ja eriytyvän koulutuksen osalle, mutta yhteensä tällöinkin hyväksytään kuitenkin korkeintaan 6 kuukautta tutkimustyötä. Poikkeuksena valtakunnallinen tutkijakoulu, josta hyväksytään ym. lisäksi 3 kk.

Sisällölliset koulutustavoitteet Erikoistuvan on koulutuksen päättyessä kyettävä itsenäisesti vastaamaan seuraavien neurologisten oireiden ja sairauksien tutkimuksesta, hoidosta ja kuntoutuksesta. Koulutustavoitteet jakautuvat kussakin sairaudessa ja oireessa koko hoitopolulle, alkaen päivystyksestä ja akuuttineurologiasta diagnoosiryhmittäin lääkinnälliseen hoitoon ja tehokkaaseen kuntoutukseen ja muuhun pitkäaikaishoitoon.

Oireet

Päänsärky

Kipu

Huimaus

Tajunnan häiriöt

Epilepsia
 Unihäiriöt
 Mielen terveyden häiriöihin liittyvät neurologiset oireet
 Lisääntynyt kallonsisäinen paine
 Halvaukset ja muut neurologiset puutosoireet
 Aivohermojen toimintahäiriöt
 Muistin ja tiedonkäsittelyn (kognitio) oireet
 Liikehäiriöt
 Spinaaliset oireyhtymät
 Aivokuolema

Sairaudet

Verenkiertosairaudet
 Muistisairaudet
 Kasvaimet
 Infektiot
 Demyelinaatiosairaudet
 Ekstrapyramidijärjestelmien sairaudet
 Ääreishermoston sairaudet
 Lihassairaudet ja hermo-lihasliitoksen sairaudet
 Hermoston kehityshäiriöt
 Vammat ja niiden jälkitilat
 Aineenvaihdunnan sairaudet ja yleissairauksiin liittyvät neurologiset oireet
 Neurologiset päihdesairaudet ja neurotoksikologia
 Dementiaa aiheuttavat sairaudet
 Amyotrofinen lateraaliskleroosi ja syringomyelia

Erikoistujan sitoutuminen

Neurologiaan erikoistuvien edellytetään hyväksyvän lähtökohdat:

- Koulutus perustuu säännöllisiin ja dokumentoituihin arviointeihin. Tietojen, taitojen ja asenteiden kehittämiseen perustuvat tavoitteet tulee kirjata ja hyväksyttää kouluttajalla.
- Kouluttaja on kulloisenkin toimipisteen seniorilääkäri (lähiesimies), joka ohjaa erikoistujan päivittäistä työtä. Hänen kanssaan erikoistuja asettaa henkilökohtaiset oppimistavoitteet palvelujakson alussa, jotka arvioidaan jakson lopussa.
- Jokaiselle koulutettava on oltava henkilökohtainen ohjaaja. Perinteiseen tapaan erikoistuja voi halutessaan itse pyytää tehtävään (tutor) jotain professoreista, kliinisistä opettajista tai tehtävän hyväksyneen seniorilääkäriin. Henkilökohtaisen ohjaajan (tutorin) kanssa keskustellaan erikoistujan aloitteesta pari kertaa vuodessa. Muussa tapauksessa ohjaajana toimii yksikön seniorilääkäri.
- Erikoistujan tulee osallistua yksikkönsä toimipaikkakoulutukseen. Jo runkokoulutuksen aikana tulisi lukea suunnitelmallisesti oppimateriaalia ja osallistua kurssimuotoiseen koulutukseen. Keskeistä tukiaineistoa löytyy www.neuroportti.fi.
- Erikoistumistenttiin valmistautuminen kirjallisuuden avulla tulisi jakaa erikoistumisajalle; tällöin oppi iskostuu mieleen käytännön esimerkkien kautta.

On tarkoituksenmukaista, että neurologiaan erikoistuva on vuosittain yhteydessä koulutuksen vastuuhenkilöön.

Neurologian klinikkapalveluun haettaessa huomioidaan mm: tk-palvelun ja runkokoulutuksen suoritus, yliopistosairaalan ulkopuolisen eriytyvän koulutuksen suoritus, hyvät arviot tiedoissa, taidoissa ja asenteissa, teoreettisen kurssimuotoisen koulutuksen laajuus, tieteellinen toiminta, ja kielitaito (suomi ja ruotsi).

Neurologian klinikalla

HYKS neurologian klinikan eriytyvä koulutus suoritetaan klinikan osastoilla, ajanvarauspoliklinikoilla ja päivystyksessä. Kussakin pisteessä koulutus pyritään järjestämään niin yhtäjaksoisesti kuin on mahdollista. Jokaiselle jaksolle on määriteltävä oppimistavoitteet ja saatava palaute.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 5-6 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:

<https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/ammattillinen-jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/koulutuspaikkasopimus>

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus

Teoreettista kurssimuotoista koulutusta on hankittava vähintään 60 tuntia. Koulutus sisältää neurologian erikoisan teoreettisen koulutuksen, jossa perehdytään keskeisiin neurologian alueisiin. Erikoistuva voi käyttää hyväkseen yliopistojen järjestämien kurssien lisäksi neurologian ja sitä lähellä olevien alojen erikoislääkäriyhdistysten koulutustilaisuuksia, joiden sisältö ja laajuus vastaavat Helsingin yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan teoreettisen kurssimuotoisen jatko- ja täydennyskoulutuksen vaatimuksia ja jotka kouluttaja hyväksyy.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen verkkosivuilta:

<https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/erikoislaakari-ja-erikoishammaslaakarikoulutus>.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Johtamisopinnot (10 opintopistettä)

Ks. 4.6. Johtamisopinnot

Nuorisopsykiatria

Vastuhenkilö:

Prof. Mauri Marttunen
 Välskärinkatu 12, PL 590, 00029 HUS
 Puh. (09) 4711, mauri.marttunen@hus.fi

Tavoitteet

Nuorisopsykiatrian erikoislääkärikoulutuksen tavoitteena on antaa erikoistuvalla valmiudet erikoisalansa tehtäviin, moniammatilliseen työhön, ammattitaidon ylläpitämiseen, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmässä toimimiseen ja perehdyttää tieteelliseen tietoon. Koulutuksen suorittaneen lääkärin tulee hallita nuoruusiän psyykinen ja fyysinen kehitys, nuorten psyykkisten häiriöiden epidemiologia, diagnostiikka, etiologia, tutkimus- ja hoitomenetelmät ja nuoren hoitosuhde. Hänen tulee hallita nuorten psyykenlääkehoito ja tuntee nuorten eri psykoterapiamuodot. Hänen tulee tuntee nuorten psykiatrisen hoitojärjestelmän perusteet, hänellä tulee olla perusvalmiudet akuutissa psykiatriassa ja päivystyksessä ja riittävät tiedot psykiatriaan liittyvästä ja muusta nuoria koskevasta lainsäädännöstä. Koulutus toteutetaan v. 2015 säädetyn erikoislääkäriasetuksen mukaisesti. Pyrimme toimimaan eurooppalaisen UEMS:n ohjeiden mukaisesti yleisellä tasolla (<https://www.uems.eu/>).

Koulutukseen hakeutuminen ja koulutusohjelman rakenne

Nuorisopsykiatrian erikoistumiskoulutus voi alkaa lääketieteen lisensiaattitutkinnon jälkeen. Hakijan aikaisempi kokemus ja tieteelliset ansiot lasketaan hyväksi.

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta. Kliininen palvelu koostuu terveyskeskuspalvelusta, runkokoulutuksesta ja eriytyvästä koulutuksesta. Palvelujen muodostaman kokonaisuuden tulee olla riittävän monipuolinen ja toteutua pääsääntöisesti siten, että palvelua yhdessä yksikössä on 6-12 kk. Vähintään puolet kliinisestä palvelusta tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (HUS Jorvin ja Peijaksen sairaanhoitoalueet).

Palvelukokonaisuuden tulee sisältää yhteensä vähintään 6 kk palvelua akuutissa aikuispsykiatriassa, 12 kk osastopalvelua, 12 kk väestövastuullista avohoidon palvelua ja 12 kk psykiatrian alojen päivystystä.

Teoreettinen koulutus käsittää Helsingin yliopiston nuorisopsykiatrian järjestämät seminaarisarjat sekä muun teoreettisen koulutuksen, esimerkiksi tieteellisten seurojen järjestämää koulutusta ja tieteellisiin kongresseihin osallistumista.

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin koulutusvaatimukseen. Erikoistuvan tulee tutustua koulutusvaatimukseen, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystyksen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveystyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyväämääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus> tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja sekä koulutusterveyskeskukset löytyvät osoitteesta: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus>

Runkokoulutus (1 v 3 kk)

Nuorisopsykiatriassa runkokoulutus rakentuu seuraavasti:

Vähintään 6 kk palvelu akuutissa aikuispsykiatriassa, 9 kk palvelu jollakin psykiatrian erikoisalalla (aikuis-, lasten-, nuoriso- ja/tai oikeuspsykiatria). Runkokoulutus suoritetaan pääsääntöisesti yliopistosairaalan ulkopuolisissa koulutuspaikoissa ja ennen eriytyvää koulutusta. Muu psykiatrinen palvelu sisältää sellaista psykiatrista palvelua, joka vastuuhenkilön hyväksymänä vastaa koulutuksellisia päämääriä.

Runkokoulutuksen aikana järjestetään erikoistuvalla koulutusta, joka sisältää aikuis-, lasten-, nuoriso- ja oikeuspsykiatriaa. Tämä tapahtuu yhteistyössä psykiatrian eri alojen kanssa. Runkokoulutuksen päätteeksi suoritetaan psykiatrian aloille yhteinen tentti (Moodlessa).

Runkokoulutuksen suoritettaneella lääkäriä tulee olla perustiedot psykiatrisesta diagnostiikasta, perusvalmiudet toimia lääkäriä akuutissa psykiatriassa ja päivystyksessä, perustiedot psykiatrisesta lääkehoidosta ja psykososiaalisista hoidoista sekä perustiedot psykiatriaan liittyvästä lainsäädännöstä.

Eriytyvä koulutus (4 v) Erikoistuvan siirtyessä eriytyvään koulutukseen vastuuhenkilö arvioi erikoistuvan saavuttamat taidot runkokoulutuksen aikana. Eriytyvä koulutus tapahtuu yliopistollisessa sairaalassa ja/tai sovitussa yliopistosairaalan ulkopuolisissa koulutuspaikoissa. Palvelua yliopistollisessa sairaalassa vaaditaan 1–2 vuotta riippuen ulkopuolisten koulutuspaikkojen koulutusoikeuksien pituudesta. Muu eriytyvä koulutus voidaan suorittaa muussa psykiatrisessa sairaalassa tai psykiatrisessa avohoitopisteessä, jossa on riittävä koulutus ja työnohjaus. Koulutusohjelman ja palvelun tulee olla vastuuhenkilön hyväksymiä. Nuorisopsykiatriassa eriytyvä koulutus on 3–4 vuotta nuorisopsykiatriassa ja 0–12 kk jollakin muulla psykiatrian erikoisalalla.

Nuorisopsykiatrisen palvelun tulee sisältää sekä nuorisopsykiatrista osastopalvelua että väestövastuullista nuorisopsykiatrian avohoidon palvelua. Eriytyvään koulutukseen voi sisältyä 6 kk erikoisalaa koskeva, päätoiminen tutkimustyö ja soveltuvin osin 6 kk palvelua kliinisellä nuoren ruumiilliseen kasvuun ja kehitykseen liittyvällä erikoisalalla (esim. pediatria, lastenneurologia, sisätaudit).

Eriytyvän koulutuksen suoritettuaan lääkäriä tulee tuntee nuorisopsykiatrian tieteellinen perusta, hallita nuoruusiän psyykinen ja fyysinen kehitys, nuorten psyykkisten häiriöiden epidemiologia, diagnostiikka, etiologia, tutkimus-, hoito- ja kuntoutusmenetelmät, ennuste sekä häiriöiden preventio. Hänen tulee hallita nuoren hoitosuhde. Hänen tulee hallita nuorten psykenlääkehoito ja tuntee nuorten eri psykoterapiamuodot. Hänen tulee hallita moniammatillisen työryhmän työskentely ja kyetä toimimaan moniammatillisen työryhmän johtajana. Hänen tulee tuntee nuorten psykiatrinen hoitojärjestelmä.

Työnohjaus: Viikoittain tapahtuvan kliinisen lähiohjauksen lisäksi koulutuksen tulee sisältää vähintään 2 vuotta toimipisteen ulkopuolisen antamaa säännöllistä työnohjausta.

Toimipaikkakoulutus: Käytännön työtä täydentävät säännölliset toimipaikkakoulutustilaisuudet, jotka syventävät tietämystä erikoisalasta. Koulutus sisältää luentoja, seminaareja, potilaskokouksia ja henkilökohtaista opetusta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2-5 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä: <https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/ammattillinen-jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/koulutuspaikkasopimus>

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (40 + 40 tuntia)

Teoreettisen kurssimuotoisen koulutuksen määrä on 80 tuntia. Näistä tunneista suoritetaan runkokoulutuksen aikana 40 tuntia ja eriytyvän koulutuksen aikana 40 tuntia. Teoreettiseksi kurssimuotoiseksi koulutukseksi voidaan hyväksyä Helsingin yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan erikoislääkärikoulutuksen hyväksymät psykiatrian alan koulutukset sekä alaa koskevat ulkomaiset ja kansainväliset kokoukset ja kongressit, jotka vastuuprofessori on hyväksynyt.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet Koulutus sisältää ja edellyttää lähikouluttajan säännöllistä ohjausta yleensä viikon, vähintään kahden viikon välein. Tapaamisissa seurataan erikoistuvan kliinisen työn ja koulutuksen toteutumista sekä erikoistuvan edistymistä. Koulutuksen vastuuhenkilö seuraa erikoistuvan oppimisprosessia vuosittain. Lokikirjan / koulutuskortin (Moodle) pohjalta tarkastellaan koulutuksen etenemistä: kliinistä työtä, taitojen kehittymistä, teoreettista osaamista ja erikoistuvan asennoitumista potilaisiin, potilaiden vanhempiin ja muihin omaisiin, työtovereihin, kykyä moniammatilliseen työskentelyyn sekä hallinnollisiin ja johtamistehtäviin. Erikoistumisen aikana toteutetaan vastaanoton arviointi. Erikoistuvalla edellytetään tärkeimpien diagnostisten instrumenttien hallinnan osoittamista.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen verkkosivuilta: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/erikoislaakari-ja-erikoishammaslaakarikoulutus>.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Johtamisopinnot (10 opintopistettä)

Ks. 4.6. Johtamisopinnot

Oikeuslääketiede

Vastuhenkilö:

Professori Antti Sajantila

Oikeuslääketieteen laitos, PL 40 (Kytösuontie 11), 00014 Helsingin yliopisto

puh. 0400-605205, antti.sajantila@helsinki.fi

Tavoitteet

Helsingin yliopiston oikeuslääketieteenlaitos antaa erikoislääkärikoulutusta, jonka tavoitteena on monipuolisesti sivistynyt ja ammattimaisesti koulutettu oikeuslääketieteen erikoislääkäri. Koulutuksen loputtua koulutettava hallitsee erikoisalansa suvereenisti ja pystyy palvelemaan oikeuslääkinnän ja oikeuslääketieteen kansallisissa ja kansainvälisissä tehtävissä itsenäisesti oikeuslääkärinä tai moniammatillisen työryhmän jäsenenä. Tähän päästään takaamalla erikoistumisaikana monipuoliseen opetukseen, käytännöntyöskentelyyn ja tieteelliseen tutkimukseen perustuva kokemus oikeuspatologian, oikeustoksikologian, oikeusbiologian ja kliinisen oikeuslääketieteen aloilla. Kaikesta opetuksesta ja kertyneestä kokemuksesta pidetään lokikirjaa, joka auttaa opettajaa ja opiskelijaa kartoittamaan erikoistumisaikana kertyneen kokemuksen.

Koulutuksen jälkeen erikoistuvalla tulee olla perustiedot ja käsitys: – erityyppisistä kuolinmekanismeista ja niiden tutkintaan liittyvistä seikoista – kuolemaan johtaneiden ilmiöiden syy-seuraussuhteista – vammamekanismeista, vammojen iän arvioinnista – erityyppisten vammojen vaikeusasteesta – kuolinajan määrittämisestä – henkilöntunnistuksesta ja suuronnettomuuksien uhrintunnistoiminnasta – oikeushammaslääketieteestä ja oikeusantropologiasta – elävien henkilöiden oikeuslääketieteellisestä tutkimisesta – oikeuslääketieteen ja patologian tutkimusmenetelmistä – terveydenhuollon valvontajärjestelmistä, lääkintälainsäädännöstä sekä olla valmius: – yhteistyöhön viranomaistahojen kanssa (poliisi, oikeuslaitos ym.) – yhteistyöhön kliinisten alojen kanssa, erityisesti kirurgia (thorax-, verisuoni-, neurokirurgia, traumatologia ja ortopedia), kardiologia, pediatria, gynekologia – osallistua konsultaatioihin ja koulutukseen – osallistua valvontatehtäviin – osallistua käytännön hallinnollisiin tehtäviin.

Koulutusohjelman rakenne

Koulutusohjelman kokonaispituus on 5 vuotta.

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin koulutusvaatimuksiin. Erikoistuvan tulee tutustua koulutusvaatimuksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveystyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyvääsmääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus> tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla

voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja sekä koulusterveyskeskukset löytyvät osoitteesta: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus>

Runkokoulutus (1 v – 1v 3 kk)

Runkokoulutus tapahtuu oikeuspatologian ja patologian alalla, josta vähintään 6 kk tulee suorittaa patologian yksikössä. Runkokoulutus nivoutetaan patologian koulutusohjelman sisältöön siten, että molempien alojen erikoistuville järjestetään yhteisiä koulutustilaisuuksia. Runkokoulutuksen aikana oikeuslääketieteeseen erikoistuvan tulisi saada riittävä perehtyneisyys oikeuspatologian ja patologian alaan, sen menetelmiin ja teknisiin kysymyksiin sekä patologis-anatomiseen makroskooppiseen ja mikroskooppiseen diagnostiikkaan. Lisäksi henkilökohtaisessa koulutussuunnitelmassa rakennetaan molempien alojen rajakysymysten koulutuskokonaisuus ja siihen kuuluu osallistuminen molempien laitosten laitostutukseen sekä soveltuvin osin muiden laitosten koulutukseen. Päätoimisen tutkijan työ soveltuminen arvioidaan tapauskohtaisesti, tässä noudatetaan erikoislääkärikoulutuksen yleisiä periaatteita.

Eriytyvä koulutus (3v – 3 v 6 kk)

Eriytyvä koulutus tapahtuu yliopiston oikeuslääketieteen yksikössä tai soveltuvin osin Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksessa (THL), kuitenkin niin, että vähintään 2.5 vuotta palvelusta tehdään yliopistossa. Palveluun THL:ssä tapahtuu pääsääntöisesti eriytyvän koulutuksen lopussa.. Eriytyvän koulutuksen aikana erikoistuva suorittaa ohjatusti vuosittain 175 oikeuslääketieteellistä ruumiinavausta, osallistuu kliinisen oikeuslääketieteen päivistystoimintaan vähintään 4 kertaa kuukaudessa, yksikön sisäiseen koulutukseen ja muuhun toimintaan (esimerkiksi lääketieteen perusopetukseen). Eriytyvän koulutuksen aikana erikoistuvan on saatava teoreettinen ja käytännöllinen perehtyneisyys oikeuslääketieteen eri osa-alueisiin, opittava hyvä lausuntotekniikka ja saatava valmius lääketieteen ja muun yhteiskunnan eri tahojen kanssa tapahtuvaan yhteistyöhön. Erikoistuvan on saatava teoreettinen ja käytännöllinen valmius seuraavien oikeuslääketieteen osa-alueiden osalta:

A. Oikeuspatologian osa-alue:

Obduktiotekniikoiden ja tarvittavien lisätutkimuksien ja erityistutkimusten hallinta, makroskooppinen ja mikroskooppinen diagnostiikka sekä lausuntotekniikka ja kuolintodistusten laatiminen. Ohjatusti suoritettavien oikeuslääketieteellisten ruumiinavausten on edustettava ainakin seuraavanlaisia tapauksia:

1. yllättävät, äkilliset, sairausperäiset kuolemat
 - 1.1. sydänperäiset äkkikuolemat
 - 1.2. keskushermostoperäiset äkkikuolemat
 - 1.3. lasten luonnolliset kuolemat ja kätkytkuolemat
 - 1.4. muut äkilliset tautikuolemat
2. tapaturmaiset kuolemat
 - 2.1. liikennetapaturmat
 - 2.2. lasten tapaturmat
 - 2.3. työtapaturmat
 - 2.4. muut tapaturmat
3. itsemurhat
4. henkirikokset
5. lääketieteelliseen hoitoon ja toimenpiteisiin liittyvät kuolemat
6. ammattitautikuolemat
7. toksikologinen oikeuspatologia

B. Oikeuslääketieteelliset laboratoriotutkimukset

1. oikeustoksikologian osa-alue
2. geneettiset laboratoriotutkimukset
3. biokemialliset laboratoriotutkimukset
4. histologiset menetelmät
5. laboratoriotutkimuksiin liittyvät näytteenotto tekniikat ja ”chain-of-custody”
6. laboratoriotutkimusten tulosten tulkinta

C. Kliinisen oikeuslääketieteen osa-alue:

1. liikennelääketiede
2. seksuaalinen oikeuslääketiede
3. vamma tutkimukset
4. henkirikosten ja muun väkivallan tekojen tapahtumapaikkatutkinta

D. Valvontatehtäviin perehtyminen:

1. kuolintodistusten valvonta
2. kantelut
3. muut valvontatehtävät

E. Asiantuntijatehtäviin perehtyminen:

1. asiantuntijalausunnot
2. oikeudenkäyntiasiat
3. vakuutusasiat
4. liikenneonnettomuuksien tutkijalautakunnan toiminta

F. Oikeuslääketieteen laatujärjestelmät:

1. Oikeuslääketieteellisen ruumiinavaustoiminnan laatujärjestelmät
2. Oikeuslääketieteellisten laboratoriotuotoimintojen laatujärjestelmät
3. Helsingin yliopiston laatujärjestelmät

Osa-alueista A-F järjestetään välitentti, jotka tulee suorittaa ennen valtakunnalliseen tenttiin menoa.

Välitenttien sisältö annetaan opiskelijalle vähintään kuukautta ennen tenttiä. Välitentit voivat olla suullisia tai kirjallisia. Välitenttiin osallistuvat vastuukouluttajan lisäksi muita kouluttajia tai asiantuntijoita.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentää säännöllinen ohjattu toimipaikkakoulutus, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään noin 15 tuntia lukukaudessa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:

<https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/ammattillinen-jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/koulutuspaikkasopimus>

Teorettinen kurssimuotoinen koulutus (60 tuntia)

Vähintään 60 tuntia. Opintosuoritusten soveltuvuus on sovittava koulutusohjelman vastuuhenkilön kanssa ja niissä noudatetaan erikoislääkärikoulutuksen pysyväismääräyksiä.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Opintojen eteneminen kirjataan erikoistuvan lääkärin lokikirjaan.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen verkkosivuilta:

<https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/erikoislaakari-ja-erikoishammaslaakarikoulutus>.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Johtamisopinnot (10 opintopistettä)

Ks. 4.6. Johtamisopinnot

Oikeuspsykiatria

Vastuhenkilö: Professori Nina Lindberg
 Psykiatriakeskus, Välskärinkatu 12, PL 590, 00029 HUS
 puh: 09-4711; sähköposti: nina.lindberg@hus.fi

Tavoitteet

Oikeuspsykiatrian erikoislääkärikoulutuksen tavoitteena on antaa erikoistuvalla valmiudet erikoisalansa tehtäviin, kehittämiseen ja suunnitteluun, moniammatilliseen yhteistyöhön, ammattitaidon ylläpitämiseen, yhteiskunnallisissa palvelujärjestelmissä toimimiseen sekä hoidon tulosten arvioimiseen tieteellisin menetelmin.

Koulutuksen jälkeen erikoistuvalla tulee olla perustiedot ja valmiudet yleisessä oikeuspsykiatriassa, rikosoikeudellisessa oikeuspsykiatriassa, hallinnollisessa oikeuspsykiatriassa sekä siviilioikeudellisessa oikeuspsykiatriassa. Oppimistavoitteet on määritelty yksityiskohtaisesti valtakunnallisessa oikeuspsykiatrian erikoisan tiedollisessa ydinainesanalyysissä: <http://blogs.helsinki.fi/oikeuspsykiatria-erikoistuminen/ydinainesanalyysi/>

Koulutukseen hakeutuminen ja koulutusohjelman rakenne

Oikeuspsykiatrian erikoistumiskoulutus voi alkaa lääketieteen lisensiaattitutkinnon jälkeen. Hakijan aikaisempi kokemus ja tieteelliset ansiot lasketaan hyväksi. Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin ja Peijaksen sairaalat).

Kliininen palvelu koostuu terveyskeskuspalvelusta, runkokoulutuksesta ja eriytyvästä koulutuksesta. Palvelujen muodostaman kokonaisuuden tulee olla riittävän monipuolinen ja toteutua pääsääntöisesti siten, että palvelua yhdessä yksikössä on 6-12 kk. Saatuaan opinto-oikeuden koulutusohjelmaan lääkärin tulee neuvotella koulutuksen vastuuhenkilön kanssa koulutuksen käytännön toteutumisesta. He vahvistavat yhdessä erikoistuvan lääkärin henkilökohtaisen koulutussuunnitelman ja sopivat runkokoulutuksen toteuttamisesta runkokoulutusosaston vastuuhenkilön kanssa.

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin koulutusvaatimuksiin. Erikoistuvan tulee tutustua koulutusvaatimuksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveytyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyväismääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus> tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla

voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja sekä koulusterveyskeskukset löytyvät osoitteesta: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus>

Runkokoulutus (1 v 3 kk)

Psykiatrian erikoisalojen runkokoulutuksesta vastaa Prof. Erkki Isometsä, Puh.(09) 47163728, erkki.isometsa@hus.fi

Runkokoulutus rakentuu seuraavasti: 6 kk palvelu akuutissa aikuispsykiatriassa ja 9 kk jotain psykiatrian erikoisalaa, eli psykiatria, lastenpsykiatria, nuorisopsykiatria ja/tai oikeuspsykiatria. Yhteinen runko-osa suoritetaan pääsääntöisesti ennen eriytyvää koulutusta. Runkokoulutuksen sisältö: Koulutusohjelman tulee sisältää vähintään 6 kk palvelua akuutissa aikuispsykiatriassa sisältäen akuutisti sairaiden potilaiden hoitoa. Muun psykiatrisen palvelun tulee sisältää sellaista psykiatrista palvelua, joka vastuuhenkilön hyväksymänä vastaa koulutuksellisia päämääriä. Runkokoulutuksen aikana järjestetään erikoistuvalla koulutusta, joka sisältää sekä aikuis-, lasten-, nuoriso- ja oikeuspsykiatria. Tämä tapahtuu yhteistyössä psykiatrian eri alojen kanssa. Runkokoulutukseen liittyy kirjallinen kuulustelu psykiatrian peruskäsitteistöstä ja runkokoulutuksen aikana omaksutuista tiedoista ja taidoista. Kuulusteluja järjestetään vuosittain. Runkotentti koskee 1.8.2014 ja sen jälkeen opinto-oikeuden saaneita erikoistuvia.

Eriytyvä koulutus (4 v)

Eriytyvä koulutus tapahtuu yliopistollisessa sairaalassa HYKS psykiatrian Kellokosken sairaalan psykoosi- ja oikeuspsykiatrian linjan osastoilla 10, 20 ja 30, oikeuspsykiatrian poliklinikoilla sekä HYKS psykiatrian nuorisopsykiatrian linjan vaikeahoitoisten lasten ja nuorten osastolla 19. Muu eriytyvä koulutus voidaan suorittaa muussa psykiatrisessa sairaalassa tai psykiatrisessa avohoitopisteessä, jossa on riittävä koulutus ja työnohjaus. Koulutusohjelman ja palvelun tulee olla vastuuhenkilön hyväksymiä. Eriytyvään koulutukseen voi sisältyä 6 kk erikoisalaa koskevaa, päätoimista tutkimustyötä (12 kk mikäli tutkimustyö kehittää oikeuspsykiatrian alan kliinisiä taitoja) ja soveltuvin osin 6 kk palvelua muulla kliinisellä erikoisalalla (esim. neurologia). Työskentely psykiatrisessa vankisairaalassa, valtion mielisairaaloissa ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) oikeuspsykiatrisessa yksikössä voidaan yksilökohtaisesti hyväksyä osaksi eriytyvää koulutusta. Erikoistuvan tulee tehdä noin 10 mielentilatutkimusta oikeuspsykiatrian erikoislääkärin ohjauksessa.

Työnohjaus

Viikoittain tapahtuvan kliinisen lähiohjauksen lisäksi koulutuksen tulee sisältää vähintään 2 vuotta toimipisteen ulkopuolella tapahtuvaa säännöllistä työnohjausta.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2-5 tuntia viikossa.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (runkokoulutus 40 tuntia + eriytyvä koulutus 40 tuntia)

Teoreettiseksi koulutukseksi voidaan hyväksyä yliopistojen, Suomen Psykiatriyhdistyksen, Suomen Lastenpsykiatriyhdistyksen, Suomen Nuorisopsykiatriyhdistyksen ja muiden tieteellisten seurojen järjestämät koulutustilaisuudet sekä alaa koskevat kansainväliset kokoukset ja kongressit, jotka koskevat oikeuspsykiatrian alaa.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Koulutus sisältää ja edellyttää lähikouluttajan säännöllistä ohjausta yleensä viikon, vähintään kahden viikon välein. Koulutuksen vastuuhenkilö seuraa erikoistuvan oppimisprosessia.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen verkkosivuilta:

<https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/erikoislaakari-ja-erikoishammaslaakarikoulutus>.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Johtamisopinnot (10 opintopistettä)

Ks. 4.6. Johtamisopinnot

Ortopedia ja traumatologia

Vastuhenkilö:

Prof. Teppo Järvinen
Töölön sairaala, Topeliuksenkatu 5,
PL 266, 00029 HUS
teppo.jarvinen@helsinki.fi

Tavoitteet

Koulutuksen tavoitteena on, että erikoistuva koulutusohjelman päätyttyä ja valtakunnallisen kuulustelun suoritettuaan on omaksunut sellaiset ajanmukaiset teoreettiset tiedot ja käytännön taidot, että hän pystyy itsenäiseen työskentelyyn ortopedian ja traumatologian erikoislääkärinä.

Tavoitteiden kuvaus

Erikoistuvan edellytetään koulutusohjelman puitteissa omaksuvan seuraavat tiedot ja taidot:

- tuntee tapaturmapotilaan diagnostiikka ja pystyä johtamaan traumatologista diagnoosiprosessia yhteistyössä muiden erikoisalojen edustajien kanssa
- pystyä laatimaan yksilöllinen tapaturmapotilaan hoitosuunnitelma ja kyetä perustelemaan se potilaalle tai hänen omaisilleen
- pystyä toteuttamaan traumatologiaan liittyvät päivystysluonteiset ja elektiiviset toimenpiteet sekä leikkaukset erillisen lokikirjan asettamien vaatimusten mukaisesti
- osata traumapotilaan postoperatiivinen hoito ja tehohoidon pääpiirteet sekä yleensäkin leikkauksen jälkeiseen jälkiseurantaan ja -hoitoon liittyvät menetelmät
- hallita ortopedisten sairauksien ja tautien diagnosointi
- hallita ortopedisten sairauksien ja tautien leikkaushoito erillisen lokikirjan asettamien vaatimusten mukaisesti
- hallita ortopedian ja traumatologian alan kehittäminen työpaikallaan, sekä kyetä antamaan ortopedian ja traumatologian alan jatko- ja täydennyskoulutusta eri henkilöstöryhmille
- tuntee alaan liittyvä lainsäädäntö
- tuntee sairaalahallintoon ja -talouteen liittyvät toimintaperiaatteet
- osata johtaa ortopedistraumatologista hoitoyksikköä yhdessä muiden henkilöryhmien edustajien kanssa.

Koulutusohjelman rakenne

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin, Peijaksen ja Kätilöopiston sairaalat).

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin koulutusvaatimuksiin. Erikoistuvan tulee tutustua koulutusvaatimuksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään**

terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveystyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyväismääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus> tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja sekä koulutusterveyskeskukset löytyvät osoitteesta: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus>

Runkokoulutus (2 v 3 kk)

Ks. [kirurgian alojen runkokoulutus](#)

Eriytyvä koulutus (3 v)

Eriytyvä koulutus 3 v. Palvelua 3 vuotta ortopedian ja traumatologian alalla pääsääntöisesti yliopistosairaalassa. Erillisen sopimuksen perusteella voidaan eriytyvän vaiheen koulutukseen hyväksyä korkeintaan 6 kk koulutusta muussa kuin yliopistosairaalassa. Tällaisia sairaaloita ovat ne keskussairaalat, joiden kanssa yliopisto on tehnyt erillisen koulutussopimuksen sekä Sairaala Orton. Koulutusohjelman vastuuhenkilö tekee päätöksen eriytyvän vaiheen koulutuksen hyväksymisestä keskusteltuaan koulutettavan kanssa.

Koulutukseen sisältyy säteilysuojelukoulutus (STUK, säteilyturvakeskuksen ohjeistus 1.7 http://www.stuk.fi/julkaisut_maaraykset/viranomaisohjeet/fi_FI/stohjeet/).

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2–5 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä: <https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/ammattillinen-jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/koulutuspaikkasopimus>

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (80 tuntia + runkokoulutus 60 tuntia)

Teoreettista koulutusta vaaditaan 80 tuntia. Teoreettiseksi koulutukseksi luetaan tiedekunnan hyväksymät:

- kotimaiset OT -erikoisalan tai sitä läheisesti sivuavat koulutustilaisuudet, esim. Suomen Ortopediyhdistyksen kokouksiin sisältyvät tieteelliset ohjelmat,
- ulkomaisten OT -alan yhdistysten koulutustilaisuudet.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Seurannan välineenä käytetään lokikirjaa, jonka avulla voidaan seurata koulutuksen etenemistä ja joka samalla toimii välineenä laadunvarmistuksessa.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen verkkosivuilta: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/erikoislaakari-ja-erikoishammaslaakarikoulutus>.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Johtamisopinnot (10 opintopistettä)

Ks. 4.6. Johtamisopinnot

Patologia

Vastuhenkilö: Professori Olli Cárpen

Tavoitteet

Annetaan erikoistuvalla tarvittavat teoreettiset ja käytännön valmiudet, että hän erikoislääkärinä toimiessaan tuntee tautien patofysiologian ja hallitsee diagnostisen toiminnan patologian keskeisimmillä alueilla. Tämä edellyttää:

- kykyä itsenäisesti tulkita histologisia ja sytologisia näytteitä
- kykyä itsenäisesti tulkita histologisia ja sytologisia pikanäytteitä
- kykyä itsenäisesti suorittaa ruumiinavauksia ja tulkita niiden makroskooppisia ja mikroskooppisia löydöksiä
- riittäviä tietoja elektronimikroskopian, (immuno)histokemian ja molekyylibiologian mahdollisuuksista ja rajoituksista diagnostisina apuvälineinä
- kykyä ohjata patologian laboratorion käytännön toimia
- kykyä järjestää ja johtaa kliinispatologisia kokouksia.

Lisäksi erikoistuvalla edellytetään käytännön toiminnan kannalta riittäviä tietoja terveydenhuollon organisaatiosta, suunnittelusta, hallinnosta ja etiikasta. Terveydenhuollon lainsäädäntö on tunnettava soveltuvien osien, esim. kuolemansyyn selvitystä ja ihmiskudosten käsittelyä koskevat säädökset.

Koulutusohjelman rakenne

Koulutusohjelman kokonaispituus on 5 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin, Peijaksen ja Kätilöopiston sairaalat).

Lääketieteellisen tiedekunnan tiedekuntaneuvosto on kuitenkin myöntänyt poikkeuksen yliopistosairaalan ulkopuolella tehtävään koulutusaikaan ajalle 1.10.2011 – 30.9.2014 ja 26.10.2016-25.10.2019.

Poikkeuspäätös tarkoittaa käytännössä sitä, että **yliopistosairaalassa suoritettuja palveluja voidaan hyväksi lukea erikoislääkärin tutkintoon enemmän kuin puolet koulutusajasta**. Ks. lisätietoja erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen verkkosivuilta:

<https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/erikoislaakari-ja-erikoishammaslaakarikoulutus>

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin koulutusvaatimuksiin. Erikoistuvan tulee tutustua koulutusvaatimuksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveystyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyväismääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus> tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja sekä koulutusterveyskeskukset löytyvät osoitteesta: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus>

Runkokoulutus (3 kk)

Runkokoulutus järjestetään yhteistoiminnassa oikeuslääketieteen laitoksen kanssa. Se sisältää alusta lähtien obduktiot sekä leikkaus- ja tuorenäytteiden käyntiinpanon. Vaadittava tekninen perehdytyskoulutus annetaan yhteisesti Hjelt-instituutin Oikeuslääketieteen osaston ja HUSLAB:n patologian osaston toimesta siten, että kullekin erikoistuvalla osoitetaan henkilökohtainen tutor senioriassistenttien joukosta ja perustekniikoista järjestetään teoreettisena kurssimuotoisena koulutuksena vuosittain toistuva luento- ja demonstraatio- ja (jota voidaan käyttää myös syventävien opintojen osiona). Perusjakson jälkeen erikoistuva osallistuu aluksi helpompina, vähitellen monipuolistuvien histologisten näytteiden tutkimukseen ja perehtyy jääleiketutkimuksiin ensin henkilökohtaisen tutorinsa kanssa tämän vuoroilla, ja kokemuksen karttuessa etupäivystäjänä. Histologisten näytteiden ja jääleikepäivystyksen vastuulliset kouluttajat/konsultit määrätään normaalin seniorikierron puitteissa. Runkokoulutus voidaan suorittaa myös keskussairaaloissa, jolloin oikeuslääketieteen osioiden suorituksesta tulee sopia erikseen. Tämä tehdään yksilöllisen koulutussuunnitelman mukaan, jossa on myös määriteltävä ohjatun työpaikkakohtaisen sekä teoreettisen kurssimuotoisen koulutuksen järjestelyt.

Eriytyvä koulutus (4 v)

Koulutus tapahtuu HUSLAB:n patologian osaston sairaalalääkärin virassa tai Helsingin yliopiston patologian tutkijatohtorille osoitetussa saman yksikön sairaalalääkärin sivuvirassa. Sairaalalääkärin virassa tapahtuu pääsääntöisesti koko runkokoulutus, kun taas tutkijatohtorin sivuvirkaan edellytetään jo opetustehtäviin tarvittavaa kokemusta käytännön työssä ja siihen sisältyy myös tutkimusvelvoite. Eriytyvästä koulutuksesta tulee 2 vuotta suorittaa yliopistollisen keskussairaalan ulkopuolella erillisen koulutuspaikkasopimuksen perusteella. Eriytyvään koulutukseen kuuluvat myös normaalit vuorolistan mukaiset tehtävät ja meeting -toiminta vastuullisena tapausten esittelijänä.

Tähän vaiheeseen rakennetaan painotettuja näytetutkimuksia sisältävät, patologian erityisalueita kattavat blokkijaksot, joita ovat:

- hematopatologia
- ihopatologia
- gastroenterologinen patologia
- neuropatologia,
- gynekologinen patologia
- pediatrien patologia
- pään ja kaulan patologia
- luuston ja pehmytkudosten patologia
- keuhkopatologia
- urogenitaalipatologia
- sytologia.

Blokkijaksoissa seniorikonsultti vastaa näiden alojen kliinisestä toiminnasta vastuullisena kouluttajana. Hän myös antaa jakson päätyttyä merkinnän hyväksyttävistä taidoista. Seniorikonsulttien tehtävänä on myös huolehtia näyttemateriaalin kattavuudesta esim. malliarkistojen ja seminaarinäytteiden avulla.

Eriytyvän koulutuksen viimeisen 6 kk jaksolla järjestetään mahdollisuus valinnaisiin osuuksiin. Ne sisältävät kiertomahdollisuudet klinikassa sellaisilla patologian alueilla jossa tällaisilla kokemuksella on erityinen paino. Niitä ovat esimerkiksi ihopatologia, pediatriinen patologia ja gynekologisen syövän varhaisdiagnostiikka. Tällaisia osioita on tarpeen kehittää kliinisen yhteistyön puitteissa mahdollisuuksien mukaan enemmänkin.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2–5 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:

<https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/ammattillinen-jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/koulutuspaikkasopimus>

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (60 tuntia)

Teoreettinen opetus koostuu patologian erikoisalan opinnoista, joiden laajuus on vähintään 60 tuntia. Patologiaan liittyvä teoreettinen koulutus järjestetään kaikkien korkeakoulujen patologian laitosten tai yksiköiden välisenä yhteistyönä. Tämä pyritään toteuttamaan 1–2 päivää kestävinä intensiivikursseina 2–3 kertaa vuodessa. Kurssit uusitaan n. 3 vuoden välein. Ne järjestetään vuorotellen Helsingissä, Kuopiossa, Oulussa, Tampereella ja Turussa, joilla paikkakunnilla olevaa erikoisasiantuntemusta pyritään käyttämään hyväksi käsiteltäessä patologian keskeisiä osa-alueita. Teoreettiseen jatkokoulutukseen hyväksytään myös IAP:n (International Academy of Pathology) Suomen osaston kokousten yhteydessä järjestettävät preparaattiseminaarit.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Opintojen eteneminen kirjataan lokikirjaan. Erikoistuvan suositellaan osallistuvan koko erikoistumiskoulutuksensa ajan vuosittaiseen Europals tenttiin: (<http://www.eapcp.org/Europals/europals.htm>; <http://www.pathxl.com/europals/>). Europals on kaikille euroopassa patologiaan erikoistuville tarkoitettu testi, joka perusteella erikoistuva saa käsityksen oman ammattitaitonsa kehittymisestä ja tasosta suhteessa muihin erikoistuviin ja valmiisiin erikoislääkäreihin. Suositeltavaa on, että erikoistuva kirjaa Europals-tentin tuloksensa lokikirjaansa.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen verkkosivuilta: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/erikoislaakari-ja-erikoishammaslaakarikoulutus>.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Johtamisopinnot (10 opintopistettä)

Ks. 4.6. Johtamisopinnot

Perinnöllisyyslääketiede

Vastuhenkilö: Prof. Kristiina Aittomäki,
Kliinisen genetiikan yksikkö,
PL 160 (Meilahdentie 2), 00029 HUS,
puh. (09) 471 72187 / 050 427 1406, kristiina.aittomaki@hus.fi

Tavoitteet

Kyetäkseen toimimaan perinnöllisyyslääkärinä erikoistuvan tulee omaksua seuraavat tiedot ja taidot:

- Osata ihmisen perimän rakenne ja perimän muutosten vaikutus sairauksien syntyyn
- Hallita perinnöllisten sairauksien, synnynnäisten rakennepoikkeavuuksien ja oireyhtymien kliininen diagnostiikka ja siinä käytettävät menetelmät, kirjallisuus ja tietokannat.
- Hallita periytymistavat ja periytyvyyden arviointi sekä pystyä tekemään niiden edellyttämät sukuselvitykset ja tähän perustuen kyetä antamaan perinnöllisyysneuvontaa.
- Hallita genetiikan diagnostiset laboratorion menetelmät (syto- ja molekyyli-genetiikka) siten, että osaa soveltaa niitä potilasdiagnostiikassa ja pystyy toimimaan genetiikan laboratorion vastuulääkärinä.
- Tuntee sikiö- ja alkiodiagnostiikan menetelmät ja käytännöt Suomessa.
- Ymmärtää sairauden periytyvyyteen liittyviä kysymyksiä potilaan, perheen ja suvun näkökulmasta, osatakseen auttaa ja tukea heitä ratkaisuisaan.
- Tuntee alaa koskeva lainsäädäntö sekä perinnöllisyyslääketieteen keskeiset eettiset kysymykset ja periaatteet ja osata työssään toteuttaa näitä periaatteita.
- Osata toimia alan asiantuntijana moniammatillisessa yhteistyössä sekä muiden lääkäreiden, terveydenhuoltoalan henkilökunnan ja väestön koulutuksessa ja opastuksessa.
- Tuntee lääketieteellisen genetiikan tutkimuksen ajankohtainen tila ja pystyä tekemään alan tieteellistä tutkimusta.

Koulutusohjelman rakenne

Koulutusohjelman kokonaispituus 5 vuotta.

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin koulutusvaatimukseen. Erikoistuvan tulee tutustua koulutusvaatimukseen, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveystyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyvää määrääyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus> tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää

koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveysteskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveysteskuspalvelun ohjeet ja lokikirja sekä koulusterveysteskuskeskukset löytyvät osoitteesta: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus>

Erikoistumiskoulutus (4 v 3 kk)

Perinnöllisyyslääketieteen koulutus sisältää kliinistä potilastyötä HUS:in Kliinisen genetiikan yksikössä ja Sikiölääketieteen keskuksessa sekä lääketieteelliseen genetiikkaan liittyvää laboratoriopalvelua HUSLAB Genetiikan laboratoriossa. Koulutus jakautuu siten, että kliinistä potilastyötä perinnöllisyyslääketieteen yksikössä tulee olla vähintään 33 kk, josta sikiödiagnostiikkaa vähintään 3 kk. Lääketieteellisen genetiikan alaan liittyvää laboriodiagnostiikkaa tulee tehdä yhteensä 6–12 kk. Laboratoriopalvelun tulee sisältää sekä sytogenetiikkaa että molekyyli-genetiikkaa ja koko genomien kattavia menetelmiä ja niiden analytiikassa käytettävien tietokantojen käyttöä. Koulutukseen sisältyy 6 kk vapaavalintaista palvelua, jota suositellaan suoritettavaksi erikoistumiskoulutusta tukevilla aloilla kuten esimerkiksi lastentaudit, lasten neurologia, neurologia, sisätaudit tai onkologia.

Perinnöllisyyslääketieteen koulutusohjelmassa on neljä koulutusvirkaa, jotka kaikki ovat päätoimisia erikoistuvan lääkärin virkoja. Osa-aikaisesti suoritettu palvelu hyväksytään kliiniseksi tai laboratoriokoulutukseksi henkilökohtaisen koulutussuunnitelman mukaan. Osa-aikaisesti suoritettua kliinistä palvelua hyväksytään erikoislääkärikoulutukseksi korkeintaan sama määrä kuin toimittaessa kokopäiväisesti 1 vuosi. Tieteellisestä työskentelystä Suomessa tai ulkomailla, esim. väitöskirjatutkimuksesta, jonka aihe ja menetelmät liittyvät kiinteästi lääketieteelliseen genetiikkaan, voidaan hyväksyä korkeintaan 6kk erikoislääkärikoulutuksen vapaavalintaiseksi osaksi tai vaihtoehtoisesti osaksi laboratoriokoulutusta koulutusvastaavan päätöksellä. Hyväksyttävästä koulutuksesta on syytä neuvotella erikoislääkärikoulutuksesta vastaavan kanssa.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet ja potilaskokoukset, joiden tarkoituksena on toimia aktiivisina koulutustapahtumina sekä syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2–4 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:

<https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/ammattillinen-jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/koulutuspaikkasopimus>

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (100 tuntia)

Genetiikan tutkimuksen nopean kehityksen vuoksi teoreettisella koulutuksella on erityisen suuri merkitys perinnöllisyyslääketieteessä. Teoreettisen koulutuksen tulee sisältää mahdollisimman paljon genetiikan laaja-alaisia jatkokoulutustapahtumia (yksittäisten luentojen ja esitelmien sijasta) kuten Euroopan lääketieteellisen genetiikan koulu (European School of Medical Genetics) tai osallistuminen ulkomaiseen kongressiin vähintään kerran koulutusjakson aikana, esimerkiksi American Society of Human Genetics ja European Society of Human Genetics kokoukset.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Arvioinnissa pyritään noudattamaan tiedekunnan hyväksymiä periaatteita. Arviointi suoritetaan koulutusjakson aikana vuosittain. Perinnöllisyyslääketieteessä sekä erikoistuvien että kouluttajien määrä on pieni, mikä edesauttaa hyvän henkilökohtaisen kontaktin muodostumista kouluttajan ja erikoistuvan välille. Samaan suuntaan vaikuttaa se, että valtaosa koulutuksesta tapahtuu samassa yksikössä. Erikoisalan koulutuksessa oleville lääkäreille pyritään lisäksi löytämään henkilökohtainen tutor.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen verkkosivuilta:
<https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/erikoislaakari-ja-erikoishammaslaakarikoulutus>.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Johtamisopinnot (10 opintopistettä)

Ks. 4.6. Johtamisopinnot

Plastiikkakirurgia

Vastuhenkilö:

Professori Erkki Tukiainen
Plastiikkakirurgian klinikka, Töölön sairaala
Topeliuksenkatu 5, PL 266, 00029 HUS
Puh. (09) 471 87468, erkki.tukiainen@hus.fi

**Plastiikkakirurgian erikoistumisen koulutusvaatimukset kaikissa Suomen koulutusyksiköissä
Laadittu lyhentäen eurooppalaisista erikoislääkärien koulutusvaatimuksista**
(www.ebopras.org/ European Training requirements)

JOHDANTO

Plastiikkakirurgia on akuutteihin ja ei-akuutteihin tiloihin liittyvä erikoisala, joka hoitaa synnynnäisiä epämuodostumia tai vamman, sairauden, rappeuman tai ikääntymisen seurauksena syntyneitä tiloja kaikenikäisillä henkilöillä. Tavoitteena on toiminnan palauttaminen tai parantaminen sekä ulkonäön ja hyvinvoinnin normalisointi. Erikoisalan sisältö voi jonkin verran vaihdella maasta toiseen. UEMS (Euroopan erikoislääkäriliitto) on järjestö, joka edustaa Euroopan kansallisia erikoislääkäriyhdistyksiä. UEMS pyrkii varmistamaan korkean koulutustason ja mahdollistamaan erikoislääkäreiden vapaan liikkumisen Euroopassa. Lääketieteellisen hoidon ja asiantuntijuuden laatu on riippuvainen lääkäreiden saamasta koulutuksesta. Koulutuspaikasta riippumatta erikoislääkäreillä pitää olla sama ydinosaminen.

I Koulutusvaatimukset koulutettaville

Koulutuksen sisältö ja oppimistulokset

Koulutettavalta vaadittava pätevyys

Erikoislääkärikoulutettavan on täytynyt saada lupa harjoittaa lääkärin ammattia Suomessa. Eriytyvä koulutus tulee suorittaa plastiikkakirurgiaan erikoistuneessa koulutusohjelmassa. Plastiikkakirurgian eriytyvän koulutuksen aikana koulutettavan tulee hankkia riittävät teoreettiset tiedot, käytännön taidot ja yleinen ydinosaminen voidakseen harjoittaa ammattia turvallisesti ja itsenäisesti. Koulutusvaatimuksien tavoitteena on edesauttaa plastiikkakirurgista hoitoa tarvitsevia potilaita saamaan korkeatasoista hoitoa kaikkialla Suomessa (ja Euroopan unionin alueella) ja määritellä yllä lueteltujen aihealueiden perusvaatimukset, jotta erikoislääkärit voisivat työskennellä eri Euroopan maissa.

A. Teoreettinen ja B. Kliininen osaaminen ja C. Muu osaaminen

Perustiedot ja kliiniset tilat, joista erikoislääkärillä oletetaan olevan tietoa ovat:

- anatomia
- haavanparanemisen biologia ja sen häiriöt
- muut olennaiset tieteet kuten farmakologia, histologia, fysiologia, patologia

Alla on luettelo asioista, jotka plastiikkakirurgian erikoislääkärin tulisi hallita valmistuessaan:

- pystyy tarkkaan ja loogiseen potilaan kliiniseen tutkimiseen ja hallitsee alan diagnostiset menetelmät
- kykenee laatimaan plastiikkakirurgisen potilaan tutkimus-, hoito- ja seurantasuunnitelmat ja -informoimaan niistä potilasta, omaisia ja hoitohenkilökuntaa
- osaa valita oikeat konservatiiviset ja operatiiviset hoitomenetelmät
- osaa arvioida kirurgisiin toimenpiteisiin liittyvät hyödyt, komplikaatiot ja riskit
- hallitsee leikkausindikaatioiden ja leikkauksen kelpoisuuden arvioinnin
- hallitsee leikkausmenetelmän valinnan ja preoperatiivisen hoidon

- kykenee suoriutumaan itsenäisesti plastiikkakirurgiaan kuuluvasta elektiivisestä ja päivystysleikkaustoiminnasta
- hallitsee postoperatiivisen jälkihoidon, seurannan sekä potilaan kuntoutuksen
- hän osaa analysoida ja hyödyntää plastiikkakirurgian tutkimustuloksia niin, että kliininen käytäntö perustuu näyttöön, mikäli se on mahdollista
- pystyy yhteistyöhön muiden erikoisalojen lääkäreiden ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden kanssa
- hän pystyy olemaan moniammatillisen työryhmän tehokas jäsen ja johtaja
- kykenee osallistumaan oman alansa kehittämiseen ja suunnitteluun
- hän on valmis tulevaisuudessa toimimaan kliinisenä johtajana
- hän ymmärtää sen maan terveydenhuoltojärjestelmää/järjestelmiä, jossa hän saa koulutusta

Plastiikkakirurgian eriytyvän koulutuksen osat

Tiettyjen harvinaisten sairauksien hoidon kohdalla (kuten esimerkiksi halkiot, kraniofakiaalikirurgia, vaikeiden palovammojen hoito, sarkoomakirurgia, replantaatiot, vaikeat käsivammat ja vaativat mikrokirurgiset rekonstruktiot) erikoistuva ei saavuta valmiutta hoitaa näitä sairauksia itsenäisesti, vaan ainoastaan perehtyneisyyden hoitoperiaatteisiin. (Nämä jatkossa merkitään koodilla P=perehtyneisyys) Jotta lääketieteellisen eriytyvän koulutuksen eurooppalaiset standardit täytetään, koulutettavan opinto-ohjelmaan tulee sisältyä suurin osa alla luetelluista asioista. Koulutettavan tulee dokumentoida todiste siitä lokikirjaan.

Esteettisen kirurgian koulutus ei ole riittävää julkisessa terveydenhuollossa. Erikoistuvalla tulee järjestää mahdollisuus hankkia koulutusta esteettisestä kirurgiasta alan kurseilla ja yksityisiltä plastiikkakirurgeilta.

I. Yleiset periaatteet ja toimenpiteet

- a. plastiikkakirurgian historia
- b. plastiikkakirurgiaan liittyvä perustiede
- c. kehon olennainen anatomia kuten ihon ja lihasten hermotus ja vaskulaariset territoriot
- d. plastiikkakirurgian peruseriaatteet ja -tekniikat
 - i. kudossiirto
 - ii. kieleleleikkaukset
 - iii. rasvanpoisto ja -siirto
 - iv. mikrokirurgia
 - v. kasvaimien hoito
 - vi. synnynnäisten epämuodostumien hoito
 - vii. endoskooppisten toimenpiteiden periaatteet
 - viii. implanttien ja ekspanderien käyttö
 - ix. paikallis- ja yleisanestesian periaatteet
 - x. diagnostisten toimenpiteiden periaatteet, esim. kuvantaminen (esim. ultraääni, paksuneulabiopsia, CT-, magneetti- ja gammakuvaus) ja laboratoriokokeet
- e. haavanhoidon periaatteet
 - i. haavan paraneminen
 - ii. haavan kirurginen puhdistus ja muut puhdistus menetelmät
 - iii. haavansulku menetelmät
 - iv. kroonisten haavojen hoito
 - v. vakavien pehmytkudosinfektioiden hoito
 - vi. komplikaatioiden hoito
- f. tapaturmahoidon periaatteet
- i. ATLS (Advanced trauma and life support)-tasoinen ensihoito
- g. palovamman hoidon periaatteet
 - i. palovamman ABLS (Advanced Burn Life Support)-tasoinen ensihoito ja tehohoito
 - ii. lämpö-, sähkö-, säteily- tai kemiallinen vamma

- iii. palovammojen kirurginen hoito
- iv. biomateriaalien ja kudosisjelyn käyttö palovamman hoidossa
- v. palovamma-arpjen ja kuroumien hoito
- vi. paleltumavamman hoito

- h. laserhoidon periaatteet
- i. kudosteknologian periaatteet

II. Pää ja kaula

a. synnynnäiset

- i. huuli/suulakihalkio (P)
- ii. korvan epämuodostumat, esimerkiksi hörökorva, kuppikorva
- iii. mikrotia(P)
- iv. kraniofakiaaliset oireyhtymät (P)

b. traumaattiset

- i. pehmytkudosvammat
- ii. luupuutokset (P)

c. kasvaimet

- i. kasvaimen ja imusolmukkeiden hoito
- ii. rekonstruktio

d. muut

- i. silmäluomien ja kulmakarvojen korjaavat leikkaukset

ii. kasvohermohalvaus

- iii. ortognaattinen kirurgia (P)
- iv. kasvojen transplantaatio (P)

III. Rintakehä ja rinta

a. synnynnäiset

- i. rintojen epämuodostumat, mukaan lukien Polandin syndrooma
- ii. tubulaariset rinnat
- iii. rinnan puuttuminen
- iv. kuopparinta (pectus excavatum) / harjurinta (pectus carinatum) (P)

b. traumaattiset / hankinnaiset

- i. rintakehän defektin korjaus
- ii. selän alueen kudospuutosten korjaus

c. neoplastiset

- i. hyvänlaatuisten rintamuutosten kirurginen hoito
- ii. rintasyövän hoito (rinnan osapoisto, mastektomiat vartijaimusolmuketoimenpiteet / kainalonalueen evakuaatiot)
- iii. onkoplastiset toimenpiteet
- iv. rinnan rekonstruktio menetelmät
- v. rintakehän rekonstruktio

d. muut

- i. hypertrofiset rinnat
- ii. gynekomastia

IV. Ylävartalo ja vatsa, sukupuolielimet

a. synnynnäiset

- i. hypospasia ja epispasia (P)
- ii. naisen ulkoisten sukuelinten poikkeavuudet (P)
- iii. selkärankahalkio (P)

b. traumaattiset / hankinnaiset

- i. vatsan alueen defektin ja jättityrien rekonstruktio

- ii. lantion, ristiluun ja pakaroiden alueen defektin rekonstruktio
- iii. sukuelinten defektin rekonstruktio (P)
- c. postbariatrinen vartalokirurgia
- d. neoplastiset
 - i. ulkosynnytinten tai emättimen kasvainten hoidon periaatteet
 - ii. peniksen kasvainten hoidon periaatteet
 - iii. muiden pehmytkudoskasvainten hoidon periaatteet
 - iv. peniksen rekonstruktio (P)
- e. muut, esim.
 - i. sukupuolenkorjaus (P)
 - i. Peyronien tauti (P)

V. Yläraajat (käsi mukaan lukien)

- a. synnynnäiset
 - i. syndaktylia
 - ii polydaktylia (P)
 - iii makrodaktylia (P)
 - iv. muut
- b. traumaattiset
 - i. jänne
 - ii. luu
 - iii. nivelet ja nivelsiteet
 - iv. pehmytkudos
 - v. ääreishermosto
 - vi. brakiaalipleksus (P)
 - vii. funktionaalisten lihasten ja jänteiden siirrot (P)
 - viii. amputaatio
 - ix. replantaatio (P)
 - x. käden transplantaatio (P)
 - xi. peukalon ja muiden sormien rekonstruktio (P)
 - xii. lihasaitio-oireyhtymä
- c. neoplastiset
 - i. luu (P)
 - ii. pehmytkudos
- d. hankinnaiset / degeneroivat
 - i. Dupuytrenin tauti
 - ii. nivelreuma (P)
 - iii. nivelrikko (P)
 - iv. ranteen instabiliteetti (P)
 - v. tähytysleikkaus (P)
- e. muut
 - i. infektio
 - ii. lymfödeema

VI. Alaraajat

- a. synnynnäiset
 - i. syndaktylia
 - ii. amnionkurouma (P)
 - iii. muut
- b. traumaattiset / hankinnaiset
 - i. pehmytkudos
 - ii. luun rekonstruktio

- iii. hermo
- iv. lymfödeema

c. neoplastiset

- i. luu (P)
- ii. pehmytkudos

VII.Iho ja sen apuelimet

a. synnynnäiset

- i. suonimuutokset
 - 1.veri- ja imusuonten epämuodostumat
 - 2.hemangioomat

b. traumaattiset / hankinnaiset

- i. akuutit ja krooniset haavat
- ii. hypertrofiset arvet ja keloidit

c. neoplastiset

- i. hyvänlaatuiset ihokasvaimet
- ii. pahanlaatuiset ihokasvaimet
- iii. imusolmukkeiden kirurgia (vartijaimusolmukebiopsiat ja imusolmukkeiden poistot; kaula, kainalo, nivusalue, iliakaalialue ja imurauhassiirteet(P))

VIII. Esteettinen kirurgia

a. pää ja kaula

- i. injektiohoidot, esim. täytteet, botulinum-toksiini
- ii. laserhoito(P)
- iii. silmäluomien leikkaukset
- iv. kasvojen/kaulan kohotus
- v. kulmakarvojen/otsan kohotus
- vi. rhinoplastia(P)
- vii. hörökorvaleikkaus
- viii.kaljuuntumisen hoito,esim. hiustensiirto (P)
- ix. kasvojen muotoilu (P)
 - 1. implantit
 - 2. rasvanpoisto ja rasvansiirto
 - 3. genioplastia

b. yläraajat

- i. rasvaimu
- ii. olkavarsien ihon kiristys

c. rinnat

- i. rintojen suurentaminen
- ii. rintojen kohotus
- iii. sisään vetäytyneiden nännien korjaus

d. vatsa

- i. rasvaimu
- ii. vatsanpeitteiden korjaus (abdominoplastia)
- iii. alavartalon kohotus

e. alaraajat

- i. rasvaimu
- ii. reisien ihon kiristys
- iii. pakaroiden kohotus
- iv. implantit (P)

f. esteettinen postbariatrinen vartalonmuotoilukirurgia

A. Teorettinen osaaminen

1) Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2–5 tuntia viikossa.

2) Teorettinen kurssimuotoinen koulutus

Teorettinen koulutus on vähintään 180 t (60t/v) ja tapahtuu Suomessa sekä ulkomailla.

Erikoistuva osallistuu ja valmistaa kirjallisen yhteenvedon (vähintään neljä) kouluttajan määräämästä aiheesta plastiikkakirurgian viikoittaisessa aamukokouksessa (30 t/v). Myös muiden erikoisalojen klinikkakokouksia voidaan hyväksyä plastiikkakirurgian koulutukseen.

Erikoistuvan tulee osallistua mikrokirurgian peruskurssiin.

Erikoistuvan tulee olla osallistunut vähintään neljään Pohjoismaiseen plastiikkakirurgian jatkokoulutukseen (30 t/jokainen), joiden aiheet ovat seuraavat:

- Ihonsiirto ja haavan hoito (Transplantation och sårhäkning)
- Kasvaintekirurgia (Onkologi)
- Traumatologia (Traumatologi)
- Synnynnäisten epämuodostumien hoito (Kongenitala missbildningar)
- Esteettinen kirurgia (Estetisk kirurgi)

Pohjoismaisen kurssin voi korvata muulla vastaavalla koulutuksella.

Erikoistuvan tulee osallistua vähintään yhteen kansalliseen / kansainväliseen kongressiin plastiikkakirurgian, halkio- tai kraniofakiaalikirurgian, palovammahoidon tai esteettisen kirurgian, mikrokirurgian alalta.

3) Tieteellinen/tutkimustyö:

Plastiikkakirurgiksi erikoistuvan tulisi olla koulutusjakson aikana mukana vähintään yhdessä kliinisessä tai kokeellisessa tutkimustyössä, millä tahansa lääketieteen alalla.

B. Käytännöllinen ja kliininen osaaminen

Jokapäiväisessä kliinisessä työssä pitää koulutusnäkökohdat ottaa huomioon ja koulutettavalla täytyy olla mahdollisuus kokeneemman lääkärin ohjaukseen. Koulutusjakson tulisi muodostaa yhtenäinen kokonaisuus. Jos koulutusta joudutaan toteuttamaan osa-aikaisesti, koulutuksen sisällöstä ja opiskelun edistymisestä on oltava selkeä dokumentaatio. Kouluttajien tulee varmistaa, että koulutettava pystyy itsenäisesti suorittamaan vaadittavat toimenpiteet.

Plastiikkakirurgian eriytyvä koulutus on alan laajuuteen nähden lyhyt, joten koko koulutusaika tulee käyttää erikoisalan kannalta keskeisten tietojen ja taitojen hankkimiseen.

C. Muu osaaminen

Koulutettavan hankkima muu osaaminen (kuten pätevyydestä, osastotyöstä ja hallinnollisista tehtävistä suoriutuminen) on tärkeää ja tulee dokumentoida. Koulutettavaa kannustetaan tieteelliseen työhön ja osallistumaan kansainvälisiin/kansallisiin kokouksiin.

On olennaista, että vastuu potilaiden hoitamisesta sekä hätä- että rutiinitilanteissa on osa koulutettavien koulutusta. Koulutettavan tulee olla mukana sekä uusien että seurannassa ja sairaalassa olevien potilaiden hoidossa.

Säännöllisiä monialaisia kokouksia pidetään potilaiden optimaalisen hoidon varmistamiseksi, ja sellaisiin kokouksiin osallistuvat sekä lääkärit että muu hoitohenkilökunta. Keskuksen ulkopuolella tehdään yhteistyötä muiden kliinisten ryhmien kanssa; sellaisia erikoisaloja ovat esim. kuntoutuslääketiede, ortopedia, pediatria, suu- ja leukakirurgia, korva-, nenä- ja kurkkutaudit, gynekologia ja urologia, anesthesiologia, tehohoito ja dermatologia.

Plastiikkakirurgian erikoislääkärin tulee pystyä itsenäiseen kliiniseen työhön. Hänen tulee noudattaa hyviä eettisiä ja ammatillisia toimintatapoja.

II. Koulutusohjelman rakenne

Plastiikkakirurgian koulutusohjelman kokonaispituus on kuusi vuotta, josta vähintään puolet, terveyskeskuspalvelu mukaan lukien, tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella.

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu pysyväämääräyksiin. Erikoistuvan tulee tutustua pysyväämääräyksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta.

Erikoislääkäriksi valmistuminen edellyttää että vaaditut koulutuspalvelut ja erikoislääkärikuulustelu on hyväksytysti suoritettu

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveystyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyväämääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus> tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja sekä koulutusterveyskeskukset löytyvät osoitteesta: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus>

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:

<https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/ammattillinen-jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/koulutuspaikkasopimus>

Runkokoulutus (2 v 3 kk)

Runkokoulutus on sovittu saman sisältöiseksi kaikilla kirurgian erikoistumisaloilla. Ks. [kirurgian alojen runkokoulutus](#).

Peruskirurgian käytännön koulutusta annetaan kaikilla kirurgian yhdeksällä erikoisalalla. Koulutukseen tulee sisältyä päivystystoimintaa. Plastiikkakirurgian vaatimukset peruskirurgian jaksolla ovat seuraavat :

- Akuutin haavan hoito
- Pehmytkudostraumatologia
- Kasvovammojen ja monikudosvammojen ensihoito
- Palovammapotilaan ensihoito
- Kroonisen haavan hoito (säärihaavat, diabeettinen haava, painehaava) Ihokasvainten ja pienten pehmytkudoskasvainten hoito
- Rintarauhasenkirurgian perusteet
- Imusolmukeleikkausten ja vartijasolmukkeiden perusteet
- Pienen palovamman leikkaushoito
- Haavan sulun ja kielekkeiden perusteet
- Ihonsiirto

Eriytyvä koulutus (3 v)

Plastiikkakirurgian koulutus suoritetaan peruskirurgian koulutuksen jälkeen yliopistosairaaloissa, pääasiassa Suomessa. Koulutus tulisi tapahtua plastiikkakirurgian erikoisalan koulutusvirassa. Kaikissa Suomen lääketieteellisissä tiedekunnissa on plastiikkakirurgian koulutusohjelma. Osa Suomessa tehtävästä plastiikkakirurgiasta on keskitetty tapahtuvaksi ainoastaan Helsingin yliopistollisessa sairaalassa (halkiokirurgia, kraniofakialikirurgia, transseksuaalikirurgia ja laajojen palovammojen hoito). Tästä syystä edellytetään, että 3-6 kk:n jakso erikoistumisesta suoritetaan Helsingissä tai muussa vastaavanlaisessa yksikössä.

3 kk plastiikkakirurgian koulutuksesta voi suorittaa käsi-, verisuoni-, tai lastenkirurgian alalla, suuleukakirurgiassa tai korvatautien klinikassa. Vastuuhenkilön päätöksellä osan koulutuksesta voi suorittaa muulla operatiivisella alalla.

Koulutuksen vastuuhenkilö vastaa koulutuksesta. Kaikki erikoislääkärit osallistuvat koulutukseen ja he toimivat tutoreina. On suositeltavaa, että yhdellä tutorilla (koulutukseen osallistuvilla lääkäreillä) on kerrallaan korkeintaan yksi koulutettava (1:1).

Koulutuksen aikaiset suoritukset tulee olla kirjattu lokikirjaan.

Koulutuksen opinto-ohjelma

Opinto-ohjelman tulee olla tarpeeksi joustava, jotta se sallii yksittäisen koulutettavan henkilökohtaisen kehittymisen. Koulutuksen tavoitteet on luoteltu kohdassa koulutuksen sisältö ja oppimistulokset/teoreettinen ja kliininen osaaminen sekä plastiikkakirurgian eriytyvän koulutuksen osa-alueet.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet / Tuki ja arviointi

Koulutettavan kliinistä työtä valvoo kouluttaja. Oppimisen seuraamista varten ylläpidetään lokikirjaa, joka noudattaa eurooppalaisia vaatimuksia (EBOPRAS). Koulutuksen vastuuhenkilö arvioi koulutuksen edistymistä muiden kouluttajien kanssa.

Hän vastaa siitä, että koulutettava saa säännöllistä palautetta ja ohjausta työhönsä. Koulutettava tapaa koulutuksen vastuuhenkilön säännöllisesti, yleensä kerran puolessa vuodessa, jotta he voivat arvioida koulutuksen edistymistä ja tarkastaa lokikirjan suoritteet. Arvioinnin tarkoitus on antaa rakentava palaute ja suunnitella koulutusta eteenpäin.

Edellä mainittujen keskustelujen ja lokikirjan lisäksi tärkeän osan koulutuksessa muodostavat kouluttajan ja erikoistuvan väliset leikkausten suunnittelutapahtumat sekä yhteiset leikkaukset.

Lokikirja jakautuu eurooppalaisen käytännön mukaan toimenpiteisiin, jotka a) erikoistuva on leikannut itsenäisesti, (S) b) on ollut avustajana (A) tai leikannut kouluttajan ohjauksessa (SA) tai on c) nähnyt tai tuntee teoreettisesti (P).

Tutor:

Kullakin erikoistuvalla on henkilökohtainen ohjaaja, erikoislääkäri, jonka vastuukouluttaja nimeää koulutettavan suostumuksen mukaisesti.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen verkkosivuilta:

<https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/erikoislaakari-ja-erikoishammaslaakarikoulutus>.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Valtakunnallinen kuulustelu voidaan korvata hyväksytyllä suorituksella EBOPRASin kansainvälisessä tentissä, josta tarkemmat tiedot www.ebopras.org

Johtamisopinnot (10 opintopistettä)

Ks. 4.6. Johtamisopinnot

Psykiatrian runko- ja eriytyvä koulutus

Vastuhenkilöt:

Psykiatrian erikoisalojen runkokoulutus Prof. Erkki Isometsä Puh. (09) 471 63728, erkki.isometsa@hus.fi

Psykiatrian eriytyvä koulutus Prof. Tiina Paunio Puh. (09) 471 63734 tiina.paunio@hus.fi

Osoite: Psykiatriakeskus, Välskärinkatu 12, PL 590, 00029 HUS

Tavoitteet

Psykiatrian erikoislääkärikoulutuksen tavoitteena on antaa erikoistuvalla valmiudet erikoisalansa tehtäviin, moniammatilliseen työhön, ammattitaidon ylläpitämiseen, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmässä toimimiseen ja perehdyttää tieteelliseen tietoon.

Koulutus muodostaa kattavan kokonaisuuden käsittäen psykiatrian tieteelliset perusteet, potilaan tutkimisen, diagnosoinnin ja hoidon edellyttämät taidot sekä psykiatrisen hoitojärjestelmän perusteet. Koulutus toteutetaan v. 2015 säädetyn erikoislääkäriasetuksen mukaisesti. Sovellamme tavoitteiden asettelussa eurooppalaisen UEMS:n ohjeita (<http://uemspychiatry.org/wp-content/uploads/2013/09/2009-Oct-EFCP.pdf>) ja tiedolliset (<http://blogs.helsinki.fi/psykiatria-erikoistuminen/ydinainesanalyysi/>) ja taidolliset (<http://blogs.helsinki.fi/psykiatria-erikoistuminen/taidollinen-ydinainesanalyysi/>) oppimisen tavoitteet on määritetty ydinainesanalyyseissä.

Koulutukseen hakeutuminen ja koulutusohjelman rakenne

Psykiatrian erikoistumiskoulutus voi alkaa lääketieteen lisensiaattitutkinnon jälkeen. Hakijan aikaisempi kokemus ja tieteelliset ansiot lasketaan hyväksi.

Koulutuksen kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin ja Peijaksen sairaalat).

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta. Kliininen palvelu koostuu terveyskeskuspalvelusta, runkokoulutuksesta ja eriytyvästä koulutuksesta. Palvelujen muodostaman kokonaisuuden tulee olla riittävän monipuolinen ja toteutua pääsääntöisesti siten, että palvelua yhdessä yksikössä on 6-12 kk.

Palvelukokonaisuuden tulee sisältää vähintään yhteensä 18 kk osastopalvelua, 24 kk väestövastuullista avohoidon palvelua ja 12 kk psykiatrian alojen päivitystä. Teoreettinen koulutus käsittää Helsingin yliopiston psykiatrian osaston omat tieteelliset seminaarisarjat sekä muun teoreettisen, esimerkiksi tieteellisten seurojen ja tieteellisten kongressien, koulutuksen. Vähintään puolet kliinisestä palvelusta tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella.

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin koulutusvaatimuksiin. Erikoistuvan tulee tutustua koulutusvaatimuksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuvaatimukset.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyvää määrääksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus> tarkemmat

terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja sekä koulutusterveyskeskukset löytyvät osoitteesta: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus>

Runkokoulutus (1 v 3 kk)

Psykiatriassa runkokoulutus rakentuu seuraavasti: 6 kk palvelu akuutissa aikuispsykiatriassa ja 9 kk jotakin psykiatrian erikoisalaa, eli psykiatriaa, lasten-, nuoriso- ja/tai oikeuspsykiatriaa. Yhteinen runko-osa suoritetaan pääsääntöisesti yliopistosairaalan ulkopuolisissa koulutuspaikoissa ja ennen eriytyvää koulutusta. Runkokoulutuksen suorittaneella lääkäriellä tulee olla perustiedot psykiatrisesta diagnostiikasta, perusvalmiudet toimia lääkärinä akuutissa psykiatriassa ja päivystyksessä, perustiedot psykiatrisesta lääkehoidosta ja psykososiaalisista hoidoista sekä perustiedot psykiatriaani liittyvästä lainsäädännöstä

Runkokoulutuksen sisältö:

Koulutusohjelman tulee sisältää vähintään 6 kk palvelua akuutissa aikuispsykiatriassa sisältäen akuutisti sairaiden potilaiden hoitoa. Muun psykiatrisen palvelun tulee sisältää sellaista psykiatrista palvelua, joka vastuuhenkilön hyväksymänä vastaa koulutuksellisia päämääriä. Runkokoulutuksen aikana järjestetään erikoistuvalla teoreettista koulutusta, joka sisältää sekä aikuis-, lasten-, nuoriso- ja oikeuspsykiatriaa. Tämä tapahtuu yhteistyössä psykiatrian eri alojen kanssa. Runkovaiheen päätteeksi suoritetaan monivalintatentti.

Eriytyvä koulutus (4 v)

Eriytyvä koulutus tapahtuu yliopistollisessa sairaalassa ja/tai sovitussa yliopistosairaalan ulkopuolisissa koulutuspaikoissa. Palvelua yliopistollisessa sairaalassa (LINKKI) vaaditaan 1–2 vuotta riippuen ulkopuolisten koulutuspaikkojen koulutusoikeuksien pituudesta. Muu eriytyvä koulutus voidaan suorittaa muussa psykiatrisessa sairaalassa tai psykiatrisessa avohoitopisteessä, jossa on riittävä koulutus ja työnohjaus. Koulutusohjelman ja palvelun tulee olla vastuuhenkilön hyväksymiä.

Eriytyvän koulutuksen sisältö:

Psykiatriassa eriytyvä koulutus on 3–4 vuotta aikuispsykiatriassa ja 0–12 kk jollakin muulla psykiatrian erikoisalalla. Eriytyvään koulutukseen voi sisältyä 6 kk erikoisalaa koskeva päätoiminen tutkimustyö (12 kk, mikäli tutkimustyö kehittää psykiatrian alan kliinisiä taitoja) ja soveltuvin osin 6 kk palvelua muulla kliinisellä erikoisalalla (esim. neurologia, kliininen neurofysiologia, lastenneurologia, sisätaudit, työterveyshuolto, geriatria).

Työnohjaus Viikoittain tapahtuvan kliinisen lähiohjauksen lisäksi koulutuksen tulee sisältää vähintään 2 vuotta toimipisteen ulkopuolella tapahtuvaa säännöllistä työnohjausta.

Toimipaikkakoulutus Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2–5 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:

<https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/ammattillinen-jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/koulutuspaikkasopimus>

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (40+40 tuntia) Teoreettisen kurssimuotoisen koulutuksen määrä on aikuispsykiatriassa 80 tuntia. Näistä tunneista suoritetaan runkokoulutuksen aikana 40 tuntia, ja eriytyvän koulutuksen aikana 40 tuntia. Teoreettiseksi kurssimuotoiseksi koulutukseksi voidaan hyväksyä

Helsingin yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan erikoislääkärikoulutuksen hyväksymä psykiatrian alan koulutus sekä alaa koskevat kansainväliset kokoukset ja kongressit, jotka vastuuprofessori on hyväksynyt

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Koulutus sisältää ja edellyttää lähikouluttajan säännöllistä ohjausta yleensä viikoittain. Tapaamisissa seurataan erikoistuvan kliinisen työn ja koulutuksen toteutumista sekä erikoistuvan edistymistä. Koulutuksen vastuuhenkilö seuraa erikoistuvan oppimisprosessia vuosittain. Lokikirjan pohjalta tarkastellaan koulutuksen etenemistä: kliinistä työtä, taitojen kehittymistä, teoreettista osaamista ja erikoistuvan asennoitumista potilaisiin, potilaiden omaisiin, työtovereihin, kykyä moniammatilliseen työskentelyyn sekä hallinnollisiin ja johtamistehtäviin.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoilääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy tiedekunnan verkkosivuilta:

<https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/erikoislaakari-ja-erikoishammaslaakarikoulutus>

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Johtamisopinnot (10 opintopistettä)

Ks. 4.6. Johtamisopinnot

Radiologia

Vastuhenkilö:

Professori Taina Autti
 Radiologian yksikkö/Diagnostis-Terapeuttinen osasto
 Haartmaninkatu 4, PL 340, 00029 HUS
taina.autti@hus.fi, puh. (09) 4711

6 vuoden koulutusohjelma

TAVOITTEET

Koulutusohjelman tavoitteena on antaa laaja-alaiset, tulevaisuuden työelämän tarpeisiin vastaavat radiologian erikoislääkärin valmiudet. Radiologian erikoislääkärillä tulee oman erikoisalakohortin osaamisen lisäksi omata johtamistaitoja, vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja, kyetä oman osaamisensa kehittämiseen ja arviointiin sekä hallita ammattiin liittyvä juridinen ja eettinen viitekehys (ammattillisuus).

Radiologian erikoislääkärin tulee hallita kuvantamismenetelmät, niiden indikaatiot kliinisten ongelmien ratkaisemisessa, menetelmien rajoitukset ja komplikaatiomahdollisuudet. Hänen tulee osata suunnitella kuvantamisstrategia kliiniseen ongelmaan ottaen huomioon säteilyturvallisuus, suorittaa ja valvoa kuvantaminen, tuntee normaali anatomia ja tunnistaa patologiset löydökset, osata tulkita ja raportoida löydökset ja niiden varmuusaste, erotusdiagnostiikka ja mahdolliset tarvittavat jatkokutkimukset ymmärrettävästi kliinikkolääkäreille.

Koulutuksen läpäistyään radiologin tulee kyetä toimimaan itsenäisesti sekä moniammatillisessa tiimissä kliinisessä työssä, ylläpitämään taitojaan ja kehittymään erikoislääkärinä nopeasti muuttuvalla erikoisalalla.

Koulutuksen tulee antaa riittävät valmiudet toimia keskussairaالاتasoisen radiologisen yksikön sekä tulosvastuullisena että säteilytyöstä vastaavana johtajana, osallistua laitehankintoihin, työn organisointiin, henkilöstöhallintoon ja jatkokoulutukseen ja pitää yksikkönsä osaaminen ajan tasalla.

KOULUTUSOHJELMAN RAKENNE

Koulutusohjelman pituus on 6 vuotta (31.12.2012 mennessä opinto-oikeuden saaneilla koulutus on 5 vuotta), josta terveyskeskuspalvelu mukaan lukien vähintään puolet on suoritettava yliopistosairaalan ulkopuolella.

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin koulutusvaatimuksiin. Erikoistuvan tulee tutustua koulutusvaatimuksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta.

KÄYTÄNNÖN PALVELUN SUORITUS

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään**

terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveystyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyväismääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus> tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja sekä koulutusterveyskeskukset löytyvät osoitteesta: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus>

Täydentävä sairaalapalvelu 3 kk

Erikoistumiskoulutuksesta 3 kk tulee suorittaa palveluna jollakin seuraavilta aloilta: akuuttilääketiede, sisätautien alat, keuhkosairaudet, lastentaudit, kirurgian alat, anestesiologia, neurotieteiden alat, onkologia, patologia, naistentaudit ja synnytykset, tai muu soveltuva palvelu.

Erikoisalakohtainen (eriytyvä) koulutus 5 vuotta

Eriytyvästä palvelusta osa suoritetaan yliopistosairaalassa ja osa sen ulkopuolella koulutussuunnitelman mukaisesti.

Muussa kuin yliopistollisessa sairaalassa suoritettava palvelu

Radiologian erikoisalakoulutus suoritetaan niissä kuvantamisyksiköissä, joiden koulutusoikeudet yliopisto on hyväksynyt. Koulutukseen ottamisesta päättää oppialan vastuuhenkilö yhdessä k.o. kouluttajan kanssa. Käytännön koulutuksesta vastaa koulutuspaikan ylilääkäri, joka toimii kouluttajana, tai erikseen nimetty koulutusvastaava.

Paikallinen koulutuksen vastuuhenkilö ja erikoistuva tekevät koulutussopimuksen puitteissa kirjallisen koulutussuunnitelman, jonka hyväksyy koulutusohjelman vastuuhenkilö.

Koulutusoikeuden eli hyväksyttävän palvelun pituus koulutusyksikössä riippuu paikallisen vastaavan kouluttajan pätevydestä, kuvantamisyksikön erikoislääkärien määrästä, kouluttajien ja koulutettavien suhteesta, vuotuisesta tutkimusten kokonaismäärästä, tutkimukseen käytettävissä olevien laitteistojen monipuolisuudesta, toimipaikkakoulutuksesta ja etäopetus-mahdollisuuksista.

Muussa kuin yliopistollisessa sairaalassa annetun palvelun aikana erikoistuva saa radiologian alan koulutusta monipuolisesti: hän perehtyy mm. natiivitutkimuksiin ja mammografiaan, läpivalaisututkimuksiin, ultraäänitutkimuksiin biopsioineen sekä tietokonetomografian ja magneettikuvauksen perusteisiin.

Koulutussairaalat, niiden kouluttajat ja koulutusoikeuksien pituudet löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:

<https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/ammattillinen-jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/koulutuspaikkasopimus>

Muiden yliopistojen vastuualueiden erikoistumissairaalat hyväksytään kuten kuin k.o. vastuualue hyväksyy.

Terveyskeskuksessa suoritettua radiologian palvelua ei hyväksytä erikoistumiskoulutuksessa.

Radiologisen fysiikan ja kuvantamismenetelmien koulutus

Radiologiseen palveluun sisältyy perehtyminen radiologisten tutkimusmenetelmien fysiikkaan. Itä-Suomen yliopisto ja Suomen radiologiyhdistys järjestävät vuosittain radiologiaan erikoistuville lääkäreille Radiologisen fysiikan ja säteilysuojelun kurssin. Kurssin laajuus on 0,7 opintoviikkoa ja se edellytetään suoritettavaksi ennen siirtymistä yliopistopalveluun. Kurssi antaa perustiedot radiologiseen kuvantamiseen liittyvästä fysiikasta, tekniikasta ja säteilysuojelusta ja siihen liittyy kuulustelu. Kurssin fysiikan osuuden suoritus edellytetään radiologian erikoislääkärin pätevyyteen ja säteilysuojeluosuus antaa säteilytyön vastaavan johtajan pätevyyden.

Oppikirjoina suositellaan (viimeisin painos):

- 1) Curry T.S., Dowdey J.E. & Murry Jr.R.C. (Eds.): Christensen's physics of diagnostic radiology (Lea & Febiger)
- 2) Grainger R.G. & Allison D.J.: Diagnostic radiology (Churchill Livingstone).

Erityisesti luku: Technics and imaging modalities.

Ulkomaisen koulutuksen hyväksymisestä päättää vastuuhenkilö. Tutkimustyötä voidaan hyväksyä koulutukseen sisältyväksi 6 kk. Sillä ei voi korvata terveyskeskus- eikä täydentävää sairaalapalvelua.

Yliopistosairaalakoulutus

Yliopistokoulutuksen sisältö kattaa laajalti radiologian perus- ja erityistason tietomäärän, joka opitaan toimimalla valtakunnallisesti sovittujen tavoitteiden mukaisesti. Erikoistuvalla lääkärillä tehdään henkilökohtaisen opintosuunnitelman. Yliopistosairaalan koulutussuunnitelman tekevät erikoistuva lääkäri ja koulutuksen vastuuhenkilö. Kierto kattaa elinjärjestelmäkohtaisen kuvantamisen ja kaikki modaliteetit.

Viimeistään yliopistosairaalakoulutuksen aikana erikoistuva seuraa alan tärkeimpiä lehtiä (Radiology, Radiographics, AJR) ja perehtyy oppikirjan (William E. Brant, Clyde A. Helms: Fundamentals of Diagnostic Radiology, viimeisin painos) kunkin koulutuspuheen ominaiseen osioon.

TOIMIPAIKKAKOULUTUS

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutus-tilaisuudet ja seminaarit sekä radiologiset meetingit, joita on 2 - 5 tuntia viikossa. Kukin erikoistuva valmistaa ja pitää koulutuksen aikana seminaariesitelmää. Erikoistuva osallistuu kliinisten meetingien pitämiseen ja seuraamiseen.

Yliopistosairaalan meetingohjelma kattaa elinjärjestelmäkohtaisen koulutuksen. Toimipaikkakoulutuksesta ei toimiteta dokumentointia tiedekunnan kansliaan.

TEOREETTINEN KURSSIMUOTOINEN KOULUTUS JA LÄHIJOHTAJAKOULUTUS

Koulutus sisältää 130 tuntia kurssimuotoista strukturoitua koulutusta ainakin seuraavilta radiologian osa-alueilta:

- Thorax-radiologia, ml. sydämen kuvantaminen
- Lasten radiologia
- Gastroenterologinen radiologia
- Mammografia ja gynekologinen kuvantaminen
- Uroradiologia

- Neuroradiologia
- Tuki- ja liikuntaelinradiologia
- Toimenpideradiologia
- Akuuttiradiologia
- Kuvantamisen fysiikka
- Säteily- ja potilasturvallisuus

Koulutusta järjestetään sekä yliopistojen että erikoisalayhdistyksen toimesta sovitun vastualuejaon mukaisesti. Valtaosa koulutuksesta tulee hankkia kotimaisista koulutustilaisuuksista. Myös ulkomainen vastaava koulutus hyväksytään vastuuhenkilön harkinnan mukaan. Koulutuksen dokumentointi toimitetaan tiedekunnan kansliaan haettaessa erikoislääkärin oikeuksia. Radiologisen fysiikan ja säteilysuojelun kurssi ei sisälly tähän tuntimäärään.

Ennen 1.8.2009 opinto-oikeuden saaneet, jotka eivät suorita lähijohtajakoulutusta, suorittavat 20 tuntia hallinnon koulutusta. He voivat sen sijasta tai lisäksi halutessaan suorittaa lähijohtajakoulutuksen.

OPPIMISEN JA KOULUTUKSEN ARVIOINTI

Koulutussuunnitelman toteutumista seurataan kehityskeskusteluissa erikoistuvan lääkärin, kiertopisteiden kouluttajien ja vastuuhenkilön keskustelu- ja arviointitilaisuuksissa koulutuksen aikana. Suunnitelman toteutumista seurataan kalenterivuositain keskusteluilla ja palautteella.

Joka toinen vuosi järjestetään erikoistuvien ja vastuukouluttajien palauteseminaari, jossa käsitellään yliopistokierron koulutustavoitteiden onnistumista. Koulutusta kehitetään palauteseminaarin perusteella.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy tiedekunnan verkkosivuilta:

<https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/erikoislaakari-ja-erikoishammaslaakarikoulutus>

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Johtamisopinnot (10 opintopistettä)

Ks. 4.6. Johtamisopinnot

Reumatologia

Vastuhenkilö: professori Kari Eklund
 Reumatologian klinikka, kolmiosairaala PL 372, 00029 HUS
 Puh. (09) 4711, kari eklund@hus.fi

Koulutusohjelman tavoitteet

Reumatologian yhteensä 6 vuoden koulutuksen tavoitteena on tuottaa itsenäiseen toimintaa kykeneviä reumatologian erikoislääkäreitä Reumatologian koulutusohjelma on yleiseurooppalainen, Euroopan erikoislääkäriliiton (U.E.M.S.) reumatologisen jaoksen, hyväksymä koulutusohjelma, jonka täydellinen teksti on saatavissa koulutusohjelman vastuuhenkilöltä.

Koulutusohjelman suoritettuaan reumatologian erikoislääkärin tulee:

- Tuntee erikoisalaansa kuuluvien sairauksien etiologia, patogeneesi ja epidemiologia
- Kyetä suorittamaan tuki- ja liikuntaelinten ongelmista kärsivän potilaan kliinisen tutkimus
- Osata tehdä reumatologiaan kuuluvat nivelten ultraäänitutkimukset ja tulkita nivelten ja selän röntgenkuvia
- Perehtyä videokapillaroskopian tekemiseen ja tulkintaan
- Hallita reumatologian alaan kuuluvien sairauksien diagnostiikka, hoito (lääkehoito, nivelinjektiot, potilasohjaus) ja kuntoutus
- Hallita alan keskeinen teoreettinen tietous ja pystyä seuraamaan sen kehitystä
- Hallita tuki- ja liikuntaelimestön anatomia ja sairauksien siinä aiheuttamat muutokset
- Tuntee toiminnanvajausten ehkäisyn ja hoidon laaja-alaiset mahdollisuudet
- Tuntee muiden erikoisalojen (esim. fysiatria, ortopedia) mahdollisuudet hoitaa reumasairauksia
- Pystyä toimimaan reumatologian erikoislääkärinä yksityisvastaanotolla ja työyhteisön konsultoivana erikoislääkärinä
- Pystyä toimimaan alan hoitohenkilökunnan kouluttajana sekä alan asiantuntijana

Valinta

Erikoistumisvirkoihin valitaan laillistettu lääkäri, jonka runkokoulutus on riittävässä määrin suoritettu. Valintamenettely on julkinen ja pyrkiminen on avoin kaikille lääketieteellisen peruskoulutuksen suorittaneille.

Koulutusohjelman rakenne

Opinto-oikeuden saaneelle erikoistuvalla laaditaan henkilökohtainen koulutussuunnitelma. Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella.

Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin, Peijaksen, ja Kätilöopiston sairaalat).

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin koulutusvaatimukseen. Erikoistuvan tulee tutustua koulutusvaatimukseen, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja

monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveystyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyvää määräämistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus> tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja sekä koulutusterveyskeskukset löytyvät osoitteesta: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus>

Runkokoulutus (2 v 3 kk)

Ks. [Sisätautien runkokoulutus](#)

Eriytyvä koulutus (3 v)

Reumatologian koulutus suoritetaan Hyksissä. Koulutusajaksi voidaan hyväksyä muussa yliopistollisessa reumayksikössä suoritettu palvelu täysimääräisesti. Osa (korkeintaan 12 kk) eriytyvästä koulutuksesta voidaan kouluttajan harkinnan mukaan suorittaa myös ulkomaisessa koulutusyksikössä. Sopimuksen mukaan voidaan hyväksyä korkeintaan 12 kk palvelua kokeneen reumatologin ohjauksessa sairaalassa, jossa on monipuolinen reumatologinen toiminta. Reumatologian koulutusajasta voidaan hyväksyä korkeintaan 6 kk kokopäiväistä tieteellistä työtä, jos se sisällöltään on selvästi syventänyt erikoistuvan reumatologian alaan kuuluvaa osaamista. Korkeintaan 6 kk eriytyvästä voidaan suorittaa ortopedian ja traumatologian, fysiatrian, radiologian, kuntoutuksen, neurologian ja kliinisen mikrobiologian alalla.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2–5 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:

<https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/ammattillinen-jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/koulutuspaikkasopimus>

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus

(yhteensä 80 tuntia, josta runkokoulutus 40 tuntia).

Erikoistuvan on osallistuttava koulutusyksikön järjestämään tai hyväksymään alan eriytyvään koulutukseen vähintään 40 tuntia ja runkokoulutukseen vähintään 40 tuntia. Kansainvälistä koulutusta (kongressi tai postgraduate course) voidaan hyväksyä enintään 5 tuntia koulutuspäivää kohden ja yhteensä enintään 20 tuntia

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Arviointi toteutetaan henkilökohtaisen koulutussuunnitelman mukaisesti, yleensä 2 - 3 kertaa koulutuksen aikana. Arvioinnissa käytetään EU:n ja tiedekunnan suosittelemaa tapaa. Arvioinnissa huomioidaan tasapuolisuus ja -arvoisuus. Erikoistuvan lääkärin hyviä ominaisuuksia ja taitoja korostetaan tehtäessä kehityssuunnitelmia. Arviointiin liittyy myös kouluttajan ja koulutusyksikön kerran vuodessa tapahtuva arvio (koulutettava, koulutusyksiköiden vertaisarviointi). Koulutuksen etenemistä seurataan mm. lokikirjan

avulla, joka määrittelee koulutuksen tavoitteet ja hankittavat käytännön taidot tarkasti. Ohjaava kouluttaja on vastuussa erikoistuvan ohjelman toteutuksesta.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy tiedekunnan verkkosivuilta:

<https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/erikoislaakari-ja-erikoishammaslaakarikoulutus>

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Johtamisopinnot (10 opintopistettä)

Ks. 4.6. Johtamisopinnot

Silmätaudit

Vastuhenkilö:

Prof. Tero Kivelä, FEBO

Silmä- ja korvaklinikka, Haartmaninkatu 4 C, PL 220, 00029 HUS

Puh. (09) 471 73110, tero.kivela@helsinki.fi

Tavoitteet

Silmätautien erikoislääkärikoulutuksen tavoite on kouluttaa itsenäisesti, lääketieteellisesti korkeatasoisesti ja väestön terveystarpeiden kannalta tarkoituksenmukaisesti toimiva erikoislääkäri, joka pystyy työskentelemään sekä sairaalatyössä että itsenäisenä ammatinharjoittajana. Tavoite on luoda oikea asenne, opettaa näyttöön perustuvan lääketieteen ja tieteellisen tutkimuksen periaatteet sekä tarjota riittävät tiedot, taidot ja valmiudet taittovikojen korjaamiseen, silmäsairauksien ennalta ehkäisyyn, diagnostiikkaan ja hoitoon sekä silmäkirurgiaan ja lääkinälliseen kuntoutukseen.

Koulutusohjelman rakenne

Koulutusohjelman pituus on 5 vuotta, josta puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella ja tästä ajasta 9 kk tulee suorittaa terveyskeskuksessa (HUOM! Poikkeuspäätös, jonka nojalla koulutuksesta voi suorittaa yhden vuoden keskussairaalassa ja kolme vuotta yliopistoklinikassa, on voimassa 1.1.2011-31.12.2016, lisätietoja Flammasta.) Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin rinnastetaan Lohjan sairaalan silmäyksikkö, jossa palvelu sisällöltään vastaa keskussairaalapalvelua sekä toimiminen silmätautien klinikan perusterveydenhuollon lisäkoulutusvirassa silmäpoliklinikassa.

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin koulutusvaatimukseen. Erikoistuvan tulee tutustua koulutusvaatimukseen, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveysohjon sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyväismääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus> tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja sekä koulutusterveyskeskukset löytyvät osoitteesta: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus>

Erikoiskoulutus (4 v 3 kk)

Erikoiskoulutuksesta 4 vuotta tulee suorittaa silmätautien alalla ja 3 kk voidaan suorittaa missä tahansa lääkärin virassa, toimessa tai tehtävässä. Koulutuksesta on suoritettava 2 v 6 kk yliopistollisen keskussairaalan silmätautien klinikassa ja 1 v 6 kk voidaan suorittaa etukäteen solmitun henkilökohtaisen koulutussopimukseen mukaisesti muussakin silmätautien yksikössä yliopiston ulkopuolisessa koulutussairaalassa (poikkeuspäätöksestä katso ylempänä). Päätoimista tutkimustyötä silmätautien alaan liittyvässä tutkimushankkeessa voidaan hyväksyä koulutukseen enintään 6 kk. Palvelua ulkomaisessa, tiedekunnan hyväksymässä silmätautien koulutusyksikössä voidaan hyväksyä ennalta laaditun henkilökohtaisen koulutussuunnitelman perusteella.

Kliinisen koulutuksen järjestely silmätautien klinikassa

Käytännön palvelu silmätautien klinikassa jakautuu kahteen vuosikurssiin ja 3 kk kiertojaksoihin siten, että kuusi erikoistuvaa perehtyy vuoden mittaan pareittain tarkoituksenmukaisessa järjestyksessä ja laajuudessa erikoisalan keskeisiin alueisiin eri yksiköiden vastaavien lääkäreiden ohjauksessa. Loppuaika koostuu kiertoa edeltävistä sairaalalääkärin ja kiertoa seuraavista, usein erikoislääkärin ohjatuista sijaisuuksista. Kiertovirkoihin valitseminen tapahtuu loppuvuodesta ja virka otetaan vastaan maaliskuun alusta.

1. vuosikurssi: Lasiaisen ja verkkokalvon sairaudet (verkkokalvopoliklinikka, diabetespoliklinikka ja lasiais-verkkokalvokirurginen osasto) sekä silmän etuosan kirurgia (kaihikirurgia, sarveiskalvokirurgia ja vammakirurgia kahdella etuosakirurgisella osastolla. päiväkirurgiassa ja poliklinikoilla).

2. vuosikurssi: Erikoispoliklinikat (mm. uveittipoliklinikka, kasvainpoliklinikka, neuro-oftalmologinen poliklinikka, allergiapoliklinikka, refraktiivisen kirurgian poliklinikka ja päivystyspoliklinikka), okuloplastinen kirurgia, lasten oftalmologia ja karsastus sekä glaukooma (glaukoomapoliklinikka ja glaukoomakirurginen osasto).

Koulutuksen aikana erikoistuva perehtyy silmän etu- ja takaosakirurgian lisäksi silmän etuosan ja silmän pohjan laserhoitoon sekä silmän puuduttamiseen leikkausta varten. Ohjattuun ja omatoimiseen leikkausmikroskoopin ja mikrokirurgisten instrumenttien käytön harjoitteluun on opetusleikkaussali.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet:

- Kurssimuotoinen pienryhmäkoulutus, 1 tunti viikossa. Aihepiirit ovat mm. potilaan tutkiminen, lasiaisen ja verkkokalvon sairaudet, silmän etuosan kirurgia, päivystysoftalmologia, okuloplastinen kirurgia, silmäpatologia, neuro-oftalmologia, taittovoiman määrittäminen ja silmälasien määrääminen, refraktiivinen kirurgia, glaukooma, lasten silmätaudit, karsastus, näönkuntoutus sekä kasvaminen erikoislääkärinä. Pienryhmäkoulutukseen kuuluu lisäksi kerran kuukaudessa pidettävä kirjallisuuspiiri.
- Lyhyet ajankohtaiset kirjallisuusreferaatit ja -analyysit, 30 min viikossa.
- Jatkuva kurssimuotoinen koulutus erikoistuville ja erikoislääkäreille, 3-6 tuntia kuukaudessa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:

<https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/ammattillinen-jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/koulutuspaikkasopimus>

Silmätautien erikoisalalla koulutusta voi suorittaa myös henkilökohtaisen koulutussopimuksen perusteella.

Silmäkirurginen lisäkoulutus

Silmätautien klinikka tarjoaa vuosittain yhdelle erikoistumiskoulutuksen suorittaneelle mahdollisuuden jatkaa vuoden pituisessa silmäkirurgien lisäkoulutusvirassa, jonka henkilökohtainen koulutusohjelma sovitaan erikseen kulloinkin tehtävään valitun kanssa.

Teorettinen kurssimuotoinen koulutus (80 tuntia)

Silmätautien erikoislääkäritutkintoon tulee sisältyä oman erikoisalan teoreettista kurssimuotoista koulutusta vähintään 80 tuntia. Koulutukseen tulee sisältyä opintoja seuraavista aihepiireistä, mukaan

lukien niihin liittyvä kirurginen hoito: silmän anatomia ja fysiologia; fysikaalinen ja kliininen optiikka; taittovirheet ja niiden korjaaminen; yhteisnäkö, värinäkö ja muu näköfysiologia mukaan lukien uusimmat tutkimusmenetelmät; silmälasien ja piilolasien ominaisuudet; refraktiivinen kirurgia; silmänsairauksien kliininen genetiikka; yleissairauksiin liittyvät silmämuutokset; silmän ja silmäkuopan vammat; silmäluomien ja kyynelteiden sairaudet; sidekalvon ja sarveiskalvon sairaudet; silmäkuopan sairaudet; mykiön sairaudet; glaukooma; lasiaisen ja verkkokalvon sairaudet: suonikalvon sairaudet; lasten silmätaudit; karsastusoppi; neuro-oftalmologia; silmän kasvaimet; silmäpatologia; silmän farmakologia; näköergonomia ja työnäkö; ja näkövammaisten kuntoutus

Silmätautien klinikka järjestää kuukausittain perjantaisin koulutuksen, jossa käydään järjestelmällisesti läpi silmätautiopin keskeisiä kysymyksiä. Koulutus on tarkoitettu paitsi jatkokoulutukseksi klinikassa ja ulkopuolisissa koulutusyksiköissä toimiville erikoistuville lääkäreille myös täydennyskoulutukseksi klinikan kouluttajille ja muille silmätautien erikoislääkäreille koko maassa. Henkilökohtaisen koulutussopimuksen solmimisen ehtona on, että erikoistuva pääsee koulutuspaikastaan osallistumaan useimpiin näistä koulutuksista.

Klinikan erikoistuvista 2-3 pääsee vuosittain osallistumaan lisäksi European University Professors in Ophthalmology (EUPO) –järjestön eurooppalaiselle jatkokoulutuskurssille ja yksi European Board of Ophthalmologyn (EBO) vaihto-ohjelman puitteissa kuukaudeksi opiskelemaan toiseen EBO:n akreditoimaan silmätautien koulutusohjelmaan. Koulutuksen lopussa erikoistuvia kannustetaan suorittamaan myös EBO:n diplomikuulustelu.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Koulutuksen toteutumista seurataan *lokikirjalla*. Suositeltava lokikirja on European Board of Ophthalmologyn lokikirja, joka vastaa sisällöltään tiedekunnan lokikirjaa. Asianmukaisesti täytetty lokikirja on esitettävä koulutusvirkaa haettaessa. Kunkin koulutusjakson jälkeen erikoistuva arvioi koulutuksen toteutumista vastaavan kouluttajan kanssa, joka osaltaan hyväksyy lokikirjan merkinnät ja joka raportoi myös vastuuhenkilölle. Koulutettavien yleisohjaajaksi nimetään henkilökohtainen tuutori.

Osallistumista silmätautiopin perusteiden hallintaa mittaavaan International Council of Ophthalmologyn järjestämään *Basic Science Assessment Test* -kuulusteluun suositellaan koulutuksen alussa. Samoin suositellaan osallistumista European Board of Ophthalmologyn yhteiseurooppalaiseen kuulusteluun, joka pidetään vuosittain toukokuussa. Kuulusteluun voi osallistua viimeisenä koulutusvuotena tai valmistumisen jälkeen. Kuulustelun suorittaminen huomioidaan lisäansiona koulutusvirkaa haettaessa.

<http://www.icoph.org/assess/>

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy tiedekunnan verkkosivuilta:

<https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/erikoislaakari-ja-erikoishammaslaakarikoulutus>

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Johtamisopinnot (10 opintopistettä)

Ks. 4.6. Johtamisopinnot

Sisätaudit

Vastuhenkilö:

Prof. Hannele Yki-Järvinen KLL/Sisätautien osasto
Haartmaninkatu 8, Biomedicum huone C426B, PL 700, 00029 HUS
Puh. 050 562 6899 1664, hannele.yki-jarvinen@helsinki.fi

Tavoitteet

Tavoitteena on kouluttaa sisätautien erikoislääkäreitä, jotka kykenevät toimimaan alansa erikoislääkärin tehtävissä siten, että he hallitsevat sisätautien alaan kuuluvien sairauksien diagnostiikan, hoidon, lääkinnällisen kuntoutuksen ja ehkäisyä, tuntevat sisätautien alaan kuuluvien sairauksien epidemiologian, syyt ja patogeneesin, ja kykenevät hoitamaan sisätautien alaan kuuluvien sairauksien äkilliset sairastapaukset, tekemään sisätautien alaan kuuluvien sairauksien diagnostiset ja hoidolliset toimenpiteet sekä toimimaan sisätautien erityiskysymysten opettajana terveydenhuollon henkilökunnan koulutuksessa ja jakamaan yleistä terveystietoutta. Sisätautilääkärin tulee myös olla perehtynyt terveydenhuollon hallintoon ja kyettävä johtamaan sisätautien yksikköä.

Koulutusohjelman rakenne

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosai-ralaan ulkopuolella. Yliopistosairaalaan kuuluvat HYKS Meilahden ja Auroran sairaaloiden sisä-tautiyksiköt ja Jorvin sairaalan gastroenterologian poliklinikka.

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin koulutusvaatimuksiin. Erikoistuvan tulee tutustua koulutusvaatimuksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveystyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyvää määräämistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus> tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuvaatimukset. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja sekä koulutusterveyskeskukset löytyvät osoitteesta: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus>

Runkokoulutus (2 v 3 kk)

Ks. Sisätautien runkokoulutus

Eriytyvä koulutus (3 v)

Eriytyvä koulutus (3 v) suoritetaan yliopistollisessa sairaalassa. Siitä voi suorittaa 0-24 kk keskussairaaloissa. Vaadittavan yliopistokoulutuksen minimikesto on 12-18 kk tavanomaisen 24 kk sijasta, jos eriytyvä koulutus on muilta osin suoritettu sellaisessa suuressa keskussairaalassa, jossa toimii päätoiminen sisätautiopin professori.

Sisätautien koulutukseen osallistuvien lääkäreiden tulee osallistua päivystykseen vähintään 30 tuntia kuukaudessa siten, että päivystyspoliklinikka- ja osastopäivystyksiä koulutuksen lopussa on ajallisesti suunnilleen yhtä paljon. Päivystystuntien määrä selvitetään erillisellä lomakkeella. Runkokoulutuksen tulisi olla pääosin suoritettu ennen sisätautien eriytyvän koulutuksen aloittamista.

Erikoistuvalla lääkäreille tulee taata riittävä kierto sairaalan eri toimipisteissä moni-puolisen koulutuksen turvaamiseksi. Jokaiselle opinto-oikeuden saaneelle erikoistuvalla laaditaan henkilökohtainen koulutussuunnitelma koulutusohjelman vastuuhenkilön tai hänen valtuuttamansa kouluttajan kanssa. Osan koulutuksesta voi suorittaa tiedekunnan hyväksymässä koulutussairaalassa vastuuhenkilön harkinnan mukaan. Tutkimustyön hyväksyminen edellyttää yksityiskohtaista selontekoa tutkimustyön kokonaisuudesta, siihen liittyvistä tehtävistä ja mahdollisista julkaisuista.

Sisätautien eriytyvään koulutukseen osallistuvien lääkäreiden tulee saada laaja-alaista sisätautien alan koulutusta paitsi sairauksissa, jotka ovat yleisiä ja joita esiintyy erityisesti päivystystilanteissa, myös sisätautien muilla eriytyvillä aloilla (endokrinologia, gastroenterologia, hematologia, infektiosairaudet, kardiologia, nefrologia, reumatologia). Erikoislääkärin tutkintoanomukseen on lisättävä selvitys, josta ilmenee eriytyvän koulutuksen aikaiset sijoituspaikat, sisätautien eriytyvä ala (tai esim. päivystyspoliklinikka/päivystyskorvaaja) ja sijoituksen kesto kuukausina eriytyvän koulutuksen 3 vuoden ajalta.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2–5 tuntia viikossa. Näihin osallistuminen on oleellinen osa koulutusta.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:

<https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/ammattillinen-jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/koulutuspaikkasopimus>

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (60 tuntia + runkokoulutus 40 tuntia)

Sisätautien koulutuksen tulee sisältää 100 tuntia teoreettista kurssimuotoista koulutusta (40 tuntia runkokoulutuksen ja 60 tuntia eriytyvän koulutuksen aikana). Kurssimuotoisen koulutuksen tulee sisältää tasapuolisesti jokaista sisätautien erikoisalaa. Eriytyvän koulutuksen aikana hyväksytään korkeintaan 10 tuntia / 1 sisätautien erikoisala. Teoreettisen koulutuksen jakautuminen eri sisätautien alojen kesken selvitetään erillisellä lomakkeella

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy tiedekunnan verkkosivuilta:

<https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/erikoislaakari-ja-erikoishammaslaakarikoulutus>

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Johtamisopinnot 10 op

Ks. 4.6. Johtamisopinnot

Suu- ja leukakirurgia

1. Koulutusohjelman/erikoisalan tavoitteet

Koulutusohjelman suoritettuaan suu- ja leukakirurgian erikoislääkärin tulee suoriutua osaltaan itsenäisesti alansa tehtävistä ja omat tätä varten riittävät teoreettiset ja kliiniset tiedot ja taidot:

1. leukaluiden ja kasvojen traumojen kirurgiasta ym. hoidosta rekonstruktioineen
2. suun ja leukojen pahanlaatuisten kasvainten kirurgiasta rekonstruktioineen
3. leukanivelen sairauksista ja niiden kirurgisesta ja muusta hoidosta
4. leukojen ja kasvojen deformeettien ja anomalioiden kokonaisvaltaisesta suunnittelusta ja kirurgiasta
5. dentoalveolaarisesta kirurgiasta
6. hammasperäisten infektioiden hoidosta
7. preproteettisesta kirurgiasta ja siihen liittyvästä implantologiasta
8. leukakystojen ja hyvänlaatuisten kasvainten kirurgiasta rekonstruktioineen
9. sylkirauhasten sairauksista
10. suun ja leukojen kroonisten kiputilojen hoidosta
11. suun limakalvosairauksista
12. tieteellisestä tutkimustyöstä suu- ja leukakirurgian alalla
13. niistä odontologian osa-alueista, jotka suu- ja leukakirurgiassa ovat keskeisiä, kuten ortodontia, hammas-, leuka- ja kasvoprotetiikka, parentafysiologia, suupatologia ja -radiologia sekä suun mikrobiologia ja suulääketiede.

Yhteistyö plastiikkakirurgian, neurokirurgian ja korva-, nenä- ja kurkkutautien erikoisalojen kanssa on tärkeää.

2. Koulutusohjelman rakenne

Terveyskeskuspalvelu 9 kk, hammaslääketieteen täydentävä koulutus (50 op), kirurgian runkokoulutus (2v 3 kk, josta 6 kk suositeltavaa suorittaa suu- ja leukakirurgian yksikössä), eriytyvä koulutus (3 v).

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin koulutusvaatimuksiin. Erikoistuvan tulee tutustua koulutusvaatimuksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta.

3. Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveystyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyvääsmääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus> tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka

suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja sekä koulutusterveyskeskukset löytyvät osoitteesta: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus>

4. Runkokoulutus, ja eriytyvä erikoistumiskoulutus/eriytyvä palvelu

Ennen eriytyvää koulutusta on suu- ja leukakirurgian erikoistujan suoritettava hammaslääketieteen täydentäviä opintoja n. 50 op verran. Seuraavassa on luettelo niistä opintokokonaisuuksista jotka ovat keskeisiä suu- ja leukakirurgian erikoislääkärin koulutuksessa:

Tuki- ja liikuntaelimityö / Kasvot, suu ja hampaat
 Kasvojen kasvu, hampaiston ja purennan kehitys
 Röntgendiagnostiikan peruskurssi,
 Purentavirheiden diagnosointi
 Kariologian teoreettinen ja kliininen kurssi
 Parodontologian peruskurssi
 Anestesia (osa:paikallispudutus)
 Purentavirheiden hoito ja oikomiskojeet
 Proteettisen hoidon suunnittelu ja perusteet
 Kariologian kliininen ja teoreettinen jatkokurssi
 Suu- ja leukakirurgian peruskurssi
 Endodontian kliininen ja teoreettinen kurssi
 Purentaelimen toiminta I
 Purentaelimen toiminta
 Oikomishoidon teoria ja käytäntö
 Kruunu-, silta- ja yhdistelmäproteesit
 Irrotettavat proteesit
 Suu- ja leukakirurgian jatkokurssi-kirurgian osuus
 Suu- ja leukakirurgian jatkokurssi-patologian osuus
 Suu- ja leukakirurgian jatkokurssi-radiologian osuus
 Suutaudit I
 Suun ulkopuolella valmistettavat täytteet
 Sylkirauhassairaudet KI
 Sylkirauhassairaudet RAD+PAT
 Hampaiden kehityshäiriöt
 Suupatologia (mikroskopointikurssi)
 Implantit ja preproteettinen kirurgia,
 Suu- ja leukakirurgian kertauskurssi
 Ortodontia tänään
 Rekonstruktio up-date
 Suutaudit

SUU- JA LEUKAKIRURGIAN KLIININEN HOITOHARJOITTELU

Suorituspaikkana HUS (Ruskeasuon HUS:n opetuslinikka, Si-le sairaala ja Töölön sairaala)

Suoritteiden valvojana klinikan erikoislääkäri/erikoishammaslääkäri

Suoritteet	Lukumäärä
Hampaan tavanomainen poisto	35
Hampaan leikkauksellinen poisto	10
Suun limakalvomuutoksen biopsia/ekskiisio	10

Leikkausvustukset

Dentoalveolaarinen kirurgia	10
Ortognaattinen kirurgia	1
Tuumorikirurgia	1
Traumakirurgia	1

Edellä luetellut opintojaksot ovat viitteelliset ja niiden rakenne sekä laajuus voivat vaihdella peruskoulutuksen tutkintovaatimusten mukaisesti. Hammaslääketieteen täydentävistä opinnoista tulee erikseen tehdä henkilökohtainen opintosuunnitelma erikoisalalan vastuuhenkilön kanssa.

Runkokoulutus (2 v 3 kk)

Ks. kirurgian alojen runkokoulutus

Eriytyvä koulutus (3 v)

Erikoistumiskoulutuksessa kliininen osuus (3 v) tapahtuu pääsääntöisesti yliopistosairaalan suu- ja leukakirurgian klinikassa. Enintään yksi vuosi voidaan suorittaa erikoislääkärijohtoisella kotimaisen tai ulkomaisen sairaalan suu- ja leukakirurgian osastolla.

5. Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

1. Erikoistuva tutkii ja hoitaa opettajiensa valvonnassa ja ohjauksessa itsenäisesti potilaita poliklinikalla, vuodeosastolla ja leikkaussalissa. Hoidossa pyritään siihen että kullakin potilaalla on vastuulääkärit, joista toinen on erikoistuja ja toinen seniorilääkäri.
2. Erikoistuva osallistuu koko kliinisen osuuden koulutuksen ajan suu- ja leukakirurgian sekä suun terveydenhuollon yöpäivystykseen primaaripäivystäjänä, loppuvaiheessa myös takapäivystäjänä.
3. Erikoistuva suorittaa itsenäisesti tai avustaa keskeisissä alaan liittyvissä kirurgisissa toimenpiteissä, joista pidetään kirjaa (lokikirja). Toimenpiteet vastaavat laadultaan ja määrältään soveltuvin osin niitä vaatimuksia joita edellytetään European Board of Oro-Maxillofacial Surgery Assessmentiä (EBOMFS) (www.ebomfs.eu) varten.

Jokaisella erikoistujalla on henkilökohtainen kouluttaja, joka säännöllisesti seuraa erikoistujan kehitystä kliinisessä työssä.

6. Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2–5 tuntia viikossa.

1. vuosi

Dentoalveolaarikirurgia:

- retinoituneet hampaat

- hyvänlaatuiset suun- ja leukojen kasvaimet
- infektiokirurgia
- limakalvosairaudet
- implantologia

2. vuosi

Deformiteettikirurgia

- ortognaattinen kirurgia; hypo-, hyperplasiat, dentofakiaalinen kirurgia
- synnynnäiset deformiteetit; kraniofakiaalisten anomalioiden hoito, huuli-suulakihalkiokirurgia
- hankitut deformiteetit; posttraumaattisten deformiteettien hoito, ablatiivisen kirurgian jälkeinen sekundaarinen rekonstruktiokirurgia
- uniapnean hoito
- leukanivelkirurgia
- kipukirurgia

3. vuosi

Tuumori- ja rekonstruktiokirurgia;

- ablatiivinen kirurgia
- pehmyt- ja kovakudosrekonstruktiot
- mikrokirurgiset rekonstruktiot
- purennan kirurgiset rekonstruktiot.
- hermovaurioiden kirurginen hoito
- osteoradionekroosien hoito
- sylkirauhassairaudet

Traumatologian koulutusta annetaan koko eriytyvän vaiheen aikana

7. Teorettinen kurssimuotoinen koulutus 80 h

Suu- ja leukakirurgian erikoisalan opinnot sisältävät koulutusta mm. seuraavista aihepiireistä:

- dentoalveolaarinen kirurgia
- kasvoluiden traumatologia
- synnynnäiset ja hankitut deformiteetit
- leukanivelen sairaudet
- suun ja leukojen hyvän- ja pahanlaatuiset kasvaimet
- suun ja leukojen rekonstruktiokirurgia
- suun ja leukojen tulehdussairaudet
- preproteettinen kirurgia
- sylkirauhassairaudet
- suun limakalvosairaudet.

Erikoistuva voi käyttää hyväkseen myös alan kansainvälisten ja kotimaisten erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkäriyhdistysten järjestämiä koulutustilaisuuksia, joiden sisältö ja laajuus vastaavat teoreettisen kurssimuotoisen koulutuksen tavoitteita.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy tiedekunnan verkkosivuilta:

<https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/erikoislaakari-ja-erikoishammaslaakarikoulutus>

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Johtamisopinnot (10 opintopistettä)

Ks. 4.6. Johtamisopinnot

Sydän- ja rintaelinkirurgia

Vastuhenkilö:

Vt. Prof. Karl Lemström

Sydän- ja rintaelinkirurgia, Haartmaninkatu 4,

PL 340, 00029 HUS

Puh. (050) 050 427 2281, karl.lemstrom@helsinki.fi

Sihteeri: Meri Markkola, Puh 050-4270352, meri.markkola@hus.fi

Tavoitteet

Sydän- ja rintaelinkirurgian koulutuksen tarkoituksena on kouluttaa itsenäiseen työhön kykenevä erikoislääkäri, joka hallitsee alan diagnostiikan, leikkausindikaatiot ja kontraindikaatiot, leikkausmenetelmät ja potilaiden jatkohoidon. Koulutuksen osa-alueita ovat sydämen ja suurten verisuonten kirurgia, keuhkokirurgia, välikarsinan, pallean ja rinnanseinämän sekä ruokatorven kirurgia.

Koulutusohjelman rakenne

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin, Peijaksen ja Kätilöopiston sairaalat).

Erikoistuva lääkäri tekee opinto-oikeutta hakiessaan koulutussuunnitelman, jonka vastuhenkilö tai hänen valtuuttamansa kouluttaja käyvät läpi erikoistumiskoulutuksen alussa. Koulutussuunnitelman pohjan saa vastuhenkilön ensitapaamisen yhteydessä, joka suositellaan tapahtuvaksi viimeistään runkokoulutuksen varhaisvaiheessa.

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin koulutusvaatimuksiin. Erikoistuvan tulee tutustua koulutusvaatimuksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkäriin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveystyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyvää määrääyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus> tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuvaatimukset. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja sekä koulutusterveyskeskukset löytyvät osoitteesta: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus>

Kirurgian runkokoulutus (2 v 3 kk)

Ks. kirurgian runkokoulutus tämän opinto-oppaan lopussa.

Eriytyvä koulutus (3 v)

Sydän- ja rintaelinkirurgian eriytyvä koulutus suoritetaan yliopistosairaalassa sydän- ja thoraxkirurgian klinikassa ja lastenkirurgian klinikassa.

Osa-alueet:

Sydänkirurgia (9 kk-2 v),
 Thoraxkirurgia (9 kk-2 v),
 Sydänkirurginen tehohoito (3 kk),
 Lasten sydänkirurgian (1-3 kk), vapaavalintainen
 Kardiologia (1-3 kk), vapaavalintainen

Yliopiston nimeämä vastuhenkilö vastaa koulutusohjelman toteuttamista, tenteistä ja nimeää kouluttajat. Kliinistä koulutusta varten kouluttajat nimeävät erikoistuvalla henkilökohtaisen ohjaajan. Kouluttaja ja koulutuksen vastuhenkilö vastaavat siitä, että erikoistuva saa riittävän kliinisen ja teoreettisen koulutuksen.

Muussa EU-maassa vastaavassa yksikössä suoritettu palvelu hyväksytään osaksi erikoislääkäritutkinnon kliinistä palvelua. Koulutuksen vastaavuuden ratkaisee koulutusohjelman vastuhenkilö. Sama koskee muualla ulkomailla suoritettua palvelua.

Sydän- ja rintaelinkirurgian eriytyvän vaiheen koulutukseen kuuluu osallistuminen lääketieteen kandiin opetukseen.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2-5 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:

<https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/ammattillinen-jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/koulutuspaikkasopimus>

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (80 tuntia + runkokoulutus 60 tuntia)

Erikoistuvan tulee saada vähintään 80 tuntia teoreettista kurssimuotoista koulutusta, jota voivat antaa yliopistojen ohella erikoisalayhdistykset sekä Suomessa että ulkopuolella ja muut ammatilliset järjestöt. Teoreettisen kurssimuotoisen koulutuksen tulee olla koulutusohjelman vastuhenkilön hyväksymä. Työajalla pidetyt klinikkakoulutukset eivät sisälly vaadittavaan 80 tunnin teoreettiseen koulutukseen.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Erikoistuva pitää lokikirjaa tekemistään leikkauksista ja leikkauksien assisteerauksista sekä kliinisestä palvelustaan. Tiedot varmennetaan kansioon kerättyjen epikriisien ja leikkauskertomuksen avulla. Kouluttajan ja henkilökohtaisen ohjaajan antaman kuvauksen, lokikirjan ja kansion sisällön perusteella vastuhenkilö tekee yhteenvedon koulutuksen sisällöstä ja huolehtii siitä, että erikoistuva saa riittävän kliinisen ja teoreettisen koulutuksen.

Koulutusohjelman alussa kouluttaja, henkilökohtainen ohjaaja ja erikoistuva laativat erikoistuvan lääkärin koulutusohjelman, joka sisältää riittävässä määrin koulutusohjelman eri osa-alueita. Sen toteutumista

seurataan puolivuositain. Erikoistuva lääkäri toimii itse aloitteentekijänä ohjelman toteutumisen seurannassa.

Suosittelavaa kirjallisuutta <http://school.eacts.org/sections/RecRead/index.html>

Kuulustelu

Kuulustelu voidaan suorittaa joka UEMS:n eurooppalaisena kuulusteluna tai valtakunnallisena kuulusteluna. Eurooppalaista kuulustelua suositellaan.

European Board of Cardiothoracic Surgery (EBCTS) on Euroopan Sydän-thoraxkirurgi yhdistyksen (EACTS) ylläpitämä tenttiorganisaatio, jonka tulokset vahvistaa UEMS:n sydän- ja thoraxkirurgian sektio. Level 1 vaiheessa mitataan vastavalmistuneen tai vuoden sisällä valmistuvan erikoislääkärin tietoa laaja-alaisesti keskeisistä osa-alueista mukaan lukien tehohoito ja perustieteet. Kysymykset ovat single-best answer tyyppisiä ja tenttiaika on 3,5 h. EBCTS ylläpitää ajantasaista ydinainesanalyysi-kirjaa joihin kysymykset pohjautuvat. Hyväksyttävästi suoritettulla Level 1 –tentillä voidaan korvata valtakunnallinen kuulustelu.

<https://www.ebcts.org/>

<http://uems-cardiothoracicsurgery.com/>

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy tiedekunnan verkkosivuilta:

<https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/erikoislaakari-ja-erikoishammaslaakarikoulutus>

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Johtamisopinnot (10 opintopistettä)

Ks. 4.6. Johtamisopinnot

Syöpätaudit

Vastuhenkilö:

Professori Sirpa Leppä
 Clinicum/Syöpätautien osasto,
 Haartmaninkatu 4, PL 180, 00029 HUS
 Puh. 050-4270820, sirpa.leppa@hus.fi

Tavoitteet

Syöpätautien erikoislääkärin koulutus johtaa pätevyyteen toimia itsenäisesti erikoislääkärin tehtävissä

Koulutusohjelman käytyään syöpätautien erikoislääkäri tuntee syöpäsairauksien etiologian, biologisen taustan ja kliinisen käyttäytymisen on perillä syöpäsairauksien ehkäisystä ja varhaisdiagnostiikasta hallitsee syöpäsairauksiin liittyvän diagnostiikan, yleis- ja jatkohoidon osaa suunnitella ja toteuttaa syöpäpotilaiden kuratiivisen ja palliatiivisen säde- ja lääkehoidon, ja saattohoidon hallitsee sädehoidon käytön muidenkin sairauksien kuin pahanlaatuisten kasvainten hoidossa hallitsee syöpäpotilaiden tavanomaiset akuutit ja krooniset ongelmat, niiden diagnostiikan ja hoidon on perillä myös muilla erikoisaloilla annettavasta syövän hoidosta, erityisesti syöpäkirurgiasta kykenee johtamaan moniammatillista toimintayksikköään ja työryhmäänsä hallitsee perusteet yhteistyöhön ja konsultointiin eri erikoisalojen ja eri henkilöstöryhmien kanssa on perillä kasvainsairauksia koskevasta terveydenhuollon järjestelmästä ja hallinnosta on perillä syöpäsairauksiin liittyvästä kuntoutustoiminnasta sekä sosiaalisten ja yhteiskunnallisten tuki- ja avustusjärjestelmien toiminnasta osaa toimia alansa erityiskysymysten asiantuntijana ja opettajana pystyy osallistumaan alansa tieteelliseen tutkimukseen, kehittämiseen ja suunnitteluun hallitsee sanallisen ja sanattoman vuorovaikutuksen potilastyössä

Koulutusohjelman yleiskuvaus

Syöpätautien erikoislääkärikoulutus on itsenäinen koulutusohjelma. Koulutus perustuu käytännön työskentelyyn syöpätautien yksikössä erikoislääkäreiden ohjauksessa ja valvonnassa sekä kansainväliseen, valtakunnalliseen ja paikalliseen teoreettiseen kurssimuotoiseen opiskeluun. Erikoistumiskoulutuksen aikana tuleva erikoislääkäri oppii tekemään hoitopäätökset itsenäisesti. Hoitopäätösten perustaminen hyvään ja riittävään tieteelliseen näyttöön sekä tällaisen näytön etsiminen ja arviointi opetellaan koulutuksen aikana teoreettisesti ja käytännön harjoitteluna.

Koulutuksessa hankitaan erikoislääkäriltä edellytetyt tiedot ja taidot eri syöpäsairauksien kuvantamis-, laboratorio- ja patologisanatomisesta diagnostiikasta, hoidon suunnittelusta ja toteutuksesta. Koulutuksessa keskitytään syövän lääkehoitoon (solunsalpaajahoidot, hormonaaliset hoidot, biologiset hoitomuodot, muut hoitomuodot), sädehoitoon eri tekniikoin (ulkoinen, ontelonsisäinen, kudoksensisäinen, radionuklidit) sekä oireenmukaiseen hoitoon, erityisesti kivun hoitoon. Tämän lisäksi erikoistuva lääkäri saa valmiuksia vaikeiden asioiden kommunikaatioon, potilaan ja omaisten kohtaamiseen ja psykososiaaliseen tuen antamiseen. Koulutuksen aikana opetellaan eri hoitomuotojen ja tekniikoiden yhdistämistä, hoitotulosten arviointia ja niiden yhteyttä kliiniseen toimintaan ja laadunvalvontaan, laadukkaan työskentelyn kehittämiseen, ja tulokselliseen sekä taloudelliseen kliiniseen toimintaan.

Erikoistuva lääkäri hankkii koulutuksen aikana teoreettista ja käytännön kykyä pitää esitelmiä, opettaa ja arvioida opetusta.

Koulutusohjelman rakenne

Koulutusohjelman kokonaispituus on 5 vuotta.

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin koulutusvaatimuksiin. Erikoistuvan tulee tutustua koulutusvaatimuksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveystyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyväismääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus> tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja sekä koulutusterveyskeskukset löytyvät osoitteesta: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus>

Erikoistumiskoulutus (4 v 3 kk)

Syöpätauteihin erikoistuva toimii vähintään 3 v 9 kk lääkärimäisenä syöpätautien yksikössä. Erikoistumiskoulutuksen voi suorittaa kokonaisuudessaan yliopistollisen sairaalan syöpätautien klinikassa. Koulutuksesta vähintään 2 v 6 kk on suoritettava yliopistollisessa syöpätautien yksikössä. Jos keskussairaalakoulutus suoritetaan sellaisessa yksikössä, jossa on myös sädehoito-osasto ja koulutettava on saanut riittävästi koulutusta sekä syövän säde- että lääkehoitojen toteuttamisesta, voidaan tällaista koulutusta hyväksyä 1v 9 kk. Jos sädehoitoyksikköä ei ole, keskussairaalakoulutusta voidaan hyväksyä enintään 1 v 3 kk. Erikoistumiskoulutuksen aikana erikoistuva lääkäri toimii tasapuolisesti ja riittävän pitkiä yhtenäisiä jaksoja sädehoitoyksikössä, syöpätautien vuodeosastoilla sekä avohoitoyksiköissä siten, että hän oppii hallitsemaan itsenäisesti erityyppisten syöpien säde- ja lääkehoidon, ja syöpäpotilaan kokonaisuuden mukaan lukien syövän hoitoon liittyvät psykososiaaliset näkökohdat.

Erikoistumiseen kuuluvasta koulutuksesta enintään 6 kk voi olla toimimista muussa syöpätautien erikoislääkärin koulutuksen kannalta tarpeellisessa virassa tai toimessa esimerkiksi erikoislääkärijohtoisessa sisätautiyksikössä, syöpätauteja hoitavassa operatiivisessa yksikössä, hematologisessa yksikössä, kuvantamisyksikössä tai tieteellisessä tutkijan toimessa.

Syöpätautien erikoislääkärin koulutusvirkoja on Helsingin yliopistollisessa keskussairaalassa neljätoista. Koulutukseen hyväksytään myös toimiminen erikoistuvan lääkärimäisenä tai syöpätautien erikoislääkärin viran sijaisena, tai toimiminen tilapäisenä erikoistuvana lääkärimäisenä, mikäli myös tänä aikana on järjestetty koulutuksen kannalta asianmukainen seniorilääkärin opastus ja konsultointimahdollisuus.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutukset, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2–5 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:

<https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/ammattillinen-jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/koulutuspaikkasopimus>

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (60 tuntia)

Teoreettista koulutusta annetaan koulutusyksikön toimesta siten, että klinikan toiminta ja hoitopäätökset opetetaan tieteelliseltä, teoreettiselta ja käytännön kannalta. Kurssimuotoista koulutusta järjestetään myös valtakunnallisena yhteistyönä. Näiden lisänä tai niitä korvaamassa voivat olla myös kansalliset ja kansainväliset tieteelliset kokoukset ja symposiumit, jotka käsittelevät koulutuksen kannalta olennaisia erikoiskysymyksiä tai laajempia kokonaisuuksia.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Koulutuksen edistymistä seurataan sähköisen lokikirjan avulla. Lokikirja määrittää yleiset ja yksikkökohtaiset oppimistavoitteet. Erikoistuva lääkäri osallistuu oman oppimisensa arviointiin sekä koulutuksensa kehittämiseen. Jokaiseen koulutusjaksoon sisältyy väli- ja loppuarvio, jolloin erikoistuva arvioi oppimistavoitteiden toteutumista vastaavan kouluttajan kanssa, joka hyväksyy koulutusjakson ja raportoi vastuuhenkilölle. Oppimistavoitteet on jaettu kolmeen tasoon: A. Ei ole saavuttanut tavoitetta; B. Osaa riittävästi; ja C. Osaa erittäin hyvin. Vuosittain, tai useammin jos koulutukseen liittyvä tilanne sitä vaatii, käydään kehityskeskustelu vastuuhenkilön kanssa. Koulutuksen toteutumista käsitellään myös erikoistuvien ja kouluttajien palauteseminaarissa ja koulutusta kehitetään palauteseminaarin pohjalta.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy tiedekunnan verkkosivuilta:

<https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/erikoislaakari-ja-erikoishammaslaakarikoulutus>

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Johtamisopinnot (10 opintopistettä)

Ks. 4.6. Johtamisopinnot

Terveydenhuolto

Vastuhenkilö:

Professori Minna Kaila
Hjelt-instituutti
PL 41 (Mannerheimintie 172), 00014 Helsingin yliopisto
minna.kaila@helsinki.fi

Terveydenhuollon erikoisalan (public health medicine) kohteena on väestön terveys ja sen edistäminen. Se hankkii tieteellisen menetelmin tietoja väestön terveyteen vaikuttavista tekijöistä, niihin vaikuttamisen keinoista, keinojen vaikuttavuudesta sekä niiden soveltamisesta erilaisin toimenpitein yhteiskunnan eri lohkoilla, terveydenhuolto mukaan lukien. Hankittua tutkimustietoa sovelletaan väestön terveyspalvelujen tarpeen arviointiin, terveydenhuollon suunnitteluun, johtamiseen ja arviointiin sekä toimintaan, jonka erityisenä tavoitteena on terveyden edistäminen ja suojelu sekä sairauksien ennaltaehkäisy. Tärkeimmät toiminta-alueet ovat terveydenhuollon tutkimus, hallinto ja johtaminen sekä kansanterveystyö, viimeksi mainitun osana ympäristöterveydenhuolto.

Tavoitteet

1. Väestön terveydentilan ja terveyspalvelujen tarpeen arviointi

Tuntee väestön terveydentila ja sen kehitys, terveyteen vaikuttavat tekijät ja tärkeimpien kansansairauksien epidemiologia

Tuntee epidemiologisia, tilastotieteellisiä ja terveydentilan mittaamisen menetelmiä ja osata käyttää niitä terveyspalvelujen alueellisen ja sairausryhmäkohtaisen tarpeen arvioimiseen (health needs assesement)

Tuntee terveyttä koskevat rekisterit ja tietojärjestelmät ja osata käyttää niitä tietoteknisiä työvälineitä hyödyntäen

2. Ehkäisevä terveydenhuolto

Tuntee kansansairauksien ehkäisyn ja varhaisen toteamisen mahdollisuudet ja menetelmät

Tuntee terveyden edistämisen teorioita ja menetelmät

Tuntee ympäristötekijöiden merkitys väestön ja yksilöiden terveydelle

Tuntee viranomaisten terveysvalvontaa ja -suojelua koskevat tehtävät ja terveysvaarojen torjunta

Osata suunnitella, toteuttaa ja arvioida sairauksien ehkäisyn ja terveyden edistämisen hankkeita

Osata paikallisten epidemioiden selvittämisen perusteet

3. Terveyspolitiikka ja palvelujärjestelmä

Tuntee kansallinen sosiaali- ja terveyspolitiikka ja sen painotukset ja priorisointi

Tuntee sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmä ja sen toiminta

Tuntee terveydenhuoltotutkimuksen ja terveystaloustieteen menetelmiä ja osata käyttää niitä toimintakäytäntöjen, terveyspalvelujen ja terveydenhuoltojärjestelmien arvioinnissa, vertailussa ja kehittämisessä

Tuntee terveydenhuoltoa koskevat rekisterit ja tietojärjestelmät ja osata analysoida terveydenhuoltoa kuvaavia tietoja epidemiologian ja tilastotieteen menetelmin

Tuntee ja osata käyttää erilaisia terveyspolitiikkaan ja terveydenhuollon toimintaan vaikuttamisen keinoja

Tuntee kansainvälinen yhteistyö terveydenhuollon alalla

Osata suunnitella, toteuttaa ja arvioida palvelujen kehittämishankkeita

4. Hallinto ja johtaminen

Tuntee sosiaali- ja terveyslainsäädäntö sekä julkisen hallinnon normit ja päätöksentekoprosessi

Tuntee terveydenhuolto-organisaation ja sen johtamisen erityispiirteet

Osata johtaa moniammatillista terveydenhuollon yksikköä

5. Oman työn hallinta ja kehittäminen

Osata systemaattisesti arvioida ja kehittää omaa ammatillista osaamista ja toimintaa

Osata toimia alan asiantuntijana, esimiestehtävissä, kouluttajana ja vaikuttajana

koulutusohjelman rakenne

Koulutusohjelman kokonaispituus on 5 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin, Peijaksen ja Kätilöopiston sairaalat). Erikoistumiskoulutukseen liittyvä lähijohtajakoulutus voidaan sisällyttää henkilökohtaisessa oppimissuunnitelmassa sekä käytännön palveluun että teoreettiseen koulutukseen.

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin koulutusvaatimuksiin. Erikoistuvan tulee tutustua koulutusvaatimuksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveytyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyväismääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus> tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja sekä koulutusterveyskeskukset löytyvät osoitteesta: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus>

Runkokoulutus (1 v 3 kk)

Runkokoulutus on yhteinen työterveyshuollon ja yleislääketieteen koulutusohjelmien kanssa. Runkokoulutuksen tavoitteena on perehdyttää erikoistuva terveydenhuoltojärjestelmään. Koulutus suoritetaan perusterveydenhuollon tai erikoissairaanhoidon laitoksen lääkärin tehtävässä tai koulutukseen soveltuvassa suunnittelu- tai hallintotehtävässä. Ao. tehtävään erikoistuva hakee koulutussuunnitelmansa pohjalta ottaen huomioon tiedekunnan tekemät koulutuspaikkasopimukset. Tutkimustyön hyväksymisessä runkokoulutuksen osittaiseen korvaamiseen noudatetaan valtakunnallista suositusta.

Eriytyvä koulutus (3 v)

Koulutus suoritetaan yliopiston kansanterveystieteen laitoksessa tai siihen verrattavissa olevassa tutkimuslaitoksessa sekä koulutukseen soveltuvassa terveydenhuollon tutkimus-, suunnittelu-, hallinto- tai johtamistehtävässä. Koulutuksesta vähintään yksi vuosi suoritetaan yliopiston laitoksessa tai siihen verrattavissa olevassa tutkimuslaitoksessa.

Eriytyvän koulutuksen tavoitteena on ohjata ja tukea erikoistuvaa hänen hankkiessaan erikoisalan keskeisen sisältö- ja menetelmäosaamisen ja sen soveltamisvalmiuden.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2–5 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:

<https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/ammattillinen-jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/koulutuspaikkasopimus>

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (190 tuntia)

Erikoisalan luonteesta johtuen teoreettinen kurssimuotoinen koulutus muodostaa huomattavan osan annettavasta koulutuksesta. Erikoistuva laatii yhteistyössä ohjaajan kanssa yksilöllisen suunnitelman, jonka tulee sisältää vähintään 30 tuntia kaikista alla luetelluista osaamisalueista. Yksittäisten kurssien valinnassa sallitaan pitkälle menevä valinnanvapaus, mm. siten että ulkomailta suoritettuja opintoja voidaan hyväksyä korvaamaan kurssimuotoista koulutusta. Teoreettisen kurssimuotoisen koulutuksen kokonaislaajuus on 190 tuntia. Teoreettisen kurssimuotoisen koulutuksen koulutustilaisuuksiin voi sisältyä kuulusteluja, yksilöllisiä projektitöitä tai ryhmätöitä, joilla arvioidaan oppimistuloksia. Laitoksen järjestämässä koulutustilaisuuksissa kerätään järjestelmällinen osallistujapalaute.

Osaamisalueet (vähintään 30 tuntia teoreettisia opintoja kustakin)

- Väestön terveydentilan ja terveystalvelujen tarpeen arviointi
- Ehkäisevä terveydenhuolto
- Terveyspolitiikka ja palvelujärjestelmä

Oppimisprosessin suunnittelu, seuranta ja arvioinnin välineet

Koulutusohjelmaan hyväksymisen yhteydessä koulutuksen vastuuhenkilö nimeää erikoistuvalla *henkilökohtaisen ohjaajan*, jonka toivotaan olevan sama koko erikoistumisen ajan. Saatuaan opinto-oikeuden erikoistuva laatii erikoistumisen alussa yhteistyössä ohjaajan kanssa yksilöllisen koulutussuunnitelman portfolion muotoon. Suunnitelmaan sisällytetään mm. erikoistuvan yksityiskohtaiset oppimistavoitteet, runko- ja eriytyvän koulutuksen alustavat suunnitelmat palveluineen ja kurssimuotoisine teoriakoulutuksineen. *Koulutuksen vastuuhenkilö* hyväksyy yksilöllisen koulutussuunnitelman. Suunnitelman toteutumista arvioidaan yhteistyössä ohjaajan kanssa sekä vuosittain tapaamisessa koulutuksen vastuuhenkilön kanssa.

Alan kouluttajat toimivat yliopiston kansanterveystieteen laitoksessa tai muussa koulutuspaikassa. He vastaavat koulutusedellytysten toteutumisesta koulutuspaikassa ja erikoistuvan oppimisen ja osaamisen arvioinnista vähintään vuosittain. Arviointiin liittyy myös koulutuspaikkojen arviointi.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy tiedekunnan verkkosivuilta:

<https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/erikoislaakari-ja-erikoishammaslaakarikoulutus>

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Johtamisopinnot (10 opintopistettä)

Ks. 4.6. Johtamisopinnot

Työterveyshuolto

Vastuhenkilö:

Professori Kari Reijula

Puh: +358405502050

Sähköposti: kari.reijula@helsinki.fi

Kuuden (6) vuoden koulutusohjelma

Koulutuksen tavoitteet

Koulutuksen tavoitteena on erikoislääkäri, joka

- tuntee työn ja terveyden yhteydet ja osaa toimia työn terveyshaittojen ehkäisemiseksi ja työhön liittyvien voimavarojen edistämiseksi yksilöiden, työpaikkojen ja moniammatillisen työterveystiimin kanssa
- osaa arvioida ja tukea yksilöiden työkykyä yhteistyössä työpaikan, terveydenhuollon, kuntoutuspalveluiden, sosiaalivakuutusjärjestelmän ja työvoimahallinnon kanssa
- kykenee työterveysyhteistyössä asettamaan toiminnalle tavoitteita, perustelevaan tarpeellisia toimenpiteitä ja arvioimaan niiden vaikuttavuutta yhdessä asiakkaiden kanssa.

Koulutusohjelman yleiskuvaus

Koulutus suoritetaan suunnitelmallisesti pääosin työssä oppien, koulutusohjelman osaamistavoitteiden mukaisesti. Oppimista tuetaan lokikirjalla, henkilökohtaisella ohjauksella ja edistymisen arvioinneilla sekä toimipaikka- ja teoreettisin koulutuksin.

Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutusohjelmaan kuuluu kaksivuotinen runkokoulutus, neljä vuotta kestävä eriytyvä koulutus, teoreettinen kurssimuotoinen koulutus, johtamiskoulutus, koulutuksen ja oppimisen arviointi sekä valtakunnallinen kuulustelu.

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin, Peijaksen ja Kätilöopiston sairaalat).

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin koulutusvaatimukseen. Erikoistuvan tulee tutustua koulutusvaatimukseen, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta.

Runkokoulutus 24 kk Yleislääketieteen erityiskoulutus tai työterveyshuollon oma runkokoulutus, joka sisältää vähintään 9 kk terveyskeskuspalvelua, vähintään 6 kk sairaalapalvelua ja/tai enintään 9 kk työterveys-huoltopalvelua tai muuta oppialan tavoitteisiin soveltuvaa palvelua.		Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus 200 h Johtamisopinnot 10 op
Eriytyvä koulutus 48 kk <ul style="list-style-type: none"> Työterveyshuoltojakso 24 kk <ul style="list-style-type: none"> toimipaikkakoulutus 2h/vko henkilökohtainen ohjaus 2h/vko 	Arviointi 6 kk välein ja aina kunkin palvelujakson päättyessä	

<ul style="list-style-type: none"> • Työkyvyn arviointi ja kuntoutus -jakso 6 kk <ul style="list-style-type: none"> ○ toimipaikkakoulutus 2h/vko ○ henkilökohtainen ohjaus 2h/vko • Kliininen palvelu muilla erikoisaloilla 12 kk <ul style="list-style-type: none"> ○ toimipaikkakoulutus 2h/vko • Työterveyslaitosjakso 6 kk <ul style="list-style-type: none"> ○ henkilökohtainen ohjaus ○ toimipaikkakoulutus 		
Valtakunnallinen kirjallinen loppukuulustelu		

Kaavio 1: Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen yleiskuvaus

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveystyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyvääsmääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus> tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja sekä koulusterveyskeskukset löytyvät osoitteesta: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus>

Muu osa runkokoulutuksesta

Runkokoulutuksen vaihtoehtoiset suorittamistavat ovat yleislääketieteen erityiskoulutus tai työterveyshuollon oma runkokoulutus. Oma runkokoulutus sisältää toimimista päätoimisessa lääkärin virassa, toimessa tai tehtävässä vähintään 2 vuotta, josta vähintään 9 kk terveyskeskuksessa (9 kuukauden terveyskeskuspalvelun tulee täyttää pysyvääsmääräyksissä määritellyt sisällölliset kriteerit), vähintään 6 kk sairaalassa, ja/tai enintään 9 kk työterveyshuollossa, tai oppialan vastuuhenkilön päätöksellä muussa oppialalle soveltuvassa lääkärin tehtävässä, kuitenkin enintään 6 kk tutkimustyössä.

Runkokoulutuksen tavoitteena on, että sen suoritettuaan erikoistuja

- osaa toimia terveydenhuollon palvelujärjestelmässä noudattaen hoitoketjukäytäntöjä
- tietää työterveyshuollon perusteita
- hallitsee lääkärin kliiniset perustaidot
- osaa toimia moniammatillisessa yhteistyössä

On suositeltavaa, että runkokoulutus on suoritettu ennen eriytyvää koulutusta.

ERIIYTYVÄ KOULUTUS (48 kk)

Helsingin yliopiston koulutuspaikkalistaus:

<http://hy.tthvyo.fi/erikoislaakarikoulutus/koulutusjaksot/koulutuspaikat/>

Palveluiden hyväksymisen edellytyksenä on, että erikoistuja käy yliopiston järjestämän starttiseminaarin ja laatii viimeistään työterveyshuoltojakson alussa yhdessä kouluttajansa kanssa henkilökohtaisen erikoistumissuunnitelman, joka toimitetaan koulutuksen vastuuhenkilölle.

Eriytyvä koulutus koostuu palveluista työterveyshuollon koulutuspaikassa, työkyvyn arviointia ja kuntoutusta toteuttavassa koulutuspaikassa, palveluista soveltuvilla kliinisillä erikoisaloilla sekä Työterveyslaitospalvelusta. Eriytyvään koulutukseen sisältyy henkilökohtaista ohjausta, toimipaikkakoulutusta, teoreettista kurssimuotoista koulutusta sekä oppimisen ja koulutuksen arviointi. Myös johtamiskoulutus voi sisältyä tähän jaksoon. Palvelujaksojen oppimistavoitteet ja sisällöt kuvataan työterveyshuollon lokikirjassa.

Eriytyvän koulutuksen tavoitteet

Tavoitteena on, että eriytyvän koulutuksen suoritettuaan työterveyslääkäri hallitsee työnsä eettisen, lainsäädännöllisen ja teoreettisen taustan, erikoisalan kliiniset taidot sekä monitasoisissa asiakkuuksissa tarvittavat vuorovaikutus- ja yhteistyötaidot sekä osaa toimia hyvän työterveyshuoltokäytännön mukaisin menetelmin ja ammattikäytännöin yksilö-, työyhteisö- ja työpaikkatasolla seuraavilla alueilla:

- terveyden ja työkyvyn edistäminen
- työhön liittyvien voimavarojen, työhyvinvoinnin ja työyhteisön toiminnan edistäminen
- työn kuormitus- ja vaaratekijöiden sekä työhön liittyvien terveyshaittojen arviointi ja niihin vaikuttaminen
- työhön liittyvien sairauksien ennaltaehkäisy, tunnistaminen ja hoito
- työkyvyn arviointi, seuranta ja varhainen tuki sekä työhön paluun tukeminen
- tutkimusten, hoidon ja kuntoutuksen koordinointi työkyvyn sekä työllistymisen terveydellisten edellytysten tukemiseksi
- kuntoutustarpeen tunnistaminen, neuvonta ja ohjaaminen lääkinnälliseen, ammatilliseen ja päihdekuntoutukseen
- tavoitteenasettelu, tarpeellisten toimenpiteiden suunnittelu ja laadun sekä vaikuttavuuden arviointi asiakkaiden kanssa työterveysyhteistyössä
- työterveyshuollon johtamis-, kehittämis- ja tutkimustehtävät

Työterveyslääkäriin tulee tietää seuraavien työterveyshuoltoon liittyvien erityisalueiden perusteet ja osata soveltaa niitä työterveyslääkäriin työssä: työlääkätiede, työhygienia, työfysiologia, työpsykologia ja toksikologia, ergonomia, epidemiologia, terveystaloustiede ja johtaminen. Työterveyslääkäriin tulee kyetä tutkimustiedon kriittiseen käyttöön sekä omata perusvalmiudet tieteellisen tutkimuksen tekoon. Työterveyslääkäriin tulee hankkia ja ylläpitää tarpeellista työelämäosaamista (yhteiskunnan ja elinkeinoelämän toimintaperiaatteet) työterveysyhteistyön mahdollistamiseksi.

A. Työterveyshuoltojakso (24 kk)

Jakson tavoitteena on kasvaminen työterveyslääkäriin ammattiin. Jakson jälkeen erikoistuja osaa soveltaa työterveyshuollon teoreettista tietopohjaa ja hallitsee työterveyshuollon palveluprosessit ja moniammatillisen toiminnan. Lisäksi hänellä on valmiudet toimia työterveyden asiantuntijana työpaikan ja muiden tarpeellisten yhteistyötahojen kanssa hyvän työterveyshuoltokäytännön mukaisesti.

Työterveyshuoltojakso suoritetaan yliopiston hyväksymillä koulutustyöterveysasemilla. Koulutuspaikka osoittaa erikoistujalle henkilökohtaisen kouluttajan, työterveyshuollon erikoislääkärin, jolle yliopisto on myöntänyt kouluttajaoikeudet.

Kouluttaja vastaa koulutusohjelman toteutumisesta ja henkilökohtaisen ohjauksen antamisesta koulutuspaikassa. Koulutus toteutetaan koulutuspaikkasopimuksen, opinto-oppaan ja lokikirjan mukaisesti. Kouluttaja osallistuu erikoistuvan henkilökohtaisen erikoistumissuunnitelman tekoon ja seuraa sen toteutumista. Hän arvioi oppimisen edistymistä yhdessä erikoistujan kanssa ja ohjaa erikoistujan ammatillista kasvua kohti asiantuntijuutta. Työterveyshuoltojaksoson ajan kouluttaja antaa erikoistujalle henkilökohtaista ohjausta vähintään kaksi tuntia viikossa.

Myös työterveyshuollon pätevöittävän lisäkoulutuksen tehtävien teko, virtuaaliyliopiston oppimateriaalin ja verkkokurssien sekä ammattilehtien ja tenttikirjallisuuden läpikäynti voidaan rinnastaa henkilökohtaiseksi ohjaukseksi, kun tehtävät on kouluttajan kanssa yhdessä käsitelty.

Toimipaikkakoulutus työterveyshuoltojaksolla

Toimipaikkakoulutus on osa erikoistuvan työtä. Edellä kuvatun henkilökohtaisen ohjauksen lisäksi koulutuspaikka järjestää erikoistuvalla lääkärille toimipaikkakoulutusta vähintään 160 tuntia kahden vuoden eriytyvän jakson aikana, mikä vastaa noin kahta tuntia viikossa. Toimipaikkakoulutuksen tulee olla suunnitelmallista ja erikoislääkärikoulutuksen tavoitteita palvelevaa. Toimipaikkakoulutusta voivat olla toimipaikan kliiniset ja moniammatilliset kokoukset, opintopiirit, seminaarit ja koulutustilaisuudet. Myös sairaaloiden kliiniset kokoukset sekä Työterveyslaitoksen ja lääkäriyhdistysten järjestämä koulutus, joita ei ole hyväksytty teoreettiseksi kurssimuotoiseksi koulutukseksi, voidaan rinnastaa toimipaikkakoulutukseen.

B. Työkyvyn arviointi- ja kuntoutusjakso (6 kk)

Jakson suoritettuaan erikoistuja hallitsee keskeiset työkyvyn arvioinnin ja tukemisen menetelmät ja näihin liittyvän moniammatillisen toiminnan. Hän tuntee ja ymmärtää ammatillisen, lääkinnällisen ja sosiaalisen kuntoutuksen teoreettista tietopohjaa, hallitsee niiden palveluprosessit ja moniammatillisen toiminnan. Hän osaa tukea työ- ja työllistymiskykyä kuntoutuksen keinoin oikea-aikaisesti.

Työkyvyn arviointi- ja kuntoutusjakso suoritetaan yliopiston hyväksymissä koulutuspaikoissa. Koulutuspaikka osoittaa erikoistujalle henkilökohtaisen kouluttajan, erikoislääkärin, jonka yliopisto on hyväksynyt kouluttajaksi. Kouluttaja vastaa koulutusohjelman toteutumisesta ja henkilökohtaisen ohjauksen antamisesta koulutuspaikassa. Koulutus toteutetaan koulutuspaikkasopimuksen, opinto-oppaan ja lokikirjan mukaisesti.

Soveltuvia koulutuspaikkoja ovat sairaaloiden kuntoutustutkimusyksiköt sekä yliopiston koulutuspaikoiksi hyväksymät kuntoutuspalvelujen tuottajat ja yliopiston hyväksymät Kelan toimipisteet. Myös palvelu kliinisillä aloilla voidaan hyväksyä oppialan vastuuhenkilön päätöksellä, mikäli painopiste on työkyvyn arvioinnissa ja kuntoutuksessa. Erityisestä syystä palvelu voidaan hyväksyä myös työterveyshuollossa suoritettuna. Edellytyksenä tällöin on, että tätä toimintaa varten on perustettu erillinen yksikkö tai että kyseessä on palvelu etukäteen suunnitellussa, määräaikaisessa, työkyvyn arviointiin ja kuntoutukseen keskittyvässä projektissa.

C. Kliininen palvelu muilla erikoisaloilla (12 kk)

Jakson suoritettuaan erikoistujalla on ajantasainen tieto ja hyvä osaaminen kyseiselle erikoisalalle tyypillisistä työikäisten sairauksista, erityisesti työperäisistä sairauksista ja ammattitaudeista, niiden tutkimisesta, hoidoista ja ennusteesta sekä vaikutuksista työkykyyn.

Kliinistä palvelua suoritetaan vähintään kolmella soveltuvalta erikoisalalla, kullakin vähintään kolme kuukautta. Mahdollisilta muilta erikoisaloilta lyhin hyväksyttävä jakso on yksi kuukausi.

Soveltuvia erikoisaloja ovat fysioterapia, ihotaudit, keuhkosairaudet, kirurgia, korva-, nenä- ja kurkkusairaudet, neurologia, psykiatria ja sisätaudit. Suositeltavaa on, että pääpaino on poliklinikkatyössä. Erityisistä perusteluista vastuuhenkilö voi hyväksyä myös muun erikoisalan kliinisen palvelun.

Jos runkokoulutukseen on kuulunut sairaalapalvelua, joka täyttää koulutus suunnitelman tavoitteet ja se ilmenee erikoistumissuunnitelmassa, voidaan palvelua hyväksyä eriytyvän vaiheen kliiniseksi palveluksi. Tällöin runkokoulutuksessa hyväksytyyn kliinisen palvelun vastaava osuus tulee korvata muulla palvelulla esim. työterveyshuollossa siten, että koulutuksen kokonaiskesto on 6 vuotta ja se sisältää kliinistä palvelua vähintään 12 kk.

Kliinisen palvelun yhteydessä erikoistujalta edellytetään osallistumista toimipaikkakoulutukseen noin kaksi tuntia viikossa, yhteensä 80 tuntia vuodessa.

D. Työterveyslaitosjakso (6 kk)

Jaksolla keskitytään työlääketeeseen, työterveyshuoltoa tukeviin tieteisiin ja niiden sovelluksiin työterveyshuollossa sekä tutustutaan työterveysalan tieteelliseen tutkimukseen.

Jakson suoritettuaan erikoistuja:

- tuntee työn hyvinvointivaikutukset ja osaa esittää toimenpiteitä työpaikoille työn terveellisuuden edistämiseksi ja ammattitautien ehkäisemiseksi sekä työperäisten sairauksien ja oireiden vähentämiseksi
- osaa moniammatillisesti selvittää työn vaara- ja kuormitustekijät ja arvioida niiden terveydellistä merkitystä
- tuntee ammattitautien ja työperäisten sairauksien diagnostiikan, hoidon ja kuntoutuksen
- tuntee työlääkietiedettä ja työterveyshuoltoa tukevien tieteenalojen kuten työhygienian, työfysiologian, työpsykologian, toksikologian, kognitiivisen ergonomian ja epidemiologian perusteet ja osaa hyödyntää työssään moniammatillisesti eri alojen asiantuntijoita
- tuntee alan tieteellisessä tutkimuksessa käytettävät tutkimusmenetelmät ja niiden taustalla olevat ajattelumallit, osaa hakea työssä tarvitsemaansa tietoa kirjallisuudesta ja osaa kriittisesti arvioida kirjallisuudessa esitettyjä tutkimustuloksia
- osaa ottaa kantaa ammattikuljettajien ajoterveyskysymyksiin

Työterveysjaksolla on käytössä oma lokikirja, jossa jakson tavoitteet kuvataan yksityiskohtaisesti. Työterveyslaitosjakson voi suorittaa Työterveyslaitoksen erikoistumiseen tarkoitetuissa toimissa.

Työterveyslaitosjakson vaihtoehtoiset suorittamistavat

Vaihtoehtoisten suoritustapojen tavoitteet ovat yhtenevät työterveyshuollon erikoistumiskoulutusohjelman työterveyslaitosjakson tavoitteiden kanssa. Jakso toteutetaan aina yhteistyössä Työterveyslaitoksen kanssa.

Keskussairaalamalli

Eräillä keskussairaalapaikkakunnilla työterveyslaitosjakson voi suorittaa keskussairaalan toimessa edellyttäen, että yliopisto on hyväksynyt tämän palvelun työterveyslaitosjaksoa korvaavaksi palveluksi sovittujen kriteerien mukaisesti. Hyväksytyt paikkakunnat 1.3.2017 tilanteen mukaan ovat Jyväskylä, Lappeenranta, Rovaniemi, ja Seinäjoki.

Moduulikoulutusmalli

Kajaanissa palvelun voi suorittaa moduulikoulutuksena Kainuun Työterveys – liikelaitoksessa yhteistyössä Työterveyslaitoksen Oulun aluetoimipisteen kanssa erillisen suunnitelman mukaisesti.

Eriytyvän palvelun korvaaminen tutkimustyöllä

Tutkimustyöllä voi koulutuksen vastuuhenkilön päätöksellä korvata enintään 6 kk eriytyvän koulutuksen palvelua, lukuun ottamatta Työterveyslaitosjaksoa.

TEOREETTINEN KURSSIMUOTOINEN KOULUTUS (200 tuntia)

Teoreettinen koulutus tukee eriytyvän koulutuksen tavoitteiden saavuttamista.

Yliopiston hyväksymää teoreettista kurssimuotoista koulutusta vaaditaan vähintään 200 tuntia. Tunteista vähintään 60 tuntia tulee olla Työterveyshuollon virtuaaliyliopiston kursseja.

Työterveyshuollon pätevöittävästä moniammatillisesta koulutuksesta (15 op) voidaan laskea 100 tuntia teoreettiseen koulutukseen. Koulutus on suositeltavaa tehdä kahden vuoden kuluessa työterveyshuollon tehtäviin siirtymisestä.

ARVIOINTI

Erikoistuvan lääkärin tulee arvioida oppimisensa edistymistä ja koulutustaan yhdessä kouluttajan kanssa. Arviointi pohjautuu henkilökohtaiseen erikoistumissuunnitelmaan, lokikirjaan ja koulutusohjelman tavoitteisiin. Arviointi tulee tehdä kirjallisesti vähintään kahdesti vuodessa ja aina kunkin koulutusjakson päätyttyä. Arvioinnin tekemisessä tulee hyödyntää lokikirjaa.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy tiedekunnan verkkosivuilta:

<https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/erikoislaakari-ja-erikoishammaslaakarikoulutus>

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Johtamisopinnot (10 opintopistettä)

Ks. 4.6. Johtamisopinnot

Urologia

Vastuhenkilö:

Professori Kimmo Taari
 Urologian klinikka, Meilahden sairaala
 PL 340, 00029 HUS
 Puh. 050-427 0057, kimmo.taari@hus.fi

Tavoitteet

Koulutuksen tavoitteena on, että erikoistuva koulutusohjelman päätyttyä ja valtakunnallisen tentin suoritettuaan on omaksunut sellaiset ajankohtaiset teoreettiset tiedot ja käytännön taidot, että hän pystyy itsenäiseen työskentelyyn urologina.

Erikoistuvan tulee:

- tuntee urologinen diagnostiikka ja pystyä johtamaan sen toteutus yhteistyössä muiden erikoisalojen kanssa
- pystyä laatimaan tapauskohtaisesti soveltuva urologinen hoitosuunnitelma ja perustella se potilaalle
- pystyä itsenäisesti toteuttamaan elektiiviset ja päivystysluonteiset toimenpiteet erillisen lokikirjan asettamien vaatimusten mukaisesti
- pystyä johtamaan postoperatiivisen hoidon kokonaisuus
- ymmärtää tapauskohtaisesti jälkiseurannan tarve ja hallita siinä käytettävät menetelmät
- ymmärtää hoitotuloksia arvioivat tieteelliset menetelmät
- hallita vastavuoroinen urologinen konsultaatiotoiminta muiden erikoisalojen kanssa
- pystyä eri henkilöstöryhmiin kohdistuvaan urologiseen jatko- ja täydennyskoulutustoimintaan
- tuntee sairaalahallintoon ja -talouteen liittyvät toimintaperiaatteet
- osata johtaa urologista hoitoyksikköä yhdessä muiden henkilöstöryhmien edustajien kanssa.

Koulutusohjelman rakenne

Kokonaiskoulutus pituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin, Peijaksen ja Kätilöopiston sairaalat).

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin koulutusvaatimukseen. Erikoistuvan tulee tutustua koulutusvaatimukseen, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveystyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyvääsmääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus> tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka

suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja sekä koulutusterveyskeskukset löytyvät osoitteesta: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus>

Runkokoulutus (2 v 3 kk)

Ks. Kirurgian runkokoulutus tässä opinto-oppaassa.

Eriytyvä koulutus (3 v)

Urologian eriytyvään koulutukseen sisältyy työskentely sairaalalääkäri virassa Helsingin yliopistollisen keskussairaalan kirurgian toimialalla urologian klinikassa. Eriytyvään koulutukseen voi sisältyä korkeintaan 1 vuoden vastaavanlainen työskentely muussa tiedekunnan hyväksymässä koulutusyksikössä. Koulutukseen voi sisältyä korkeintaan 6 kk palvelua urologiaa sivuavilla koulutusaloilla kuten nefrologiassa tai gynekologiassa (2 kk), munuaissiirtoyksikössä (2 kk) ja lastenkirurgisessa yksikössä urologisissa tehtävissä (2 kk). Tutkimustyötä voidaan koulutukseen hyväksyä enintään 6 kk.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2–5 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:

<https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/ammattillinen-jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/koulutuspaikkasopimus>

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (80 tuntia + runkokoulutus 60 tuntia)

Teoreettiseksi koulutukseksi lasketaan tiedekunnan hyväksymät kotimaiset urologian erikoisalaa koskevat tai sitä läheisesti sivuavat koulutustilaisuudet, esim. Suomen Urologiyhdistyksen järjestämiin vuosi- ja talvikokouksiin sisältyvät tieteelliset ohjelmat, ulkomaiset koulutustilaisuudet, esim. pohjoismaisen (NUF), eurooppalaisen (EAU), amerikkalaisen (AUA), kansainvälisen (SIU) urologiyhdistyksen ja kansainvälisen kontinenssiyhdistyksen (ICS) kongressit.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Jokaisella opinto-oikeuden saaneella erikoistuvalla on henkilökohtainen ohjaaja (tutor), joka kouluttajan kanssa laatii erikoistuvalla koulutussuunnitelman. Erikoistuva arvioidaan vastuuhenkilön toimesta vähintään kerran vuodessa erikoiskoulutuksen aikana. Näissä arvioinneissa on oltava mahdollisuus molemminpuoliseen kritiikkiin.

Vastaavanlaiseen arviointiin ja keskusteluihin erikoistuvalla ja vastuuhenkilöllä ja/tai kouluttajalla on oikeus ja velvollisuus milloin tahansa, jos koulutukseen liittyvä tilanne sitä vaatii.

Henkilökohtaisina ohjaajina toimivat Helsingin yliopistollisessa keskussairaalaissa työskentelevät urologian dosentit/erikoislääkärit ja kliininen opettaja. Kouluttajaksi voidaan nimetä tiedekunnan hyväksymä yliopistosairaalan ulkopuolisen koulutussairaalan urologian alan vastuulääkäri.

Seurannan apuvälineenä käytetään lokikirjaa, jonka avulla voidaan seurata koulutuksen etenemistä ja joka samalla toimii apuvälineenä laadunvarmistuksessa. Vastuuhenkilö tarkistaa erikoistuvan lokikirjan kaksi kertaa vuodessa.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy tiedekunnan verkkosivuilta:

<https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/erikoislaakari-ja-erikoishammaslaakarikoulutus>

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Johtamisopinnot (10 opintopistettä)

Ks. 4.6. Johtamisopinnot

Verisuonikirurgia

Vastuhenkilö:

Professori Maarit Venermo
 Clinicum/HYKS:n verisuonikirurgian klinikka. PL 340, 00029 HUS
 Puh. (09) 471 74451, maarit.venermo@hus.fi

Määritelmä ja tavoitteet

Verisuonikirurgia on kliininen lääketieteen ala, johon kuuluu verisuonisairauksien diagnoosi, hoito ja ennaltaehkäisy. Sillä tarkoitetaan kallon ulkopuolisten valtimoiden kirurgiaa (lukuunottamatta perfuusiota vaativaa sydän- ja aorttakirurgiaa) ja laskimokirurgiaa. Verisuonikirurgisen koulutuksen tavoitteena on antaa erikoistuvalla tiedot ja taidot hoitaa itsenäisesti keskussairaalan verisuonikirurgiaa. Koulutukseen voidaan lisätä tarvittaessa jakso joka antaa valmiuksia hoitaa myös yleisthoraxkirurgiaa keskussairaaloissa.

Koulutusohjelman rakenne

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin ja Peijaksen sairaalat).

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin koulutusvaatimuksiin. Erikoistuvan tulee tutustua koulutusvaatimuksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalnan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveystyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyvää määrääyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus> tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuvaatimukset. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja sekä koulusterveyskeskukset löytyvät osoitteesta: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus>

Runkokoulutus (2 v 3 kk)

Ks. kirurgian alojen runkokoulutus

Eriytyvä koulutus (3 v)

Verisuonikirurgian eriytyvä koulutus suoritetaan yliopistosairaalassa. Koulutuksen sisältö: Kliininen toiminta verisuonikirurgiaa 36 kk, sisältäen 2 kk angioradiologista diagnostiikkaa ja toimenpiteitä. Mahdollisuuksien mukaan voidaan hyväksyä yhteensä 3 kk sydän- ja rintaelinkirurgiaa tai plastiikkakirurgiaa.

Itsenäistä toimintaa varten verisuonikirurgin tulee hallita:

- verisuonisairauksien kliininen- ja ultraäänidiagnostiikka sekä verisuonilaboratorioon liittyvät menetelmät
- verisuonisairauksien kuvantaminen ja tulosten tulkinta
- verisuonisairauksien hoitovaihtoehdot:
 - konservatiivinen hoito
 - endovaskulaarinen hoito pääpiirteittäin
 - kirurginen hoito ja verisuonikirurginen leikkaustekniikka
 - potilaiden jälkiseuranta
 - epätavallisten verisuonisairauksien alkuselvittely ja jatkohoitoon ohjaaminen
- yhteistyö angioradiologien ja muiden erikoisalojen kanssa.
- pinnallisen laskimovajaatoiminnan diagnostiikka ja hoito
- syvän laskimojärjestelmän sairauksen diagnostiikka

Verisuonikirurginen toiminta perustuu seuraavien osa-alueiden riittävään hallintaan:

- veri- ja imusuoniston sairauksien etiologia ja patofysiologia
- riskitekijöiden tunnistaminen, ennaltaehkäisy ja hoito
- verenkierron hemodynamiikka, patofysiologia ja farmakologia
- kardiovaskulaariset taudit, joita ei hoideta kirurgisesti
- verisuonikirurgiaan liittyvät anestesiologiset ongelmat
- geriatristen potilaitten erityispiirteet
- trombofilioiden syyt ja tromboosiprofylaksia.

Diagnostiikka ja hoito Verisuonikirurgian tehtäväkenttä (lähinnä keskussairaalassa toimimista varten)

A. Tiedot ja taidot hoitaa itsenäisesti

- verisuonipotilaan tutkiminen kliinisin, noninvasiivisin ja invasiivisin tutkimusmenetelmin
 - erityisesti doppler-ultraäänitutkimuksen käyttö
- konservatiivinen hoito mukaan lukien elämäntapakasvatus ja tupakasta vierottaminen
- kirurginen hoito ja suonensisäinen hoito:
 - akuutin ja akutisoituneen kroonisen alaraajaiskemian kirurginen ja liuotushoito
 - munuaisvaltimotason alapuolisen aortan rekonstruktivinen kirurgia (ASO&AAA)
 - ekstra -anatomiset valtimorekonstruktiot
 - alaraajan rekonstruktivinen valtimokirurgia
 - angiografiat ja endovaskulaariset toimenpiteet (erilaiset dilataatio-, rekanalisaatio- ja endoproteesimenetelmät angiolaboratoriossa ja leikkaussalissa, kombinoituiden toimenpiteet)
 - veritiekirurgia (terapeuttiset AV-fistelit)
 - verisuonivammat
 - kaulavaltimokirurgia
 - yläraajan verisuonirekonstruktiot
 - iskeemisen haavan hoito
 - amputaatiot ja amputaatiopotilaiden kuntoutus
 - pinnallisen laskimovajaatoiminnan hoito mukaan lukien suonensisäiset katetrihoidot sekä vaativa laskimokirurgia (residiivisuonikohjut, venöösi säärihaava, laskimoinfuffiensi, syvä laskimotromboosi)
 - intraoperatiivinen laadunvarmennus (Doppler, virtausmittaukset, painemittaukset, angiografia)
 - akuuttin mesenteriaali-iskemian hoito

B. Hyvät tiedot seuraavien tehtävien hoitamiseksi/järjestämiseksi

- kliinifysiologiset tutkimusmenetelmät (edellytykset itse suorittaa yksinkertaisimmat kliinifysiologiset tutkimukset sisältäen hoidon tehon objektiivisen arvioinnin ja tiedot suonilaboratorion toiminnasta väri-doppler-ultraäänitutkimus, rasituskokeet)
- syvien laskimoiden kajoavat hoidot (mukaan lukien akuutti syvä laskimotukos)
- thoracic outlet -syndrooman diagnosointi ja hoito
- kroonisen iskeemisen kivun hoito
- verisuonikirurgian sekä endovaskulaaristen toimenpiteiden komplikaatiot
- imusuoniston sairauksien hoito (seroomat)
- yleisthoraxkirurgian perusteet
- verisuonimalformaatioiden hoito

C. Tehtävät, joita ei ole välttämätöntä itsenäisesti ryhtyä hoitamaan, mutta joiden yleiset periaatteet tulee hallita

- kroonisen viskeraali-iskemian kirurginen ja suonensisäinen hoito
- suprarenaalinen aortakirurgia ja suonensisäinen hoito
- laskevan thorakaaliaortan kirurgia ja suonensisäinen hoito
- elinsiirtokirurgia, lähinnä talteenoton kannalta
- aortan b-tyyppin dissektoitumaan liittyvän kohde-eliniskemian hoito

D. Erikoislääkärin koulutuksen runkovaiheen verisuonikirurgiaa

- pintalaskimovajaatoiminnan diagnostiikka ja yksinkertainen toimenpiteellinen hoito
- valtimokirurgista hoitoa tarvitsevan potilaan tunnistaminen
- akuutin raajaiskemian diagnoosi ja ensihoito
- verisuonivamman diagnoosi ja ensihoito
- embolektomian periaatteet
- akuutin alaraajaiskemian ensihoito ja hoitovaihtoehtojen tuntemus
- verisuonien ultraäänitutkimuksen peruseriaatteet

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2-5 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:

<https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/ammattillinen-jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/koulutuspaikkasopimus>

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (80 tuntia)

- hyväksytty ulkopuolinen verisuonikirurginen koulutus vähintään 60 tuntia erikoistumiskoulutuksen aikana
- kotimaiset kokoukset: Verisuonikirurginen yhdistys, Angiologiayhdistys
- eurooppalaiset: esim. Charing Cross Symposium, European Society for Vascular Surgery, European Vascular Course, CIRSE, Veith-symposium

Säteilysuojelukoulutus

Erikoistuvan tulee suorittaa säteilysuojelukoulutusta 2 op (54 tuntia), Sädeturvakeskuksen ohjeistuksen edellyttämällä tavalla (<http://www.stuk.fi/saannosto/ST1-7.html>).

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Koulutuksen dokumentointi: kirjanpito (vähintään 200 verisuonikirurgista toimenpidettä joista 50 suonensisäistä –tai hybriditoimenpidettä, osa itsenäisesti, osa ohjattuna tehtyinä - vähintään 480 pistettä)

Laaduntarkkailu ja oman toiminnan auditointi laaturekisterin avulla
Erikoislääkärikuulustelu
Kouluttajan ja koulutusyksikön evaluaatio

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy tiedekunnan verkkosivuilta:

<https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/erikoislaakari-ja-erikoishammaslaakarikoulutus>

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Johtamisopinnot (10 opintopistettä)

Ks. 4.6. Johtamisopinnot

Yleiskirurgia

Vastuhenkilö:

Prof. Caj Haglund
Kirurginen sairaala
PL 263, 00029 HUS
Puh: 0504271279

Tavoitteet

Yleiskirurgia on toimenpidemäärältään kirurgian suurin erikoisala. Koulutuksen tavoitteena on, että erikoistuva kirurgi koulutusohjelmansa päätyttyä on omaksunut sellaiset taidot, että hän pystyy itsenäiseen toimintaan yleiskirurgina. Hänen tulee hallita tavallisimmat yleiskirurgiaan kuuluvat elektiiviset toimenpiteet ja päivystyskirurgian.

Erikoistuvan tulee:

- tuntea yleiskirurgian diagnostiikka, hoitoon oton periaatteet sekä pystyä johtamaan hoidon toteutusta yhteistyössä muiden erikoisalojen edustajien kanssa
- pystyä toteuttamaan elektiiviset ja päivystystoimenpiteet sekä tunnistamaan tilanteet, joissa erityisosaaminen ja hoidon porrastuksen soveltaminen on tarpeen
- hallita sekä perioperatiivinen hoito että pitkäaikaisen seurannan periaatteet
- hallita tehohoidon erityispiirteet
- pystyä arvioimaan hoidon tuloksia sekä alaansa liittyviä tieteellisiä menetelmiä
- pystyä huolehtimaan eri henkilöstöryhmiin sovellettavasta työpaikkakoulutuksesta
- tuntea sairaalahallinnon ja –talouden toimintaperiaatteet yleiskirurgian yksikön johtamista ajatellen
- osata kohdata potilas ja hänen läheisensä

Koulutusohjelman rakenne

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin ja Peijaksen sairaalat).

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin koulutusvaatimukseen. Erikoistuvan tulee tutustua koulutusvaatimukseen, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveystyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyväismääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus> tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka

suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja sekä koulutusterveyskeskukset löytyvät osoitteesta: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus>

Runkokoulutus (2 v 3 kk)

Kts. Kirurgian alojen runkokoulutus tässä opinto-oppaassa.

Runkokoulutus ja eriytyvä koulutus on suoritettava pääsääntöisesti eri sairaaloissa.

Eriytyvä koulutus (3v)

Gastroenterologinen kirurgia 1 v

Ortopedia ja traumatologia 1 v

Vapaavalintainen koulutus 1 v

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:

<https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/ammattillinen-jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/koulutuspaikkasopimus>

Eriytyvä koulutus suoritetaan HYKS:n Helsingin sairaaloissa sekä Peijaksen ja Jorvin sairaaloissa. Näissä sairaaloissa on varattu yhteensä 4 sairaalakirurgin virkaa yleiskirurgian koulutusta varten.

Gastroenterologisen kirurgian sekä ortopedian ja traumatologian palvelut suositellaan suoritettavaksi eri sairaaloissa.

Gastroenterologisen kirurgian koulutus suoritetaan pääsääntöisesti (ad 9 kk) Jorvin tai Peijaksen sairaaloissa. Elektiivinen koulutus käsittää mahasuolikanavan yleisimpien sairauksien diagnostiikan ja hoidon sekä siihen kuuluvat leikkaukset. Alaan kuuluvat päiki ja lyhki sisältyvät ohjelmaan. Päivystysajan koulutus antaa valmiudet päivystysajan vatsaelinkirurgiaan sekä päivystys-osastotoiminnan hallintaan. Meilahden sairaalassa suoritetaan gastrokirurgian klinikan 3 kk koulutus, jonka tarkoituksena on antaa koulutettavalle syvemmät valmiudet etenkin päivystysajan toimintaan.

Ortopedian ja traumatologian koulutuksesta 6 kk suoritetaan Töölön sairaalan päivystyspisteissä. Päivystysajan yleisimpien murtumien operatiivinen ja konservatiivinen hoito. Jorvin tai Peijaksen sairaaloiden pääosin elektiivinen koulutusaika (sisältäen päiki/lyhki) on 6 kk.

Vapaavalintainen koulutus toteutetaan koulutettavan yksilöllisen tarpeen perusteella. Esimerkkejä: lyhki / päiki, päivystyskirurgia, traumatologia, rintarauhaskirurgia, endokriininen kirurgia sekä kaikki muut kirurgian erikoisalut.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön koulutus toteutetaan johdetusti yhteistyössä koulutettavan kanssa. Koulutukseen kuuluvat myös potilasmeetingit 2-5 t viikossa (esim. radiologia, patologia, potilastapaukset, infektiosairaudet, hoidon arviointi, ym).

Teoreettinen koulutus

Koulutus käsittää teoreettista koulutusta 60 tuntia (runkokoulutuksen 60 tunnin lisäksi). Koulutusmuodot ovat esim. kotimaisten ja ulkomaisten asiantuntijajärjestöjen luennot, workshopit ja simulaatiomallit. Ne tulee olla HY:n lääketieteellisen tiedekunnan hyväksymät.

Oppimisprosessin arviointi

Oppimisprosessin arvioinnin suorittavat kouluttajat. Siihen kuuluvat:

- palvelujakson arviointi
- suoritustapahtuman arviointi (esim. kierrot, potilaskontaktit, meetingit, video, esitelmät)
- koulutukseen riittävät leikkaukset
- lokikirjan tarkastelu
- valtakunnallinen kuulustelu

Koulutuksen laatua seurataan vuosittain.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy tiedekunnan verkkosivuilta:

<https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/erikoislaakari-ja-erikoishammaslaakarikoulutus>

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Johtamisopinnot (10 opintopistettä)

Ks. 4.6. Johtamisopinnot

Yleislääketiede

Vastuhenkilö:

Prof. Johan Eriksson
 Cliniicum, Biomedicum 2 B
 Tukholmankatu 8 B, 00014 Helsingin yliopisto
 johan.eriksson@helsinki.fi

Sijainen 31.12.2019 saakka: Dos. Lena Thorn

lena.thorn@helsinki.fi

Tavoitteet

Yleislääketieteen erikoisalalle on tyypillistä monipuolinen kliininen osaaminen, potilas- ja väestökeskeinen työote sekä perusterveydenhuollon toimintaympäristö. Yleislääketieteen erikoislääkäri on ihmisen, perheen ja yhteisön lääkäri. Hän on potilaidensa henkilökohtainen lääkäri ja toimii yhdessä muiden terveydenhuollon ammattilaisten kanssa. Yleislääketieteen erikoislääkäri koordinoi potilaan kulkua palveluverkostoissa. Yleislääkäriin pitkäkestoisille hoitosuhteille on tyypillistä laaja-alaisuus: hän ottaa hoidossa huomioon potilaan fyysiset, psyykkiset, sosiaaliset, kulttuuriset ja olemassaolon peruskysymyksiin liittyvät seikat. Yleislääketieteen erikoislääkäri hallitsee laajoja kokonaisuuksia. Väestön, sen terveyden ja asuinympäristön tuntemus sekä terveyden edistämisen ja ennaltaehkäisevien toimien asiantuntijuus kuuluvat yleislääketieteen erikoislääkäriin osaamiseen. Hän osallistuu myös toiminnan ja toimintaympäristön kehittämiseen.

Yksityiskohtaiset osaamisalueet ja -tavoitteet on esitetty Yleportfoliossa (<https://moodle.helsinki.fi>).

Koulutusohjelman rakenne

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin, Peijaksen ja Kätilöopiston sairaalat).

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin koulutusvaatimuksiin. Erikoistuvan tulee tutustua koulutusvaatimuksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta.

Runkokoulutus (2 v)

Runkokoulutukseen tulee sisältyä vähintään 9 kk palvelua terveystieteiden keskuksessa. Tämän lisäksi runkokoulutukseen kuuluu palvelua tiedekunnan hyväksymässä terveystieteiden keskuksessa tai koulutusyksikön kanssa sovituilla kliinisen lääketieteen erikoisaloilla, siten että runkokoulutuksen kokonaiskesto on 2 vuotta.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveystieteiden keskuksen palvelun tulee olla laaja-alaista ja monipuolista ja niiden tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkäriin tulee perehtyä vähintään neljään terveystieteiden keskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveystieteiden keskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lasten- ja äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveysohjelmaan sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyvää määrääksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus> tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan 1.8.2011 lähtien. Erikoistuvan lääkärin tulee olla hyväksytty suorittamaan erikoislääkärikoulutusta HY:ssä ennen jakson aloittamista. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Päätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta silloin, kun palvelut on suoritettu. Tämä koskee niitä erikoistujia, jotka ovat saaneet opinto-oikeuden erikoistumaan ja suorittaneet palvelun kokonaisuudessaan 31.7.2011 jälkeen.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja löytyvät osoitteesta:

<https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus> sekä

<https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/yleislaaketieteen-ja-perusterveydenhuollon-osasto>

Yleislääketieteeseen erikoistuvan lääkärin tulee osallistua runkokoulutusvaiheen aikana aloitusseminaariin, jonka yhteydessä hän saa lisätietoa mm. koulutusohjelmasta, HOPS:n laadinnasta ja Yleportfolion käytöstä.

<http://www.hus.fi/ammattilaiselle/hus-perusterveydenhuollon-yksikko/yleislaaketieteen-jatkokoulutus/teemakoulutukset/Sivut/default.aspx>

Eriytyvä koulutus (4 v)

Palvelu muilla kliinisillä erikoisaloilla

Eriytyvään koulutukseen sisältyy 2 vuotta palvelua tiedekunnan hyväksymässä terveyskeskuksessa ja 2 vuotta palvelua koulutusyksikön kanssa sovitulla kliinisen lääketieteen erikoisaloilla. Tätä palvelua tulee suorittaa pääsääntöisesti 2–4 erikoisalalla, kutakin pääsääntöisesti vähintään 3 kk. Suositeltavaa on suorittaa koulutus ns. suurilla erikoisaloilla kuten esim. sisätaudit, kirurgia, naistentaudit ja synnytykset, lastentaudit, psykiatria. Katso suositukset erikoisalakohtaisten palveluiden sisällöstä Yleportfoliosta (<https://moodle.helsinki.fi>). Muiden erikoisalojen palvelujen osuus koko koulutusjaksosta (runkokoulutus ja eriytyvä koulutus) on vähintään 2 vuotta. Työterveyshuollon palvelua ei hyväksytä eriytyvään vaiheeseen.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:

<https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/ammattilainen-jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/koulutuspaikkasopimus>

Terveyskeskusjakso

Perehtyminen terveyskeskuksen toiminnan eri osa-alueisiin ja sisältöihin tapahtuu pääsääntöisesti työskentelemällä monipuolisesti eri alueilla (lisätiedot Yleportfoliosta (<https://moodle.helsinki.fi>)). Työskentelyn monipuolisuus tulee käydä ilmi nimetyn henkilökohtaisen kouluttajan allekirjoittamasta koulutustodistuksesta ("Selvitys terveyskeskuspalvelun monipuolisuudesta")

<https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/ammattilainen-jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/koulutuspaikkasopimus>

Yksi työskentelyjakso tulee suorittaa yhtäjaksoisesti samassa terveyskeskuksessa vähintään 12 kk. Jakson tulee sisältää ohjausta vähintään 4 tuntia kuukaudessa, josta suurimman osan tulee olla henkilökohtaista. Henkilökohtaisella kouluttajalla tulee olla HY:n myöntämä yleislääketieteen erikoislääkärin kouluttajaoikeus ja erikoistuvan ja kouluttajan tulee pääsääntöisesti olla saman työnantajan palveluksessa. Koulutuspaikan koulutussopimuksen tulee olla voimassa jakson aikana.

HY:n koulutusterveyskeskusten ja erikoislääkärikouluttajien luettelo on julkaistu HUS:n perusterveydenhuollon yksikön sivuilla: <http://www.hus.fi/ammattilaiselle/hus-perusterveydenhuollon-yksikko/yleislaaketieteen-jatkokoulutus/koulutusterveyskeskukset/Sivut/default.aspx>

Toimipaikkakoulutus

Toimipaikkakoulutusta tulisi järjestää keskimäärin vähintään 100 tuntia vuodessa ja erikoistuvilla tulee olla oikeus osallistua tähän koulutukseen. Toimipaikkakoulutuksella tarkoitetaan työyhteisön yhteistä oppimista ja kehittämistoimintaa. Toimipaikkakoulutus on työnantajan työajaksi luettavana aikana (pääsääntöisesti klo 8 ja 16 välisenä aikana) järjestämää koulutusta työntekijöilleen. Toimipaikkakoulutus perustuu toimipaikan potilaiden ja sen työntekijöiden tarpeisiin, ja se on suunnitelmallista. Suurin osa toimipaikkakoulutuksesta tulee olla työnantajan tai sen valtuuttaman ei-kaupallisen tahon tuottamaa ja osa toimipaikkakoulutuksesta tulee olla moniammatillista.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (120 tuntia)

Erikoislääkärikoulutuksesta annetun asetuksen mukaan siihen sisältyy myös teoreettista kurssimuotoista koulutusta, joka on perusopintoja syventävää ja tiettyjä aihekokonaisuuksia käsittelevää, ja jonka järjestää tai hyväksyy koulutusyksikkö. Erikoistuva voi käyttää hyväkseen koulutusyksikön hyväksymiä valtakunnallisia tai kansainvälisiä esim. erikoislääkäriyhdistysten järjestämiä kursseja. Kurssien tulisi muodostaa erikoistuvan kannalta mielekäs kokonaisuus. Kurssimuotoisen koulutuksen kokonaisuus suunnitellaan henkilökohtaisen kouluttajan kanssa. Osallistuminen kurssille osoitetaan todistuksella. Vähintään 40 tuntia teoreettisesta kurssimuotoisesta koulutuksesta tulee olla yleislääketieteen oppialan (HY/HUS) järjestämää.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Arviointi perustuu vuosittain päivitettävään henkilökohtaiseen koulutussuunnitelmaan ja sen mukaisiin konkreettisiin osaamistavoitteisiin. Osaamisen arviointi alkaa erikoistuvan itsearviointista, ja sitä laajennetaan muiden tekemillä arvioinneilla. Osaamisen arviointiin tarkoitettuja työvälineitä on julkaistu Yleportfolioissa jokaisen osaamisalueen yhteydessä. Arvioinnista ja palautekeskusteluista vastaa henkilökohtainen kouluttaja, joka valitaan yhteistyössä erikoistuvan ja toimipaikan koulutuksesta vastaavan kanssa. Kouluttajan ja erikoistuvan tulee sopia heti ohjaussuhteen alkaessa säännöllisistä tapaamisista, arvioinneista ja palautteen käsittelemisestä. On suositeltavaa, että sama erikoislääkäri toimii kouluttajana koko erikoistumisen ajan. Runkokoulutuksen aikana ohjaaja voi kuitenkin olla eri henkilö.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy tiedekunnan verkkosivuilta:

<https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/erikoislaakari-ja-erikoishammaslaakarikoulutus>

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Johtamisopinnot (10 opintopistettä)

Ks. 4.6. Johtamisopinnot

Sisätautien runkokoulutus

Vastuhenkilö:

Prof. Hannele Yki-Järvinen

KLL/Sisätautien osasto, Haartmaninkatu 8

Biomedicum huone C426B, PL 700, 00029 HUS Puh. 050 427 1664, hannele.yki-jarvinen@helsinki.fi

Tavoitteet

Runkokoulutuksen suorittaneen tulee kyetä toimimaan sisätautien alalla lääkärintehtävissä siten, että hän hallitsee sairaalan päivystystoiminnassa tarvittavat perusvalmiudet sisätautien alalla ja siihen liittyvillä aloilla sekä hallitsee tärkeimpien sairauksien diagnostiikan ja hoidon sisätautien alalla ja siihen liittyvillä aloilla.

Koulutusohjelman rakenne

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Sisätautien alan 6 vuoden koulutus jakautuu kolmeen osioon: 1) 9 kk terveystieteiden koulutukseen, 2) 2 v 3 kk kestävään runkokoulutukseen ja 3) 3 vuotta kestävään sisätautien eriytyvään koulutukseen. Sisätautien 6 vuoden koulutusohjelmasta 9 kk suoritetaan terveystieteiden keskuksessa, 0–12 kk aluesairaalassa, 1–3 vuotta keskussairaalassa ja 2–3 vuotta yliopistollisessa sairaalassa (ks.

Sisätaudit ja hyväksyttävät koulutuspaikat: <https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/ammattillinen-jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/koulutuspaikkasopimus>

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin koulutusvaatimuksiin. Erikoistuvan tulee tutustua koulutusvaatimuksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta.

Terveystieteiden koulutus (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveystieteiden koulutuksen laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveystieteiden toiminta-alueeseen, kuten terveystieteiden keskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveysohjon sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyväismääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus> tarkemmat terveystieteiden koulutuksen suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveystieteiden koulutusta, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveystieteiden keskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuvaatimukset. Välipäätös terveystieteiden koulutuksen hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveystieteiden koulutuksen ohjeet ja lokikirja sekä koulutusterveystieteiden keskuksien löytyvät osoitteesta: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus>

Runkokoulutus (2 v 3 kk)

Runkokoulutus on yhteinen kaikkien sisätautialojen kanssa. Se sisältää 2 v 3 kk palvelua sisätautien erikoisalan koulutusviroissa erikseen sovitussa sairaaloissa. Oleellista runkokoulutuksessa on sen monipuolisuus erityisesti koulutuksen johtaessa ”suoraan” kardiologiaan, gastroenterologiaan, kliiniseen hematologiaan, nefrologiaan, reumatologiaan, infektiosairauksiin tai endokrinologiaan. Runkokoulutuksen hyväksyjä on kunkin yliopiston sisätautien erikoislääkärikoulutuksen vastuuhenkilö. Koulutukseen voi sisältyä kouluttajan harkinnan mukaan myös lyhyitä jaksoja (korkeintaan 3 kk) muilta soveltuvilta aloilta (kuten keuhkosairaudet, anestesiologia, akuuttilääketiede, neurologia, kliininen kemia ja fysiologia). Tutkimustyötä voidaan kouluttajan harkinnan mukaan hyväksyä osaksi runkokoulutusta 3 kk, erityisissä poikkeustapauksissa 6 kk ajalta. Viime mainittu edellyttää, että tutkimustyö on johtanut väitöskirjaan ja koulutettava on ollut päätoimisena tutkijana riittävän kauan. Tutkimustyön tulee olla erikoisalaan liittyvää. Tutkimustyöstä, sen sisällöstä ja tuloksista on toimitettava erillinen tutkimustyön ohjaajan allekirjoittama selvitys. Pääsääntöisesti tutkimustyö (yleensä 6 kk) hyväksytään osana eriytyvää koulutusta. Poikkeustapauksissa tutkimustyötä on mahdollisuus sisällyttää kouluttajan harkinnan perusteella koko sisätautien erikoislääkärikoulutukseen yhteensä 1 vuosi.

Valtaosa runkokoulutuksesta tapahtuu yliopistosairaalan ulkopuolisissa tiedekunnan hyväksymissä koulutussairaaloissa, joissa koulutuksesta vastaa vastuuhenkilön nimeämä yliopistosairaalan ulkopuolinen kouluttaja. Sisätautien alalla runkokoulutuksesta voi 0–12 kk suorittaa aluesairaalassa, 1 v – 2 v 3 kk keskussairaalassa. Erikoistuvalla lääkärille nimetään henkilökohtainen ohjaaja. Runkokoulutus-vaihe on suositeltavaa suorittaa pääosin ennen sisätautien eriytyvää koulutusta. Yhteensä runkokoulutukseen voi sisältyä korkeintaan 3 kk (erityisissä poikkeustapauksissa 6 kk kouluttajan harkinnan mukaan) muuta kuin sisätautipalvelua kuten tutkimustyötä ja sisätauteihin liittyvän erikoisalan palvelua.

Koulutuksen sisältö

Runkokoulutukseen osallistuvien lääkäreiden tulee saada sisätautien alan koulutusta erityisesti sairauksissa, jotka ovat yleisiä ja joita esiintyy päivystystilanteissa (esim. sydän- ja verisuonisairaudet ja gastroenterologia). Koulutusta antavien yksikköjen on taattava erikoistuville lääkäreille riittävä kierto eri toimipisteiden välillä monipuolisen koulutuksen turvaamiseksi. Merkinnän runkokoulutuksen suorittamisesta antaa runkokoulutuksen vastuuhenkilö.

Sisätautien runkokoulutukseen osallistuvien lääkäreiden tulee osallistua päivystykseen vähintään 30 tuntia kuukaudessa siten, että päivystyspoliklinikka- ja osastopäivystyksiä koulutuksen lopussa on ajallisesti suunnilleen yhtä paljon. Päivystystuntien määrä selvitetään erillisellä lomakkeella.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2–5 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:

<https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/ammattillinen-jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/koulutuspaikkasopimus>

Eriytyvä koulutus

Ks. erikoisalan koulutusohjelman kuvaus

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (runkokoulutus 40 tuntia + eriytyvän alan koulutus) Runkokoulutuksen aikana on suoritettava vähintään 40 tuntia teoreettista kurssimuotoista koulutusta, joka painottuu tasapuolisesti eri sisätautien erikoisaloille. Koulutuksen sisällöstä on toimitettava erikoisala-kohtainen selvitys. Toimipaikkakoulutus ei sisälly teoreettiseen kurssimuotoiseen koulutukseen.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Runkokoulutusvaiheen koulutuksen etenemistä seurataan lokikirjan avulla, ja se toimii apuvälineenä laadunvarmistuksessa. Erikoistuva lääkäri osallistuu lisäksi oman oppimisensa arviointiin sekä koulutuksen kehittämiseen.

Lokikirja löytyy osoitteesta: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/erikoislaakari-ja-erikoishammaslaakarikoulutus>

Kuulustelu

Runkokoulutusvaiheeseen on suunnitteilla kuulustelu. Mikäli kuulustelu toteutuu, siitä ilmoitetaan koulutettaville erikseen. Suositeltavaa lukemista ovat Duodecimin kustantamat Meilahden akuuttihoito-opas sekä Wyngaarden J.B., Smith L.H. & Bennett J.C. (Eds.): Cecil textbook of medicine (Saunders) tai Braunwald E. et al. (Eds.): Harrison's Principles of internal medicine (McGraw-Hill) tai suomenkieliset oppikirjat endokrinologiasta, gastroenterologiasta, infektiosairauksista, hematologiasta, kardiologiasta, nefrologiasta sekä reumasairauksista. Lisäksi suositeltavaa lukemista ovat aikakauslehdet Duo-decim ja Suomen Lääkärilehti sekä British Medical Journal, Lancet ja New England Journal of Medicine soveltuvien osien.

Johtamisopinnot 10 op

Ks. 4.6. Johtamisopinnot

Psykiatrian runkokoulutus

ks. eriytyvä koulutus

Kirurgian runkokoulutus

Kirurgian runkokoulutuksen kotisivut:
<http://blogs.helsinki.fi/runkokoulutus/>

Vastuhenkilö:

Prof. Teppo Järvinen
 Töölön sairaala, Topeliuksenkatu 5, PL 266, 00029 HUS
teppo.jarvinen@helsinki.fi

Runkokoulutusvaiheen yhteisten osuuksien (peruskirurgia) pituus on 3 vuotta; 9 kk terveyskeskuksessa ja 2 v 3 kk eri kirurgian aloilla.

Kirurgian alojen runkokoulutus tulee suorittaa seuraavilla erikoistumisaloilla:

gastroenterologinen kirurgia
 ortopedia ja traumatologia
 käsikirurgia
 plastiikkakirurgia
 suu- ja leukakirurgia
 sydän- ja rintaelinkirurgia
 urologia
 verisuonikirurgia
 yleiskirurgia
 lastenkirurgia

Runkokoulutuksen suoritettuaan erikoistuvan tulee hakea päätöstä runkokoulutuksen suorittamisesta.

Koulutusohjelman rakenne

Kirurgian koulutusohjelmien kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin, Peijaksen ja Kätilöopiston sairaalat).

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin koulutusvaatimuksiin. Erikoistuvan tulee tutustua koulutusvaatimuksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveystyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyvää määräämistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislaaketieteen-erityiskoulutus> tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää

koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveysteskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveysteskuspalvelun ohjeet ja lokikirja sekä koulutusterveysteskuskeskukset löytyvät osoitteesta: <https://guide.student.helsinki.fi/fi/artikkeli/yleislääketieteen-erityiskoulutus>

Runkokoulutus (2 v 3 kk)

Kirurgian perusta on syvälinen anatomian, patologisen anatomian ja fysiologian tuntemus. Runkovaiheen koulutuksen tulee antaa toimintavalmiudet erilaisten kirurgisten potilaiden hoitotarpeen arviointiin ja tarvittavan ensihoidon antoon mukaan lukien yksinkertaiset kirurgiset toimenpiteet eri kirurgian aloilta. Runkokoulutus on sovittu saman sisältöiseksi kaikilla yllämainituilla kirurgian erikoistumisaloilla. Sen tavoitteena on antaa jokaisen erikoisalan kirurgille valmiudet toimia sairaalapäivystäjänä. Elektiivisen toiminnan valmius tähtää niiden kirurgisten sairauksien diagnostiikkaan ja hoitoon, jotka ovat tavallisia eivätkä edellytä erikoiskirurgista osaamista. Jokaisen tulee kuitenkin hallita erikoiskirurgisten toimenpiteiden indikaatiot sekä päivistyskirurgiassa että elektiivisessä kirurgiassa.

Tutkimustyötä voidaan hyväksyä korkeintaan 6 kk jakso sisältyväksi erikoistumiskoulutukseen. Lisäksi vastuuhenkilön kanssa voidaan sopia ulkomailla tapahtunutta koulutusta hyväksyttäväksi 6 kk ajan. Saatuaan opinto-oikeuden koulutusohjelmaan lääkärin tulee neuvotella koulutusohjelman vastuuhenkilön kanssa koulutuksensa toteuttamisesta. Neuvottelun perusteella tehdään erikoistuvalla lääkärille henkilökohtainen koulutussuunnitelma ja sovitaan sen toteuttamisesta Helsingin yliopiston kanssa sopimuksen tehneiden sairaaloiden erikoistumisohjelmissa. Koulutussairaalassa erikoistuvalla lääkärille nimetään vastuukouluttajan (t) sekä henkilökohtainen ohjaaja. Suurin osa runkovaiheen koulutuksesta tapahtuu HYKS:n ulkopuolisissa sairaaloissa.

Jokaiselle erikoistuvalla lääkärille suunnitellaan saman sisältöinen runkovaiheen koulutus niin kliinisen palvelun kuin teoreettisen koulutuksenkin suhteen.

Käytännön koulutusta (taidot) tulee hankkia seuraavilta eri kirurgian alueilta sekä eri kirurgian alueille erikoistuvan lääkärin tulee hallita runkokoulutusvaiheen jälkeen seuraavat leikkaukset:

– gastroenterologinen kirurgia (6–12 kk)

elektiiviset toimenpiteet: vatsaontelon tavalliset avaustekniikat ja sulut, sappirakon poisto, tavalliset suoliresektiot ja vatsanpeitteiden tyrät, endoskopioidet; prokto-, rekto- ja fiberosigmoideoskopia. Päivistys ja traumatologia: laparotomia, umpilisäkkeenpoisto, ruuansulatuskanavan verenvuotojen ensihoito, puhjenneen mahahaavan sulku, suolitukoksen hoito, akuutti anaalikirurgia, yksinkertaiset intra-abdominaaliset pistovammat, parenkymielinten vammojen hoitoperiaatteet

– ortopedia ja traumatologia (6–12 kk)

elektiiviset toimenpiteet: tavallisimmat muskuloskeletaaliset avaustekniikat, reiden, säären ja jalkaterän amputaatiot, lievien jalkaterädeformiteettien korjausleikkaukset, hallux- ja vasaravarvaskirurgiapäivistys ja traumatologia: tavallisimmat internit ja externit osteosynteesimenetelmät, esim. nilkan murtuma, kipsaustekniikka ja vetoahoito, luksaatioiden repositio, lihas- ja jännevammojen hoito ja ensileikkaukset, patellaluksaation primaarikorjaus (pehmytkudosplastia), elvytys ja shokin hoito, kallovedon laitto

– käsikirurgia (0–2 kk)

elektiiviset toimenpiteet: ganglion poisto, stenosoivan tendovaginiitin hoito, sormen kärkijäsenen artrodeesipäivistys ja traumatologia: käden murtumien ja nivelten sulkeinen repositio, ojentajajänteen vamman hoito, peukalon kollateraalligamentin ompelu, sormen amputaatio, käden infektiot

– plastiikkakirurgia (0–6 kk)

elektiiviset toimenpiteet: ihokasvainten tavallisimmat leikkaukset, paikalliset ihokielekkeet, pienet palovammaleikkauksetpäivistys ja traumatologia: haavan revisio ja ompelu, kasvovammojen ja monikudosvammojen ensihoito, koko- ja osaihonsiirto, palovammapotilaan akuutin vaiheen hoito

– *suu- ja leukakirurgia (0–6 kk)*

leukanivelen luksaation hoito, murtumien diagnostiikka ja ensihoito, hammastulehduksen hoito, abskessien exkisio

– *sydän- ja rintaelinkirurgia (2–6 kk)*

elektiiviset toimenpiteet: thorakotomiapäivystys ja traumatologia: pleuradreenin asettaminen ja poisto (ilmarinnan hoito), perikarditamponaation hoito, hätätorakotomia ja sen sulku (yksinkertaisen sydänhaavan ompelu), thoraxvamman hoitoperiaatteet

– *urologia (2–6 kk)*

elektiiviset toimenpiteet: uretrokystoskopia, circumcisio, frenuloplastia, hydroseelen kirurginen hoito, yksinkertainen orkiektomiapäivystystoimenpiteet: virtsarakon katetrointi, punktiokystostomia, avoin kystostomia, testistorsion hoito, priapismien konservatiivinen hoito, rakkoperforaation suturaatio

– *verisuonikirurgia (2–6 kk)*

elektiiviset toimenpiteet: yksinkertainen laskimokirurgia, temporaaliarterian biopsiapäivystys ja traumatologia: akuutin raajaiskemian ensihoito, verisuonivamman diagnoosi ja ensihoito, valtimon revisio ja ompelu, tromboembolektomia

– *lastenkirurgia (2–4 kk)*

elektiiviset toimenpiteet: kouluikäisten tavallisimmat tyrät, hydrocelepäivystys ja traumatologia: kouluikäisten akuutti vatsa, testistorsio, lasten luunmurtumien ja nivelvammojen hoito

– *lisäksi*

haavan dreneeraus ja abskessin hoito, trakeostomia, rintarauhasen kirurgia; paikallinen koepalan otto, segmentin poisto, rinnan poisto, kainalon tyhjennys, yksinkertaisten kallovammojen hoito, epiduraalihakematooman hoito

Valinnanvaraiseen osioon hyväksytään myös akutologiaa enintään 3 kk.

Kirurgiset erikoisalajat edellyttävät erikoistuvalla teoreettisten tietojen ja käden taitojen lisäksi kykyä nopeisiin ratkaisuihin ja loogiseen päättelyyn perustuvia kykyjä hätätilanteissa tehdä oikeita ratkaisuja. Sairaalapäivystys on myös usein hyvää fyysistä kuntoa vaativaa ja useilla aloilla päivystysvelvollisuus jatkuu aina eläkeikään. Kirurgia ei kuitenkaan ole pelkkää leikkaamista, potilaille tulee tarkoin selvittää vaihtoehdot ja riskit ja hyvällä kirurgilla on myös hyvät sosiaaliset ja kommunikaatiotaidot.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2–5 tuntia viikossa.

Suullinen kuulustelu Kirurgian runkokoulutukseen liittyy suullinen kuulustelu, joka tulee suorittaa ennen runkokoulutuksen hyväksyttämistä. Kirurgian runkokoulutuksen kirjallisuus on sama kuin yleiskirurgian kirjallisuus.

Kuulustelun ajankohdat ja tiedot kirjallisuudesta löytyvät

<http://blogs.helsinki.fi/runkokoulutus/runkovaiheen-tentti/>

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:

<https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/ammattillinen-jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/koulutuspaikkasopimus>

Eriytyvä koulutus (3 v)

Ks. erikoisalan koulutusohjelman kuvaus.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (runkokoulutus 60 tuntia + eriytyvän alan koulutus)

Teoreettisen koulutuksen vähimmäispituus runkovaiheen aikana on 60 tuntia. Ainakin seuraavista aiheista tulee hankkia hyvät tiedot: kirurginen anatomia ja fysiologia; kudonvaurioiden syntymekanismit, metaboolinen vaste ja hoitoperiaatteet; verenvuoto ja shokki; aseptiikka, kirurgisten potilaiden infektiot ja antibiootit; hyytyminen ja tromboosi; elvytys; preoperatiivinen hoito ja leikkauksekelpoisuuden arviointi; nestehoito ja ravitseminen; postoperatiivinen hoito ja komplikaatiot; akuutti vatsa; traumatologian hoitoperiaatteet, luu-, lihas-, jänne- ja hermovammat, intra-abdominaaliset elimet, rintakehä- ja intrathorakaliset elimet, urogenitaaliset elimet sekä kallo- ja aivovammat; monivammat; termiset vammat; toiminnan periaatteet suuronnettomuudessa; syövän hoidon periaatteet; yleisanestesian periaatteet, paikallispuudutukset ja yksinkertaiset johtopuudutukset; kirurgia ja yhteiskunta, tautikirjat, ehkäisykeinot kuntoutus ja kustannusvaikuttavuus

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Kirurgian eri erikoisalojen yhteistä runkovaiheen koulutuksen etenemistä seurataan lokikirjan avulla. Oppimisprosessin seuranta perustuu erikoistuvan lääkärin pitämään kehittymiskansioon (portfolio, pof) ja lokikirjaan. Erikoistuva lääkäri osallistuu oman oppimisen ja koulutuksen toimivuuden kehittämiseen ja arviointiin. Kuten edeltä käy ilmi, runkovaiheen kirurgia koostuu useammasta osiosta, ja erikoistuvalla on eduksi asettaa kullekin osiolle omat oppimis päämäärät ja osion lopussa arvioida, onko hän saavuttanut asettamansa päämäärät.

Johtamisopinnot (10 opintopistettä)

Ks. 4.6. Johtamisopinnot

Annettu Helsingissä 29 päivänä tammikuuta 2015

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksesta sekä yleislääketieteen erityiskoulutuksesta

Sosiaali- ja terveysministeriön päätöksen mukaisesti säädetään terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) 4 §:n 3 momentin ja 4 a §:n 3 momentin nojalla:

1 §

Soveltamisala

Tässä asetuksessa säädetään terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994) tarkoitetussa lääketieteen tai hammaslääketieteen ylempiä korkeakoulututkintoja antavissa yliopistoissa suoritettavasta erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksesta sekä yleislääketieteen erityiskoulutuksesta, jotka ovat yliopistojen ammatillista jatkokoulutusta.

Erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutusta voivat Suomessa antaa Helsingin yliopisto, Itä-Suomen yliopisto, Oulun yliopisto, Tampereen yliopisto ja Turun yliopisto.

2 §

Erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen tavoitteet

Erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen tavoitteena on perehdyttää lääkäri tai hammaslääkäri erikoisalansa tieteelliseen tietoon ja tiedonhankintaan ja antaa hänelle valmiudet alansa erikoislääkäriin tai erikoishammaslääkäriin tehtäviin, ammattitaidon ylläpitämiseen ja erikoisalansa kehittämiseen sekä toimimiseen erikoislääkäriinä tai erikoishammaslääkäriinä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmässä. Koulutuksen tulee antaa erikoislääkärille tai erikoishammaslääkärille valmiudet hallita vaativia diagnostisia menetelmiä sekä suunnitella ja toteuttaa erikoisalansa vaativa sairauksien ennaltaehkäisy ja hoito yksilö- ja väestötasolla. Koulutuksen tavoitteena on lisäksi, että lääkäri tai hammaslääkäri perehtyy terveydenhuollon johtamiseen, hallintoon, suunnitteluun ja moniammatilliseen yhteistyöhön.

3 §

Yhteistyöelimet

Erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutusta sekä yleislääketieteen erityiskoulutusta koskevissa kysymyksissä valtakunnallisena koordinaatioelimenä toimii terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) 41 §:ssä tarkoitettu neuvottelukunta tai sen jaosto.

Kunkin erikoislääkäri- tai erikoishammaslääkärikoulutusta antavan yliopiston yhteydessä on lisäksi alueellista yhteistyötä varten erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen sekä yleislääketieteen erityiskoulutuksen alueellinen neuvottelukunta. Neuvottelukunnassa on ainakin yliopiston, erityisvastuualueen sairaanhoitopiirin kuntayhtymien sekä perusterveydenhuollon ja suun terveydenhuollon toimintayksiköiden nimeämiä jäseniä sekä erikoistumiskoulutuksessa olevien edustus.

4 §

Erikoislääkärikoulutuksen järjestäminen

Erikoislääkärikoulutus järjestetään koulutusohjelmanä, jonka pituus täysipäiväisenä ohjattuna opiskeluna joko viisi tai kuusi vuotta.

Koulutusohjelmat, joiden pituus on viisi vuotta, ovat:

- 1) foniatria;
- 2) fysiatria;
- 3) geriatria;
- 4) kliininen kemia;
- 5) kliininen mikrobiologia;
- 6) kliininen neurofysiologia;
- 7) korva-, nenä- ja kurkkutaudit;
- 8) liikuntalääketiede;
- 9) oikeuslääketiede;
- 10) patologia;

- 11) perinnöllisyyslääketiede;
- 12) silmätaudit;
- 13) syöpätaudit;
- 14) terveydenhuolto.

Koulutusohjelmat, joiden pituus on kuusi vuotta, ovat:

- 1) akuuttilääketiede;
- 2) anestesiologia ja tehohoito;
- 3) endokrinologia;
- 4) gastroenterologia;
- 5) gastroenterologinen kirurgia;
- 6) ihotaudit ja allergologia;
- 7) infektiosairaudet;
- 8) kardiologia;
- 9) keuhkosairaudet ja allergologia;
- 10) kliininen farmakologia ja lääkehoito;
- 11) kliininen fysiologia ja isotooppilääketiede;
- 12) kliininen hematologia;
- 13) käsikirurgia;
- 14) lastenkirurgia;
- 15) lastenneurologia;
- 16) lastenpsykiatria;
- 17) lastentaudit;
- 18) naistentaudit ja synnytykset;
- 19) nefrologia;
- 20) neurokirurgia;
- 21) neurologia;
- 22) nuorisopsykiatria;
- 23) oikeuspsykiatria;
- 24) ortopedia ja traumatologia;
- 25) plastiikkakirurgia;
- 26) psykiatria;
- 27) radiologia;
- 28) reumatologia;
- 29) sisätaudit;
- 30) suu- ja leukakirurgia;
- 31) sydän- ja rintaelinkirurgia;
- 32) työterveyshuolto;
- 33) urologia;
- 34) verisuonikirurgia;
- 35) yleiskirurgia;
- 36) yleislääketiede.

Erikoislääkärikoulutuksen yhteisistä osuuksista voidaan muodostaa yhteinen koulutusrunko, kun se on perusteltua yhteisen aineksen laajuuden ja erikoislääkärin tehtävissä tarvittavien valmiuksien vuoksi.

5 §

Erikoishammaslääkärikoulutuksen järjestäminen

Erikoishammaslääkärikoulutus järjestetään koulutusohjelmalla, jonka vähimmäispituus täysipäiväisenä ohjattuna opiskeluna on kolme vuotta.

Koulutusohjelmat, joiden pituus on kolme vuotta, ovat:

- 1) hammaslääketieteellinen diagnostiikka;
- 2) hampaiston oikomishoito;
- 3) kliininen hammashoito;
- 4) terveydenhuolto.

Suu- ja leukakirurgian koulutusohjelman pituus on kuusi vuotta.

6 §**Erikoislääkärikoulutuksen suorittaminen**

Erikoislääkärikoulutuksen suorittamiseksi lääkärin tulee:

- 1) suorittaa hyväksytysti 4 §:n 2 momentin mukaisessa koulutusohjelmassa vaadittu viiden vuoden käytännön koulutus tai 4 §:n 3 momentin mukaisessa koulutusohjelmassa vaadittu kuuden vuoden käytännön koulutus kouluttajan ohjaamana yliopiston hyväksymässä erikoisalan koulutukseen tarkoitettussa virassa, toimessa tai tehtävässä sekä osallistua tänä aikana yliopiston hyväksymällä tavalla säännölliseen toimipaikkakoulutukseen;
- 2) suorittaa yliopiston hyväksymä teoriakoulutus;
- 3) osallistua oman oppimisen ja koulutuksen toimivuuden kehittämiseen ja arviointiin;
- 4) suorittaa yliopistojen yhteistyönä järjestettävä valtakunnallinen erikoisalakohmainen kuulustelu.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua koulutusajasta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistollisen sairaalan ulkopuolella ja tästä ajasta vähintään yhdeksän kuukautta terveyskeskuksessa.

Mitä 2 momentissa säädetään, ei terveyskeskuksessa suoritettavaa koulutusaikaa lukuun ottamatta koske seuraavia koulutusohjelmia:

- 1) foniatria;
- 2) kliininen fysiologia ja isotooppilääketiede;
- 3) kliininen kemia;
- 4) kliininen mikrobiologia;
- 5) kliininen neurofysiologia;
- 6) neurokirurgia;
- 7) oikeuslääketiede;
- 8) perinnöllisyyslääketiede;
- 9) suu- ja leukakirurgia;
- 10) syöpätaudit.

Yliopisto voi myöntää erikoisalakohteisesti luvan poiketa 2 momentissa säädetystä yliopistollisen sairaalan ulkopuolella suoritettavan koulutuksen kestoa koskevasta vaatimuksesta, jos keskussairaalat tai muut sairaalat eivät voi osoittaa koulutuspaikkaa kohtuullisen ajan kuluessa. Ennen luvan myöntämistä yliopiston on pyydettävä asiasta lausunto 3 §:ssä tarkoitettulta erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen alueelliselta neuvottelukunnalta. Lupa voidaan myöntää enintään kolmen vuoden ajaksi.

Yliopisto antaa todistuksen suoritettua erikoislääkärikoulutuksesta.

7 §**Erikoishammaslääkärikoulutuksen suorittaminen**

Erikoishammaslääkärikoulutuksen suorittamiseksi hammaslääkärin tulee:

- 1) suorittaa hyväksytysti 5 §:n 2 momentin mukaisessa koulutusohjelmassa vaadittu kolmen vuoden käytännön koulutus tai 5 §:n 3 momentin mukaisessa koulutusohjelmassa vaadittu kuuden vuoden käytännön koulutus kouluttajan ohjaamana yliopiston hyväksymässä erikoisalan koulutukseen tarkoitettussa virassa, toimessa tai tehtävässä sekä osallistua tänä aikana yliopiston hyväksymällä tavalla säännölliseen toimipaikkakoulutukseen;
- 2) suorittaa yliopiston hyväksymä teoriakoulutus;
- 3) osallistua oman oppimisen ja koulutuksen toimivuuden kehittämiseen ja arviointiin;
- 4) suorittaa yliopistojen yhteistyönä järjestettävä valtakunnallinen erikoisalakohmainen kuulustelu;
- 5) työskennellä päätoimisesti hammaslääkärin kliinisissä tehtävissä vähintään kaksi vuotta ennen erikoishammaslääkärikoulutuksen aloittamista.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua koulutusajasta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistollisen sairaalan ulkopuolella ja tästä ajasta vähintään yhdeksän kuukautta terveyskeskuksessa.

Mitä 2 momentissa säädetään, ei terveyskeskuksessa suoritettavaa koulutusaikaa lukuun ottamatta koske hammaslääketieteellisen diagnostiikan eikä suu- ja leukakirurgian koulutusohjelmaa.

Yliopisto voi myöntää erikoisalakohteisesti luvan poiketa 2 momentissa säädetystä yliopistollisen sairaalan ulkopuolella suoritettavan koulutuksen kestoa koskevasta vaatimuksesta, jos keskussairaalat tai muut sairaalat eivät voi osoittaa koulutuspaikkaa kohtuullisen ajan kuluessa. Ennen luvan myöntämistä yliopiston on pyydettävä asiasta lausunto 3 §:ssä tarkoitettulta erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen alueelliselta neuvottelukunnalta. Lupa voidaan myöntää enintään kolmen vuoden ajaksi.

Yliopisto antaa todistuksen suoritetusta erikoishammaslääkärikoulutuksesta.

8 §

Yleislääketieteen erityiskoulutus

Yleislääketieteen erityiskoulutukseen voidaan ottaa henkilö, joka on suorittanut Suomessa lääketieteen lisensiaatin tutkinnon tai ulkomailla vastaavan koulutuksen, joka kuuluu lääkärintoimen harjoittamisen vaatimuksiin.

Yleislääketieteen erityiskoulutuksen tavoitteena on perehdyttää lääkäri perusterveydenhuollossa toimivan lääkärin tehtäviin, terveydenhuollon hallintoon ja sosiaaliturvajärjestelmään sekä yhteistyöhön terveydenhuollon ja sosiaalihuollon alalla toimivan henkilöstön kanssa. Koulutuksen suorittamiseksi lääkärin tulee:

- 1) palvella lääkärin tehtävissä lääketieteellisen alan tutkintoja antavan yliopiston (koulutusyksikkö) hyväksymässä terveyskeskuksessa vähintään yhdeksän kuukauden ajan palvelussuhteessa kuntaan tai kuntayhtymään;
- 2) palvella lääkärin tehtävissä koulutusyksikön hyväksymässä sairaalassa vähintään kuuden kuukauden ajan;
- 3) osallistua säännöllisesti 1 ja 2 kohdassa tarkoitetun toimintayksikön toimipaikkakoulutukseen; sekä
- 4) suorittaa koulutusyksikön hyväksymä tai järjestämä vähintään 16 tunnin kurssimuotoinen koulutus, joka perehdyttää terveydenhuollon hallintoon ja sosiaaliturvajärjestelmään.

Yleislääketieteen erityiskoulutus kestää kokopäiväisenä kolme vuotta. Osa koulutuksesta voidaan suorittaa osapäiväisenä, jos koulutuksen kokonaisaika ei lyhene, jos koulutuksen tavoitteet saavutetaan ja jos osapäiväinen palvelu on viikoittain vähintään 50 prosenttia kokopäiväisestä palvelusta.

Yleislääketieteen erityiskoulutuksesta voidaan enintään kuuden kuukauden palvelu suorittaa terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 4 §:n 1 momentissa tarkoitetussa ja koulutusyksikön hyväksymässä muussa yleislääkärin tehtäviin suuntautuvassa terveydenhuollon laitoksessa tai yksikössä kuin 2 momentin tai 1 tai 2 kohdassa tarkoitetussa toimintayksikössä. Koulutukseksi voidaan lisäksi hyväksyä lääketieteen lisensiaatin tutkintoon johtavaan koulutukseen sisältyvästä käytännön opetuksesta enintään yksi vuosi, kun käytännön opetus on saatu koulutusyksikön hyväksymässä sairaalassa tai terveyskeskuksessa.

Koulutusyksikkö antaa todistuksen lääkärin yleislääketieteen erityiskoulutuksen suorittamisesta.

9 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä helmikuuta 2015.

Tämän asetuksen voimaan tullessa valtioneuvoston asetuksen 420/2012 mukaan erikoislääkäri- tai erikoishammaslääkärin tutkintoa suorittava siirtyy tämän asetuksen mukaiseen koulutusohjelmaan. Tämän asetuksen voimaan tullessa valtioneuvoston asetuksen 377/2011 mukaan yleislääketieteen erityiskoulutusta suorittava siirtyy tämän asetuksen mukaiseen yleislääketieteen erityiskoulutukseen.

Tämän asetuksen voimaan tullessa erikoislääkärikoulutuksessa olevaan voidaan kuitenkin hänen niin halutessaan soveltaa tämän asetuksen voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä vuoden 2022 loppuun saakka ja erikoishammaslääkärikoulutuksessa olevaan vuoden 2020 loppuun saakka. Yliopisto ei kuitenkaan anna koulutuksen suorittamisesta tutkintotodistusta, vaan tämän asetuksen 6 §:n 5 momentissa tai 7 §:n 5 momentissa tarkoitetun todistuksen.

Tämän asetuksen 8 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettua palvelussuhdetta kuntaan tai kuntayhtymään ei sovelleta niihin lääkäreihin, jotka ovat saaneet lääkärin perusterveydenhuollon lisäkoulutuksesta annetussa asetuksessa (1435/1993) tarkoitetun perusterveydenhuollon lisäkoulutuksen suorittamista koskevan opinto-oikeuden ennen 1 päivää syyskuuta 2010.

Yliopistot päättävät järjestelyistä, joita tämän asetuksen mukaiseen koulutukseen siirtymiseen liittyy.

Helsingissä 29 päivänä tammikuuta 2015

Peruspalveluministeri

Susanna Huovinen

Hallitussihteeri

Eila Mustonen